



การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย
(Young Thai Artist Award)

THE LITERARY PRESENTATION OF HUMANISM CONCEPTS
IN NOVELS OF THE YOUNG THAI ARTIST AWARD

จุลิศร เตียมประดิษฐ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย
(Young Thai Artist Award)



ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE LITERARY PRESENTATION OF HUMANISM CONCEPTS
IN NOVELS OF THE YOUNG THAI ARTIST AWARD



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(Thai)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย
(Young Thai Artist Award)

ของ

ชุลีพร เอี่ยมประดิษฐ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิอร พรอำไพสกุล)

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวินท์ เรืองรอง)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์)

ชื่อเรื่อง	การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award)
ผู้วิจัย	ชุลีพร เอี่ยมประดิษฐ์
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิกร พรอำไพสกุล

ปฏิญยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวคิดมนุษยนิยม และวิธีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) จากนวนิยายทั้ง 15 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายทั้ง 15 เรื่องแสดงแนวคิดมนุษยนิยมอย่างเด่นชัด สะท้อนให้เห็นแนวคิดสำคัญ คือ การแสดงคุณค่าของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและในฐานะพลเมืองของสังคม แนวคิดมนุษยนิยมในฐานะปัจเจกบุคคล ได้แก่ แนวคิดเรื่อง การมองเห็นสัจธรรมของชีวิต ที่กล่าวถึงความไม่แน่นอนของชีวิตและการกระทำของมนุษย์ ความรัก การให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและวัตถุ การรู้จักและเข้าใจตนเอง การมองโลกในแง่บวก การให้ความสำคัญกับปัจจุบัน และความพึงพอใจในชีวิต แนวคิดมนุษยนิยมในฐานะพลเมืองของสังคม ได้แก่ แนวคิดเรื่องความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม การต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ยุวศิลปินนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเหล่านี้อย่างชัดเจนผ่านตัวละคร ผ่านฉากและบรรยากาศ และการตั้งชื่อเรื่อง วิธีนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมดังกล่าวทำให้นวนิยายมีความน่าสนใจ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของนักเขียนเยาวชนที่นำเสนอแนวคิดอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ในฐานะของนักเขียนรุ่นใหม่ ที่มี “พันธกิจ” สำคัญในการสร้างงานให้ผู้อ่านร่วมตระหนักถึงการดำเนินชีวิตที่ดีงามตามแนวคิดมนุษยนิยม ที่จะทำให้มนุษย์สามารถดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ในแต่ละปัจเจกบุคคล และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองของสังคม ที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสังคมที่สงบสุข และร่วมพัฒนาสังคมตามแนวทางมนุษยนิยม

คำสำคัญ : แนวคิดมนุษยนิยม, นวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย, วิธีการนำเสนอ

Title	THE LITERARY PRESENTATION OF HUMANISM CONCEPTS IN NOVELS OF THE YOUNG THAI ARTIST AWARD
Author	CHULEEPORN AIEMPRADIT
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2020
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Niton Pornumpaisakul

The objective of this research is to study the concepts and practices of humanism in 15 novels that won the Young Thai Artist Award. The study found that 15 novels obviously reflected the concepts of humanism. They reflected the most significant concepts, which included the presentation of human values, both as an individual and as a citizen of society. Therefore, individual humanism consists of the concept of the eternal truth of life, including the uncertainty of life and the ideas of karma, love, property, material prosperity, self-awareness, optimism, being in the present and taking pleasure in life. Humanism in terms of citizens in a society consists of concepts such as human equality, the struggle for goodness and righteousness in society, and the conservation of natural resources. Youth authors clearly present these humanistic concepts through character, scenes and story titles. These presentation methods made these novels fascinating and showed the potential of youth authors to present concepts that benefit human development. These concepts portray the new generations of authors, who have an important “mission” to create literary works to raise awareness of readers on the importance of living a righteous life according to the concepts of humanism. This will help people maintain human values and be aware of their own duties as citizens of society, in which human beings take part in creating peaceful society and help develop society in accordance with humanist concepts.

Keyword : Humanism Concept, Novels of the Young Thai Artist Award, Literary presentation

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.นิธิอร พรอำไพสกุล ประธานผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ และตรวจแก้ไขด้วยความเมตตาและใส่ใจเป็นอย่างยิ่ง จนปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.อัศวิทย์ เรืองรอง ประธานผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย และ ผศ.ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ กรรมการบริหารหลักสูตรที่เข้าพิจารณาเค้าโครงนิสิต ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.สุภัค มหาวรากร ประธานหลักสูตรและคณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่อง พร้อมจุดประกายความคิดให้กับผู้วิจัย ทำให้ปริญญานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเพื่อนนิสิตทุกท่านจากโครงการอาศรมวิจัยมนุษยศาสตร์ ที่ให้ความรู้และประสบการณ์อันมีค่าด้านวิชาการเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาปรับใช้ในการทำปริญญานิพนธ์ได้เป็นอย่างดี และต้องขอขอบคุณกัลยาณมิตรผู้ร่วมศึกษาในสาขาวิชาภาษาไทย ทั้งวิชาเอกภาษาและวรรณคดีไทย และการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ที่คอยช่วยเหลือ ให้ความรักความห่วงใยและปรารถนาดีต่อกันเสมอมา ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสิ่งเหล่านี้จะคงอยู่ตลอดไป

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ “แม่” ผู้มอบความรักอันประเสริฐสุดแก่ “ลูก” อีกทั้งปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและสนับสนุนด้านการศึกษามาโดยตลอด การอบรมเลี้ยงดูและเสริมสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์จากแม่ ทำให้ลูกได้ตระหนักรู้คุณค่าและความหมายของชีวิต

ชุลีพร เอี่ยมประดิษฐ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	8
บทที่ 2 รางวัลยุวศิลปินไทยกับการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยาย	9
2.1 ความเป็นมาของรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award)	9
2.2 แนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรม	16
2.2.1 ความหมายและลักษณะของแนวคิดมนุษยนิยม	16
2.2.2 แนวทางการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรม	19
2.3 เรื่องย่อของนวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย	38
บทที่ 3 แนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย	42
(Young Thai Artist Award)	42
3.1 มนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล	44
3.1.1 การมองเห็นสัจธรรมของชีวิต	45

3.1.1.1 ความไม่แน่นอนของชีวิต	45
3.1.1.2 การกระทำของมนุษย์.....	53
3.1.2 ความรัก	58
3.1.3 การให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและวัตถุ	65
3.1.4 การรู้จักและเข้าใจตนเอง	72
3.1.5 การมองโลกในแง่บวก.....	80
3.1.6 การให้ความสำคัญกับปัจจุบัน	89
3.1.7 ความพึงพอใจในชีวิต	94
3.2 มนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม.....	97
3.2.1 ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม	98
3.2.2 การต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม	104
3.2.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	108
3.3 สถาบันทางสังคมกับมนุษย์	111
3.3.1 สถาบันครอบครัว	112
3.3.2. สถาบันการศึกษา.....	120
3.3.3 สถาบันการเมือง	125
บทที่ 4 การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย	131
(Young Thai Artist Award)	131
4.1 การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านตัวละคร.....	131
4.1.1 ตัวละครที่ดี.....	132
4.1.2 ตัวละครที่ไม่ดี	159
4.2 การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านฉากและบรรยากาศ	178
4.2.1 ฉากและบรรยากาศเฉพาะปัจเจกบุคคล	178

4.2.2 ฉากและบรรยากาศทางสังคม	189
4.2.3 ฉากและบรรยากาศทางธรรมชาติ.....	196
4.3 การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมด้วยการตั้งชื่อเรื่อง	199
4.3.1 การตั้งชื่อเรื่องจากเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง	199
4.3.2 การตั้งชื่อเรื่องโดยใช้สัญลักษณ์	201
4.3.3 การตั้งชื่อเรื่องจากชื่อตัวละคร	202
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	205
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	205
อภิปรายผล	209
ข้อเสนอแนะ	211
บรรณานุกรม	212
ประวัติผู้เขียน.....	218

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นักเขียนนวนิยายได้รับแรงบันดาลใจจากความจริงของโลกและชีวิต อันเกิดจากประสบการณ์ของการเป็นสมาชิกในสังคม และนำประสบการณ์ดังกล่าวนั้นมาเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์เรื่องราว โดยมุ่งเน้นให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน และเสนอแนวคิดให้ผู้อ่านได้พิจารณาถึงความเป็นไปของสังคม นักเขียนจึงมีพันธกิจสำคัญต่อสังคมและผู้อ่านที่ช่วยจุดประกายความคิดของผู้อ่าน ให้มองโลกในแง่บวกที่ลึกซึ้งขึ้น เพื่อความเจริญทางจิตใจและสติปัญญา อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการดำเนินชีวิต ดังที่ สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา ได้กล่าวถึงพันธกิจของนักเขียน ในแง่ของการเป็นผู้แสดงแนวคิดอันเป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนาผู้อ่านและสังคม ดังนี้

“พันธกิจ” หมายถึง ภาระหน้าที่ของกวีในฐานะที่เป็นผู้สร้างศิลปะด้านภาษา และเป็นปราชญ์ทางภาษาผู้จะมีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมของสังคม พันธกิจของกวีมิใช่กฎบัญญัติที่ตั้งขึ้นเพื่อให้กวีประพฤติปฏิบัติ แต่เป็น “สถานภาพ” และทัศนคติของสังคมที่มองกวี รวมทั้งความคาดหวังจากกวี หรืออาจเป็นความมุ่งมาดของกวีที่มองดูตนเองว่ามีภารกิจ และหน้าที่ประการใดบ้าง ต่อผู้อ่านงานของตน ต่อสังคม และต่อโลกโดยรวม¹

นักเขียนจึงมีหน้าที่นำเสนอแนวคิดอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตที่เกิดจากประสบการณ์ของตน ผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ในนวนิยาย เพื่อชี้แนะผู้อ่านในสังคมให้ตระหนักถึงประเด็นปัญหา และร่วมหาแนวทางแก้ไข พร้อมดำเนินชีวิตบนทางที่ดีงาม แนวคิดของนักเขียนดังกล่าวล้วนเป็นสิ่งที่มิอาจพลต่อผู้อ่าน ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ ได้กล่าวถึงบทบาทของนวนิยายที่มีต่อสังคมไว้ว่า

เราต้องยอมรับว่า นวนิยายมีพลังในการสร้างประชาคมในสังคม เพราะคนอ่านมักจะซาบซึ้งหลงใหล เกิดความรู้สึกสะเทือนใจไปกับวรรณศิลป์ของผู้แต่งได้อย่างง่ายดาย โดยเฉพาะบทบาทและพฤติกรรมของตัวละครมักจะเป็นแบบอย่างให้

¹ สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2541). *หวังสร้างศิลปินภูมิิต เพรศแพรว: การสืบทอดขนบกับการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ในกวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่*. หน้า 21

ผู้อ่านบางคนอยากเป็นเช่นนั้นบ้าง ... บทบาทที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของนวนิยาย คือ มีอิทธิพลต่อสังคม ในที่นี้หมายถึงว่านวนิยายถูกใช้เป็นเครื่องมือจะโดยจงใจหรือไม่ก็ตามเพื่อประโยชน์ หรือเป็นโทษต่อผู้อ่าน¹

แนวคิดที่นักเขียนนำเสนอไว้ในนวนิยายจึงมีอิทธิพลต่อผู้อ่าน ทั้งการพัฒนาด้านความคิด และพฤติกรรม นักเขียนต่างมีพันธกิจที่จะต้องกล่อมเกลาคิดของผู้อ่าน ด้วยการสั่งสอน เสนอแนะ หรือแสดงอุดมการณ์ ที่เกิดจากความตระหนักรู้ว่านวนิยายมีอิทธิพลต่อการพัฒนามนุษย์ในสังคม

นวนิยายที่ดีมีคุณค่าย่อมมีการนำเสนอเนื้อหาและแนวคิดที่น่าสนใจ รางวัลทางวรรณกรรมเป็นสิ่งที่ช่วยประเมินคุณค่าและยืนยันถึงคุณค่าของนวนิยาย ดังองค์กรต่าง ๆ ที่มอบรางวัลทางวรรณกรรมเพื่อช่วยให้นักเขียนได้มีโอกาสแสดงผลงานอันมีคุณค่าต่อสังคม อาทิ รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (Southeast Asian Writers Award) รางวัลหนังสือดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ (หนังสือดีเด่น Book Awards) รางวัลแว่นแก้ว รางวัลเซเว่นบุ๊กอวอร์ด (Seven Book Awards) รางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) เป็นต้น จากรางวัลที่กล่าวมานี้ รางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) เป็นรางวัลทางศิลปะเพียงรางวัลเดียวที่มอบให้แก่เยาวชนไทยอายุระหว่าง 18-25 ปี โดยเป็นผู้ไม่เคยตีพิมพ์ผลงานทางวรรณกรรมมาก่อน มูลนิธิเอสซีจีผู้สนับสนุนรางวัลมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคนให้เก่งและดี ด้วยเห็นว่าเยาวชนแต่ละคนนั้นมีความสามารถที่แตกต่างกัน และสมควรได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มกำลัง โดยเฉพาะความสามารถด้านศิลปะ ดังจุดมุ่งหมายสำคัญที่มีต่อการจัดตั้งการประกวดว่า “เชื่อมั่นว่าสังคมคุณภาพต้องประกอบด้วยคนเก่งและดี จึงมุ่งมั่นเสริมสร้างศักยภาพของคน โดยเน้นที่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาชาติในอนาคต รวมถึงปลูกฝังจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อจุดประกายให้เกิดการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ต่อสังคม และขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความยั่งยืน”²

จุดมุ่งหมายดังกล่าว แสดงถึงการตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้านศิลปะ จึงเกิดการประกวดผลงานศิลปะขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความสามารถทางศิลปะ 6 สาขา ได้แก่ ศิลปะ 2 มิติ ศิลปะ 3 มิติ ภาพถ่าย ภาพยนตร์ วรรณกรรม และการประพันธ์ดนตรี การประกวดนี้จึงเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดง

¹ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2550). วรรณกรรมปัจจุบัน. หน้า 16

² มูลนิธิเอสซีจี. (2557). รางวัลยุวศิลปินไทย 2557 The Young Thai Artist Award 2014. หน้า 2

ความสามารถผ่านศิลปะหลายแขนง เพื่อให้สังคมตระหนักถึงความสามารถทางศิลปะของเยาวชนผู้เป็นพลังในการพัฒนาชาติ และส่งเสริมเยาวชนไทยให้มีโอกาสแสดงผลงานในเวทีระดับสากล “การจัดประกวดรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) จึงเป็นการประกวดศิลปะระดับเยาวชนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย”¹ ด้วยการมอบโอกาสให้นักเขียนรุ่นใหม่ได้แสดงศักยภาพด้านศิลปะของตนเอง นับว่าทางมูลนิธิเอสซีจีเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในการร่วมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การเริ่มต้นพัฒนาความสามารถด้านศิลปะของเยาวชนไทยของมูลนิธิเอสซีจี สอดรับกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่รัฐบาลเปลี่ยนจากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจเป็นมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ การพัฒนามนุษย์และศักยภาพของมนุษย์จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนี้

“การพัฒนาประเทศไทยในระยะที่ผ่านมามุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้คนเป็นเครื่องมือหรือปัจจัยในการผลิตเพื่อสนองความต้องการการพัฒนาให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยยังไม่ได้คำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์และการพัฒนาศักยภาพของคนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นแม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดี แต่ผลของการพัฒนาได้ก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาด้านความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยและการพัฒนาประเทศในระยะยาว

การพัฒนาศักยภาพของคนที่ยังปรารถนา จะต้องพัฒนาให้คนทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพอย่างเต็มที่ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและทักษะฝีมือ เพื่อให้คนเป็นคนดี มีคุณธรรม มีสุขภาพพลานามัยที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีจิตสำนึกและมีบทบาทในการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ดีงาม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลยั่งยืนบนพื้นฐานของความเป็นไทย”²

¹ มูลนิธิเอสซีจี. (2557). รางวัลยุวศิลปินไทย 2557 The Young Thai Artist Award 2014. หน้า 2

² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2539). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด พ.ศ. 2544-2540. หน้า 9

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ข้างต้น ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นปัจจัยพื้นฐานของความสำเร็จในการพัฒนาด้านอื่น ๆ จนกระทั่งในปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยังคงเน้นย้ำความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังหลักพัฒนาที่เน้น “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา”¹ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนา คือ “เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาพและสุขภาพที่ดีครอบคลุมรอบด้าน ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต”²

มูลนิธิเอสซีจีจึงเชื่อมั่นในคุณค่าของมนุษย์ และเห็นความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของรัฐบาล แสดงถึงความพยายามของภาคเอกชนที่ร่วมมือดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล เพราะมนุษย์เป็นปัจจัยฐานรากที่ทำให้เกิดความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ สู่ความสมดุลและยั่งยืน

จากการวิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลจากการประกวดยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ผู้วิจัยพบว่า มีลักษณะเด่นด้านการนำเสนอประสบการณ์ชีวิตของนักเขียน ด้วยการแสดงภาพของมนุษย์ในสังคมว่ากำลังประสบกับความทุกข์ อันเกิดจากการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดท่ามกลางสถาบันทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ แต่ไม่คำนึงถึงความรัก ความยุติธรรม และศีลธรรมในจิตใจมนุษย์ แสดงให้เห็นว่าคนรุ่นใหม่เห็นถึงความทุกข์ในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม จึงต้องการให้ผู้อ่านเกิดความตระหนักในการร่วมสร้างสังคมที่มีความสุข โดยเริ่มจากการพัฒนาตนเอง ซึ่งตรงกับแนวคิดปรัชญามนุษยนิยม ว่ามนุษย์เป็นสิ่งสำคัญสูงสุด จึงมุ่งแสดงให้เห็นแนวทางที่ดีงามแก่มนุษย์ และเชื่อว่ามนุษย์สามารถพัฒนาศักยภาพเพื่อดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และมีส่วนร่วมสร้างสังคมที่ดีต่อไป ดังที่ พจนานุกรมปรัชญาอังกฤษ-ไทยได้ให้ความหมายของมนุษย์นิยม ไว้ว่า

- 1) ทักษะที่ถือว่ามนุษย์เป็นสิ่งหนึ่งในธรรมชาติ มีศักดิ์ศรี มีค่า และมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง โดยอาศัยเหตุผลและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ต้องอาศัยอำนาจเหนือธรรมชาติแต่อย่างใด

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. หน้า 1

² แหล่งเดิม. หน้า 10

2) มนุษยนิยมตามทัศนะของกลุ่มศาสนาบางกลุ่มถือว่ามนุษย์จะพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ได้ก็แต่โดยอาศัยหลักคำสอนทางศาสนา¹

นักเขียนจึงมีพันธกิจสำคัญในการจรรโลงสังคม ผ่านการสร้างสรรค์วรรณกรรมในรูปแบบนวนิยายที่แสดงถึงแนวคิดมนุษยนิยม ด้วยการนำเสนอที่น่าสนใจทำให้นวนิยายมีเนื้อเรื่องสนุกน่าติดตาม ดังปรากฏค่านิยมของคณะกรรมการตัดสิน ที่มีต่นวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลป์ปิ่นไทย สะท้อนให้เห็นว่านักเขียนเป็นผู้เสนอแนวคิดมนุษยนิยมด้วยการแสดงให้เห็นความทุกข์ของมนุษย์ในสังคม เพื่อให้ผู้อ่านค้นพบแนวทางการดำเนินชีวิตที่มีความสุข บนพื้นฐานของศีลธรรมและความยุติธรรม ดังตัวอย่างนวนิยายเรื่อง **คนบ้าที่หน้าประตู** ดังนี้

คนบ้าที่หน้าประตู เป็นนวนิยายสะท้อนภาวะสับสนและแตกกระจายของตัวตน และความคิดของผู้คนในสังคมร่วมสมัยผ่านตัวละครที่ได้รับการหล่อหลอมแนวความคิด สมบูรณ์แบบจากระบบการศึกษาและสถาบันต่าง ๆ ในสังคม ผู้เขียนใช้กลวิธีในการเล่าเรื่อง โดยวางปมปัญหาที่ชวนใคร่ครวญและติดตามก่อนจะนำไปสู่การคลี่คลายที่ลงตัวในที่สุด นวนิยายเรื่องนี้เป็นกระบวนการค้นพบตัวเองจากความสับสน หลงผิด **เห็นความหมายและทางออกของชีวิต**²

คำประกาศของคณะกรรมการตัดสินรางวัลยุวศิลป์ปิ่นไทย
ประจำปี พ.ศ. 2558 ที่มีต่นวนิยายเรื่อง คนบ้าที่หน้าประตู

นวนิยาย **คนบ้าที่หน้าประตู** แสดงแนวคิดเรื่องการรู้จักและเข้าใจตนเอง โดยนำเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร “ธเนศ” ชายหนุ่มผู้ใช้เงินเป็นตัววัดความสุขในชีวิตนักเขียนสร้างปมขัดแย้งระหว่างธเนศกับแนวคิดสมบูรณ์แบบของสังคม ที่ถูกปลูกฝังจากครอบครัวและสถาบันการศึกษา แนวคิดดังกล่าวทำให้ธเนศพยายามดำเนินชีวิตเพื่อให้บุคคลรอบข้างยกย่องชื่นชมอยู่เสมอ จนสุดท้ายตัวละครต้องพบกับความทุกข์ เพราะไม่ยอม “เปิดใจ” ยอมรับความรู้สึกของตนเอง ทำดีที่สุดแล้วการทบทวนตนเองในห้องพักเป็นสิ่งที่ทำให้ตัวละครรู้สาเหตุแห่งทุกข์นำไปสู่การค้นพบทางออกของชีวิต เนื่องจากการรู้จักและเข้าใจตนเองเป็นสิ่งที่สร้างคุณค่าในตัวมนุษย์ เมื่อมนุษย์ค้นพบว่าตนเองต้องการอะไรในชีวิต มนุษย์จะพร้อมให้อภัยในความผิดพลาดที่ตนได้ก่อ

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. (2532). *พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย*. หน้า 44

² ดิถีปัญญ มณีนุ่ม. (2561). *คนบ้าที่หน้าประตู*. หน้า เสมือนค่านิยม

เพราะเป็นการกระทำจากความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้มนุษย์ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากตัวอย่างดังกล่าว แสดงให้เห็นบทบาทของนักเขียนเยาวชนไทยที่เป็นผู้ทำหน้าที่ชี้แนะทางความคิด เนื่องจากมีความเข้าใจความทุกข์ยากของมนุษย์ที่กำลังประสบปัญหาในการดำเนินชีวิตในสังคม จึงจำลองภาพความทุกข์เป็นตัวละครที่ต้องฝ่าฟันวิกฤตของชีวิต พร้อมแนะทางออกของชีวิต ด้วยการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมต่อผู้อ่าน ให้ผู้อ่านเห็นถึงความสำคัญของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคม และเห็นถึงความสำคัญของเพื่อนมนุษย์ในสังคมเดียวกัน ร่วมตระหนักถึงความหมายของชีวิต ตลอดจนพบแนวทางพัฒนาตนเองให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง และมีความสุขในสังคม เพื่อพร้อมที่จะร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคมต่อไป

ทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยต้องการพัฒนาเยาวชนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและทักษะฝีมือ เพื่อให้เป็นคนดี มีคุณธรรม สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศต่อไปได้ วรรณกรรมของนักเขียนเยาวชนไทยรุ่นใหม่ผู้ได้รับโอกาสพัฒนาทักษะด้านศิลปะ ได้ช่วยนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ในสังคมผ่านประสบการณ์ชีวิตด้วยความตระหนักในพันธกิจของนักเขียน ผู้มีส่วนสร้างวรรณกรรมที่ดี เพื่อพัฒนาคนในชาติให้พร้อมเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ และความเปลี่ยนแปลง การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านวิธีการนำเสนอแนวคิด จึงเป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถของนักเขียนรุ่นใหม่ ที่นำเสนอเรื่องราวในสังคมผ่านนวนิยาย โดยนำเสนอแนวคิดที่ให้ความสำคัญสูงสุดแก่มนุษย์ เพื่อมุ่งเน้นให้ตระหนักถึงการพัฒนาศิลธรรมของการอยู่ร่วมกัน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษานวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ในฐานะวรรณกรรมที่นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเพื่อการพัฒนามนุษย์ ผ่านวิธีการนำเสนอแนวคิด โดยนักเขียนเยาวชนไทย รุ่นใหม่ผู้เป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวคิดและการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award)

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษานวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ครั้งนี้ ทำให้เห็นถึงแนวคิดและการนำเสนอของนักเขียนเยาวชนไทยที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการเป็นมนุษย์ที่มีศีลธรรมและจิตสำนึกที่ดีของสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษานวนิยายที่ได้รับรางวัลจากการประกวด ยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ซึ่งได้รับการตีพิมพ์แล้ว จำนวน 15 เล่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2562 ได้แก่

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	ผู้แต่ง	ปีที่ได้รับรางวัล	สำนักพิมพ์
1.	29 กุมภาพันธ์	เกรียงไกร วชิรธรรมพร	2547	นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์
2.	ตะลุยกแดนหิมพานต์	สิริกาญจน์ ศุภเลิศภรณ์	2547	แพนตาเซีย
3.	คืนฝันวันต่อสู้อยู่	อรุณวนา สนิกะวาที	2548	นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์
4.	ตุ๊กตาไล่ฝน	ศักดา สาแก้ว	2549	นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์
5.	ลำนาคพิภพ	พงศ์ศรณ์ ภูมิวัฒน์	2549	นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์
6.	ดั่งฝนโปรยไฟ	อัญญรัตน์ อ่อนสุทธิ	2549	นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์
7.	เรื่องราวของข้าวมันไก่	วาสุเทพ เกตุเพชร	2550	นานมีบุ๊คส์เอนเวิล
8.	ราตรี	ศักดา สาแก้ว	2550	นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์
9.	คาฟารีสตาร์	สิรินัฐ ธรรมธราชัย	2550	นานมีบุ๊คส์เอนเวิล
10.	ใต้ฟ้าเดียวกัน	ณัฐนี ตามไท	2551	นานมีบุ๊คส์เอนเวิล
11.	Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า	วรจิตติ มโนสร้อย	2553	นานมีบุ๊คส์เอนเวิล
12.	เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว	มิ่งมนัสชน จังหาร	2553	นานมีบุ๊คส์เอนเวิล
13.	ร้อยเรื่องเล่าขานตำนาน นิทานไม่รู้จบ	อภิญา จงสุขกิจพานิช	2553	นานมีบุ๊คส์เอนเวิล
14.	คนบ้าที่หน้าประตู	ติงขปัญญ มณีนุ่ม	2558	แพรวสำนักพิมพ์
15.	ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง	จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท	2559	แพรวสำนักพิมพ์

ขอบเขตในการศึกษาครั้งนี้มีนวนิยายที่ได้รับรางวัลและตีพิมพ์เผยแพร่แล้วจำนวนทั้งสิ้น 15 เล่ม เนื่องจากในปี พ.ศ. 2552 ไม่มีการจัดประกวด ในปี พ.ศ. 2554 – พ.ศ. 2557 และปี พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2562 ยังไม่มีการตีพิมพ์นวนิยายที่ได้รับรางวัล

ค่านิยมศัพท์เฉพาะ

มนุษยนิยม หมายถึง แนวคิดที่เห็นความสำคัญของคุณค่ามนุษย์ มุ่งพัฒนามนุษย์ด้วยการเสนอแนวทางที่ดั่งมาจากการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ที่ได้รับรางวัลในปี พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2562 จำนวน 15 เรื่อง ที่มุ่งให้มนุษย์ดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม บนพื้นฐานของศีลธรรมและความยุติธรรม

การนำเสนอแนวคิด หมายถึง วิธีที่นักเขียนใช้องค์ประกอบของนวนิยายเป็นสื่อในการนำเสนอแนวคิดในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ผ่าน ตัวละคร ฉาก และการตั้งชื่อเรื่อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award)
2. ศึกษานวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) จำนวน 15 เล่ม
3. ศึกษาแนวคิดมนุษยนิยม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ศึกษาการนำเสนอแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดในนวนิยาย จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. วิเคราะห์แนวคิดมนุษยนิยมและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดในนวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) จำนวน 15 เล่ม
6. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

รางวัลยุวศิลปินไทยกับการศึกษานวศิลป์ในนวนิยาย

รางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) เป็นรางวัลที่มอบให้กับเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 18 - 25 ปี เพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านศิลปะ และเผยแพร่ผลงานทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญของศิลปะ โดยมอบรางวัลศิลปะ 6 สาขา ได้แก่ ศิลปะ 2 มิติ ศิลปะ 3 มิติ ภาพถ่าย ภาพยนตร์ วรรณกรรม และการประพันธ์ดนตรีในการมอบรางวัลทางวรรณกรรมนั้นมีการแบ่งประเภทวรรณกรรมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ นวนิยาย เรื่องสั้น และกวีนิพนธ์

ในการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความเป็นมาของรางวัลยุวศิลปินไทย และแนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรม โดยผู้วิจัยนำเสนอในประเด็นหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 ความเป็นมาของรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award)
- 2.2 แนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรม
- 2.3 เรื่องย่อของนวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย

2.1 ความเป็นมาของรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award)

รางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) เป็นรางวัลที่มูลนิธิเอสซีจีร่วมกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานด้านศิลปะชั้นนำของประเทศจัดขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้านศิลปะ ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถได้แสดงออกถึงความสามารถเหล่านั้นอย่างกว้างขวาง ช่วยให้เกิดความกระตือรือร้นในการสร้างผลงาน และสังคมได้เกิดความตื่นตัวเห็นคุณค่าของงานศิลปะ พร้อมช่วยส่งเสริมให้เยาวชนไทยได้มีโอกาสก้าวไปสู่เวทีระดับสากล

มูลนิธิเอสซีจีได้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ ดังที่กล่าวว่า “ให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเน้นที่เด็กและเยาวชนผู้เป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาชาติในอนาคต รวมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกกับรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อจุดประกายให้เกิดการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ต่อสังคมและขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความยั่งยืน”¹ การจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพเยาวชนที่มูลนิธิดำเนินการ จึงช่วยปลูกฝังจิตสำนึกกับรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อจุดประกายให้เกิดการพัฒนา เป็นหนึ่งในกิจกรรมของมูลนิธิที่ได้ก่อให้เกิดการมอบรางวัลทางศิลปะขึ้น ด้วยความเชื่อมั่นว่า “สังคมคุณภาพ

¹ มูลนิธิเอสซีจี. (2557). รางวัลยุวศิลปินไทย 2557 The Young Thai Artist Award 2014. หน้า 148

ต้องประกอบด้วยคนคุณภาพ คือเป็นทั้ง ‘คนเก่งและคนดี’ และตระหนักว่าเยาวชนแต่ละคนนั้นมีความสามารถแตกต่างกัน จึงสมควรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพไปตามทิศทางที่ถนัด¹

รางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) เป็นรางวัลทางด้านศิลปะระดับเยาวชนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เกิดขึ้นจากความร่วมมือของมูลนิธิเอสซีจีกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานด้านศิลปะชั้นนำของประเทศ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ซึ่งใช้ชื่อรางวัลว่า “รางวัลศิลปะเพื่อเยาวชนไทย (Young Thai Artist Award)” จากนั้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน มีการเปลี่ยนมาใช้ชื่อรางวัลว่า “รางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award)” โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ส่งเสริมเยาวชนรุ่นใหม่ผู้รักงานศิลปะทั่วประเทศ อายุระหว่าง 18 - 25 ปี ที่มีความสามารถทางศิลปะใน 6 สาขา ได้ส่งผลงานเข้าประกวด ในปีแรกกำหนดสาขาของศิลปะ 6 สาขา ได้แก่ จิตรกรรม/ภาพพิมพ์ ประติมากรรม วรรณกรรม ดุริยางคศิลป์ ภาพยนตร์ และภาพถ่าย ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 คณะกรรมการดำเนินงาน ได้ปรับเปลี่ยนสาขาในการประกวดเพื่อครอบคลุมประเภทของผลงานศิลปะมากขึ้น แบ่งเป็น 6 สาขา ได้แก่ ศิลปะ 2 มิติ ศิลปะ 3 มิติ ภาพถ่าย ภาพยนตร์ วรรณกรรม และการประพันธ์ดนตรี

การประกวดรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ทั้ง 6 สาขา เป็นการส่งเสริมเยาวชนไทยให้พัฒนาความสามารถทางศิลปะ และกระตุ้นให้สังคมเห็นคุณค่าของงานศิลปะ โดยการมอบรางวัลในแต่ละปีกำหนดให้มีผู้ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมในศิลปะสาขาละ 1 คน และรางวัลดีเด่นสาขาละไม่เกิน 5 คน นอกจากนี้ยังมีการมอบรางวัลเพิ่มเติมขึ้นบางปี ได้แก่ รางวัล Jury's Mention ซึ่งเป็นผลงานที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วว่ามีคุณภาพดีในระดับหนึ่ง สมควรได้รับการสนับสนุน และมีการมอบทุนการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับผู้มีผลงานคุณภาพเพิ่มเติมอีกสาขาละประมาณ 10 คน เพื่อให้ผู้ร่วมส่งผลงานเกิดขวัญและกำลังใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะต่อไป ปรากฏผลงานทางวรรณกรรม กวีนิพนธ์ เรื่องสั้น และนวนิยายที่ได้รับรางวัลของมูลนิธิเอสซีจี ตั้งแต่ พ.ศ. 2547- ปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

ปี	ชื่อเรื่อง	รูปแบบ	รางวัล	นักเขียน
2547	1) ใจกรุง	กวีนิพนธ์	ยอดเยี่ยม	ปณิธาน รอดเหตุภัย
	2) 29 กุมภาพันธ์	นวนิยาย	ดีเด่น	เกรียงไกร วชิรธรรมพร
	3) งามมีที่รัก	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	ภาณุ ตรัยเวช

¹ มูลนิธิเอสซีจี. (2557). รางวัลยุวศิลปินไทย 2557 The Young Thai Artist Award 2014. หน้า 2

	4) โลกสี่เทา	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	อุเทน พรหมแดง
	5) บนหมอนรองวางรถไฟกวีนิพนธ์		ดีเด่น	เชษฐภักตร์ วิสัยจร
	6) ตะลุยกแดนหิมพานต์	นวนิยาย	ดีเด่น	สิริกาญจน์ ศุภเลิศภรณ์
2548	1) วีรบุรุษที่ตายแล้ว	กวีนิพนธ์	ยอดเยี่ยม	ฟาริดา วิรุฬห์ผล
	2) สงครามศักดิ์สิทธิ์	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	เชษฐภักตร์ วิสัยจร
	3) แห่งห้วงหฤทัยสมัย	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	ปณิธาน รอดเหตุภัย
	4) คื่นฝันทันต่อสู้อยู่	นวนิยาย	ดีเด่น	อรุณวนา สนิกะวาที
	5) แรมเรือน	กวีนิพนธ์	Jury's Mention	กัมปนาท แสงทอง
	6) เหนือนาฏกรรม	รวมเรื่องสั้น	Jury's Mention	อุเทน พรหมแดง
2549	1) ตึกดาไล่ฝน	นวนิยาย	ยอดเยี่ยม	ศักดิ์ดา สากแก้ว
	2) ลำนำหกพิภพ	นวนิยาย	ดีเด่น	พงศ์ศรณ ภูมิวัฒน์
	3) เด็กทารกแห่งเมืองหมองหม่น	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	อดิศร ไพรวฒนานาพันธุ์
	4) ตั้งฝนโปรยไฟ	นวนิยาย	ดีเด่น	อัษฎรัตน์ อ่อนสุทธิ
	5) โลกยนิทาน	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	ธีรภัทร เจริญสุข
	6) กวีนิพนธ์ของคนบ้า	กวีนิพนธ์	Jury's Mention	กิตติคุณ คัมภีรานนท์
2550	1) พระเจ้าองค์ใหม่ ในหมู่บ้านตีนกลางวัน และหมู่บ้านตีนกลางคืน	รวมเรื่องสั้น	ยอดเยี่ยม	เซตวัน เตือประโคน
	2) พงศาวดารพิภพ	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	ธีรภัทร เจริญสุข
	3) เรื่องราวของข้าวมันไก่	นวนิยาย	ดีเด่น	วาสุเทพ เกตุเพ็ชร
	4) ราตรี	นวนิยาย	ดีเด่น	ศักดิ์ดา สากแก้ว
	5) คาฟารีสตาร์	นวนิยาย	ดีเด่น	สิริรัฐ ธรรมธราชัย
2551	1) โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม	กวีนิพนธ์	ยอดเยี่ยม	กฤตย์ดิศร กรเทศกมล
	2) เจ็ดวัน คนเหงา			

ความรักความตาย	นวนิยาย	ดีเด่น	ไกรวิทย์ ทองเทศ
3) บ้านสี่ห้องฟ้า	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	จุฑารัตน์ ขยันสูง
4) พระอาทิตย์เรียงราย	นวนิยาย	ดีเด่น	ปณิธา เกียรติสุพิมล
5) ใต้ฟ้าเดียวกัน	นวนิยาย	ดีเด่น	ณัฐนี ตามไท
6) เด็กชายผู้ไม่เคยเห็น เลนิน	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	วุฒินันท์ ชัยศรี

2552 ไม่มีการจัดประกวด

2553 1) Good Morning

Sunshineแสงฉาย

ในยามเช้า	นวนิยาย	ยอดเยี่ยม	วรจิตติ มโนสรัย
2) ออย่าด่วนตัดสินใจ	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	Jury's Mention อนิมมาล เล็กสวัสดิ์
3) เด็กหญิงดอกไม้			
เด็กชายดวงดาว	นวนิยาย	ดีเด่น	มิ่งมนัสชน จังหาร
4) ร้อยเรื่องเล่าขาน			
ตำนานนิทานไม่รู้จบ	นวนิยาย	ดีเด่น	อภิญา จงสุขกิจพานิช
5) เกี้ยวถ้อยจากรอยเท้า	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	ภักดี ไชยหัด
6) ประโลมศักราชสมัย	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	วันฟ้าใหม่ เทพจันทร์

2554 1) กลอนเปล่าแก้ป่วย

กวีนิพนธ์

ที่ 6

2) นกอพยพ

3) สำนึกเคียงสา

4) พ่อค้ารองเท้า

5) คนขายโรตีสี่ชี

ที่

ที่สุดในโลก

นวนิยาย

กวีนิพนธ์

รวมเรื่องสั้น

นวนิยาย

กวีนิพนธ์

ยอดเยี่ยม ณัฐกาญจน์ สัตยาภา

ดีเด่น

ดีเด่น

ดีเด่น

ดีเด่น

ดีเด่น

ดีเด่น

ชนพ นาสำราญ

ภักดี ไชยหัด

วุฒินันท์ ชัยศรี

อภิญา จงสุขกิจพานิช

อาชญาสิทธิ์ ศรีสุวรรณ

- 2555 1) ความตาย
ในเดือนรอมฎอน รวมเรื่องสั้น ยอดเยี่ยม อุมมีสาลาม อุมาร
- 2) คำสารภาพ รวมเรื่องสั้น ดีเด่น ภาคิน นิมมานนรวงศ์
- 3) วันหมดอายุตู้ข้างกล่อง รวมเรื่องสั้น ดีเด่น วรรณญา ผลวานิชย์
- 4) บางเรื่องราวไม่เคย
เกิดขึ้น รวมเรื่องสั้น ดีเด่น วุฒินันท์ ชัยศรี
- 5) หมอคู่มือคู่มือให้
ตัวเอง นวนิยาย ดีเด่น ศิรดา จาติกวณิช
- 6) เรื่องเล่าของประเทศ
ในอาณาเขตแห่งแสงเงา กวีนิพนธ์ ดีเด่น สันติพล ยวงโย
- 2556 1) เศษของตกแตก รวมเรื่องสั้น ดีเด่น จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท
- 2) ไศกนาฏกรรมของ
เฟอรินเจอร์มินิมัลและ
รวมเรื่องสั้นอื่นๆ รวมเรื่องสั้น ดีเด่น ณัฐกร กิจมโนมัย
- 3) ขอต้อนรับสู่ความเหงา
อีกครั้งหนึ่ง นวนิยาย ดีเด่น วรางคณา เทียรบุญเลิศรัตน์
- 4) ตามหาโกโดสต์ นวนิยาย ดีเด่น ศิรดา จาติกวณิช
- 5) พิพิธภัณฑแห่ง
ความทรงจำ รวมเรื่องสั้น ดีเด่น อธิวัฒน์ พงษ์สุระ
- 6) ความทรงจำลึกลับ
ในน้ำสะอาด กวีนิพนธ์ ดีเด่น อาชญาสิทธิ์ ศรีสุวรรณ
- 2557 1) รักคู่ต รวมเรื่องสั้น ยอดเยี่ยม กวิสรา ผันนพานุกุล
- 2) กำสรวลสมุทร กวีนิพนธ์ ดีเด่น ฉัตรปกร กำเหนิดผล
- 3) ร้านสะดวกซื้อ รวมเรื่องสั้น ดีเด่น นิรติศัย บุญจันทร์
- 4) เด็กชายแมงมุม
ชายหนุ่มสี่เทา นวนิยาย ดีเด่น ปลายฝน อรุณรัตน์

	5) กำสรวลชีวิต	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	แมน คล้ายสุวรรณ
	6) เเงาแปลกหน้า	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	อนิมมอล เล็กสวัสดิ์
2558	1) คนบ้าที่หน้าประตู	นวนิยาย	ยอดเยี่ยม	ติงขปัญญ์ มณีนุ่ม
	2) เกือบจะรักกัน	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	บุญญวิรัช เทียมวงศ์กุล
	3) นครกัมปนาท	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	ประธาน สำราญรัมย์
	4) กรุงเทพ	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	แมน คล้ายสุวรรณ
	5) โหยหา(ย)	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	รังสิมันต์ จุลหริก
	6) เข้าวันหนึ่งกับแม่อ้วน และเรื่องอื่นๆ	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	สิริพร เชษฐสุราษฎร์
2559	1) ยุคสมัยแห่ง ความสิ้นหวัง	นวนิยาย	ดีเด่น	จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท
	2) ไร่แม่หมากวี่ ศรีศตวรรษที่ 21	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	ประธาน สำราญรัมย์
	3) โดยสาร	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	รังสิมันต์ จุลหริก
	4) ผู้เก็บกวาดความตาย	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	ศักดิ์สิทธิ์ เทวบิน
	5) เลือดตาไฟ	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	อริวัฒน์ พงษ์สุระ
	6) สิ่งตกค้างในช่องว่าง ประวัติศาสตร์	นวนิยาย	ดีเด่น	อนุพงษ์ จันทะแจ่ม
2560	1) ฉันเป็น...(I am...)	รวมเรื่องสั้น	ยอดเยี่ยม	สุภาวดี เจ๊ะหมวก
	2) วิมานที่เราอยู่ คือรูสะมิแล	นวนิยาย	ดีเด่น	ธีรเชษฐ์ เพชรโชติ
	3) อิกนอร์	นวนิยาย	ดีเด่น	ภาณุพงศ์ จิตรทศ
	4) ความหวังและ ความฝัน	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	วรรณิกา คอระจ
	5) แผ่นดินเดียว	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	แมน คล้ายสุวรรณ
	6) ร่องรอยความทรงจำ	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	แสนภูมิ กล้าอยู่

2561	1) กระดาษคำตอบ	นวนิยาย	ยอดเยี่ยม	ชลัช จินตนะ
	2) ฤดูร้อนของธันวา	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	สุธิดา ศรีพันธุบุตร
	3) มีอาจนวนคืนกลับมา	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	ธณัญญ์ อารยสมโพธิ์
	4) รอย	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	แสนภูมิ กล้าอยู่

2562	1) เรื่องในบ้านและ เรื่องเล่าใกล้เคียง	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	การิยา ยูไซะ
	2) คีนันฉันฝันถึง สันติสุข	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	ชาติรี อรุณทัต
	3) ประวัติศาสตร์ของผู้ (เคย) แพ้	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	พชรพล หลินหะตระกูล
	4) ส่วนเล็กเล็กของแม่ และส่วนอื่นอื่นของลูกชาย	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	วิศิษฐ์ ปรียานนท์
	5) ประหลาด	รวมเรื่องสั้น	ดีเด่น	สิริพร เชนสุสุวานฎร์
	6) “เรา” ในความทรงจำ ของบทกวี	กวีนิพนธ์	ดีเด่น	อติรุจ ดือระ

2563 อยู่ในระหว่างการประกวด

จากผลงานที่ได้รับรางวัลทางวรรณกรรมของการประกวดรางวัลยุวศิลปินไทย (YoungThai Artist Award) ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 - 2562 มีผลงานทางวรรณกรรมที่ผ่านเกณฑ์ตัดสิน ได้รับรางวัลจำนวน 81 เรื่อง นวนิยายที่ได้รับรางวัลมีจำนวน 27 เรื่อง และด้วยความร่วมมือของ มูลนิธิเอสซีจีกับบริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ผลงานของเยาวชนไทยที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมและดีเด่น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2554 ทางสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยได้เริ่มสนับสนุน การตีพิมพ์เผยแพร่ต่อมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้นวนิยายบางเล่มยังได้รับความสนใจจาก สำนักพิมพ์อื่น ๆ โดยมีการนำไปตีพิมพ์เผยแพร่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสิ้นมีนวนิยายที่ได้รับการ ตีพิมพ์แล้วในปัจจุบัน จำนวน 15 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาเป็นกลุ่มข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

การมอบรางวัลทางวรรณกรรมและศิลปะสาขาอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่ารางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) มีบทบาทสำคัญต่อการช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะสร้างงานศิลปะของเยาวชน และช่วยให้สังคมได้เห็นถึงความสามารถทางศิลปะของเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีแนวคิดและวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจในงานศิลปะ ช่วยจุดประกายความฝันให้แก่ผู้รักงานศิลปะต่อไป

2.2 แนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรม

มนุษยนิยมเป็นแนวคิดที่มาจากปรัชญาสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญแก่มนุษย์มากที่สุด มีลักษณะยกย่องความเป็นมนุษย์ เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ มีศักยภาพและศักดิ์ศรี มีอิสระที่จะดำเนินชีวิตและกำหนดชะตากรรมของตนเองได้ การศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมจึงมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษามนุษย์และสังคม โดยเน้นที่ศักดิ์ศรีและสิทธิในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จึงกล่าวได้ว่าการศึกษามนุษยนิยมเป็นการพิจารณาคุณค่าของมนุษย์ไปพร้อมกับการหาแนวทางพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ เพื่อสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม

2.2.1 ความหมายและลักษณะของแนวคิดมนุษยนิยม

มนุษยนิยมเป็นแนวคิดที่กล่าวถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ มุ่งให้มนุษย์ได้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และร่วมสร้างสังคมที่มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้นแนวคิดมนุษยนิยมจึงเป็นปรัชญาที่ศึกษามนุษย์รวมทั้งองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นมนุษย์ และเห็นความสำคัญของการพัฒนาความเป็นมนุษย์ จึงเป็นที่มาของการเกิดหลักวิชาในการพัฒนามนุษย์ สิทธิ บุตรอินทร์ กล่าวถึงความหมายและการเกิดหลักวิชาจากแนวคิดมนุษยนิยมไว้ว่า

Humanism แปลความมาจากรากศัพท์ว่า “*Humanitas*” ถือเอาใจความในแง่การจัดการศึกษาในวงการศึกษาก็น่า เป็นวิชาหรือปรัชญาที่ศึกษามนุษย์และเรื่องของมนุษย์ ตลอดจนเงื่อนไขปัจจัยต่าง ๆ ที่ “*ทำให้มนุษย์เป็นมนุษย์*” ในขั้นนี้กรีกเรียก *Paideia* หมายถึงระบบการศึกษาที่ยึดวิชาทางศิลปศาสตร์ (Liberal arts) เป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด เพราะเชื่อว่าวิชาการทางศิลปศาสตร์เหล่านี้เอง คือตัวการแท้ ๆ ทำให้มนุษย์พัฒนาขึ้นเป็นมนุษย์สมชื่อ และให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ในหลายแง่หลายมุมเลยทีเดียว ครั้นต่อมาวิทยาการเหล่านี้ เมื่อจัดเป็นวิชาหลักในการเรียนการสอนของวงการศึกษามสมัยใหม่ เราเรียกว่า “*มนุษยศาสตร์*” (Humanities)¹

¹ สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). *มนุษยนิยม*. หน้า 13

การเกิดหลักวิชาข้างต้นแสดงถึงการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาของมนุษย์ ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่ามนุษยนิยมไว้อย่างหลากหลาย ดังเช่น พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย ให้ความหมายของมนุษยนิยมไว้ใน 2 ความหมาย ดังนี้

- 1) ทศนะที่ถือว่ามนุษย์เป็นสิ่งหนึ่งในธรรมชาติ มีศักดิ์ศรี มีค่า และมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง โดยอาศัยเหตุผลและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ต้องอาศัยอำนาจเหนือธรรมชาติแต่อย่างใด
- 2) มนุษยนิยมตามทัศนะของกลุ่มศาสนาบางกลุ่มถือว่ามนุษย์จะพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ได้ก็แต่โดยอาศัยหลักคำสอนทางศาสนา¹

จากความหมายของมนุษยนิยมตามที่พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย ได้ให้ไว้นั้น แสดงถึงแนวคิดที่เชื่อว่ามนุษย์สามารถพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ได้ โดยไม่ต้องอาศัยอำนาจเหนือธรรมชาติ แต่อาจมีหลักคำสอนทางศาสนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ นอกจากนี้ พจนานุกรมปรัชญาออกซ์ฟอร์ด ยังได้กล่าวถึงแนวคิดมนุษยนิยมว่า เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับความสุขของมนุษย์ โดยให้ความหมายของมนุษยนิยมว่า “ทัศนะใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเน้นในความผาสุกของมนุษย์ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ และมองมนุษย์ในแง่ดี เกี่ยวกับความสามารถของมนุษย์”²

มนุษยนิยมยังให้ความสำคัญกับสันติสุขของมนุษย์ และการเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหานับเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม เพราะไม่อาจสร้างสังคมสันติสุขได้ ดังที่ กิรีติ บุญเจือ กล่าวถึงการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมตามแนวคิดมนุษยนิยมว่า “มนุษยนิยมนั้นเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและความสุขของมนุษย์ และถือว่าความก้าวหน้าของมนุษยชาติเป็นเป้าหมายของการกระทำ ส่งเสริมให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ ด้วยความยุติธรรม สมศักดิ์ศรีของมนุษย์ รู้จักคิด และรับผิดชอบต่อการกระทำของตนต่อสังคม”³

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. (2532). พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย. หน้า 44

² “Most generally, any philosophy concerned to emphasize human welfare and dignity, and either optimistic about the powers of human reason.” Blackburn, S. (1994). *The Oxford Dictionary of Philosophy*. p. 33

³ กิรีติ บุญเจือ. (2522). สารานุกรมปรัชญา. หน้า 192

จากความหมายข้างต้น สังคมสันติสุขจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความยุติธรรม และการร่วมรับผิดชอบต่อสังคม เช่นเดียวกับ ชัช กิจกรม ที่กล่าวถึงอิสระเสรีของมนุษย์ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แต่ต้องอยู่ภายใต้ความเสมอภาคและยุติธรรม ดังนี้

มนุษย์นั้นมีความต้องการ ปลดปล่อยตนเองจากการกดขี่ข่มเหงกันเองระหว่างมนุษย์ และทั้งจากการกดขี่ครอบงำเชิงสถิติปัญญาและจินตนาการของกรอบความคิดทางศาสนา การเมือง และสังคม เป็นขบวนการของมนุษย์ที่จะแสวงหาสิ่งที่ดีที่สุด ทั้งที่เป็นภูมิปัญญาหรือระบบเศรษฐกิจการเมือง ที่ไม่เพียงแต่หวังจะประกันความสุขสมบูรณ์ในทางสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมเท่านั้น หากยังเพื่อให้มีการประกันความเป็นอิสระเสรีของมนุษย์อีกด้วย ซึ่งความเป็นอิสระเสรีนี้ไม่ได้ถือว่าเป็นเพียงสิทธิพื้นฐานหรือเงื่อนไขตามธรรมชาติของมนุษย์เท่านั้น หากยังถือเป็นความเชื่อที่แน่นแฟ้นอีกว่า ความเป็นอิสระเสรีนี้เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของศักยภาพในการพัฒนามนุษย์อีกด้วย นอกจากนี้ความสุขสมบูรณ์ตลอดจนอิสระเสรีภาพของมนุษย์จะต้องมีขึ้นภายใต้เงื่อนไขของความเสมอภาคและยุติธรรมเท่านั้น¹

จากความหมายของมนุษย์นิยมที่ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแนวคิดมนุษย์นิยมไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาของมนุษย์ในลักษณะของปัจเจกบุคคลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมมนุษย์ ที่มีลักษณะของการผสมผสานกันของปรัชญาฝ่ายต่าง ๆ โดย สิทธิ บุตรอินทร์ ได้กล่าวถึงลักษณะของแนวคิดมนุษย์นิยม สรุปได้ ดังนี้

- 1) มนุษยนิยมมีลักษณะเป็นอเทวนิยม คือ ในความหมายแรกหมายถึงการไม่เชื่อว่า พระเจ้ามีอยู่จริง และในความหมายที่สอง หมายถึง เชื่อว่าพระเจ้ามีอยู่จริงแต่ไม่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของมนุษย์
- 2) มนุษยนิยมมีลักษณะเป็นธรรมชาตินิยม คือ ชีวิตมนุษย์ล้วนเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ รวมทั้งยังมีความลี้ลับทางธรรมชาติบางอย่างที่วิทยาศาสตร์ยังเข้าไม่ถึง
- 3) มนุษยนิยมมีลักษณะเป็นอิสระเสรีนิยม คือ อิสระภาพเป็นสมบัติที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ มนุษย์ควรเป็นตัวของตัวเองในการคิดและตัดสินใจ

¹ ชัช กิจกรม. (2529). *ประชาธิปไตยและสังคมนิยม: วิวัฒนาการของเอกภาพแห่งหลักการมนุษย์นิยม*. หน้า 81

4) มนุษยนิยมมีลักษณะเป็นเหตุผลนิยม คือ ยึดมั่นในเหตุผลและปัญญาในการจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต การอ่อนน้อมต่อพระเจ้าเป็นสิ่งลุ่มหลง

5) มนุษยนิยมมีลักษณะเป็นปฏิบัตินิยม คือ เห็นว่ามนุษย์มีความพิเศษต่างจากสัตว์ มีปัญญาและสามารถใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาของชีวิต

6) มนุษยนิยมมีลักษณะเป็นประโยชน์สุขนิยม คือ ยึดถือในการกระทำที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด

7) มนุษยนิยมมีลักษณะเป็นอัตถิภาวนิยม คือ มนุษย์ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นโดยพระเจ้า มนุษย์จึงเป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตของตนเองและมุ่งหาความสุข หลีกเลียงความทุกข์

8) มนุษยนิยมมีลักษณะเป็นสัมพัทธนิยม คือ เชื่อว่าไม่มีอะไรคงอยู่แน่นอนในโลก และไม่มีอะไรเป็นสิ่งสมบูรณ์โดยตัวของมันเอง แต่มีความสัมพันธ์กันอยู่ เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน และย่อมเปลี่ยนแปลงเสมอ

9) มนุษยนิยมมีลักษณะเป็นอวัตนนิยม คือ วัตถุปัจจัยเป็นสิ่งที่มิมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ แต่ไม่ใช่สิ่งที่จะกำหนดความเป็นมนุษย์¹

จากความหมายและลักษณะของแนวคิดมนุษยนิยมที่ได้มีผู้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่ามนุษยนิยมเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความยุติธรรมในสังคม แนวคิดนี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถของมนุษย์ที่จะพัฒนาจิตใจให้มีศีลธรรม โดยไม่ยึดถือในอำนาจเหนือธรรมชาติ แต่อาจอาศัยหลักคำสอนทางศาสนาในการพัฒนาตน แนวคิดมนุษยนิยมจึงเป็นแนวทางที่มนุษย์จะสามารถพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมได้

2.2.2 แนวทางการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรม

มนุษยนิยมเป็นแนวคิดจากปรัชญาสาขาหนึ่งที่เห็นความสำคัญของมนุษย์มากที่สุด และแสวงหาแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีที่สุด มุ่งแก้ไขและพัฒนาคนมนุษย์ทั้งในด้านจิตใจและสติปัญญา ให้พร้อมดำเนินชีวิตในสังคม มีการนำแนวคิดจากปรัชญามนุษยนิยมมาศึกษาวิจัย ดังปรากฏในวงวิชาการแขนงต่าง ๆ เช่น ศึกษาศาสตร์ได้นำมาใช้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านจิตวิทยาได้นำใช้เพื่อให้คำปรึกษา เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าปรัชญามนุษยนิยมเป็นปรัชญาที่มีผู้นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคนมนุษย์ เช่นเดียวกับการศึกษาด้านวรรณกรรม ด้วยพันธกิจของนักเขียนที่เป็นผู้มีบทบาทพัฒนาสติปัญญาและจรรโลงจิตใจของผู้อ่านในสังคม จึงมีการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรม ในลักษณะของแนวคิดที่มุ่งพัฒนาผู้อ่าน นอกจากนี้ยังปรากฏการศึกษาวรรณกรรมกับการพัฒนาคนมนุษย์ในลักษณะของวรรณกรรมที่มีบทบาทช่วยกล่อมเกลาคำคิดของผู้อ่านให้มองโลกในแง่บวกที่ลึกซึ้งขึ้น เพื่อความเจริญทางจิตใจและ

¹ สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). มนุษยนิยม. หน้า 16-32

สติปัญญา อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการดำเนินชีวิตแม้ว่างานวิจัยในกลุ่มนี้จะไม่ได้นิยาม การพัฒนามนุษย์นั้นว่ามาจากปรัชญามนุษยนิยมก็ตาม แต่ได้แสดงให้เห็นว่านักเขียนให้ความสำคัญกับการนำเสนอแนวคิดเพื่อพัฒนามนุษย์ให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม อันเป็นจุดมุ่งหมายเดียวกับปรัชญามนุษยนิยมผู้วิจัยจึงศึกษางานวิจัยด้านวรรณกรรมที่ปรากฏแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ ทั้งการใช้ปรัชญามนุษยนิยมเพื่อพัฒนามนุษย์ และใช้แนวคิดที่สามารถจัดอยู่ในกลุ่มของปรัชญามนุษยนิยมเพื่อพัฒนามนุษย์ โดยสามารถแบ่งตามลักษณะการนำแนวคิดมนุษยนิยมมาวิเคราะห์ข้อมูลของวรรณกรรมออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ นวนิยายและเรื่องสั้น กวีนิพนธ์และบทเพลง หนังสือแบบเรียนและพระบรมราโชวาท

1) กลุ่มข้อมูลประเภทนวนิยายและเรื่องสั้น

นวนิยายและเรื่องสั้นนับเป็นวรรณกรรมสมมุติที่ไม่เพียงแต่มุ่งสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่านเพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่นักเขียนใช้ในการเสนอประสบการณ์ชีวิต เนื่องจากต้องการให้ผู้อ่านเกิดมุมมอง พัฒนาความคิด สามารถเข้าใจมนุษย์และสังคม มีการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมจากกลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านองค์ประกอบของนวนิยาย แสดงให้เห็นถึงกลวิธีการเขียนที่นักเขียนใช้เพื่อนำเสนอแนวคิดที่ทำให้งานเขียนของตนมีความน่าสนใจ นอกจากนี้จะแสดงถึงความสามารถของนักเขียน ยังแสดงถึงพันธกิจของนักเขียนในการพัฒนาผู้อ่าน ดังปรากฏในงานวิจัยของ เกริกศักดิ์ บรรจงจิตร ที่ศึกษาในหัวข้อ มนุษยนิยมในนวนิยายสี่เรื่องของนักเขียนชาวฝรั่งเศส ชื่อ มงแตร์ล็องต์ (Montherlant) คือเรื่อง ชายโสด กลียุคและความมืด นายของฉันทือหนึ่งในฆาตกร และ กุหลาบหิน ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามงแตร์ล็องต์เป็นนักเขียนที่เห็นคุณค่าของมนุษย์ เนื่องจากนักเขียนใช้กลวิธีการเขียนสะท้อนความเจ็บปวดและทุกข์ทรมานของมนุษย์ แต่ชะตากรรมของตัวละครที่เป็นชะตากรรมของมนุษย์ในสังคมขณะนั้นต้องประสบกับความเลวร้าย นักเขียนใช้กลวิธีการเขียนดังกล่าวเพราะต้องการจะเห็นมนุษย์สามารถอดทนได้ ลดความเห็นแก่ตัว และไม่ใช้อารมณ์ เพื่อมนุษย์ในสังคมจะสามารถสร้างสังคมที่น่าอยู่ อันเกิดจากความรักที่มนุษย์ในสังคมมีต่อกัน¹

งานวิจัยของ เกริกศักดิ์ บรรจงจิตร จึงแสดงถึงการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยม โดยศึกษา กลวิธีการเขียนที่นักเขียนใช้เพื่อนำเสนอแนวคิดในองค์ประกอบต่าง ๆ ของนวนิยาย มีข้อสังเกตว่า ถึงแม้แนวคิดมนุษยนิยมจะมุ่งเสนอความดีความงามของมนุษย์ แต่กลวิธีการเขียนที่แสดงภาพ

¹ เกริกศักดิ์ บรรจงจิตร. (2526). มนุษยนิยมในนวนิยายสี่เรื่องของ มงแตร์ล็องต์ ชายโสด กลียุค และความมืด นายของฉันทือหนึ่งในฆาตกร กุหลาบหิน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาฝรั่งเศส). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตรงกันข้ามอันได้แก่ภาพความทุกข์ยากและการเสื่อมศีลธรรม ยังทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความดีงามของมนุษย์ได้เช่นกัน นับเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถของนักเขียนที่ใช้กลวิธีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยาย เพื่อผู้อ่านตระหนักถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

มีผู้ศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมจากอิทธิพลของวรรณกรรมหรือนักเขียนที่มีต่อสังคม เป็นการศึกษาถึงบทบาทของสังคมที่มีต่อวรรณกรรม ซึ่งสังคมได้มีอิทธิพลต่อแนวคิดที่ปรากฏในนวนิยายของตนเอง นอกจากนี้ยังศึกษาถึงบทบาทของแนวคิดมนุษยนิยมในงานเขียนที่มีต่อสังคม ปรากฏในงานวิจัยของ พชรินทร์ บุรณะกร ที่ศึกษาในหัวข้อ **แนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรมของพิบูลศักดิ์ ละครพล** ผู้วิจัยได้ศึกษาประสบการณ์ในชีวิตของนักเขียนที่ส่งผลต่อการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในงานวรรณกรรม จากการศึกษาวรรณกรรม ได้แก่ เรื่องสั้น นวนิยาย และกวีนิพนธ์ รวมผลงาน 26 เล่ม ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดของนักเขียนเป็นแนวคิดแบบมนุษยนิยม เสนอลักษณะของมนุษย์ที่มีคุณค่าว่าควรเป็นผู้มีจิตใจดีและประพฤติดีต่อผู้อื่น สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข แสดงให้เห็นว่าสังคมที่เหมาะสมสำหรับมนุษย์นั้นควรจะเป็นสังคมที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข อันเป็นแนวคิดที่ตรงกันข้ามกับสภาพจริงของสังคมและประสบการณ์ในชีวิตที่ได้มาจากการดำรงอยู่ในสังคมของนักเขียน นักเขียนจึงมุ่งพัฒนาสังคมด้วยการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเพื่อให้ผู้อ่านปรับปรุงสภาพจิตใจและการกระทำของตนให้ดีขึ้นต่อไป¹

การศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรมโดยใช้วิธีศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมจากประวัติของนักเขียน จึงแสดงให้เห็นว่านักเขียนไม่จำเป็นต้องนำเสนอภาพความโหดร้ายของสังคมในงานเขียนของตนเพียงเท่านั้น เพราะด้วยความสามารถของนักเขียนที่แม้ไม่ได้อาศัยอยู่ในสังคมที่มีลักษณะดีงามเช่นเดียวกับที่ปรากฏในนวนิยาย แต่นักเขียนสามารถนำเสนอภาพความดีงามของสังคมและมนุษย์ในสังคม แม้สภาพของสังคมไม่ได้เป็นไปตามหลักแนวคิดมนุษยนิยม แต่การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมของนักเขียนเป็นการกระตุ้นเตือนผู้อ่านให้ตระหนักในการใช้ชีวิตตามแนวทางมนุษยนิยมมากขึ้น เพื่อสร้างสังคมที่ดีงาม

คุณค่าเชิงมนุษยนิยมของวรรณกรรมสามารถแสดงถึงแนวคิดมนุษยนิยมที่ปรากฏในวรรณกรรมได้เช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวคิดมนุษยนิยมเป็นแนวคิดที่ดีงาม ช่วยสร้างคุณค่าให้แก่วรรณกรรม ปรากฏในงานวิจัยของ นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิต ที่ศึกษาในหัวข้อ **เรื่องสั้น**

¹ พชรินทร์ บุรณะกร. (2538). *แนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรมของพิบูลศักดิ์ ละครพล*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บันทึกเหตุการณ์ทางการเมือง 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 โดยศึกษาองค์ประกอบ กลวิธีการเขียน และบทบาทหน้าที่ที่มีต่อวงวรรณกรรม ประวัติศาสตร์และการเมืองจากเรื่องสั้น 61 เรื่อง ที่เขียนระหว่าง พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2545 ในด้านบทบาทหน้าที่ต่อวงวรรณกรรมนั้น เรื่องสั้นได้บันทึกเหตุการณ์ในระยะเวลาของเหตุการณ์ทางการเมือง จัดว่าเป็นประเภทหนึ่งของวรรณกรรมเพื่อชีวิต แสดงถึงคุณค่าเชิงมนุษยนิยมของวรรณกรรม ในแง่ของการต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและสันติภาพ อันเป็นผลการศึกษาด้านบทบาทหน้าที่ของวรรณกรรม ด้วยเรื่องสั้นมุ่งเน้นเรื่องความยุติธรรมและสันติภาพ เชิดชูความดีงามในจิตใจมนุษย์อันเกิดจากความรู้สึกเห็นใจต่อผู้ร่วมในเหตุการณ์ แนวคิดที่นักเขียนแสดงไว้ในเรื่องสั้นนี้จึงมีส่วนสร้างคุณค่าเชิงมนุษยนิยม¹

การศึกษาด้านคุณค่าของเรื่องสั้นจึงแสดงให้เห็นถึงคุณค่าเชิงมนุษยนิยม แม้ว่าเรื่องสั้นจะไม่ได้มีจุดมุ่งหมายหลักในการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมก็ตาม แต่วรรณกรรมที่แสดงภาพต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและสันติภาพ ได้มีส่วนในการพัฒนาให้เกิดความดีงามในจิตใจของผู้อ่าน

นอกจากการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายและเรื่องสั้นแล้ว ยังมีการศึกษาแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ซึ่งอยู่ในกลุ่มเดียวกับแนวคิดจากปรัชญามนุษนิยม ดังมีการศึกษานวนิยายและเรื่องสั้นในกลุ่มข้อมูลที่ได้รับรางวัล ซึ่งได้ผ่านการประเมินค่าตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการเป็นผู้กำหนด แสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของนักเขียนในการพัฒนาผู้อ่าน ดังที่ มันทนี บุญฤทธิ์ ได้ศึกษาความสามารถของนักเขียนในการสร้างสรรค์นวนิยายในหัวข้อ **วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในวรรณกรรมเยาวชน ของ มาลา คำจันทร์ ที่ได้รับรางวัลดีเด่นจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ** ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ที่ปรากฏ โดยศึกษาจากนวนิยายที่ได้รับรางวัลทั้งสิ้น 4 เรื่อง ได้แก่ หมูบ้านอาบจันทร์ ลูกป่า เขี้ยวเสือไฟ และหุบเขากินคน ใช้วิธีการวิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการเขียนจากการศึกษาพบการนำเสนอแนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับสังคม แนวคิดเกี่ยวกับชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับการเมือง และแนวคิดอื่น ๆ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการดำเนินชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับสันนิยัม และแนวคิดเกี่ยวกับบาปบุญ ในการศึกษาลักษณะเด่นด้านวรรณศิลป์ ผู้วิจัยได้ศึกษากลวิธีการเขียน ได้แก่ การสร้างโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา และการเล่าเรื่อง ซึ่งการวิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในวรรณกรรมดังกล่าวทำให้ทราบว่านวนิยายที่ได้รับรางวัลดีเด่นทุกเรื่องมีคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ที่แสดงถึงความสามารถของ มาลา คำจันทร์

¹ นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิต. (2547). *เรื่องสั้นบันทึกเหตุการณ์ทางการเมือง 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ที่สามารถใช้กลวิธีการเขียนดึงดูดความสนใจ และทำให้ผู้อ่านเยาวชนสามารถเข้าใจเรื่องราวได้อย่างชัดเจน¹

ผู้วิจัยศึกษาด้านแนวคิดกับกลวิธีการเขียนเพื่อศึกษาความดีเด่นของนวนิยายตามเกณฑ์ที่ได้รับรางวัล แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการดำเนินชีวิต สังคมนิยม และแนวคิดเกี่ยวกับบาปบุญที่พบในการศึกษา แสดงให้เห็นว่านักเขียนวรรณกรรมเยาวชนเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ จึงแสดงแนวคิดที่มีส่วนช่วยในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขของเยาวชน

กฤษฎยา ณ หนองคาย ยังได้ศึกษาในลักษณะเดียวกัน ในหัวข้อ **การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 - 2542** ผู้วิจัยวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ซึ่งเป็นวรรณกรรมสำหรับผู้มีอายุระหว่าง 12-14 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 - 2542 ที่เริ่มมีการประกวดวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ใช้วิธีวิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการเขียนที่ปรากฏในงานวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติทั้ง 71 เรื่อง พบว่ามีแนวคิดสำคัญ 5 แนวคิด คือ แนวคิดเรื่องคุณธรรมจริยธรรม แนวคิดเรื่องความรักความผูกพัน แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ แนวคิดเรื่องปัญหาเด็ก และแนวคิดอื่น ๆ ที่เตรียมความพร้อมและพัฒนาให้เด็กก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ แนวคิดดังกล่าวได้ทำให้ผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กก่อนวัยรุ่นเข้าใจในธรรมชาติ ชีวิต และสังคมได้ ในด้านกลวิธีการเขียน มีการสร้างโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา และการใช้ภาษาการศึกษาแนวคิดและกลวิธีการเขียนดังกล่าว เป็นไปเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด กลวิธีการเขียน กับจุดมุ่งหมายของวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น ที่พบว่าช่วยให้การเสนอแนวคิดของเรื่องนั้นง่ายต่อการเข้าใจ มีความเหมาะสมที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ของเด็ก²

การวิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการเขียนที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัล แสดงให้เห็นถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด กลวิธีการเขียน กับจุดมุ่งหมายของวรรณกรรม อันเป็นบันทึกดีสำหรับเด็กอายุระหว่าง 12-14 ปี นักเขียนใช้กลวิธีการเขียนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่าน ได้แก่การสร้างโครงเรื่องที่ไม่ซับซ้อน สร้างตัวละครเอกเป็น

¹ มันทน์ บุญฤทธิ์. (2539). *วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในวรรณกรรมเยาวชน ของ มาลา คำจันทร์ ที่ได้รับรางวัลดีเด่นจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

² กฤษฎยา ณ หนองคาย. (2544). *การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2542*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เด็กหรือเป็นพืช สัตว์ต่างๆ มีการใช้ฉากชนบทแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ บทสนทนามีความสมจริง รวมไปถึงใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ เพื่อสื่อแนวคิดเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดในเด็ก แสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นของวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กและเตรียมความพร้อมให้เด็กได้ก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์

มีผู้ศึกษาวรรณกรรมที่สร้างขึ้นเฉพาะกลุ่มผู้อ่านเช่นเดียวกัน โดย ลลิตา ศุภณสินเชษม ได้แก่การศึกษาในหัวข้อ **การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2544 – 2547** ผู้วิจัยวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเยาวชนดังกล่าวในด้านแนวคิด กลวิธีการเขียน และคุณค่าทางจริยธรรม จากกลุ่มข้อมูลนวนิยายสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วจำนวน 15 เรื่อง พบแนวคิดได้แก่ แนวคิดเรื่องมิตรภาพความรักความผูกพันทำให้เกิดความสุขมากที่สุด อันเป็นแนวทางสำหรับเยาวชนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต แนวคิดเรื่องความเจริญทางเทคโนโลยีและทางวัตถุไม่ได้เป็นความสุขทั้งหมดของมนุษย์ แนวคิดเรื่องครอบครัวขาดความรักความอบอุ่นส่งผลให้เด็กมีปัญหาชีวิตซึ่งเป็นปัญหาสังคม แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมทำให้ชุมชนและสังคมเข้มแข็ง ไม่ตกเป็นทาสทางวัฒนธรรม แนวคิดเรื่องการค้าพบความดีงามที่อยู่ในตนเอง และแนวคิดเรื่องการผจญภัยทำให้เปิดโลกกว้าง ในด้านกลวิธีการเขียนพบว่า ผู้วิจัยแบ่งกลวิธีการเขียนที่พบออกเป็น 5 กลวิธี ได้แก่ โครงเรื่อง ได้แก่ การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง การสร้างตัวละคร ได้แก่ การสร้างตัวละครแบบสมจริงและแบบเหนือจริง การสร้างฉาก ได้แก่ การสร้างฉากแบบโลกปัจจุบัน การสร้างฉากแบบโลกจินตนาการ และการสร้างฉากแบบโลกปัจจุบันและโลกจินตนาการ ด้านบทสนทนา ได้แก่ การใช้บทสนทนาที่มีความสมจริง การใช้บทสนทนาในการดำเนินเรื่อง การใช้บทสนทนาเพื่อรู้จักตัวละครในเรื่อง และการใช้บทสนทนาเพื่อให้ข้อคิด และการใช้ภาษา ได้แก่ การใช้คำและการใช้ภาพพจน์ จากการศึกษาพบว่าแนวคิดในเรื่องมีความหลากหลายและต่างมุ่งเน้นให้ผู้อ่านเยาวชนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม รวมไปถึงตระหนักในปัญหาสังคม ด้านกลวิธีการเขียนนั้นมืองค์ประกอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ตัวละครมักมีวัยเดียวกับผู้อ่าน และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะกับระดับผู้อ่าน¹

จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้กลวิธีการเขียนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่านเยาวชน จะนำไปสู่การพบแนวคิดที่นักเขียนต้องการนำเสนอได้ อีกทั้งการวิเคราะห์คุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรม ยังเป็นการประเมินค่าวรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น เนื่องจากมี

¹ ลลิตา ศุภณสินเชษม. (2551). *การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2544 - 2547*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จุดมุ่งหมายในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก วิธีการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นตัวอย่างของการนำวรรณกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นเฉพาะกลุ่มผู้อ่านมาศึกษาแนวคิดกับกลวิธีการเขียน เพื่อเห็นถึงความเหมาะสมของวรรณกรรมกับผู้อ่านซึ่งเป็นเยาวชน

ในงานวิจัยของ พรพนทิตา ปานเอี่ยม ได้ศึกษาในลักษณะของการวิเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบ และคุณค่าเช่นกัน ในหัวข้อ **การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2552 ประเภทนวนิยาย** ผู้วิจัยได้เลือกศึกษากลุ่มข้อมูลที่เป็นนวนิยายซึ่งได้รับรางวัลแว่นแก้วในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ ขวดยคนอยู่ไหนใด บ้านต่างสายเลือด การกลับมาของดาวหางดวงที่เจ็ด และหิมพิทักษ์ผืน โดยวิเคราะห์ในด้านเนื้อเรื่อง แนวคิด กลวิธีการเขียน และคุณค่า จากการวิเคราะห์แนวคิด พบว่านวนิยายทั้ง 4 เรื่องมุ่งนำเสนอแนวคิด 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการมองชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว และแนวคิดเรื่องมิตรภาพ ในด้านกลวิธีการเขียน ได้แก่การสร้างตัวละคร การเล่าเรื่อง การนำเสนอเรื่อง และการใช้ภาษา ซึ่งแนวคิดกับกลวิธีการเขียนที่นักเขียนใช้มีความเหมาะสมกับผู้อ่านที่เป็นเยาวชน การศึกษาแนวคิดกับกลวิธีการเขียนจึงแสดงให้เห็นคุณค่าของนวนิยายที่ได้รับรางวัล ได้แก่ คุณค่าทางความรู้ คุณค่าทางอารมณ์ และคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรม¹

วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลต่างมีการนำเสนอแนวคิดเพื่อพัฒนาผู้อ่านในด้านการดำเนินชีวิต การศึกษาแนวคิดกับกลวิธีการเขียนเป็นไปเพื่อศึกษาความเหมาะสมระหว่างกลวิธีการเขียนที่ใช้กับแนวคิดที่มุ่งนำเสนอเพื่อพัฒนากลุ่มผู้อ่านเยาวชน

นอกจากนี้ ได้มีผู้ศึกษานวนิยายที่ได้รับรางวัลในด้านลักษณะเด่นและคุณค่า ซึ่งสามารถแสดงถึงความดีเด่นที่ส่งผลให้นวนิยายได้รับยกย่องตามเกณฑ์การตัดสิน ในงานวิจัยของ พรพพรหม บุญถนอม ที่ศึกษาในหัวข้อ **ลักษณะเด่นและคุณค่าของนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน** ผู้วิจัยมุ่งศึกษาลักษณะเด่น และคุณค่า ของนวนิยายไทยรางวัลซีไรต์ 9 เรื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 – 2546 ได้แก่ ลูกอีสาน คำพิพากษา ปูณปิดทอง ตลิ่งสูงซุงหนักเจ้าจันทน์ผมหอม เวลา ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน อมตะ และข้างลำราญ โดยใช้วิธีศึกษาลักษณะเด่นของนวนิยายในด้านเนื้อหา แนวคิด และกลวิธีการเขียน พบว่าลักษณะเด่นด้านแนวคิด ได้แก่ แนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ แนวคิดด้านสังคม แนวคิดด้านปรัชญา แนวคิดด้านการเมือง และแนวคิดด้านธรรมชาติธาตุแท้ของ

¹พรพนทิตา ปานเอี่ยม. (2554). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2552 ประเภท นวนิยาย*. การค้นคว้าอิสระ อ.ม. (ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มนุษย์ ส่วนลักษณะเด่นด้านกลวิธีการเขียนได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น คือ กลวิธีการนำเสนอเรื่อง และการใช้ภาษา ในส่วนของการนำเสนอเรื่องพบว่ามีหลากหลายและซับซ้อน ได้แก่ มีการใช้กระแสน่าสนใจ สัญลักษณ์ ล้อขบขันนิยมการแต่ง และประสานศิลปะการเล่าเรื่องหลายแบบเข้าด้วยกันในส่วนของการใช้ภาษามีความเด่นในด้านการสรรคำ และการใช้โวหารภาพพจน์¹

การศึกษาลักษณะเด่นดังกล่าวมุ่งแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของนวนิยายที่ได้รับรางวัลโดยปรากฏวิธีการศึกษาแนวคิดและกลวิธีการเขียนที่แสดงให้เห็นว่านวนิยายไทยรางวัลซีไรต์มีคุณค่าทั้งทางวรรณศิลป์และทางสังคมที่นำเสนอแนวคิดเพื่อกระตุ้นความใฝ่ดีของมนุษย์ในสังคม

การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยได้แสดงให้เห็นว่า นักเขียนนวนิยายในหลายยุคสมัยต่างมีบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอแนวคิดเพื่อพัฒนามนุษย์ อันเป็นการสร้างคุณค่าให้แก่วรรณกรรมนั้นด้วยเช่นกัน ดังที่ ศรัณยพงศ์ โชติวรรณ ได้ศึกษาในหัวข้อ **การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์: การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย** ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละครภาพยนตร์ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยกำหนดกลุ่มข้อมูลเป็นนวนิยายที่เขียนขึ้นโดยศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ จำนวน 51 เรื่อง มีการนำทฤษฎีคุณค่ามาเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงคุณค่าของวรรณกรรม ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์ ในประเด็นคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมากที่สุด คือ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศตามลำดับ พฤติกรรมของตัวละครแสดงถึงคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ซึ่งเกิดจากอารมณ์ เพราะความรู้สึกสะท้อนใจส่งผลต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านให้คล้อยตามตัวละครนั้น ส่งผลให้ผู้อ่านตระหนักรู้ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละคร ผู้อ่านจึงเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของตัวละครมากขึ้นและรับรู้ทัศนคติตลอดจนคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏอยู่ในนิสัยตัวละคร จากผลการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยได้กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ใน 3 รูปแบบ ได้แก่กิจกรรมการ

¹ พรพรม บุญถนอม. (2551). *ลักษณะเด่นและคุณค่าของนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วรรณคดีไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อ่านที่มีเนื้อหาด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์ของการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัยที่สามารถใช้กิจกรรมนันทนาการโดยสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เข้ามา มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างคุณธรรมความซื่อสัตย์¹

การศึกษาดังกล่าวแสดงถึงคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ใช้ทฤษฎีคุณค่า มาเป็นแนวทางในการศึกษา ทำให้พบว่านวนิยายมีคุณค่าทั้งด้านสุนทรียศาสตร์และจริยศาสตร์ โดยคุณค่าด้านจริยศาสตร์แสดงถึงความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเอง ต่อหน้าที่การงาน และต่อสังคมและ ประเทศชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาผู้อ่านในด้านความประพฤติต่อไป

เรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมที่แสดงถึงแนวคิดในการพัฒนามนุษย์เช่นเดียวกัน ในงานวิจัย ของ พรพิมล สาลิการินทร์ ได้ศึกษาในหัวข้อ **วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ของ เรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน** โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ของเรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ในช่วงปีพ.ศ. 2522 - 2533 ได้แก่วรรณเรื่องสั้น ขุนทอง...เจ้าจะกลับมาเมื่อฟ้าสว่าง ซอยเดียวกัน ก่อกองทราย และอัญมณีแห่งชีวิต ผลการศึกษาพบว่านักเขียนได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสังคม มากที่สุด อันได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาสังคมชนบท แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมและความ เชื่อแนวคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาสังคมเมือง แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการดำเนินชีวิตของคนใน สังคมเมือง แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ และแนวคิดเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ในด้าน แนวคิดเกี่ยวกับชีวิต ปรัชญา 6 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับธาตุแท้ของมนุษย์ แนวคิด เกี่ยวกับความสุข แนวคิดเกี่ยวกับการดำรงชีวิตให้มีความสุข แนวคิดเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม แนวคิดเกี่ยวกับความรัก และแนวคิดเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการเมือง ปรัชญาแนวคิด 4 แนวคิด คือ แนวคิดเกี่ยวกับการสะท้อนสภาพเหตุการณ์ทางการเมือง แนวคิด เกี่ยวกับการขจัดความอยุติธรรม แนวคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับการปกครอง²

¹ ศรัณยพงศ์ โชติวรรณ. (2561). การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์: การวิเคราะห์ คุณค่าวรรณกรรมไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (พัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

² พรพิมล สาลิการินทร์. (2535). วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ของเรื่องสั้นรางวัล วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

แนวคิดที่ปรากฏจากการวิเคราะห์เรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนดังกล่าวได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสังคม ชีวิตและการเมือง เพื่อให้ผู้อ่านได้พบแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

นอกจากนี้ ในงานวิจัยของสาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ ยังปรากฏการนำเสนอแนวคิดเรื่องสันติภาพ ด้วยนักเขียนมุ่งให้มีการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมที่ดีกว่า ในงานวิจัยของ วราภรณ์ วงษ์แสงจันทร์ ที่ได้ศึกษาในหัวข้อ **แนวคิดเรื่องสันติภาพในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ** ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดสันติภาพกับวรรณกรรม และวิเคราะห์แนวคิดเรื่องสันติภาพในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ ซึ่งประกอบด้วยนักเขียน 3 คนคือ ศรีบูรพา อิศรา อมันตกุล และกุลิศ อินทุศักดิ์ โดยกำหนดกลุ่มข้อมูลเป็นเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2490 - 2500 โดยใช้ทฤษฎีสันติภาพในการศึกษา พบว่านักทฤษฎีสันติภาพไม่ได้มองว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งทำลายสันติภาพ แต่สันติภาพจะเกิดได้ก็ด้วยการแก้ไขความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง การศึกษาแนวคิดสันติภาพในเรื่องสั้นเพื่อมุ่งศึกษาวิธีการแก้ไขปมขัดแย้งของยีน ชาร์ป พบว่านักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพมีวิธีการคลี่คลายความขัดแย้งในรูปแบบเดียวกับยีน ชาร์ป 5 วิธี ได้แก่ การปฏิบัติแบบไร้ความรุนแรง การใช้ความรุนแรงเป็นบางเรื่อง การต่อต้านทางศีลธรรม การประนีประนอม และการไม่ต่อต้าน นอกจากนี้ ความรุนแรงที่ปรากฏในเรื่องสั้นเป็นไปเพื่อเสนอให้เปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมที่ดีกว่า ซึ่งไม่ใช่เพียงสันติภาพแต่เป็นคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน¹

แนวคิดเรื่องสันติภาพดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านักเขียนต่างทำหน้าที่เป็นผู้เสนอแนวคิดให้ผู้อ่านตระหนักถึงสังคมที่ปราศจากความรุนแรง สันติภาพนี้ปรากฏอยู่ในปรัชญามนุษยนิยมเช่นเดียวกัน อันเป็นแนวคิดที่ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม นอกจากนี้ยังพบข้อเสนอของนักเขียนที่เห็นว่านอกจากสังคมจะสงบสุขแล้วนั้น ยังนำไปสู่การอยู่ดีกินดีของประชาชนอีกด้วย

ยังมีการศึกษาการนำเสนอแนวคิดในการพัฒนามนุษยที่เน้นพัฒนาผู้อ่านเฉพาะกลุ่มในงานวิจัยของ กฤษณา พรมเลิศ ที่ศึกษาในหัวข้อ **วิเคราะห์เรื่องสั้นในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ** ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์เรื่องสั้นในหนังสือวันเด็กแห่งชาติในด้าน ประเภทแนวเรื่อง องค์ประกอบเรื่อง สั้น และคุณค่าของเรื่องสั้น การวิจัยพบว่านักเขียนนำเสนอแนวคิดหลักเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตซึ่งแสดงถึงคุณค่าของนวนิยายด้านคุณธรรม อันประกอบด้วย ความกตัญญูตเวที การให้อภัย

¹ วราภรณ์ วงษ์แสงจันทร์. (2540). *แนวคิดเรื่องสันติภาพในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (วรรณคดีเปรียบเทียบ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความมีเมตตากรุณา มีมารยาทไทย ประหยัดอดออม ความซื่อสัตย์สุจริต ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการตรงต่อเวลา¹

คุณค่าด้านคุณธรรมที่ปรากฏในเรื่องสั้นดังกล่าว นับว่าเป็นความประสงค์ของนักเขียนในการปลูกฝังแนวคิดในการพัฒนาตนเองสำหรับเด็ก แสดงถึงแนวคิดในการพัฒนาเด็กเพื่อเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

นอกจากเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลจะนำเสนอแนวคิดในการพัฒนามนุษย์แล้วนั้น ยังมีงานวิจัยที่แสดงถึงแนวคิดของนักเขียนเพียงคนเดียวที่มุ่งพัฒนามนุษย์ในงานวิจัยของ นิชาพร ยอดมณีที่ศึกษาในหัวข้อ **การศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ: การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์** โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์เรื่องสั้นในด้านแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ และกลวิธีเด่นในการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ จากเรื่องสั้นจำนวน 55 เรื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2547 ผลการศึกษาพบว่า มีการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านเสรีภาพ ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านความต้องการทางเพศ ด้านคุณธรรมด้านค่านิยมของสังคม และด้านบทบาทในสังคม แนวคิดดังกล่าวถูกนำเสนอผ่านกลวิธีในการนำเสนอ 2 วิธี ได้แก่ กลวิธีการเสนอเรื่องโดยใช้ตัวละคร และกลวิธีการใช้ภาษา²

การศึกษาดังกล่าวแสดงถึงนักเขียนเป็นผู้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ ด้วยนำเสนอแนวคิดส่วนใหญ่อันเป็นแนวคิดที่มาจากปรัชญามนุษยนิยม ที่มุ่งให้มนุษย์ได้พัฒนาตนเองเพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายและเรื่องสั้น ปรากฏการศึกษาจากกลวิธีการเขียนที่นักเขียนใช้ในการนำเสนอแนวคิด การศึกษาจากอิทธิพลของสังคมที่มีต่อการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมของนักเขียน และการศึกษาคุณค่าเชิงมนุษยนิยมของวรรณกรรม ซึ่งพบจากการศึกษาบทบาทหน้าที่ที่มีต่อวรรณกรรม นอกจากนี้ยังพบการศึกษาแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ซึ่งเป็นขอบข่ายของแนวคิดมนุษยนิยม พบการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาชีวิต และคุณธรรมจริยธรรมในวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล แสดงให้เห็นว่านักเขียนตระหนักถึงพันธกิจที่จะต้องสร้างสรรค์วรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตใจและสติปัญญาของผู้อ่าน อีกทั้งการนำเสนอแนวคิดเพื่อพัฒนามนุษย์ดังกล่าวยังแสดงถึงเกณฑ์การตัดสินวรรณกรรม

¹ กฤษณา พรมเลิศ. (2543). *วิเคราะห์เรื่องสั้นในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

² นิชาพร ยอดมณี. (. (2551) *การศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ: การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ในด้านคุณค่า ด้วยวรรณกรรมที่ดีย่อมเสนอแนวคิดที่ช่วยพัฒนาผู้อ่านให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอแนวคิดในนวนิยายและเรื่องสั้นซึ่งเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีนั้นมีการศึกษาวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านองค์ประกอบที่ทำให้เห็นถึงความสามารถของนักเขียนในการสร้างสรรค์เรื่องราวให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนาน ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์วิธีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่าน ตัวละคร ฉาก และการตั้งชื่อเรื่องต่อไป

2) กลุ่มข้อมูลประเภทกวีนิพนธ์และบทเพลง

กวีนิพนธ์และบทเพลงเป็นวรรณกรรมที่มีการเรียบเรียงถ้อยคำให้เกิดความไพเราะ มุ่งใช้เสียง และจังหวะลีลาเพื่อสื่อความหมายให้กระทบอารมณ์ผู้อ่านและผู้ฟัง กวีนิพนธ์และบทเพลงจึงเป็นงานศิลปะทางภาษาที่กวีต้องใช้ความสามารถในการสร้างสรรค์ถ้อยคำให้งดงาม มีการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมและแนวคิดพัฒนามนุษย์ในกวีนิพนธ์และบทเพลง ได้แก่ การศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมจากการประเมินคุณค่าของกวีนิพนธ์ แสดงให้เห็นว่าแนวคิดมนุษยนิยมเป็นแนวคิดที่ทำให้กวีนิพนธ์มีคุณค่าและควรค่าแก่การยกย่อง ปรากฏในงานวิจัยของ วริศรา อนันตโท ที่ศึกษาในหัวข้อ **กวีนิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519** อันเป็นกวีนิพนธ์แนวการเมือง ผู้วิจัยได้ศึกษาด้านรูปแบบเนื้อหา กลวิธีทางวรรณศิลป์ และบทบาททางวรรณกรรม สังคม และการเมือง จากการวิเคราะห์บทกวีจำนวน 227 บท ในระยะเวลา 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2545 พบว่าในด้านบทบาททางวรรณกรรม กวีนิพนธ์ดังกล่าวเป็นกวีนิพนธ์เพื่อชีวิต จึงแสดงให้เห็นคุณค่าในเชิงมนุษยนิยมของวรรณกรรมเพื่อชีวิต ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการต่อสู้เพื่อความชอบธรรมของประชาชน ต่อต้านการใช้ความรุนแรงและความ อุดมธรรมในสังคม แม้เหตุการณ์ทางการเมืองดังกล่าวจะเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาไม่ถึง 30 ปี แต่การที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลานานถึง 30 ปี แสดงให้เห็นว่ามีกวีนิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 ปรากฏอยู่อย่างยาวนานเนื่องมาจากเหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความสะเทือนใจต่อประชาชน ผลการวิจัยจึงทำให้เห็นพัฒนาการทางด้านแนวคิดของนักเขียนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าว จากแนวคิดของนักเขียนที่แสดงให้เห็นในกวีนิพนธ์นี้มีบทบาทในการแสดงคุณค่าเชิงมนุษยนิยมของวรรณกรรมเพื่อชีวิต ได้แก่ เนื้อหาที่เกิดจากอารมณ์สะเทือนใจของนักเขียนต่อเหตุการณ์ และความไม่พอใจต่อรัฐบาลที่ใช้ความรุนแรงกับประชาชน นักเขียนจึงมีความรู้สึกเห็นใจที่ประชาชนไม่ได้รับความยุติธรรม และ

มีการเรียกร้องถึงความยุติธรรมและสันติภาพ ที่จะทำให้โลกเกิดความสงบสุข แสดงถึงความดีงามของจิตใจมนุษย์ที่ปฏิเสธต่อการใช้ความรุนแรง¹

การศึกษากวีนิพนธ์ดังกล่าว จึงเป็นการแสดงให้เห็นคุณค่าในด้านบทบาทหน้าที่ของกวีนิพนธ์ต่อวงวรรณกรรมที่แสดงถึงคุณค่าในเชิงมนุษยนิยม โดยนักเขียนเป็นผู้เกิดความรู้สึกเห็นใจประชาชนจึงต้องการเรียกร้องให้เกิดความยุติธรรมและสันติภาพ

มีผู้ศึกษากวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลเพื่อศึกษาจุดมุ่งหมายของกวีที่ต้องการสอนเยาวชนในงานวิจัยของ กาญจนา หนูเมือง ที่ศึกษาในหัวข้อ **วิเคราะห์บทกลอนสอนเยาวชนที่ชนะการประกวดในโครงการส่งเสริมศีลธรรมและจริยธรรม ของสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ พ.ศ. 2539** ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์บทกลอนสอนเยาวชนที่ชนะการประกวดในด้านการจำแนกประเภทของคำสอน และการวิเคราะห์บทกลอนในแง่วรรณศิลป์ จากบทกลอนจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ คำสอนเยาวชนชาย 2 เรื่อง และคำสอนเยาวชนสตรี 2 เรื่อง พบว่ามีคำสอนจำแนกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ คำสอนด้านการปฏิบัติต่อตนเอง ด้านการปฏิบัติต่อผู้อื่น และการปฏิบัติต่อสังคมวัฒนธรรม ผลจากการศึกษาพบว่ามีความสามารถในการใช้วรรณศิลป์ ซึ่งเป็นสิ่งช่วยให้ผู้อ่านจดจำและนำไปปฏิบัติเพื่อเกิดผลดีแก่ตนเองและผู้อื่นได้²

บทกลอนสอนเยาวชนจึงทำหน้าที่เป็นวรรณกรรมคำสอนที่มุ่งให้ผู้อ่านพัฒนาในด้านการกระทำทั้งต่อตนเองผู้อื่นและสังคม อันเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาผู้อ่านต่อไป

มีผู้ศึกษาการเสนอแนวคิดเพื่อพัฒนาเยาวชนในบทร้อยกรอง ในงานวิจัยของ อัจฉรา บัอมสกุล ที่ศึกษาในหัวข้อ การศึกษาแนวคิดและกลวิธีการเสนอแนวคิดเพื่อพัฒนาเยาวชน จากงานร้อยกรองที่ได้รับรางวัลประเภทหนังสือคำประพันธ์สำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น อายุ 12 - 14 ปี ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ พุทธศักราช 2530 - 2544 ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดในการพัฒนาเยาวชนและกลวิธีการเสนอแนวคิด ในกลุ่มข้อมูลบทร้อยกรองทั้งสิ้น 21 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า บทร้อยกรองมีแนวคิดพัฒนาเยาวชนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ได้แก่การเสนอให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการเรียน มีความขยันหมั่นหาความรู้เพิ่มเติม ด้านจิตใจ ได้แก่การใช้หลักศาสนาเพื่อพัฒนามนุษย์ คือ การปฏิบัติตามหลักศีลธรรม กฎแห่งกรรม การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

¹ วรริศา อนันตโท. (2547). *กวีนิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

² กาญจนา หนูเมือง. (2541). *วิเคราะห์บทกลอนสอนเยาวชนที่ชนะการประกวดในโครงการส่งเสริมศีลธรรมและจริยธรรม ของสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ พ.ศ. 2539*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต การพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ความไม่แน่นอนของชีวิต ความรัก และรู้คุณค่าของตัวเองและผู้อื่น ส่วนในด้านสังคมพบแนวคิดเรื่องรักสามัคคี บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตนตามหน้าที่ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และร่วมสืบทอดวัฒนธรรม โดยแนวคิดดังกล่าวนำเสนอโดยใช้กลวิธี 3 ประการได้แก่ การตั้งชื่อเรื่อง การใช้รูปแบบคำประพันธ์ และการใช้ภาษา¹

การปรากฏแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ในบทร้อยกรองสำหรับเยาวชน เป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่ากวีมุ่งพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีจิตใจที่ดีงาม และมีความประพฤติในทางที่ถูกต้อง แนวคิดในการพัฒนามนุษย์ตามหลักหลักศาสนาและข้อควรปฏิบัติตามหลักการทางสังคมที่พบ นับว่ามีความเกี่ยวข้องกับปรัชญามนุษยนิยมที่มีแนวคิดว่าการสอนทางศาสนาเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถใช้ในการพัฒนาตนเอง ซึ่งการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์เป็นสิ่งที่ทำให้แนวคิดดังกล่าวมีความชัดเจนมากขึ้น

ปัญญา ทองคำภา เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีงานศึกษาการนำเสนอแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ของกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัล โดยศึกษาในหัวข้อ **การนำเสนอแนวคิดเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกทางสังคม ในกวีนิพนธ์รางวัลศิลปะเพื่อเยาวชนไทย (Young Thai Artist Award)** ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดและกลวิธีทางวรรณศิลป์ในการนำเสนอแนวคิดของกวีนิพนธ์จำนวน 136 บท ปรากฏการนำเสนอแนวคิดเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกด้านการเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการจรรโลงและสร้างสรรค์สังคม โดยใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์เพื่อนำเสนอแนวคิด ได้แก่ การเล่นเสียงสัมผัสตามรูปแบบฉันทลักษณ์ และการใช้คำ²

การศึกษาดังกล่าว นอกจากจะแสดงถึงความสามารถในการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์เพื่อแสดงแนวคิดต่อผู้อ่านแล้ว ยังแสดงให้เห็นว่ายุวกวีที่ได้รับรางวัลเป็นผู้ซึ่งนำความคิดของคนในสังคม ด้วยการนำเสนอแนวคิดเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกทางสังคมของผู้อ่านอย่างหลากหลาย ยุวกวีจึงเป็นผู้ตระหนักในหน้าที่ของกวีในการเป็นสมาชิกของคนในสังคมที่จะต้องสร้างสรรค์สังคมให้มีความสงบสุขต่อไป

¹ อัจฉรา บ่อมสกุล. (2547). การศึกษาแนวคิดและกลวิธีการเสนอแนวคิดเพื่อพัฒนาเยาวชน จากงานร้อยกรองที่ได้รับรางวัลประเภทหนังสือคำประพันธ์สำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น อายุ 12 - 14 ปี ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ พุทธศักราช 2530 - 2544. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

² ปัญญา ทองคำภา. (2557). การนำเสนอแนวคิดเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกทางสังคม ในกวีนิพนธ์รางวัลศิลปะเพื่อเยาวชนไทย (Young Thai Artist Award). วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ไม่เพียงแต่กวีไทยที่ตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่มนุษย์เพียงเท่านั้น งานวิจัยของ เจตนา นาควัชระและคณะ ได้แสดงให้เห็นว่ากวีนิพนธ์ของไทยและต่างชาติต่างมีแนวคิดในการพัฒนา มนุษย์เช่นเดียวกัน จากงานวิจัยในหัวข้อ **กวีนิพนธ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย: ประสบการณ์จากวรรณคดีไทย อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส และเยอรมัน** ผู้วิจัยมุ่ง พิสูจน์ว่าในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ กวีนิพนธ์ยังคงเป็นสิ่งที่มีดำรงอยู่และทำหน้าที่เป็นเสาหลักทางภูมิ ปัญญาให้แก่สังคมได้ ผู้วิจัยกำหนดพลังทางปัญญาว่าเป็นความรู้และความคิดที่นำไปสู่ความ เข้าใจอันลึกซึ้งในเรื่องของโลกและมนุษยชาติ และในขณะเดียวกันอาจปลุกจิตสำนึกให้เกิด พฤติกรรมที่จรรโลงโลกและมนุษยชาติด้วย ผู้วิจัยได้มีการศึกษา สัมภาษณ์กวีและผู้รู้ ทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ พร้อมทดลองนำกวีนิพนธ์ของทั้ง 5 ชาติไปทดลองสอนใน สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ผลการวิจัยพบว่า กวีนิพนธ์ร่วมสมัยยังคงเป็นพลังทางปัญญาใน ปัจจุบัน โดยกวีร่วมสมัยของชาติต่าง ๆ ได้มุ่งเน้นที่จะให้ผู้อ่านรู้จักตนเอง มองโลก ธรรมชาติ และสังคมอย่างเฉียบคม และยึดมั่นในอุดมคติที่จะต่อสู้กับความหมกมุ่นในวัตถุและสัจชาตญาณ ใฝ่ต่ำในตัวมนุษย์¹

งานวิจัยดังกล่าวได้แสดงให้เห็นบทบาทหน้าที่ของกวีนิพนธ์ที่ช่วยพัฒนาจริยธรรมใน มนุษย์ เพื่อให้สังคมเกิดความตระหนักในพลังทางปัญญา โดยมีวรรณศิลป์เป็นสิ่งที่กระตุ้นปัญญา ของมนุษย์

นอกจากกวีนิพนธ์ ยังมีงานวิจัยด้านบทเพลงที่แสดงให้เห็นว่าบทเพลงมีบทบาทในการ พัฒนามนุษย์ด้วยเช่นกัน โดย อมร เอี่ยมตาล ได้ศึกษาในหัวข้อ **การนำเสนอแนวทางการ สืบทอดอุดมการณ์เพื่อพัฒนามนุษย์จากเพลงไทยสากลเชิงประวัติศาสตร์สังคม: กรณีศึกษาบทร้องเพลงของวงดนตรีสุนทราภรณ์** ผู้วิจัยมุ่งศึกษาอุดมการณ์การพัฒนามนุษย์ จากบทร้องเพลง และกระบวนการถ่ายทอดอุดมการณ์การพัฒนามนุษย์จากบทร้องเพลง ผู้วิจัย ใช้ทฤษฎีคุณค่าเป็นแนวทางในการศึกษา อันกล่าวถึง ตรรกศาสตร์ จริยศาสตร์ และ สุนทรียศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ และแนวคิดประวัติศาสตร์สังคม จากการศึกษาเชิง ประวัติศาสตร์สังคมได้แบ่งออกเป็น 3 ยุค ได้แก่ ยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และยุคจอมพลถนอม กิตติขจร พบว่าบทร้องเพลงสุนทราภรณ์ มีคุณค่าอุดมการณ์ 5 ประเภท คือ อุดมการณ์สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อุดมการณ์บทบาทเยาวชน

¹ เจตนา นาควัชระและคณะ. (2541). *กวีนิพนธ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย: ประสบการณ์จากวรรณคดีไทย อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส และเยอรมัน*. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อุดมการณ์การศึกษา อุดมการณ์บทบาทสตรี และอุดมการณ์ชีวิต อุดมการณ์ทั้งหมดต่างมีคุณค่าในการพัฒนามนุษย์ทั้งด้านร่างกาย คีล จิต และปัญญา และอุดมการณ์ยังมีความสอดคล้องกับนโยบายการสร้างชาติของผู้มีอำนาจทางการเมืองมากที่สุดในสมัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้านการถ่ายทอดอุดมการณ์ มีกระบวนการถ่ายทอด 2 ประเด็น คือ การถ่ายทอดซึ่งมีทั้งอดีตและปัจจุบัน และปัจจัยและปัญหาในกระบวนการถ่ายทอด ส่วนการสืบทอด พบการสืบทอดในรูปแบบการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบวน และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งในและนอกหลักสูตร¹

การศึกษาดังกล่าวแสดงถึงแนวคิดสำคัญในบทร้องเพลงของวงดนตรีสุนทราภรณ์ ว่าเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าต่อการพัฒนามนุษย์ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาที่สอดคล้องตามนโยบายการสร้างชาติของรัฐบาล เพราะการพัฒนามนุษย์นั้นนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์และบทเพลง แสดงให้เห็นว่ามีการศึกษาด้านคุณค่าของกวีนิพนธ์ ซึ่งการมุ่งพัฒนามนุษย์ช่วยสร้างคุณค่าให้แก่วรรณกรรม นอกจากนี้การพัฒนามนุษย์โดยแสดงแนวคิดอื่น ๆ ที่เป็นการพัฒนามนุษย์ในแนวทางเดียวกับแนวคิดมนุษยนิยมนั้น ยังแสดงให้เห็นว่ากวีหรือนักแต่งเพลงมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนามนุษย์โดยใช้ความไพเราะทางภาษาเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้อ่านและผู้ฟังเกิดความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาตนเองและสังคม

3) กลุ่มข้อมูลประเภทหนังสือแบบเรียน

หนังสือแบบเรียนเป็นวรรณกรรมที่มีจุดมุ่งหมายในการให้ความรู้แก่กลุ่มผู้อ่านที่เป็นนักเรียน นอกจากจุดมุ่งหมายในการพัฒนาด้านสติปัญญา หนังสือแบบเรียนยังมุ่งสร้างลักษณะนิสัยอันดีให้เกิดแก่นักเรียนเพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ บัญชา เกียรติจรุงพันธ์ ได้ศึกษาศึกษาแนวคิด มนุษยนิยมที่ผู้สร้างแบบเรียนนำเสนอโดยใช้กลวิธีการเขียน ในหัวข้อ **แนวคิดมนุษยนิยมและกลวิธีการนำเสนอ ในวรรณกรรม ฟ.ฮีแลร์ “อัสสัมชัญ ดรุณศึกษา”** ผู้วิจัยได้นำหนังสือเรียนชุด “อัสสัมชัญ ดรุณศึกษา” ซึ่งเป็นหนังสือประกอบการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มโรงเรียนอัสสัมชัญทั่วประเทศมาเป็นกลุ่มข้อมูลในการวิจัย จากการศึกษากลวิธีการนำเสนอแนวคิด พบการใช้กลวิธี 2 ประการ ในการเสนอแนวคิดมนุษยนิยม ได้แก่ กลวิธีการเล่าเรื่องโดย

¹ อมร เอี่ยมตาล. (2559). การนำเสนอแนวทางการสืบทอดอุดมการณ์เพื่อการพัฒนาคนจากเพลงไทยสากลเชิงประวัติศาสตร์สังคม: กรณีศึกษาบทร้องเพลงของวงดนตรีสุนทราภรณ์. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (พัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ใช้นิทานไทยและนิทานที่เขียนขึ้นใหม่ เพื่อแสดงเหตุการณ์ในสังคม ด้านความเชื่อ ประเพณี และ วัฒนธรรมของไทยและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังใช้กลวิธีการเสนอสาระของแนวคิดใน 3 วิธี คือ การบอกอย่างตรงไปตรงมา การตีความจากการพฤติกรรม และวิธีอุปมา กลวิธีการนำเสนอ ดังกล่าวแสดงถึงแนวคิดด้านคุณค่าของมนุษย์ ได้แก่ การเป็นผู้รู้จักตนเอง ภูมิใจในตนเองและ มองเห็นคุณค่าของบุคคลอื่น นอกจากนี้มนุษย์ยังเป็นคนดีมีคุณธรรม มีความสุข และมีความรัก ความปรารถนาดีต่อบุคคลอื่น ส่วนบทบาทการเป็นพลเมืองของสังคมแสดงให้เห็นว่า มนุษย์ควร ที่จะรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม สร้างความสามัคคีและพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้มาสร้าง ประโยชน์ นอกจากนี้ยังเขียนได้เสนอว่ามนุษย์ควรรักธรรมชาติ และเทิดทูนสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์¹

การศึกษาถึงกลวิธีการนำเสนอแนวคิดในหนังสือประกอบการเรียนระดับประถมศึกษาได้ แสดงให้เห็นว่าผู้สร้างแบบเรียนมุ่งสอดแทรกปรัชญาชีวิตเพื่อหล่อหลอมจิตใจของเด็กให้มีความนึก คิดที่เป็นคุณประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต ผ่านกลวิธีการเขียนที่ทำให้นักเรียน เพลิดเพลิน ในขณะที่ซึมซับแนวคิดอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

สมนึก ปาปะเค ได้ศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมเช่นเดียวกัน โดยได้ศึกษาแนวคิดที่ปรากฏ ในหนังสือแบบเรียนของโรงเรียนรัฐบาล ในหัวข้อ การวิเคราะห์แนวคิดด้านมนุษยนิยมที่ปรากฏ ในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดวรรณสารวิจักษ์ณ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีการวิเคราะห์แนวคิดมนุษยนิยมที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูล อันได้แก่ วรรณกรรม 33 เรื่อง ในหนังสือเรียน ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาเฉพาะตอนที่ 3 ของหนังสือเรียน เนื่องจาก เป็นส่วนของงานประพันธ์ จากการวิเคราะห์พบแนวคิดมนุษยนิยม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านมนุษย์ใน ฐานะปัจเจกบุคคล ด้านมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสถาบันทางสังคม ซึ่งแนวคิดที่นำเสนอได้ทำ ให้หนังสือเรียนที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใช้ศึกษาเป็นหนังสือที่เหมาะสม สามารถสร้างให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้²

¹ บัญชา เกียรติจุรังพันธ์. (2543). แนวคิดมนุษยนิยมและกลวิธีการนำเสนอ ในวรรณกรรม ฟ.อีแลร์ "อัสสัมชัญ วรรณศึกษา". วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.

² สมนึก ปาปะเค. (2543). การวิเคราะห์แนวคิดด้านมนุษยนิยมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยชุด วรรณสารวิจักษ์ณ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การวิเคราะห์วรรณกรรมในลักษณะหนังสือแบบเรียนแสดงถึงจุดมุ่งหมายหลักของระบบการศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ที่ต้องการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนและสร้างให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงเลือกวรรณกรรมที่น่าเสนอแนวคิดในการพัฒนามนุษย์มาบรรจุไว้ในหนังสือแบบเรียน เพื่อให้นักเรียนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้การศึกษาดังกล่าวยังแสดงถึงความสมบูรณ์ของหนังสือแบบเรียนด้านแนวคิดที่ไม่เพียงแต่พัฒนานักเรียนด้านสติปัญญา แต่ยังช่วยพัฒนาด้านคุณธรรมอีกด้วย

แนวคิดมนุษยนิยมที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนแสดงถึงผู้สร้างหนังสือแบบเรียนมีความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ จึงเสนอแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ที่มาจากปรัชญามนุษยนิยม เพื่อพัฒนานักเรียนให้เติบโตเป็นพลเมืองของสังคมที่สมบูรณ์ แนวคิดมนุษยนิยมจึงมีความสำคัญในฐานะแนวคิดที่ช่วยพัฒนาเด็กวัยเรียน ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ด้านวิชาการและได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรม

4) พระบรมราชาชาต

พระบรมราชาชาตอันเป็นคำสอนของพระมหากษัตริย์นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อประเทศ ด้วยพระมหากษัตริย์ทรงมีบทบาทสำคัญในการรักษาบ้านเมืองและคุ้มครองประชาชนคนไทยทั่วประเทศ พระบรมราชาชาตจึงแสดงถึงแนวทางปฏิบัติที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต อัคริทธิ เรืองรอง ได้ศึกษาพระบรมราชาชาตที่แสดงถึงแนวทางในการพัฒนาประเทศ ในหัวข้อ การวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราชาชาตในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ จากพระบรมราชาชาตในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และนำเสนอแนวทางการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราชาชาตไปใช้ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้นำปรัชญาคุณค่ามาเป็นหลักในการวิเคราะห์ โดยมีขอบเขตของคุณค่าว่าเป็นคุณค่าด้านจริยศาสตร์ อันกล่าวถึงแนวทางของความประพฤติที่ถูกต้องดีงามของมนุษย์ และคุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ อันกล่าวถึงความงามทางศิลปะ โดยคุณค่างดงามนี้เป็นสิ่งที่ใช้ในการพัฒนามนุษย์และพัฒนาประเทศชาติต่อไป ผลการวิจัยพบว่า แนวพระราชดำริแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาสูงเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ จึงแสดงให้เห็นถึงการกระตุ้นเตือนบัณฑิตให้เกิดความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน ว่าจะต้องพัฒนาตนเพื่อพัฒนาสังคมในลำดับต่อไป ในด้านแนวทางการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราชาชาตไปใช้พัฒนานิสิต มี 4 แนวทาง ได้แก่ การเน้นย้ำคุณค่าและความสำคัญของ

แนวพระราชดำริ แนวทางที่บัณฑิตจะนำแนวพระราชดำริไปพัฒนาตนก่อนการพัฒนาประเทศ แนวทางการนำแนวพระราชดำริไปพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านรูปแบบและกิจกรรมทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และแนวทางที่สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษานำแนวพระราชดำริไปพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยผ่านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจต่าง ๆ¹

งานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแนวพระราชดำริที่ว่าปรัชญาคูณค่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ ความงามทางธรรมชาติและศิลปะจะนำไปสู่ความดีในจิตใจมนุษย์ และความดีของมนุษย์ที่อยู่ภายในกรอบของศีลธรรมจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองและประเทศชาติ การพัฒนาประเทศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์พัฒนาตนเอง อันเป็นการพัฒนาในแนวทางเดียวกับปรัชญามนุษยนิยม

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรมที่ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม ตามประเภทของข้อมูลวรรณกรรม ได้แก่ นวนิยายและเรื่องสั้น กวีนิพนธ์และบทเพลง หนังสือแบบเรียน และพระบรมราชาวาท ต่างแสดงให้เห็นว่าแนวคิดมนุษยนิยมเป็นแนวคิดที่มุ่งพัฒนามนุษย์และสังคมที่มนุษย์ดำรงอยู่ แม้ว่าแนวคิดการพัฒนามนุษย์ในงานวิจัยส่วนหนึ่งจะไม่ได้กล่าวถึงความเกี่ยวข้องกันกับปรัชญามนุษยนิยม แต่แนวคิดการพัฒนาที่มุ่งให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ต่อต้านความรุนแรง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และคำสอนทางศาสนาเพื่อพัฒนาตนเองให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นับเป็นแนวคิดตามหลักของปรัชญามนุษยนิยมทั้งสิ้น แนวคิดมนุษยนิยมจึงเป็นแนวคิดที่นักเขียนมุ่งหมายเสนอต่อผู้อ่าน ด้วยความตระหนักใน พันธกิจของตนเองว่ามีบทบาทเป็นผู้พัฒนาผู้อ่านให้ตระหนักถึงคุณค่าและการพัฒนาชีวิตของตนตามแนวทางอันดีงาม เพื่อสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และก่อให้เกิดประโยชน์สุขในสังคม

จากงานวิจัยที่ได้ศึกษาวรรณกรรมประเภทนวนิยายและเรื่องสั้น แสดงให้เห็นว่าเป็นวรรณกรรมที่สามารถพัฒนาความคิดของผู้อ่านให้สามารถเข้าใจมนุษย์และสังคม แต่ด้วยนวนิยายและเรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีที่มุ่งสร้างความเพลิดเพลินให้กับผู้อ่าน การนำเสนอแนวคิดที่สามารถพัฒนาความคิดจึงไม่อาจนำเสนอข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา เช่นเดียวกับบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ นักเขียนจึงนำเสนอแนวคิดดังกล่าวผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ การมีผู้ศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรมนั้น ผู้วิจัยพบว่ามีการศึกษา

¹ อัครวิทย์ เรืองรอง. (2552). การวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราชาวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (พัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แนวคิดประกอบกับวิธีการเขียน ที่ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิธีการที่นักเขียนใช้เพื่อนำเสนอแนวคิด แต่เป็นการศึกษาเพื่อแสดงถึงความดีเด่นทางด้านแนวคิดที่นำเสนอ กับความดีเด่นของวิธีการเขียน ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา และการใช้ภาษา อันเป็นการศึกษาคุณค่าทางวรรณศิลป์ที่มีความเหมาะสมต่อกลุ่มผู้อ่าน ซึ่งนำไปสู่การแสดงถึงคุณค่าของนวนิยาย และเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัล อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่ามีการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมผ่านกลวิธีในการนำเสนอ อันได้แก่ ตัวละครและการใช้ภาษาผ่านเรื่องสั้น ซึ่งทำให้ทราบถึงวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านองค์ประกอบของบันเทิงคดี ซึ่งผู้วิจัยจะนำวิธีการศึกษาดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรมบันเทิงคดีประเภทนวนิยาย ผ่านองค์ประกอบ อันได้แก่ ตัวละคร ฉาก และการตั้งชื่อเรื่อง เพื่อทราบถึงวิธีการที่นักเขียนใช้ในการนำเสนอแนวคิดเนื่องจากการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมที่ปรากฏในบันเทิงคดีนี้ควรที่จะต้องศึกษาวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านองค์ประกอบของนวนิยาย เนื่องจากนักเขียนไม่เพียงสร้างให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่ยังทำให้ผู้อ่านได้รับแนวคิดที่ผู้อ่านสามารถนำไปเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ หรืออาจนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยจะศึกษาผ่านกลุ่มข้อมูลวรรณกรรมที่เป็นนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ซึ่งเป็นนวนิยายที่มีคุณค่า ได้รับยกย่องตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการตัดสินการประกวดกำหนด และนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านมุมมองทางสังคมของนักเขียนรุ่นใหม่ ที่ต้องการให้ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของมนุษย์และการพัฒนาชีวิต เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.3 เรื่องย่อของนวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย

29 กุมภาพันธ์ รินลดา เป็นผู้เกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ และเชื่อว่าชะตาเกิดส่งผลต่อชะตากรรมของชีวิตที่ทำให้ต้องมีชีวิตที่เปลี่ยนเหวี่ยงตลอดไป ความเชื่อในชะตาเกิดที่เป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ นำไปสู่การมองโลกในแง่ร้าย รินลดาจึงมีความทุกข์จากความเชื่อนั้น โดยปราศจากการตระหนักในการกระทำของตนเองว่าเป็นสิ่งทำให้เกิดความทุกข์

ตะลุยแดนหิมพานต์ พายัพบุกรุกป่าหิมพานต์เพื่อหาผลประโยชน์ โดยจับสัตว์ป่าหิมพานต์ออกมาขาย และใช้ป่าหิมพานต์เป็นสถานที่ทำธุรกิจค้ายาเสพติด สัตว์ป่าหิมพานต์ได้หนีจากการถูกล่าจนกระทั่งหลงออกมาถึงเมืองมนุษย์ และพบน้อยหน่ากับน้อยโหน่ง เด็กสองพี่น้อง ทั้งสองช่วยเหลือสัตว์ป่าหิมพานต์ต่อสู้กับพายัพและพวก เพื่อช่วยเหลือให้สัตว์ป่าหิมพานต์ได้พบครอบครัวที่พลัดพราก และสามารถกลับไปอาศัยในป่าหิมพานต์ได้อย่างสงบสุขดังเดิม

คืนฝันวันต่อสู้ พีร์เป็นนักศึกษาหนุ่มที่กำลังศึกษาวิชากฎหมายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 พีร์มักฝันว่าตนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ซึ่งเป็น

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในอดีต ที่นักศึกษาชุมนุมกันเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจากรัฐบาล การผันแปรหลายบ่อยครั้งทำให้พื้เห็นถึงอุดมการณ์ของนักศึกษาที่พร้อมจะต้องเสี่ยงอันตรายเพื่อร่วมพัฒนาสังคม ความฝันดังกล่าวทำให้พื้สนใจศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมา จนกระทั่งเกิดเป็นอุดมการณ์ในการต่อสู้เพื่อความต้องการของสังคม

ตุ๊กตาไล่ฝน ไหม เด็กหญิงกำพร้าที่พิการด้วยโรคโปลิโอแต่กำเนิดถูกพ่อแม่ที่แท้จริงทอดทิ้งตั้งแต่แรกเกิด พ่อแม่บุญธรรมรับเลี้ยงดูไหมตั้งแต่นั้นมาโดยที่ไหมไม่รู้จักความจริงนี้มาก่อน เมื่อไหมโตขึ้น ไหมถูกรังเกียจจากสังคมรอบข้าง ซึ่งสิ่งที่ทำให้ไหมเสียใจมากที่สุดคือการที่พ่อกับแม่เห็นว่าไหมเป็นภาระ ภายหลังการหย่าร้างของพ่อกับแม่ ไหมและน้องต้องใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพังด้วยความเศร้า ไหมถูกล่วงละเมิดทางเพศจากคนข้างบ้าน ทำยที่สุด ความพิการและการถูกทอดทิ้งจากพ่อแม่ซึ่งนำไปสู่ความเจ็บปวดทั้งร่างกายและจิตใจที่ไหมได้รับ ทำให้ไหมตัดสินใจฆ่าแม่และน้องเพื่อยุติความทุกข์ในจิตใจของตน

ลำนาคพิภพ พระอินทร์คิดแผนการที่จะให้หมู่เทพได้ปกครองโลกและอยู่เหนืออสูร ด้วยแผนของพระพิรุณที่สามารถสร้างความสงบสุขจากการครอบงำมนุษย์โดยใช้ระบบบุญและบาป พระจันทร์บุตรของพระพิรุณได้ขัดขวางแผนการเนื่องจากเห็นว่าแผนการดังกล่าวเป็นการปกครองอย่างไม่เป็นธรรม จึงพยายามจะสร้างระบอบการปกครองที่ดี และค้นพบว่า ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่จะทำให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาคและสันติสุข

ตั้งฝนโปรยไฟ พระชมลมีชีวิตในวัยเด็กที่เต็มไปด้วยความทุกข์ ภายหลังจากพ่อประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต แม่ก็เปลี่ยนเป็นหญิงที่หลงอยู่กับอบายมุขและชายหนุ่ม แม่ทะเลาะเบาะแว้งกับสามีไหมบ่อยครั้ง ความรุนแรงในครอบครัวทำให้พระชมลไม่ได้รับความรักจากแม่ จนกระทั่งเกิดเป็นความโกรธแค้น และยึดติดกับความโกรธแค้นในอดีตนั้นจนไม่สามารถให้อภัยและดำเนินชีวิตอยู่กับแม่อย่างมีความสุขในปัจจุบันได้ ความทรงจำในอดีตทำให้พระชมลหวาดกลัวการมีความรักกับชายหนุ่ม เนื่องจากกลัวว่าตนจะมีชีวิตเหมือนกับแม่ในอดีต ในท้ายที่สุด พระชมลทบทวนความเป็นไปในชีวิตและเรียนรู้ว่า มนุษย์จะมีความสุขได้ด้วยการมีชีวิตอยู่กับปัจจุบัน โดยไม่ยึดติดกับอดีตหรือกังวลถึงสิ่งที่ยังมาไม่ถึงในอนาคต

เรื่องราวของข้าวมันไก่ คิม เด็กสาวผู้ทะเยอทะยาน ที่เติบโตขึ้นพร้อมกับค่านิยมของสังคมในเรื่องการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ คิมจึงให้ความสำคัญกับการแข่งขันเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยชื่อดัง เพื่อทำงานที่ดีและยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมีความเห็นตรงกันข้ามกับเฮียเคน ที่เห็นคุณค่าในกิจการขายข้าวมันไก่ของครอบครัว แต่คิมไม่ให้ความสำคัญกับอาชีพที่ตน

เห็นจนชินตา เนื่องจากเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติในสายตาของผู้อื่น ทำที่สุด คิมพบว่าตนมีความสุขแม้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่หวัง ในขณะที่การขายข้าวมันไก่ อาชีพประจำของเฮียเคนผู้เป็นพี่ชาย กลับเป็นอาชีพที่ทำให้เฮียเคนมีความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิตได้ โดยไม่ต้องดิ้นรนทะเยอทะยาน

ราตรี ราตรีเป็นเด็กหญิงกำพร้าลูกครึ่งไทย - แอฟริกัน ที่อาศัยอยู่กับตาและยายตั้งแต่เกิด ราตรีประสบกับความทุกข์ในชีวิตเนื่องจากคนในสังคมชนบทอีสานปฏิบัติต่อราตรีอย่างไม่เท่าเทียม เนื่องจากมีรูปลักษณ์แตกต่างจากคนอื่น ๆ ภายหลังจากตาภยเสียชีวิต ราตรีต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวท่ามกลางสังคมที่ทำให้ตนรู้สึกแปลกแยก แต่ราตรีก็ได้เรียนรู้วิธีการมองโลกในแง่บวกจากลุงชม ลุงข้างบ้านที่สร้างความหวังและกำลังใจให้ราตรีดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบาก จนในที่สุด จากการที่ราตรีไม่สิ้นหวัง ราตรีได้มีครอบครัวที่อบอุ่น เนื่องจากลุงชมและป้ารัก สองสามีภรรยาผู้สูญเสียลูกรับราตรีเป็นลูกบุญธรรม ทั้งสามจึงได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

คาฟาริสตาร์ คาฟาเป็นเด็กกำพร้าที่พลัดหลงมาเติบโตยังโลกมนุษย์ วันหนึ่งคาฟาได้กลับไปยังอาณาจักรทาลัสซีเรียและพบว่าตนเป็นหญิงชั้นสูง คุณหมั้นของเจ้าชายรัชทายาท คาฟาปฏิเสธการแต่งงานเนื่องจากรู้ว่าตนไม่ได้รักเจ้าชาย และไม่อาจมีความสุขกับตำแหน่งราชินีในอนาคต แม้ว่าทุกคนในอาณาจักรต่างมีความเห็นว่าคาฟาเป็นหญิงที่เหมาะสมที่สุด แต่คาฟาได้เลือกที่จะดำเนินชีวิตสามัญชนกับชายหนุ่มที่เธอรักอย่างสงบ ซึ่งทำให้คาฟามีความสุขในชีวิตอย่างแท้จริง

ใต้ฟ้าเดียวกัน พงษ์มีชีวิตวัยเด็กที่ยากลำบาก จึงพยายามจะสร้างรายได้จากงานเพื่อมีชีวิตที่สุขสบาย พงษ์เติบโตเป็นนักธุรกิจที่ร่ำรวยแต่ไร้ศีลธรรม ด้วยการคดโกงบริษัทเพื่อเงิน และนอกใจภรรยาไปมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับเลขาสาว วันหนึ่งพงษ์ได้พาลั้งมือฆ่าเลขาตาย และสามารถเอาตัวรอดจากการถูกดำเนินคดี ในขณะที่แสน สามีของเลขาถูกลักพาตัวจากความผิดของพงษ์ แม้แสนจะไม่สามารถแก้แค้นพงษ์จากความผิดที่พงษ์ก่อไว้ แต่พงษ์ก็ได้รับโทษจากผลของการกระทำในรูปแบบความทุกข์ในจิตใจมาโดยตลอด เช่นเดียวกับแสน ผู้ทำธุรกิจมืดและฆ่าคนมาทั้งชีวิต การต้องอยู่ในคุกเป็นโอกาสที่ทำให้ได้ตระหนักถึงความผิดที่ก่อไว้

Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า เรื่องราวที่แตกต่างกันระหว่างปกป้องเด็กหนุ่มกำพร้าวัย 18 ปีผู้อยู่กับตัวตนในจิตใจได้สำนึก ชายขับแท็กซี่วัยกลางคนผู้ล้มเหลวในชีวิต และชายชราผู้ร่ำรวยด้วยธุรกิจผิดกฎหมาย เหตุการณ์ที่ทำให้ชีวิตเกิดความทุกข์ทำให้ทั้งสามคน

ตระหนักว่าชีวิตล้วนดำเนินไปตามสัจธรรม ซึ่งท้ายที่สุดแล้ว ความตายเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว แท้เป็นเด็กชายที่ประพฤติดี เพราะได้รับการอบรมสั่งสอนจากแม่และคนรอบข้าง แท้มักถูกโข่ง เด็กนักเรียนเกเรรังแกอยู่เสมอ ๆ แต่ด้วยการอบรมสั่งสอนให้แท้รู้จักมองโลกในแง่บวก ส่งผลให้แท้เลือกที่จะยุติปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง พร้อมทั้งเรียนรู้ที่จะมองปัญหาอื่น ๆ ในชีวิตในแง่บวก และมีความสุขในการดำเนินชีวิตกับแม่และน้องสาว

ร้อยเรื่องเล่าขาน ตำนานนิทานไม่รู้จบ อชารัส เด็กหญิงกำพร้าพบกับรถไฟไร้กาลเวลาที่ทำให้ได้เห็นผู้คนมากมายเดินทางกลับไปยังอดีตของตนเพื่อแก้ไขความผิดพลาด อชารัสเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขอดีตของครอบครัวหนึ่ง ที่ไม่สามารถหลุดพ้นจากความทุกข์จากการกระทำของตนในอดีตได้ จึงโดยสารรถไฟอย่างไม่รู้จบ จนในที่สุด สมาชิกในครอบครัวได้ค้นพบว่า การนำบทเรียนจากความผิดพลาดในอดีตมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งที่ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

คนบ้าที่หน้าประตู ธเนศเลือกดำเนินชีวิตตามแนวคิดสมบูรณแบบที่ได้รับการปลุกฝังจากคนรอบข้าง ส่งผลให้ธเนศพยายามสร้างภาพลักษณ์เพื่อให้ตนได้รับคำชื่นชมอยู่เสมอ โดยปราศจากการเข้าใจว่าตนต้องการดำเนินชีวิตอย่างไร ความทุกข์จากการดำเนินชีวิตตามแนวคิดสมบูรณแบบทำให้ธเนศมีปัญหาด้านจิตใจ นำไปสู่การพบกับชายแปลกหน้าผู้เป็นตัวตนในจิตใจที่สำนึกที่ทำให้รู้ว่า ความสุขไม่ได้เกิดขึ้นด้วยการได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น

ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง โจเอลผู้ทำอาชีพนักพนันหรือสลีปเปอร์ อาศัยอยู่ในเมืองที่แบ่งชนชั้นทางสังคมออกเป็นชนชั้นสูงกับชนชั้นล่างตามฐานะทางการเงิน จากความคุ้นเคยและช่วยเหลือกันระหว่างคนต่างชนชั้น อย่างโจเอล ชนชั้นล่าง โอลิเวอร์ชายหนุ่มชนชั้นบน ผู้ติดต่อกับอาชีพลังงานจากการพนัน และสแกนแลน ผู้คิดค้นวิทยาการสลีปน็อก ทำให้ทุกคนเกิดความเชื่อว่าท่ามกลางสังคมที่มนุษย์ให้คุณค่ากับเงินมากกว่าความดีงามในจิตใจ จะยังมีมนุษย์เช่นพวกเขาอยู่ ที่พร้อมจะดำรงความดีงามต่อไปในอนาคตและสร้างสังคมที่มีแต่ความดีงาม ทำให้พวกเขาเกิดกำลังใจในการทำความดีต่อไป

บทที่ 3

แนวคิดมนุษยนิยมในนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย

(Young Thai Artist Award)

นวนิยายเป็นวรรณกรรมที่มุ่งสร้างความเพลิดเพลินและเสนอประสบการณ์ชีวิตให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเกิดมุมมองความคิด เข้าใจมนุษย์และสังคม ดังที่ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวถึงคุณค่าของนวนิยายกับชีวิตมนุษย์ว่า

คุณค่าของนวนิยายทั่วไปก็คือ การให้ “ประสบการณ์เทียม” คนเราทั่ว ๆ ไปน้อยคนนักจะมีประสบการณ์โดยตรงอย่างกว้างขวางและมากประเภท ประสบการณ์ของเรามักซ้ำ และแคบ ยิ่งมีชีวิตรบรื่นเท่าใดประสบการณ์ยิ่งน้อย ประสบการณ์ต่าง ๆ มีความสำคัญในชีวิตของสังคม คนที่รู้จักอ่านนวนิยายย่อมมีประสบการณ์เทียม ได้ผ่านอารมณ์ต่าง ๆ จึงมีความรู้เรื่องชีวิตดีกว่าคนที่ไม่ได้อ่าน นอกจากประสบการณ์แล้วนวนิยายยังให้ความรู้ทางด้านภาษา คติสอนใจและเป็นทางทำให้ผู้อ่านเข้าใจวัฒนธรรมของคน เข้าใจธรรมชาติของตน ได้ทราบถึงประเพณีบางอย่าง และเข้าใจจิตใจของมนุษย์ดีขึ้นด้วย¹

ประสบการณ์ของนักเขียนที่น่าเสนอในนวนิยายได้แก่ “แนวคิด” ที่ปรากฏในเรื่อง ดังที่ มีนักวิชาการให้ความหมายของแนวคิดไว้ในความหมายที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้ให้ความหมายว่า “แนวคิดหรือปรัชญาของเรื่องเป็นความนึกคิดที่ผู้แต่งต้องการจะเสนอต่อผู้อ่าน ผู้แต่งเป็นผู้ที่มองดูโลกและชีวิตมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ กัน และมีแนวความคิดของตนที่มีต่อโลก ต่อสังคม และชีวิตมนุษย์แตกต่างกัน แนวคิดหรือปรัชญาของผู้แต่งจึงมีหลายแนว และพยายามถ่ายทอดความคิดหรือปรัชญาต่าง ๆ นั้นในวรรณกรรมที่ตนแต่งขึ้นและสื่อความคิดมายังผู้อ่าน”² จากความหมายดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า นักเขียนมีบทบาทสำคัญในการเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้อ่าน ซึ่งนักเขียนมีวิธีการนำเสนอแนวคิดที่แตกต่างกัน ดังที่ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ กล่าวไว้ว่า “แนวคิด คือ ท่าทีของกวีที่มีต่อชีวิต โลก และเพื่อนมนุษย์ ถึงแม้ว่าผู้แต่งจะไม่สำแดงอุดมคติของเขาออกมาอย่างแจ่มแจ้งเปิดเผย จากกลวิธีการ

¹ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2518). *แนะแนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี*. หน้า 43

² กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2520). *วรรณคดีวิจารณ์*. หน้า 105

ดำเนินเรื่อง จากลำดับเหตุการณ์ แม้จากทางเสียงของตัวละคร เราก็อาจอนุมานได้ว่า เขาเห็นโลกและชีวิตเป็นอย่างไร”¹ จากวิธีการต่าง ๆ ที่นักเขียนใช้เพื่อนำเสนอแนวคิดนี้ ผู้อ่านจำเป็นต้องวิเคราะห์แนวคิดสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์วิธีการนำเสนอ อันจะนำไปสู่แนวคิดสำคัญของเรื่อง ซึ่งเป็นแก่นเรื่อง (Theme) ดังที่ สุวรรณา เกรียงไกรเพชร ได้กล่าวว่าเป็น “จุดสำคัญของเรื่อง หรือเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ตั้งแต่ต้นเรื่องไปจนถึงปลายเรื่อง เชื่อมโยงเรื่องทั้งหมดเข้าด้วยกัน”² เช่นเดียวกับ สรณัฐ ไตลังคะ ที่กล่าวไว้ว่า แนวคิดเป็นความเข้าใจรวบยอดของเรื่อง ความหมายของแนวคิดคือ “เป็นความคิดที่นำเสนอในเรื่อง ซึ่งสรุปจากเรื่องออกมาเป็นความเข้าใจทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับโลกในชีวิตจริง เช่น ความคิดที่ได้จากการอ่านนิทานกระต่ายกับเต่า คือการกระทำที่ช้าแต่สม่ำเสมอดีกว่าทำเร็วแต่ไม่สม่ำเสมอ การหาแนวคิดจึงทำให้ผู้อ่านค้นพบความหมายของเรื่องที่สามารถนำไปสู่ความเข้าใจชีวิตได้”³ จึงสรุปได้ว่า นักเขียนมีการนำเสนอประสบการณ์อันได้แก่แนวคิดในนวนิยายด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งจะปรากฏอยู่ในองค์ประกอบของเรื่อง และแนวคิดที่ปรากฏอยู่ในองค์ประกอบของเรื่องนี้จะนำไปสู่แนวคิดที่มีลักษณะเป็นแก่นเรื่อง (Theme) ที่เชื่อมโยงเรื่องทั้งหมดเข้าด้วยกัน ผู้วิจัยจะนำความหมายของแนวคิดที่นักวิชาการกล่าวไว้ทั้ง 2 ลักษณะนี้มาใช้วิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในนวนิยายต่อไป

แนวคิดที่ปรากฏในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) เป็นแนวคิดที่มุ่งพัฒนามนุษย์ นักเขียนนำเสนอแนวคิดตามหลักปรัชญามนุษยนิยม มุ่งให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของคุณค่ามนุษย์ และเสนอแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีงามให้ผู้อ่านสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม บนพื้นฐานของศีลธรรมและความยุติธรรม นักเขียนนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมอย่างกลมกลืนผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่อง ซึ่งนับเป็นสิ่งที่ผู้อ่านจะต้องวิเคราะห์จากการอ่าน ดังนั้นการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยาย จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดกับวิธีการนำเสนอแนวคิด ดังที่ สิทธิ บุตรอินทร์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของมนุษย์ ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของมนุษยนิยมว่า

มนุษย์คือผู้กำหนดและจัดการความเป็นมนุษย์ของมนุษย์ ความเป็นไปของชีวิตและโลกของมนุษย์ ตลอดจนทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ทั้งหมดเหล่านี้มันเริ่มต้น

¹ วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2518). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. หน้า 144.

² สุวรรณา เกรียงไกรเพชร. (2518). *พระอภัยมณี: การศึกษาเชิงวรรณคดีวิจารณ์*. หน้า 7

³ สรณัฐ ไตลังคะ. (2560). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง*. หน้า 105

จากมนุษย์และโดยมนุษย์ ทั้งหมดเหล่านี้ย่อมเป็นไปตามข้อกำหนด หรืออำนาจของมนุษย์ และสิ้นสุดลงโดยมนุษย์ ภายในกาลเวลาและสถานที่ของโลกมนุษย์นั่นเอง¹

การศึกษาแนวคิดด้านมนุษยนิยมจึงเป็นการศึกษาพฤติกรรมและความคิดความเชื่อของมนุษย์ เพราะมนุษย์มีความสามารถที่จะกำหนดความเป็นไปของทุกสิ่งบนโลก มนุษย์สามารถสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองและสังคมได้ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ แนวคิดมนุษยนิยมที่กล่าวถึง มนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล มนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม และสถาบันทางสังคมกับมนุษย์ ดังนี้

3.1 มนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล

การศึกษาแนวคิดมนุษยนิยม ควรที่จะต้องศึกษาแนวทางการดำรงคุณค่าของมนุษย์โดยเริ่มจากความเป็นปัจเจกบุคคล ดังที่ Frolov นักมนุษยนิยมกล่าวถึงลักษณะของมนุษยนิยมที่เกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคลว่า “มนุษยนิยมเป็นระบบความคิดหนึ่ง ที่มีพื้นฐานของการเคารพในศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์ คุณค่าของมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล ห่วงใยในสวัสดิภาพของมนุษย์ การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ และการสร้างสรรค์ชีวิตและสภาพแวดล้อมที่ดี”² ซึ่ง **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน** ให้ความหมายของคำว่าปัจเจกบุคคลว่าหมายถึง **บุคคลแต่ละคน**³ ดังนั้นมนุษย์กับความเป็นปัจเจกบุคคลตามแนวคิดมนุษยนิยม คือ ทศนคติในการดำเนินชีวิตที่ปรากฏอยู่ในมนุษย์แต่ละคน อันจะนำไปสู่การกระทำที่ช่วยสร้างคุณค่าต่อชีวิตของตนเอง ซึ่งจะทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวคิดมนุษยนิยมด้านมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลได้ 7 ประการ ได้แก่ การมองเห็นสัจธรรมของชีวิต ความรัก ทรัพย์สินและความเจริญทางวัตถุ การรู้จักและเข้าใจตนเอง การมองโลกในแง่บวก การให้ความสำคัญกับปัจจุบัน และ ความพึงพอใจในชีวิต ดังนี้

¹ สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). *มนุษยนิยม*. หน้า 10

² “Humanism, a system of views based on respect for the dignity and rights of man, his value as a personality, concern for his welfare, his all-round development, and the creation of favourable conditions for social life.” Frolov, I. (1980). *Dictionary of Philosophy*. p.178

³ ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. หน้า 567

3.1.1 การมองเห็นสัจธรรมของชีวิต

พจนานุกรมปรัชญา อังกฤษ-ไทย ได้ให้ความหมาย สัจธรรม (Truth) ว่าหมายถึง “คุณสมบัติของการมีอยู่ เป็นอยู่ อย่างสอดคล้องกับประสบการณ์ ข้อเท็จจริง หรือความเป็นจริง”¹ ซึ่งมนุษยนิยมยอมรับหลักความจริงที่เกิดจากประสบการณ์ของมนุษย์ ดังที่ สิทธิ บุตรอินทร์ กล่าวถึงหลักความจริงตามแนวคิดมนุษยนิยมว่า

แม้การค้นหาคำความจริงของธรรมชาติที่ยังหลงเหลืออยู่นั้น เราทำได้ด้วยอาศัยพลังปัญญาและเหตุผล แม้ความจริงที่กำลังจะมาถึงนั้นค้นหาค้นอยู่ตลอดเวลา ก็ต้องมีศูนย์กลางอยู่ในแวดวงที่เกี่ยวกับชีวิตจริงของมนุษย์ และรู้ไว้เพื่อสนองความจำเป็นของมนุษย์ มิใช่เป็นความจริงจากความเพ้อฝัน เพื่อบำบัดความใคร่ทางวิชาการ ศาสนาใดปรัชญาใด อ้างความจริงของตนขึ้นมา ความจริงนั้น ๆ ที่ถือได้ว่าเป็นจริงแท้ก็เฉพาะที่ได้มาโดยประสบการณ์จริงของมนุษย์ จึงจะให้มนุษย์ยอมรับอีกต่อไปได้”²

นับว่าการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตเป็นความจริงที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์ทุกคนประสบในชีวิต มนุษย์ที่ตระหนักในหลักความจริงของชีวิต จะเตรียมพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงในชีวิต ตระหนักในคุณค่าของชีวิต และดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า ดังหลักการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยม ดังนี้

3.1.1.1 ความไม่แน่นอนของชีวิต

ยูวศิลป์นำเสนอความจริงของชีวิตว่า ชีวิตย่อมประสบกับความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ซึ่ง สิทธิ บุตรอินทร์ กล่าวถึงความไม่แน่นอนตามแนวคิดมนุษยนิยมว่า

“ถือว่า ลาก ยศ สรรเสริญ สุข นี่สายหนึ่ง เสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ นี่อีกสายหนึ่ง คนทั่วไปมุ่งแยกออกจากกันแล้ว ขอให้ได้เลือกเดินตามสายแรกหากทำได้ ความจริงมีอยู่ว่าทั้งหมดมิได้อยู่ในทางชีวิตสองเส้นซึ่งขนานควบคู่กันไป แต่มันเป็นทางสายเดียวกันของเรื่องชีวิต และมันก็มีใช่เป็นเครื่องจำแนกระดับความหมายและความสำคัญของชีวิต มันคือเชื้อเพลิงของไฟชีวิต และดับไปพร้อมกับชีวิต”³

¹ เฉษฐา ทองรุ่งโรจน์. (2547). *พจนานุกรมปรัชญา อังกฤษ-ไทย*. หน้า 193

² สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). *มนุษยนิยม*. หน้า 3

³ แหล่งเดิม. หน้า 4

ความไม่แน่นอนของชีวิตนี้ นับเป็นสิ่งที่ท้าทายมนุษย์ที่จะต้องหาหนทางดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ยุวศิลปินแสดงภาพของมนุษย์ที่ประสบกับความไม่แน่นอนของชีวิตที่ทำให้เกิดความทุกข์ จนกระทั่งนำไปสู่การพบแนวทางดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขจากการไม่ยึดติดกับสิ่งที่ไม่คงอยู่แน่นอน แนวคิดเรื่องการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตที่กล่าวถึงความไม่แน่นอนของชีวิต ปรากฏในนวนิยาย 6 เรื่อง ได้แก่ **เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า ร้อยเรื่องเล่าขาน ตำนานนิทานไม่รู้จบ คาฟารีสตาร์ 29 กุมภาพันธ์ และ ลำนำหกพิภพ** ดังนี้

ในเรื่อง **เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว** แสดงแนวคิดเรื่องการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตที่กล่าวถึงความไม่แน่นอนของชีวิต โดยให้แต้มเป็นผู้เล่าเรื่องราวของ “ลุงภูเขา” ภารโรงของโรงเรียนที่สนิทสนมกับแต้ม แต้มรับรู้ว่าการดำเนินชีวิตด้วยความเศร้าเนื่องจากภรรยาและลูกสาวเสียชีวิต ดังนี้

แต้มรู้ว่าการพลัดพรากและการสูญเสียย่อมนำพาความรู้สึกเสียใจมาให้
เสมอ เรื่องราวของลุงภูเขาเหมือนนิยายเรื่องหนึ่งที่ยังไม่มีตอนจบ เรื่องราวที่เริ่มต้นด้วยรอยยิ้ม ได้พบน้ำสายน้ำ ใช้ชีวิตด้วยกัน มีสายใยคล้องใจตัวเล็ก ๆ ้วยกำลังน่ารักน่าซึ้ง ท้องฟ้าในแต่ละวันสดใส พ่อแม่ลูกหวังที่จะสร้างครอบครัวแสนอบอุ่น แต่แล้วฉากของชีวิตในบางขณะก็เหมือนว่าเราไม่ได้เป็นผู้กำหนดเอง มันค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นหม่นหมอง เมื่อลูกสาวที่เป็นดังดวงใจได้จากไป และยิ่งเคราะห์ซ้ำกรรมชด สะดุดตากรรมโหมกระหน่ำ แทบตั้งตัวไม่ทัน เมื่อคู่ชีวิตได้ลาจากไปอีกคน ความเศร้าพัดพามาอีกระลอก¹

“ลุงภูเขา” พบกับความไม่แน่นอนในชีวิต ทั้งความสุขและความทุกข์จากการสูญเสียลูกสาวและภรรยา ดังปรากฏจากคำว่า “รอยยิ้ม” ในช่วงแรกของชีวิตคู่ ที่เปลี่ยนเป็น “หม่นหมอง” ในภายหลัง แต้มเรียนรู้เรื่องความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ในชีวิตที่เกิดขึ้นได้จากชีวิตของลุงภูเขาว่า ความพลัดพรากสูญเสียนำมาซึ่งความทุกข์ การที่แต้มสังเกตเห็นถึงการมองเห็นสัจธรรมของชีวิต แสดงถึงปัจเจกบุคคลมีความสามารถที่จะสังเกตและเข้าใจธรรมชาติของชีวิต นำไปสู่การเตรียมพร้อมเผชิญกับความไม่แน่นอนของชีวิต

นอกจากนี้ “ลุงก้อนหิน” ซึ่งเป็นลุงของแต้ม ได้แสดงแนวคิดเรื่องการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตที่กล่าวถึงความไม่แน่นอนของชีวิต แต้มรับรู้เรื่องราวของลุงก้อนหินผ่านคำบอกเล่า

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 124-125

ของแม่ แสดงถึงมนุษย์ที่ประสบกับความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ในชีวิต ชีวิตจึงมีทั้งทุกข์และสุข ดังที่ลูกก่อนหินพบรักกับหญิงสาวที่ชื่อชบา แต่กลับต้องทุกข์อย่างแสนสาหัสจากการถูกหญิงสาวทอดทิ้ง จนกระทั่งเพียรพยายามสร้างฐานะและกลับมามีความสุขอีกครั้ง ดังนี้

ลูกก่อนหินยังดื่มเหล้า เรื่องราวในอดีตยังรุมทำร้าย ไม่มีที่ท่าว่าจะตั้งหลักได้
ชีวิตเหมือนเรือแล่นท่ามกลางพายุ โคลงเคลงไปมา คลื่นโหม ลมแรง
ไร้หลักยึดเหนี่ยว วันเวลาผันผ่าน แต่มั่นเป็นแรงบันดาลใจให้ลุกขยัน ตั้งหน้าตั้งตา
ทำงาน ลูกเก็บหอมรอมริบ จากลูกจ้าง ได้เข้ามาเป็นนายจ้าง จวบจนมีกิจการเป็น
ของตัวเอง¹

ยุวศิลปินเปรียบ “เรือ” กับมนุษย์ ที่ย่อมประสบกับ “คลื่น” และ “ลมแรง” อันได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคในชีวิตที่ทำให้เกิดความทุกข์ แต่สิ่งเหล่านั้นไม่ได้คงอยู่อย่างถาวรในชีวิต เรื่องราวของลูกก่อนหินแสดงถึงศักยภาพในการดำรงตนอย่างมีสติของปัจเจกบุคคล ที่ประสบกับความไม่แน่นอนของชีวิต แต่ยังเลือกดำเนินชีวิตในแนวทางที่พึงงามจนสามารถมีความสุขในชีวิตได้อีกครั้ง

“แม่ของแถม” ประสบกับความไม่แน่นอนของชีวิตเช่นกัน ดังที่แม่เล่าเรื่องราวที่ได้ประสบให้แถมฟัง เริ่มจากการเป็นเด็กกำพร้าที่ต้องต่อสู้ชีวิต สูการมีครอบครัวที่อบอุ่น และมีความสุขในที่สุด ดังนี้

แม่เคยเล่าให้ฟังว่า แม่ไม่เคยเห็นหน้าของตาเลยตั้งแต่เกิด เห็นแต่เพียงรูปที่ยายเก็บเอาไว้ พอแม่กำลังจะเข้าโรงเรียน ยายก็ด่วนจากไป ทำให้แม่กับลุงต้องย้ายไปอยู่กับญาติคนนั้นคนนี้ ผลัดเปลี่ยนเวียนกันไป จนกระทั่งลุงตัดสินใจไม่เรียนต่อ ออกไปทำงานหาเงินส่งให้แม่ได้เรียนสูง ๆ แต่แม่ทนเห็นลุงทำงานอย่างยากลำบากไม่ได้ พอแม่เรียนจบชั้นมัธยม แม่จึงตัดสินใจยุติการเรียนเพื่อออกมาสู้ชีวิต ประกอบอาชีพ เผชิญชะตากรรมแม่ทำงานมาสารพัด ทั่วหน้าเขา ไม่ว่าจะเป็นแม่บ้าน คอยล้างถ้วยล้างจาน แคชเชียร์ในร้านอาหาร เป็นลูกจ้างในร้านขายของ²

ความยากลำบากในชีวิตของแม่ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในชีวิต การที่แม่ไม่ย่อท้อเมื่อประสบกับความยากลำบาก จนกระทั่งได้มีชีวิตที่มีความสุขกับลูก ๆ ในภายหลัง แสดงถึงชีวิต

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้วัยเด็กชายดวงดาว*. หน้า 197

² แหล่งเดิม. หน้า 133

ได้ผ่านทั้งช่วงเวลาที่มีความสุขและสุข แม่ของแต้มนับเป็นปัจเจกบุคคลที่ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ซึ่งทำให้มีความสุขในชีวิตได้อีกครั้ง

ในเรื่อง *Good Morning Sunshine* แสงฉายในยามเช้า “ปกป้อง” เป็นเด็กหนุ่มกำพว้าที่มีผลการเรียนดี แต่เลือกที่จะเก็บตัวอยู่กับความทุกข์จากการสูญเสียพ่อแม่ เมื่อปกป้องถูกคู่อภิบังคับให้เล่นเกมรัสเซียรูเล็ตต์ โดยผลัดกันยิงปืนซึ่งบรรจุกระสุนเพียงหนึ่งนัดที่ศีรษะของแต่ละฝ่าย ปกป้องตระหนักว่าความตายเป็นความยุติธรรมที่เกิดขึ้นกับทุกชีวิตในขณะที่เล่นเกมและกำลังจะถูกฆ่า

ทุกคนตาย นั่นยุติธรรม

แม้ว่าจะพยายามทุกวิถีทาง ถ่วงเวลา ยึดเชื้อ ดื้อดึง ไม่ยอมละทิ้งร่างนี้ไป แต่สุดท้ายก็ไม่มีวิธีหลีกเลี่ยง มันไม่สนใจว่าใครเป็นใคร จะดีเลว หรือมีอดีตขมขื่นแค่ไหน เหมือนเป็นสิ่งที่ต้องจ่ายหลังจากเราได้ใช้ชีวิตแสนน่าเบื่อมายาวนาน หลังจากนั้นเมื่อถึงเวลาอันสมควร ความตายค่อย ๆ คืบคลานเข้ามากระซิบข้างหูให้เรารับรู้ และจำยอมเดินยืดอกไปปลายทางของอุโมงค์ ลมตัวลง ทั้งทุกอย่างเอาไว้เบื้องหลัง คล้ายกับว่าเมื่อเราได้เรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่แล้ว หน้าที่ต่อไปคือการเรียนรู้ที่จะตาย¹

การที่ปกป้อง เด็กหนุ่มตายจากการเล่นเกมรัสเซียรูเล็ตต์ เป็นสิ่งแสดงว่าปัจเจกบุคคลสามารถเผชิญกับความตายได้แม้จะอยู่ในวัยเยาว์ กระสุนปืนที่ใช้ไปเรื่อย ๆ ในเกมรัสเซียรูเล็ตต์เปรียบได้กับชีวิตของคนทีเวลาในการดำรงชีวิตถูกใช้ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งหมดลง นับเป็นการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตที่กล่าวถึงความไม่แน่นอนของชีวิต เช่นเดียวกับชายชราที่หาทรัพย์สินเงินทองจากการประกอบอาชีพผิดกฎหมาย ที่สุดท้ายไม่อาจหลีกเลี่ยงความตายอันเป็นความไม่แน่นอนของชีวิตได้

“...ฉันมีลูกน้อง มีบริวารอยู่ทั่วเมือง ไม่ว่าใครก็ต้องก้มหัวให้ ตั้งแต่คนกวาดถนนไปจนถึงนายกเทศมนตรี ฉันยิ่งใหญ่กว่าทุกคน มันเป็นแบบนี้เรื่อยมา แต่ไม่ว่าอย่างไรฉันก็หลีกเลี่ยงความตายไม่พ้น”²

¹ วรจิตติ มโนสร้อย. (2555). *Good Morning Sunshine* แสงฉายในยามเช้า. หน้า 15

² แหล่งเดิม. หน้า 184-185

ความตายนับเป็นสัจธรรมของชีวิตที่ประสบในลักษณะปัจเจกบุคคล ชายชราเข้าใจถึงความไม่แน่นอนของชีวิตและปล่อยวางจากทรัพย์สินและอำนาจทั้งหมด แสดงถึงมนุษย์ที่เข้าใจในความไม่แน่นอนของชีวิต นำไปสู่การตระหนักถึงความผิดทางศีลธรรมของมนุษย์

เช่นเดียวกับชายชบแท็กซึ่งกลางคืน ผู้ที่ครอบครัวยึดเหนี่ยวเพราะการประกอบอาชีพ ซึ่งนำไปสู่การตระหนักถึงความไม่แน่นอนของชีวิต ดังนี้

ความตายคือสิ่งที่เท่าเทียมกัน อาจจะใช่ เขาคุ่นคิด ตัดสินใจ

ทั้งหมดนี้ต้องจบลง เขาคิดพลางเหยียบคันเร่งจนมืด ความเร็วพุ่งขึ้น รถแล่นกระชาก เสียงเครื่องยนต์ดังหวีดแสบหู ตัวเลขบนมาตรวัดพุ่งขึ้นสูง ชายแก่นั่งติดเบาะหลัง สิ้นหวังในความหวาดกลัว หยิบซิกการมวนไหมขึ้นมาจาก อัดมันเข้าไปเต็มปอดครั้งสุดท้าย¹

ชายชราและคนชบแท็กที่ตระหนักว่าความตายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับปัจเจกบุคคลอย่างเท่าเทียม ไม่เว้นแม้แต่ชายชราที่ร่ำรวย หรือชายคนชบแท็กที่ยากจน ยุวศิลป์สร้างตัวละครเอกทั้งสามที่ต่างช่วงวัยและมีสาเหตุแห่งทุกข์ที่ต่างกัน ได้แก่ “ปกป้อง” “ชายชบแท็ก” และ “ชายชรา” เพื่อเน้นย้ำเรื่องความตายว่าเป็นความไม่แน่นอนของชีวิตที่เกิดขึ้นได้ในทุกช่วงวัย การดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่ไม่ตระหนักถึงความไม่แน่นอนในชีวิตรอบตัวที่ผ่านมา ทำให้ไม่อาจพบแนวทางสร้างคุณค่าและความสุขให้กับชีวิตได้ การที่ยุวศิลป์นำเสนอการกระทำของตัวละครที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยมในเรื่อง ช่วยเน้นย้ำการมองเห็นสัจธรรมของชีวิต เรื่องความไม่แน่นอนของชีวิต เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตอย่างรู้คุณค่า และมุ่งสร้างคุณค่าให้แก่ชีวิต

ในเรื่อง ร้อยเรื่องเล่าขาน ตำนานนิทานไม่รู้จบ “อชารัส” เด็กสาวกำพร้าซึ่งมีอดีตที่น่าเศร้าอาศัยอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้าพบกับรถไฟไร้กาลเวลา ที่สามารถพาผู้มีความทุกข์กลับไปแก้ไขความผิดพลาดในอดีตได้ อชารัสตระหนักในความเป็นอนิจจังของชีวิตจากการรับรู้เรื่องราวในครอบครัวของทาร์ล ชายวัยกลางคนที่ต้องการโดยสารรถไฟเพื่อกลับไปแก้ไขอดีตเพื่อไม่ให้ครอบครัวต้องพบกับโศกนาฏกรรม ดังนี้

ชีวิตที่ไม่ว่าตะเกียกตะกายดิ้นรนมากเท่าไร ก็มักจบลงด้วยความตายของคนที
รักไม่คนใดก็คนหนึ่ง แม้กระทั่งความตายของตนเองที่คิดว่าจะหลุดพ้น²

¹ วรจิตติ มโนสร้อย. (2555). *Good Morning Sunshine* แสงฉายในยามเช้า. หน้า 186

² อภิญา จงสุขกิจพานิช. (2555). *ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ*. หน้า 299

ภายหลังจากการรับรู้เรื่องราวในชีวิตของทาร์ล อซาร์สตระหนักว่าความตายเป็นสัจธรรมชีวิตของทุกคน การที่ทาร์ลพยายามเปลี่ยนแปลงอดีตตนเองเพื่อไม่ให้ครอบครัวต้องประสบกับโศกนาฏกรรม นับเป็นความพยายามที่เกิดจากการไม่ปล่อยวางในสิ่งที่เป็นธรรมชาติของชีวิต ทาร์ลจึงมีความทุกข์เพราะไม่ตระหนักในความไม่แน่นอนของชีวิต ดังการขอความช่วยเหลือจากปู่ผู้คุมกฎของรถไฟ ดังนี้

“ข้าผิดพลาดอีกแล้ว ต่อไป...ครั้งต่อไป ข้าจะไม่ทำพลาดอีก ข้าจะทำให้มันกลับมาสมบูรณ์พร้อมเหมือนเดิม ข้าจะต้องมีความสุขให้ได้ เจ้าต้องช่วยข้านะ เจ้าแมวสวมรองเท้าบู๊ต เจ้าต้อง...ช่วยข้า”

และรถไฟไวกาลเวลาก็ทำตามคำสัญญานั้น...

ด้วยการจุดตั้งเขาออกจากโลกแห่งความตายที่กลายเป็นคนมอบให้ ให้โอกาสและความเป็นไปได้ทั้งหมดในการย้อนเวลาซ้ำแล้วซ้ำเล่านับสิบนับร้อยครั้ง และจุดสิ้นสุดของเส้นทางที่เลือกแกะนั้นไม่เคยสมบูรณ์และสวยงามอย่างที่คาดหวังไว้¹

การที่มนุษย์ไม่ตระหนักในความไม่แน่นอนของชีวิต ส่งผลให้มนุษย์เกิดความทุกข์ ดังที่ทาร์ลจมอยู่กับความทุกข์ที่ความตายทำให้ต้องพลัดพรากจากภรรยาในอดีต ต่างจากอซาร์สที่รับรู้เรื่องราวของทาร์ล และเกิดเป็นความเข้าใจในความไม่แน่นอนของชีวิต จึงไม่คิดที่จะเดินทางกลับไปยังอดีตเพื่อช่วยชีวิตคนที่ตนรัก แสดงถึงการที่ปัจเจกบุคคลตระหนักในความไม่แน่นอนของชีวิต ช่วยให้อาสาสามารถปล่อยวางความทุกข์ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในปัจจุบันได้

ในเรื่อง **คาฟารีสตาร์ “เอเธนส์”** เข้าใจในความไม่แน่นอนของชีวิต จากการเป็นทหารที่ได้ผ่านการฝึกฝนทั้งด้านอาวุธและสมาธิ ทำให้เอเธนส์เกิดความตระหนักในความไม่แน่นอนของชีวิตว่าไม่มีสิ่งใดคงอยู่ยั่งยืน แม้กระทั่งความรู้สึกของมนุษย์ ดังนี้

“ธรรมชาติหมุนเวียนผันเปลี่ยนไปตามจังหวะของมัน คนเราก็เช่นกัน ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ในแต่ละวันเราแทบจะไม่เคยตระหนักว่าเรารู้อะไรมากขึ้นหรือหลงลืมสิ่งใดไปบ้าง เมื่อได้ตรองให้ดี ตัวตนของเราก็เปรียบเสมือนนกทรายกันถ้วน เมื่อทรายใหม่เข้ามาจนเต็ม ทรายเก่าที่อยู่กันนั้นก็ต้องไหลออกไป เช่นเดียวกับความรู้สึกต่าง ๆ ที่เราต้องเผชิญ ความรู้สึกเหล่านั้นก็เกือบทั้งหมดไม่เคยอยู่กับเรานาน ดาหน้าเข้ามากระทบกับจิตใจแล้วจางหายไปราวกับฟองคลื่นในทะเล”²

¹ อภิญา จงสุขกิจพานิช. (2555). *ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ*. หน้า 300

² สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟารีสตาร์*. หน้า 143-144

“อุทฺทราภัยกันรวั” เปรียบได้กับมนุษย์ที่ย่อมมีทั้งทุกข์และสุข ความรู้สึกนับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในมนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคล การที่เอเธนส์ตระหนักว่าความรู้สึกเหล่านั้นไม่อาจคงอยู่อย่างถาวร นับเป็นศักยภาพของมนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคลที่สามารถเรียนรู้การมองเห็นสัจธรรมของชีวิต และเกิดเป็นข้อคิดเพื่อไม่ยึดติดกับอารมณ์ความรู้สึกที่ทำให้เกิดความทุกข์

“คาฟา” ตระหนักในความไม่แน่นอนของชีวิตเช่นกัน การออกจากฐานันดรศักดิ์ที่สูงส่ง และใช้ชีวิตอย่างสามัญชนทำให้สังเกตเห็นความไม่แน่นอน ได้แก่ ความรุ่งเรืองและดับสลายของทุกสรรพสิ่ง ดังนี้

อีกหลายร้อยปีนับจากวันนี้ ภูเขาไฟลูกนั้นคงจะปะทุขึ้น เรื่องราวมากมาย และอารยธรรมของอาณาจักรอังกอร์แห่งนี้จะจมหายไปในมหาสมุทร ตัวตนของเธอก็คงจะถูกคลื่นเลื่อนไปจากโลกนี้อย่างสิ้นเชิง ช่างน่าเสียดายเหลือเกินที่ความงามทั้งหลายทั้งมวลจักต้องมลายหายไป ไม่เหลือร่องรอยใด ๆ แม้แต่ในความทรงจำ แต่คงไม่เป็นไรหรอก เพราะในโลกนี้ก็ไม่มีความใดคงอยู่เป็นนิรันดร์ ตราบใดที่เราที่ยึดมั่นในความดี เราจะพบแต่สิ่งที่ตึงาม พบกับคนที่รักเรื่อไป ไม่ว่าจะต้องเปลี่ยนรูปกายหรือเปลี่ยนสถานที่ไปแห่งหนใดก็ตาม ขอให้มีความสุขในช่วงเวลาของตัวเองนั้นก็เพียงพอแล้ว¹

คาฟาสังเกตเห็นว่า ความรุ่งเรืองและดับสลายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับทุกสรรพสิ่งบนโลก รวมไปถึงมนุษย์ เมื่อคาฟาเข้าใจในความความไม่แน่นอนของชีวิตที่มนุษย์ต้องประสบ นำไปสู่การเกิดความมุ่งมั่นในการทำควมดี แสดงถึงศักยภาพของปัจเจกบุคคลที่สามารถเรียนรู้ความไม่แน่นอนของชีวิต เพื่อสร้างความดีงามและดำรงตนอย่างมีความสุขต่อไป

ในเรื่อง 29 กุมภาพันธ์ “รินลดา” แสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการไม่เข้าใจในความไม่แน่นอนของชีวิต หญิงสาวเกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์และเชื่อในคำทำนายเกี่ยวกับชะตาเกิดของตนว่า หากไม่มีเพื่อนฝูงรายล้อม ย่อมจะต้องมีชีวิตเปลี่ยวเหงาตลอดไป รินลดาไม่ต้องการที่จะมีชีวิตเปลี่ยวเหงาเมื่อความตายพรากพ่อกับแม่จากไป จึงอยากเสียชีวิตก่อนบุคคลอื่นเป็นที่รักบ้าง ดังข้อความที่รินลดาเขียนขึ้น ดังนี้

“...ฉันตาย แม่ตาย ลูกตาย หลานตาย...”²

¹ สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟาริสตาร*. หน้า 298

² เกรียงไกร วชิรธรรมพร. (2548). *29 กุมภาพันธ์*. หน้า 43

ข้อความที่รินดาเขียนขึ้น เปลี่ยนแปลงจากปรัชญาเซน ที่มาจากนิกายหนึ่งในพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ซึ่งมุ่งการฝึกใช้ปัญญา ที่ว่า “ให้พ่อตายก่อน แล้วลูกตาย แล้วหลานตาย”¹ อันเป็นมงคลชีวิต ที่ผู้เกิดก่อนไม่ต้องประสบกับความทุกข์โศกเพราะการจากไปก่อนเวลาอันควร เปลี่ยนเป็น “ฉันตาย แม่ตาย ลูกตาย หลานตาย” เนื่องจากไม่ต้องการมีชีวิตเปลี่ยนเหงามตามคำทำนายเพราะการจากไปของสมาชิกในครอบครัว นับว่ารินดาไม่เข้าใจในความไม่แน่นอนของชีวิตที่เกิดขึ้นในแต่ละปัจเจกบุคคล ทำให้ต้องดำเนินชีวิตด้วยความทุกข์จากการยึดติดใน คำทำนายนั้น การกระทำของรินดาเป็นการกระทำที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยมที่เน้นย้ำความสำคัญของการเข้าใจความไม่แน่นอนของชีวิต ว่าเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การปล่อยวางการยึดมั่น และพร้อมดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขบนความไม่แน่นอน

ในเรื่อง **ลำนาคพิภพ** เผ่าพันธุ์สุรที่อยู๋ภายใต้การปกครองของเหล่าเทพอย่าง “อาโปตะไล” ผู้นำสุร ไม่เห็นด้วยกับการที่เทพพยายามจะมีชีวิตเป็นอมตะเพื่อคงอำนาจ เนื่องจากรู้ว่าทุกสิ่งย่อมเสื่อมสลายไปตามธรรมชาติ อันแสดงถึงความไม่แน่นอนของชีวิตผ่านบทสนทนา ระหว่างอาโปตะไลกับเทพ ดังนี้

“ท่านต่างหากที่บ้า เทียควบคุมบงการคนอื่นจนเข้าใจว่าเขาต้องทำตามหมด หรือไร” เสนาสุรแค้นเสียง “ที่บ้าอีกอย่างคือ ท่านคิดว่าความอมตะนั้นมีจริงหรือ ...ไม่เลย ทุกอย่างย่อมมีการเกิดขึ้นและเสื่อมไป ...ดาวดิงส์ก็เช่นกัน”²

การสนทนาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการ “เกิดขึ้น” และ “เสื่อมไป” เป็นสัจธรรมของโลก ความเป็นอมตะเป็นสิ่งที่ตรงข้ามที่นำมาใช้สำหรับเน้นย้ำถึงความไม่แน่นอนของชีวิตที่ปัจเจกบุคคลไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การที่ผู้นำสุรตระหนักถึงความไม่แน่นอนนี้แสดงถึงศักยภาพของมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยม ที่เข้าใจสัจธรรมของโลก นำไปสู่การไม่พยายามแสวงหาความเป็นอมตะเพื่อคงอำนาจอย่างเทพซึ่งเป็นชนชั้นปกครอง

ยุวศิลปินนำเสนอความไม่แน่นอนของชีวิตผ่านการกระทำของตัวละครใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การดำเนินชีวิตที่เกิดจากการตระหนักในความไม่แน่นอนของชีวิต ที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข กับการดำเนินชีวิตตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม ที่มนุษย์ไม่ตระหนักในความไม่แน่นอนของชีวิต ทำให้มนุษย์ไม่สามารถดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์และต้องดำเนินชีวิตอย่างมีความทุกข์ เพื่อเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของ

¹ บาหยัน. (2553). นิทานเซน...ปฏิวัดความคิด “พลิก” ชีวิตให้เจริญ เจริญ. หน้า 31

² พงศ์ศรณ์ ภูมิวัฒน์. (2551). ลำนาคพิภพ. หน้า 644

การตระหนักในการมองเห็นสัจธรรมของชีวิต อันจะเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินชีวิตตามแนวทางมนุษยนิยม ที่เชื่อว่าปัจเจกบุคคลมีศักยภาพในการตระหนักถึงความไม่แน่นอนของชีวิต เพื่อนำไปสู่การแสวงหาแนวทางดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมต่อไป

3.1.1.2 การกระทำของมนุษย์

การกระทำของมนุษย์ หรือ กรรม ที่มนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคลสร้างขึ้น นำไปสู่ผลของการกระทำ มนุษย์กำหนดผลของการกระทำด้วยตนเอง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่อาจกำหนดชะตากรรมของมนุษย์ได้ ดังที่สิทธิตี บุตรอินทร์ กล่าวถึงการกระทำตามแนวคิดมนุษยนิยม ดังนี้

แทนที่จะมาปลุกศรัทธาให้ติดอยู่กับการสวดอ้อนวอนขอพรจากสิ่งที่เรียกว่า พระเจ้าอยู่บนสรวงสวรรค์ มนุษยนิยมกลับกระตุ้นเตือนให้หันมาบูชาคุณความดี สมรรถภาพ ศักยภาพ ศักดิ์ศรี และคุณค่าใด ๆ ที่มนุษย์สร้างสมอบรมขึ้นมา เพื่อยกระดับมนุษย์ให้สูงส่งขึ้น โดยการประกอบกรรมทุกอย่างในอันที่จะเสริมสร้างความผาสุกและสันติสุขในสังคมมนุษย์¹

การกระทำของมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยมเป็นการกระทำส่งเสริมคุณค่าของมนุษย์ให้สูงขึ้น ชะตาชีวิตของมนุษย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปรากฏแนวคิดดังกล่าวในนวนิยาย 4 เรื่อง ได้แก่ 29 กุมภาพันธ์ เรื่องราวของข้าวมันไก่ ไต้ฟ้าเดียวกัน และ ร้อยเรื่องเล่าขาน ตำนานนิทานไม่รู้จบ ดังนี้

ในเรื่อง 29 กุมภาพันธ์ การกระทำของ “รินลดา” และ “พล” ชายคนรัก นำไปสู่ผลของการกระทำ ทั้งสองเกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ โดยรินลดาเชื่อว่าชะตาเกิดมีอิทธิพลต่อชีวิต ซึ่งผู้ที่เกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ นั้น หากไม่มีเพื่อนฝูงรายล้อมจะต้องมีชีวิตเปลี่ยวเหงาตลอดไป รินลดาจึงเชื่อว่าตนจะต้องมีชีวิตเปลี่ยวเหงาตามคำทำนาย จึงมองโลกในแง่ร้ายและมีความทุกข์ ในขณะที่พลมีความเห็นว่าทุกข์และสุขล้วนเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ดังนี้

“เค้าวากันว่า... ดวงชะตาของคนที่เกิด 29 กุมภาพันธ์ เป็นชะตาที่สดใส ถ้าไม่มีมิตรสหายรายล้อม ก็ตกอยู่ในความเจ็บเหงาชั่ววันจันทร์” ...

¹ สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). มนุษยนิยม. หน้า 4

... “คุณวันเกิดวันไหนมันก็ไม่สำคัญหรอก มันก็แค่วันที่คุณเริ่มต้นหายใจ เป็นครั้งแรกเท่านั้นเอง สิ่งที่สำคัญจริง ๆ มันไม่ใช่การใช้เวลาที่มีอยู่ทุกวันนี้ เพื่อหาความสุขหรอกหรือ”¹

พล ซึ่งเป็นคนรักของรินลดา มีความเห็นว่าชะตาเกิดไม่มีผลต่อชะตาชีวิต มนุษย์เท่านั้น ที่จะสร้างชีวิตที่มีความสุขได้ การกระทำนำไปสู่ผลของการกระทำ เมื่อปัจเจกบุคคล ให้ความสำคัญกับความสุขในชีวิต นับเป็นแนวทางที่นำไปสู่การกระทำที่สามารถพัฒนาชีวิตของตนเพื่อสร้างความสุข

พระชราที่รินลดาได้สนทนากับ แสดงให้เห็นว่าการกระทำของมนุษย์ทำให้เกิดความทุกข์ ดังนี้

“ความทุกข์ในจิตของคนเราเกิดจาก กรรม ที่ตนได้ก่อไว้ในชาตินั้น ๆ กรรมที่มนุษย์ได้กระทำไปนั้น ย่อมส่งผลกลับคืนดังที่เรียกว่าวิบากกรรม แต่มันจะกลับคืนมาเมื่อใดและกลับคืนมาอย่างไรนั้นหาใช่ว่ามนุษย์จะล่วงรู้ถึงการกลับคืนนั้นได้”²

พระชรากล่าวถึงความทุกข์ ว่าเป็นผลของกรรม หรือการกระทำของมนุษย์ แสดงถึง มนุษย์แต่ละคนมีอิทธิพลที่จะกำหนดความสุขและความทุกข์ในชีวิตด้วยการกระทำของตนเอง

ในเรื่อง **เรื่องราวของข้าวมั่นไก “คิม”** ได้รับรู้ว่าการกระทำที่ไม่ดีของมนุษย์นำไปสู่ ความทุกข์ โดยคิม เล่าเรื่องราวของ “ยายปาน” แม่ค้าขายขนมหวานผ่านสายตาของตนเอง คิมพบเห็นยายปานอยู่เสมอ ชีวิตที่ยากลำบากในปัจจุบันเกิดจากเมื่อครั้งอยู่ในวัยสาวไม่รู้จักเก็บ หอมรอบริบและไม่ตั้งใจเลี้ยงดูบุตร ในบ้านปลายของชีวิตจึงต้องเผชิญกับความทุกข์อันเป็นผลของ การกระทำที่ไม่ดี ดังนี้

สิ่งที่ป้ามวนเล่าสะท้อนถึงต้นสายปลายเหตุแห่งชะตากรรมของยายปาน สอน ให้คิมได้รู้ว่าชะตาชีวิตของคนเราได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเลินหาหรือการลำเอียงจาก สวรรค์ชั้นฟ้าเพียงอย่างเดียว -- ถึงจะมีส่วนอยู่บ้าง -- แต่สิ่งสำคัญที่จะกำหนดชะตาของ แต่ละคนก็คือการกระทำต่างหาก

ทุกอย่างตั้งอยู่บนความเป็นจริงและเหตุและผล หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คงเป็น กฎแห่งกรรม ผลของการกระทำ¹

¹ เกรียงไกร วชิรธรรมพร. (2548). 29 กุมภาพันธ์. หน้า 43-44

² แหล่งเดิม. หน้า 61

ยายปานเป็นตัวแทนของคนแก่หลาย ๆ คนที่เคิมพบเห็นทั้งในบ้านเกิด และในเมืองหลวง คนแก่เหล่านั้นดูมีสภาพชีวิตที่ย่ำแย่ ต้องทำงานที่น่าสงสาร หรือบางรายก็ต้องขอร้องคนอื่น ๆ เพราะไม่รู้จะทำมาหากินอะไร ถึงแม้จะพอรู้และพอคิดได้ว่าในอดีตพวกเขาเหล่านี้ดำเนินชีวิตกันเช่นไรตอนหนุ่มสาว ตอนแก่ถึงต้องมามีชะตากรรมเช่นนี้²

“เฮียเคน” เป็นอีกคนหนึ่งเล่าเรื่องราวของยายปานผ่านสายตาของตนเอง แสดงให้เห็นว่าชะตากรรมของยายปานเป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำของตนเองทั้งสิ้น ดังนี้

“ทุกสิ่งทุกอย่างมันมีเหตุผล” เฮียพูดขึ้น หลังจากเคิมพูดวิจารณ์ลูกหลานของยายปานที่ไปทำงานในเมืองหลวงโดยที่ไม่ได้กลับมาเยี่ยมเยียนเลย “ถึงแม้เราจะเห็น ๆ อยู่ก็เถอะ ว่าลูก ๆ ของแกผิดที่ไม่ได้มาสนใจไยดี แต่ก็ต้องย้อนไปดูที่ตัวแกเองด้วยว่าคราวที่แกเลี้ยงลูกนะ แกเลี้ยงดีสักแค่ไหน”³

ความลำบากในบั้นปลายชีวิตของยายปานซึ่งเคิมได้รับรู้ผ่านสายตาตนเองและการบอกเล่า ทำให้เคิมเห็นว่ามนุษย์ย่อมได้รับผลจากการกระทำของตน ความทุกข์ยากของมนุษย์เกิดจากการกระทำที่ไม่ดีตามหลักสัจธรรมของชีวิตในเรื่องการกระทำของมนุษย์ เรื่องราวของยายปานทำให้เคิมตั้งใจเรียนเพื่อสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ในอนาคต แสดงถึงปัจเจกบุคคลที่ตระหนักถึงผลของการกระทำส่งผลและนำไปสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางที่ดีงาม

ในเรื่อง **ใต้ฟ้าเดียวกัน** การกระทำของ “พงษ์” กับ “แสน” แสดงแนวคิดความเป็นสัจธรรมของชีวิตเรื่องการกระทำของมนุษย์ ทั้งสองต่างเป็นผู้กระทำความผิดในชีวิต พงษ์ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างฐานะความร่ำรวยโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม และนอกใจภรรยา โดยมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับเลขา จนกระทั่งวันหนึ่งทั้งคู่มีปากเสียงและพงษ์ได้ปล้ำมือฆ่าเลขา แม้พงษ์จะรอดพ้นจากการถูกดำเนินคดี แต่พงษ์กลับต้องดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีความทุกข์ ดังนี้

จากนั้นไม่นาน ผมก็ออกไปตั้งบริษัทใหม่ ทำทุกอย่างเพื่อให้ลืมเรื่องราวเลวร้าย และสิ่งที่ผมก่อ แต่ผมทำไม่เคยได้เลย ทุกคืนผมต้องเผชิญกับภาพของมินดาเหลืออก

¹ วาสเทพ เกตุเพ็ชร. (2552). *เรื่องราวของข้าวมั่นไก่*. หน้า 174

² แหล่งเดิม. หน้า 175

³ แหล่งเดิม. หน้า 176

นอนจมกองเลือด สลับคู่แม่ลูกที่ผมขับรถชนโดยไม่ได้ตั้งใจ ผมไม่เคยมีความสุข
เลยนับตั้งแต่บัดนั้น ... “มิน ผมได้รับกรรมที่ก่อไว้แล้ว คุณได้ยินไหม” ¹

ความทุกข์ของพงษ์เกิดจากกรรม ซึ่งเป็นผลของการกระทำที่ไม่ดี แม้พงษ์จะสร้าง
หลักฐานให้ตำรวจเข้าใจว่าผู้ก่อเหตุฆาตกรรมเป็นแสน สามีของมิน เพื่อรอดพ้นจากการ
ถูกลงโทษตามกฎหมายก็ตาม

แสนเป็นคนทีกระทำความบาปตลอดชีวิต แม้ว่าที่ผ่านมาจะรอดพ้นจากการถูกจับกุม
แต่ท้ายที่สุด แสนกลับถูกพิพากษาให้จำคุกในคดีที่ตนไม่ได้ก่อ นอกจากนี้ แสนต้องชดใช้กรรม ใน
รูปแบบความทุกข์ในจิตใจ ดังความรู้สึกผิดบาปที่ทำให้แสนไม่อาจมีความสุขได้ ผันรำยเกี่ยวกับ
คนที่ตนได้ลงมือฆ่าทำให้แสนตระหนักถึงการกระทำที่นำมาซึ่งความทุกข์ในปัจจุบัน ดังนี้

เคยคิดว่าทำไมเรื่องร้าย ๆ ถึงเกิดขึ้นกับผมอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่แม่ตาย
แม่เลี้ยงใส่ร้าย มีเรื่องชกต่อย ฆ่าคน และทำร้ายมิน ที่แท้ทั้งหมดนี้ผมก็ทำเอง
เลือกเองมาตลอด แต่ผมกลับสร้างเหตุผลหลอกตัวเองว่า
“ถ้าไม่ทำเขา เขาก็ทำผม”
เอาแต่คิดเข้าข้างตัวเอง ไม่เคยเลยที่จะนึกถึงคนอื่น
ไม่เคยคิดว่าคนที่ผมฆ่า มีเมียมีลูกหรือเปล่า
ไม่เคยคิดว่าคนที่ผมทำร้าย มีพ่อแม่หรืออยู่ข้างหลังไหม
ไม่เคยคิดว่าเงินที่ผมให้มิน คือแรงผลักดันเธอสู่อ้อมอกของชายอื่น
ไม่เคยคิดว่าอิสรภาพที่เอื้อมไม่ถึงนี้ เป็นเพราะผมก่อกวนขึ้นมาเอง
ไม่เคยคิดเลย... ²

ความทุกข์ของแสนเป็นผลมาจากการกระทำของแสนเองทั้งสิ้น พงษ์ได้ตระหนักใน
ความจริงข้อเดียวกันนี้จนทำให้เกิดการสำนึกผิดขึ้น ดังนี้

แสนถูกพิพากษาให้จองจำในฟ้าหลังลูกกรง แต่ผมกลับถูกจองจำให้ตกอยู่ภายใต้
ฟ้าอันมืดมิดในใจของผมเอง จะว่าไปแล้ว อันที่จริงผมกับแสนไม่ได้ต่างกันเลย
เรามีฟ้าผืนเดียวกัน
ฟ้าที่คอยพิพากษาบาปกรรมที่เราแต่ละคนเป็นผู้ก่อ
แสนรับกรรมหลังลูกกรง แต่ผมรับกรรมในใจ

¹ ณัฐนี ตามไท. (2553). ใต้ฟ้าเดียวกัน. หน้า 139

² แหล่งเดิม. หน้า 125

เราต่างถูกจองจำและกักขังไม่ต่างกัน

เขาสูญเสียอิสรภาพภายนอก แต่ผมสูญเสียอิสรภาพภายในใจ¹

ทั้งพงษ์และแสนต่างทุกข์จากการกระทำของตนเอง แสดงให้เห็นผลของกรรมขึ้นอยู่กับการกระทำของปัจเจกบุคคล การกระทำที่นำมาซึ่งความทุกข์ของมนุษย์เป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยมที่มนุษย์มุ่งกระทำดีเพื่อได้ผลของการกระทำที่ดี ภาพตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยมที่นำเสนอนี้ ช่วยเน้นย้ำโทษของการกระทำที่ไม่ดี นำไปสู่การพบแนวทางพัฒนาตนของมนุษย์

ในเรื่อง **ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ “อซารัส”** แสดงแนวคิดเรื่องการทำของมนุษย์ผ่านการพบเห็นเรื่องราวในอดีตของผู้คนมากมายที่ขึ้นรถไฟไร้กาลเวลาเพื่อกลับไปแก้ไขการกระทำผิดในอดีต แต่ไม่มีผู้ใดสามารถช่วยเปลี่ยนแปลงอดีตให้บุคคลเหล่านั้นหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ ดังที่ อซารัสกล่าวภายหลังจากรับรู้อดีตของครอบครัวทาร์ล ดังนี้

ต่างคนต่างมีชีวิตของตัวเอง จะส่งสารไปทำไม
ทุกข์ของใครก็ของมัน แบกรับแทนกันไม่ได้
รวมถึงชะตากรรมด้วย...²

มนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคลไม่อาจหลีกเลี่ยง “ชะตากรรม” ที่เกิดจากการกระทำของตนเองได้ ดังที่ เซาริล ลูกชายของทาร์ลได้มีโอกาสรู้สาเหตุที่พ่อวนเวียนกลับไปแก้ไขอดีตว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากการไม่ตระหนักถึงการกระทำผิดที่นำไปสู่ผลของการกระทำ ดังนี้

ทาร์ลไม่ต้องการอะไรอีกต่อไปแล้ว ทั้งทรัพย์สิน เงินทอง ครอบครัว...
เขาต้องการเพียงหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานแสนสาหัสที่เกินเยียวยา
เด็กชายเฝ้าจมลึกลงไปในอดีตของทาร์ลเมื่อครั้งเป็นเด็ก เขาเฝ้ามองจุดจบที่วนเวียนไปมาของพ่อ ในที่สุดมารดาของทาร์ลเมื่อครั้งเป็นเด็ก เขาเฝ้ามองจุดจบที่วนเวียนไปมาของพ่อ ในที่สุดมารดาของทาร์ลก็ต้องตาย และสุดท้ายเขาก็ต้องกลับไปยังโรงสีย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทุกอย่างคือชะตากรรมที่ทาร์ลหนีไม่พ้น แม้จะเพียรพยายามเพียงใดก็ตาม³

¹ ญัฐนี ตามไท. (2553). *ใต้ฟ้าเดียวกัน*. หน้า 127-128

² อภิญา จงสุขกิจพานิช. (2555). *ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ*. หน้า 176-177

³ แหล่งเดิม. หน้า 331

การที่ทาร์ลไม่ตระหนักว่ามนุษย์ย่อมต้องได้รับผลจากการกระทำของตน ทำให้ทาร์ลไม่ยอมรับความทุกข์ในรูปแบบ “ชะตากรรม” จากสิ่งที่ตนได้กระทำไว้ ทาร์ลจึงไม่อาจมีความสุขในปัจจุบันเพราะติดอยู่กับการเพียรพยายามกลับไปแก้ไขอดีตโดยปราศจากการคำนึงถึงการกระทำที่ผิดพลาดอันเป็นจุดเริ่มต้นของโศกนาฏกรรม แสดงให้เห็นว่า การกระทำที่ไม่ดีซึ่งตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยมนี้เน้นย้ำว่า มนุษย์จะพบแนวทางการดำเนินชีวิตที่มีความสุขได้จากการตระหนักว่าตนต้องได้รับผลของการกระทำเสมอ เพราะการที่มนุษย์ไม่ยอมรับในผลของการกระทำอันเป็นหลักการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตนำมาซึ่งความทุกข์

มนุษยนิยมเชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้กำหนดชะตากรรมของมนุษย์เอง ซึ่งตรงกันข้ามกับความเชื่อว่าสิ่งเหนือธรรมชาติกำหนดชะตากรรมของมนุษย์ ตัวละครที่ได้รับผลจากการกระทำของตนเอง ได้แก่ ความทุกข์และสุขในชีวิต เป็นการเน้นย้ำแนวคิดเรื่องการกระทำของมนุษย์ ว่าเป็นสัจธรรมของชีวิตมนุษย์ การกระทำดีในแต่ละปัจเจกบุคคลเป็นสิ่งที่สามารถสร้างความสุขให้กับชีวิตตนเองได้

3.1.2 ความรัก

ความรักตามแนวคิดมนุษยนิยมเป็นสิ่งพึงปรารถนา ทำให้มนุษย์มุ่งให้ผู้อื่นมีความสุข ดังที่ สิทธี บุตรอินทร์ กล่าวถึงแนวทางการมีชีวิตที่ดีงามตามแนวคิดมนุษยนิยมว่า “ความรัก มิตรภาพ ภราดรภาพ อีสรภาพ ความไม่เป็นทาสในอามิสวัตถุเหล่านี้เป็นต้น คืออุบายวิธีเพื่อสนองความมีชีวิตอันงดงามและทรงคุณค่าของมนุษย์”¹ ยุวศิลป์นำเสนอความรักที่สร้างให้เกิดความงดงามและทรงคุณค่าในชีวิตมนุษย์หลายรูปแบบ ความรักสามารถเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ทางสายเลือดอันเป็นสถาบันแรกเริ่มของมนุษย์ในสังคม ได้แก่ ความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัว ไปจนถึงความรักที่เกิดจากความผูกพันทางอารมณ์ความรู้สึก ได้แก่ ความรักระหว่างเพื่อน ความรักระหว่างหนุ่มสาว หรือความรักที่มนุษย์มีต่อสังคมที่ก่อให้เกิดอุดมการณ์ในการพัฒนาสังคม ความรักดังกล่าวนี้ล้วนสำคัญต่อการดำรงคุณค่าของมนุษย์ทั้งสิ้น เพราะเป็นสิ่งพัฒนาจิตใจมนุษย์ให้ปรารถนาดีต่อผู้อื่น และทำให้มนุษย์ดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข นวนิยายที่แสดงแนวคิดเรื่องความรักมีทั้งสิ้น 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องราวของข้าว มั่นไก่อ เด็กหญิงดอกไม้มั เด็กชายดวงดาว ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง คาฟาริสตาร์ และ คินฝันวันต่อสู้อย่างนี้

¹ สิทธี บุตรอินทร์. (2532). มนุษยนิยม. หน้า 3

ในเรื่อง **เรื่องราวของข้าวมันไก่** ความรักระหว่าง “เฮียเคน” กับ “คิม” แสดงถึงความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัว ภายหลังจากพ่อแม่เสียชีวิต ชายหนุ่มผู้เป็นพี่ประกอบอาชีพขายข้าวมันไก่อย่างมูมานะเพื่อส่งให้คิมได้เรียนหนังสือ เพราะอยากให้คิมมีหน้าที่การงานดีในอนาคต

“คิม...ตอนนี้แกเรียน เฮียจะทำงานส่งแกเรียน แต่ถ้าแกเรียนจบ ก็หางานหาการทำเสีย แล้วเอาตัวเองให้รอด ไม่ต้องให้เฮียส่งเสียอะไรอีก แค่นั้นก็พอแล้ว ถ้าแกไม่ต้องมาพึ่งพาเฮียแล้ว เมื่อนั้นเฮียก็คงจะพอทำงานเก็บเงินไว้กินไว้ใช้ตอนแก่ได้ ไม่ต้องไปเบียดเบียนพี่พาทะไรจากแก ก็หวังแค่นี้แหละ แค่ง่ายด้วยตัวเองได้ เฮียก็สบายแล้ว”¹

การที่เฮียเคนประกอบอาชีพอย่างมูมานะเพื่อเลี้ยงดูคิมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีจิตใจที่ดีงาม พร้อมเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในขณะที่คิมก็มีความรักความปรารถนาดีต่อเฮียเคนเช่นกัน จึงมูมานะในการเรียน เพื่อเลี้ยงดูเฮียเคนให้มีความสุขสบายในอนาคต

คิมอยากให้เฮียสบายตอนแก่ ไม่ต้องมาทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยแรงที่อ่อนล้า อย่างที่ยายปานต้องเป็น และคิมก็ต้องทำให้ได้...ด้วยการสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้เป็นอันดับแรก²

ความปรารถนาดีของคิมที่มีต่อเฮียเคน แสดงให้เห็นความรักที่สมาชิกในครอบครัวมีต่อกันว่าเป็นความดีงามในจิตใจของมนุษย์ในแต่ละปัจเจกบุคคลที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ นำไปสู่การเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อให้คนในครอบครัวมีความสุขโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ในเรื่อง **เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว** คำพูดของ “ครูฟ้าใส” ครูสอนวิชาดนตรีของ “แต้ม” แสดงแนวคิดเรื่องความรัก ทั้งรูปแบบความรักระหว่างหนุ่มสาวและความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัว ดังที่ครูฟ้าใสอธิบายให้แต้มและเด็กนักเรียนในห้องฟังดังนี้

“ความรักเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ตั้งแต่พวกเราคลอดออกมาจากท้องแม่ ญาติพี่น้องทุกคนก็ให้ความรักความห่วงใย มอบความรักบริสุทธิ์แก่เด็กทารก

¹ วาสุเทพ เกตุเพชร. (2552). *เรื่องราวของข้าวมันไก่*. หน้า 181

² แหล่งเดิม. หน้า 173

ตัวน้อย ๆ ที่เพิ่งลืมตาขึ้นมา พอเราโตขึ้นเราก็จะรักพ่อแม่ รักพี่น้อง เพื่อนฝูง แล้ว
พอเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นเราก็อาจจะรักเพื่อนต่างเพศ”

... “ครูกำลังพูดให้ทุกคนฟังว่า การมีความรักใช้ว่าเป็นสิ่งไม่ดี แต่เราควรที่จะ
รักอย่างไร และรักในระยะเวลาไหนจึงจะเหมาะสม ...”¹

ความรักที่ครูฟ้าใสนำเสนอ นั้น นับเป็นสิ่งดีงามที่เกิดขึ้นในมนุษย์ ตราบใดที่มนุษย์ใน
แต่ละช่วงวัยสามารถรักอย่างถูกวิธีในเวลาที่เหมาะสม เมื่อนั้นความรักจะนำไปสู่ความดีงามใน
จิตใจมนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคล และพร้อมที่จะสร้างสิ่งดีงามให้กับผู้อื่นต่อไป ดังความรักของแถม
ซึ่งมีต่อแม่กับน้อง แถมบอกเล่าความรักที่มีต่อแม่และน้องผ่านบทเพลงที่แต่งเพื่อใช้ส่งครูฟ้าใสใน
วิชาดนตรี ดังนี้

ฉันรักแม่	แม่ไม่รู้ว่แค่ไหน
อาจจะหมดทั้งหัวใจ	เกินกว่าใครจะล่วงรู้
ฉันรักน้อง	จะปกป้องคอยเลี้ยงดู
จับมือน้องลูกขึ้นสู่	ห้วงใยอยู่ไม่เหินห่าง ²

ความรักและความปรารถนาดีที่แถมมีต่อแม่และน้อง นับว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตาม
ธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะปัจเจกบุคคล นำไปสู่ความดีงามในจิตใจ ที่มุ่งดูแลบุคคลอันเป็น
ที่รัก ช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ในเรื่อง **ยุคสมัยแห่งความสับสน** มิตรภาพระหว่างชายหนุ่มต่างชนชั้นอย่าง
“โอลิเวอร์” ชายหนุ่มชนชั้นสูงที่เป็นขุนนาง กับ “โจเอล” ชายหนุ่มชนชั้นล่างที่ทำอาชีพสลีปเปอร์
แสดงแนวคิดเรื่องความรัก ผ่านมิตรภาพระหว่างเพื่อน ดังที่โจเอลเตือนโอลิเวอร์ถึงอันตรายจาก
การเสพลีปเปอร์ แม้ว่าตนจะเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการขายก็ตาม ดังบทสนทนาระหว่าง
ทั้งสอง ดังนี้

“คุณเลิกใช้ยาเถอะ ผมจะไม่เอาสลีปเปอร์ออกมาให้คุณอีกแล้ว และกรุณาอย่า
เชื่อมั่นจากคนอื่นด้วย”

โอลิเวอร์ยิ้ม “สุดท้ายแม้แต่คุณก็พูดแบบนี้หรือ ผมนึกว่าคุณจะไม่มีวันพูด
ออกมาเสียอีก เพราะ...คุณต้องการเงินจากผม” ...

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 54-55

² แหล่งเดิม. หน้า 56

...“โอลิเวอร์ ผมเตือนคุณในฐานะเพื่อน เหมือนที่คุณช่วยเมแกนในฐานะเพื่อน ผมอยากให้คุณ...หยุด”

คุณชายหรีดตาลง “ทุกวันนี้ผมก็ช่วยคุณในฐานะเพื่อน”

โจเอลวางมือลงบนไหล่ท่านขุนนาง “คุณกำลังบอกว่า คุณใช้ยาเพื่อช่วยผม ทำแบบนี้ผมก็กลายเป็นคนผิวนะสี ผมกลายเป็นคนบั่นทำลายชีวิตของคุณ คุณชาย ผมรับเงื่อนไขแบบนั้นไม่ได้หรอก มันหนักหนาเกินไปนะ”¹

โจเอลให้ความสำคัญกับมิตรภาพมากกว่าผลประโยชน์ จึงต้องการให้โอลิเวอร์หยุดเสีย ในขณะที่โอลิเวอร์มุ่งช่วยโจเอลที่กำลังเดือดร้อนด้านการเงินจึงรับซื้อสลีปนีอกจากโจเอลในราคาสูง เป็นการแสดงถึงจิตใจที่ดีงามของมนุษย์ที่ช่วยเหลือบุคคลอื่นโดยไม่หวังผลประโยชน์ นอกจากนี้ เมื่อโอลิเวอร์มีโอกาสได้พูดคุยกับโจเอลเกี่ยวกับลูกสาวของเพื่อนที่ป่วยหนัก โอลิเวอร์ยังช่วยเหลือด้านการเงิน โดยจ่ายค่าสลีปนีอกล่วงหน้ากับโจเอลเพื่อนำไปช่วยเด็กหญิงคนดังกล่าว ดังนี้

“ผมว่าจะหยุดชั่วคราว เพราะผมเจ็บแผลที่คอ แล้วก็อยากจะหลับแบบปกติ ๆ ลักคีน” เจ้าของบ้านเอ่ยซ้ำ ๆ “แต่ถ้าคุณอยากใช้เงิน ผมให้คุณไว่ก่อนก็ได้ ยังไงเสีย สักสัปดาห์หน้าผมก็คงจะอยากเห็นความผืนของคุณอีก”

ขุนนางหยิบเงินออกมาจากกระเป๋า

“ถือว่าจ่ายล่วงหน้าก็แล้วกัน”²

การที่โอลิเวอร์ยินยอมจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้าให้กับโจเอล เพื่อนำไปช่วยเหลือเด็กหญิงลูกของเพื่อนที่ป่วยหนัก แสดงถึงจิตใจที่ดีงามของปัจเจกบุคคลที่มุ่งช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ในสังคม แม้ไม่ใช่คนใกล้ชิด ด้วยเห็นแก่มิตรภาพระหว่างโจเอลกับพ่อของเด็กหญิงที่ป่วยหนักซึ่งเป็นเพื่อนที่คุ้นเคยกัน

นอกจากนี้ โอลิเวอร์ยังช่วยเหลือเมแกน หุ่นยนต์สาวรับใช้ประจำบ้านของเขาที่ชำรุดและถูกนำไปประมูลในตลาดมืด โอลิเวอร์พยายามชนะการประมูลแม้ว่าจะต้องสูญเสียเงินจำนวนมากเพื่อช่วยเหลือเมแกนก็ตาม ดังที่เวลาดีมีร์ประหลาดใจในการกระทำครั้งนี้

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). *ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง*. หน้า 258-259

² แหล่งเดิม. หน้า 139

“ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงหุ่นยนต์ไม่ใช่น้อย ๆ พวกที่ประมูลหุ่นพวกนี้ไป แต่ละคนมาจากตระกูลใหญ่หรือไม่มีรายได้อีกสูงมาก ๆ พวกเขาถึงกล้ามีสัตว์เลี้ยงแบบพิเศษ ผมรู้ว่าฐานะของคุณทำได้ แต่...เอาจริงหรือครับ”¹

การกระทำของโอลิเวอร์แสดงถึงมิตรภาพของนายจ้างที่มีต่อหุ่นยนต์ของเขา อันเป็นจิตใจที่ดีงาม พร้อมจะช่วยเหลือหุ่นยนต์ให้พ้นทุกข์ แม้ว่าตนเองจะต้องประสบกับปัญหาทางการเงินก็ตาม

นอกจากนี้ ความแตกต่างทางด้านชนชั้นระหว่างโอลิเวอร์ วลาดิมีร์ โจเอล ตลอดจนหุ่นยนต์รับใช้อย่างเมแกน ไม่อาจหยุดยั้งมิตรภาพที่มีต่อกันได้ ทั้งสามช่วยให้โอลิเวอร์มีความมั่นใจและกลับมาแสดงดนตรีตามแบบฉบับของตนเองอีกครั้ง ดังที่โอลิเวอร์กล่าวแก่ผู้ชม ดังนี้

“ผมมาอยู่อเมริกาได้สองปีแล้ว และผมมีเพื่อนสามคน คนแรกคือผู้ออกทุนให้ผมในวันนี้ ...

... “ส่วนเพื่อนอีกสองคนของผม คนหนึ่งเป็นหุ่นยนต์ และอีกคนหนึ่งเป็นสลิปเปอร์”

“ผมไม่รู้หรอกว่า คุณจะชอบสิ่งที่ผมเพิ่งเล่นไปไหม แต่คนสามคนนี้ชอบและวันนี้ ทั้งสามคนอยู่ในห้องนี้ ส่วนผมก็เล่นให้พวกเขาฟัง”²

ความช่วยเหลือจากชนชั้นสูงที่เป็นเพื่อนเก่า สลิปเปอร์ และหุ่นยนต์รับใช้ ทำให้โอลิเวอร์กลับมาที่มีความมั่นใจที่จะแสดงดนตรีอีกครั้ง ความรักระหว่างเพื่อนจึงช่วยสร้างให้มนุษย์ไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ที่ยากลำบาก และพบแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของตน

ในเรื่อง **คาฟารีสตาร์ “คาฟา”** เป็นหญิงสาวที่เกิดในตระกูลสูงและมีดวงชะตาที่ดี จึงได้รับการหมั้นหมายให้อภิเษกสมรสกับเจ้าชาย แต่คาฟาต้องการที่จะยกเลิกการอภิเษกสมรส เพราะมีความเห็นว่าการอภิเษกสมรสไม่อาจเกิดขึ้นได้หากปราศจากความรัก การตัดสินใจของคาฟาแสดงแนวคิดเรื่องความรักระหว่างหนุ่มสาว ดังที่คาฟารำพึงกับตนเอง ดังนี้

การแต่งงานไม่ว่าจะอยู่ในชนชั้นไหน ก็ควรอยู่บนพื้นฐานของความรักมิใช่
หรือ เจ้าชายและเธอจะรักกันได้ไหมนะ³

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). *ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง*. หน้า 202-203

² *แหล่งเดิม*. หน้า 280-281

³ สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟารีสตาร์*. หน้า 105

คาฟามีความเห็นว่ ความรักเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้มนุษย์ในแต่ละปัจเจกบุคคลสามารถใช้ชีวิตคู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มนุษย์จึงควรตัดสินใจเลือกคู่ครองด้วยตนเอง โดยให้ความสำคัญกับความรักมากกว่าความเหมาะสม ดังที่คาฟาตัดสินใจยกเลิกการอภิเษกสมรสกับเจ้าชายตามข้อกำหนดของอาณาจักร โดยกล่าวแก่พ่อ ดังนี้

“แต่ลูกแต่งงานกับเจ้าชายไม่ได้จริงๆ ลูกรู้ว่าตัวเองอาจดูโง่ในสายตาคนอื่น แต่ลูกอยากจะทำให้ท่านพ่อเข้าใจ ลูกก็เหมือนท่านแม่ที่เฝ้ามองความรักมากกว่าความเหมาะสม”¹

เมื่อมนุษย์แต่ละคนให้ความสำคัญกับความรัก จะทำให้มองข้ามความเหมาะสม และกล้าเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเอง นอกจากนี้ความรักจะนำไปสู่การคำนึงถึงการเลือกคู่ครองจากความดีงามของมนุษย์อย่างแท้จริง โดยปราศจากการหลงใหล แค่เพียงสิ่งภายนอก ดังที่คาฟายกเลิกการอภิเษกสมรสกับเจ้าชายและเลือกครองคู่กับเอเธนส์ นายทหารที่รักและปรารถนาดีต่อเธออย่างแท้จริง ซึ่งทำให้คาฟามีความสุขในชีวิต ต่างจากความนิยมชมชอบที่หญิงสาวในอาณาจักรมีต่อเจ้าชายรัชทายาท ที่ปราศจากการรู้จักในตัวตนของอีกฝ่ายอย่างแท้จริง ดังนี้

คงเพราะมนุษย์มักยึดติดเปลือกภายนอกจนไม่สามารถมองเห็นเข้าไปถึงตัวตนภายในของคนอื่นได้ เป็นเหตุให้พากันแสวงหาและแย่งชิงอรรถาภิเษกมาในบรรดาฟารีเซาทั้งหลายซึ่งหลงรักเจ้าชาย มีสักกี่คนหนอจะรักพระองค์ที่ตัวตนของพระองค์อย่างแท้จริง²

การที่หญิงชนชั้นสูงในอาณาจักรชื่นชมเจ้าชายจากภาพลักษณ์ภายนอก แสดงถึงการเลือกคู่ครองจากความเหมาะสมโดยไม่คำนึงถึงความรักอันนำมาซึ่งความปรารถนาดีต่อกันของมนุษย์อย่างแท้จริง การตัดสินใจเลือกคู่ครองของหญิงชนชั้นสูงที่แสดงผ่านสายตาของคาฟา นับเป็นสิ่งตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม ซึ่งยุคลิปปินนำมาเน้นย้ำแนวคิดเรื่องความรักให้เด่นชัดขึ้น เพื่อให้เห็นว่าความรักเป็นความดีงามในจิตใจมนุษย์ที่จะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

¹ สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟาริสตาร์*. หน้า 192

² แหล่งเดิม. หน้า 215

ในเรื่อง **คืนวันต่อสู้อยู่** “พีร์” เห็นความรักในอดีตชาติผ่านความฝันของตน เกิดเป็นความเข้าใจในความรักระหว่างหนุ่มสาว พีร์พบว่า “ภพ” หนุ่มนักศึกษาที่ตนเห็นในความฝันเป็นอดีตชาติของตน ความรักที่ภพมีต่อไบบ๊ว นิสิตร่วมสถาบัน แสดงออกเป็นการช่วยเหลือกันด้วยความห่วงใย ดังสถานการณ์ที่ทั้งสองร่วมเผชิญกับเหตุการณ์ความรุนแรง ดังนี้

“เราขอโทษ...ภพ บ๊วขอโทษ”

ไบบ๊วกระซิบแผ่วเบา

“เพราะต้องคอยดูแลเรา ภพถึงต้องมาเจ็บ...”

แม้ไม่มีแรงพูด แต่แววตาของเด็กหนุ่มคัดค้าน ไม่เห็นด้วย

“บ๊วสัญญา...จะไม่อ่อนแออีกแล้ว ต่อไปจะไม่เป็นภาระของภพอีกแล้ว”

ไบบ๊วกล่าวหนักแน่นเหมือนจะย้ำกับตัวเองให้จดจำคำสัญญา ภพหลับตา ไม่มีเสียงแรงจะบอกเธอว่าสำหรับเขา...เขาต้องการจะดูแลและอยู่ข้าง ๆ เธอเสมอ ไม่ว่าเธอจะต้องการหรือไม่ก็ตาม¹

ความรักระหว่างภพกับไบบ๊วเป็นความรักที่เกิดขึ้นระหว่างหนุ่มสาว ความห่วงใยที่ทั้งสองมีต่อกันแสดงถึงความดีงามในจิตใจมนุษย์ เช่นเดียวกับความรักที่ปัจเจกบุคคลมีต่อสังคมที่มุ่งสละตนเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น ดังที่เหล่านักศึกษาเสี่ยงอันตรายเพื่อร่วมแสดงอุดมการณ์ด้วยการชุมนุม แม้จะต้องบาดเจ็บและเสียชีวิตในเหตุการณ์ดังกล่าว ดังนี้

“พวกเรา ช่วยกันหน่อย”

ชายหนุ่มร่างผอมสูงใส่แว่นหนาหน้าตาคงแก่เรียนคนหนึ่ง เอ่ยเรียกพวกพ้องหลายคนรวมทั้งพีร์ ให้รีบตามกันไปช่วยลากโต๊ะและเก้าอี้ที่ตั้งอยู่หน้าตึกคณะนิติศาสตร์ซึ่งเป็นทีที่ใกล้ที่สุดนั้น เขามาตั้งเป็นเกราะกำบังจากไม้ อีฐ ก้อนหิน หรือลูกปืน ...

พวกเขาหลายคนมีทั้งผู้หญิง ผู้ชาย หน้าตาอ่อนวัย บางคนใส่แว่นสายตาทนหนาเตอะ บางคนเป็นเพียงผู้หญิงตัวเล็ก ๆ²

เมื่อแต่ละคนมีความรักต่อส่วนรวม มนุษย์จะเกิดอุดมการณ์ที่จะร่วมกันพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น แสดงถึงความรักที่มนุษย์มีนำไปสู่ความกล้าหาญในการเสี่ยงภัย เพื่อพัฒนาสังคมและ

¹ อรุณวนา สนิกะวาที. (2549). *คืนวันต่อสู้อยู่*. หน้า 35

² แหล่งเดิม. หน้า 56-57

ประเทศ ดังที่พีรกล่าวถึงความรักต่อสังคม ว่าเป็นอุดมการณ์ที่มนุษย์ต้องการต่อสู้เพื่อดำรงความ
 ดีงามของสังคม ภายหลังตื่นจากความฝัน

สำหรับผม ความรักหนุ่มสาวแม้อยิ่งใหญ่และจริงแท้ แต่มันก็เป็นความรักของคน
 สองคน ... แต่ ความรักที่เลือกเพื่อส่วนรวมมาก่อนมันอาจทำให้เราต้องจากคนที่เรารักไป
 ตลอดกาล...แต่มันจะไม่ใช่เพื่อคนเพียงสองคนอีกต่อไป และบางทีนั่นอาจคือความยิ่งใหญ่
 ที่แท้จริง¹

ในเรื่องคืนฝันวันต่อสู้ นำเสนอแนวคิดเรื่องความรักว่า ความรักที่มนุษย์มีต่อส่วนรวม
 เป็นอุดมการณ์ที่มนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคลต้องการร่วมพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นความรัก
 ที่ยิ่งใหญ่ เพราะแสดงถึงความดีงามในจิตใจมนุษย์ ที่มุ่งเสียสละตนเพื่อพัฒนาสังคมสังคมให้
 ยิ่งขึ้นไป

ยุวศิลป์นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเกี่ยวกับความรักว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละปัจเจก
 บุคคล และเกิดเป็นความปรารถนาดีต่อสมาชิกในครอบครัว เพื่อน หนุ่มสาว และสังคม ความ
 รักตามแนวคิดมนุษยนิยมนี้เป็นความดีงามในจิตใจมนุษย์ ที่ช่วยดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์
 ให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข

3.1.3 การให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและวัตถุ

ทรัพย์สินเงินทองและวัตถุไม่ใช่สิ่งที่จะสร้างเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ ดังที่ สิทธิ
 บุตรอินทร์ กล่าวถึงทรัพย์สินเงินทองและวัตถุตามแนวคิดมนุษยนิยมว่า

สังคมที่ถูกท่วมทับ รัตรึงและบีบคั้น ด้วยความกระหึ้นหายไม่รู้จักพอเหมาะ
 พอควรต่อผลประโยชน์ทางวัตถุ ถึงกับทำให้มนุษย์ต้องตกเป็นทาสของมัน คือสังคมที่นำ
 สมเพชเวทนา ยิ่งกว่าหมูสัตว์เดียรัจฉาน จึงจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขและควบคุม
 ให้เป็นไปตามทิศทางแห่งความพอเหมาะพอดี (Moderation or Balancedness) ระบบ
 เศรษฐกิจซึ่งสำแดงตัวออกมาในลักษณะความเป็นอยู่อย่างแย่งกันอยู่แย่งกันกิน ถึงขนาด
 จุดเดือดเข้าขั้น “คนกินคน” เป็นระบบชีวิตที่เลวร้ายที่สุด ใช่ว่าของอยู่ของกินมีไว้ให้
 เพียงพอกินได้ สิ่งที่ไม่พอเพียงแท้ ๆ แก่มนุษย์คือ ความละโมภต่างหากเล่า²

¹ อรุณวนา สนิทวาที. (2549). *คืนฝันวันต่อสู้*. หน้า 78

² สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). *มนุษยนิยม*. หน้า 4-5

จากแนวคิดดังกล่าว การให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและวัตถุเป็นสิ่งลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ เนื่องจากส่งผลให้มนุษย์เกิดความโลภ ไม่ให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีและความดีงามในจิตใจของมนุษย์ ปรากฏแนวคิดดังกล่าวในนวนิยาย 4 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **ใต้ฟ้าเดียวกัน** **Good Morning Sunshine** **แสงฉายในยามเช้า** **คนบ้าที่หน้าประตู** และ **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง** ดังนี้

ในเรื่อง **ใต้ฟ้าเดียวกัน** ความคิดและพฤติกรรมของ “พงษ์” ชายวัยกลางคนที่เคยยากจนในวัยเด็กแสดงแนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและวัตถุ ความยากจนทำให้พงษ์ปรารถนาจะประกอบอาชีพที่ได้เงินมากเพื่อมีชีวิตที่สุขสบาย ต่างจากพ่อที่ให้ความสำคัญกับตำแหน่งหน้าที่การงาน ดังนี้

พ่ออยากให้ผมได้เรียนสูง ๆ เป็นเจ้าคนนายคน ยิ่งทำราชการได้ยิ่งดี เพราะพ่อเชื่อว่าเป็นข้าราชการมีตำแหน่ง ไปไหนก็มีแต่คนเกรงใจ ไม่ต้องลำบากแบบพ่อ แต่ยิ่งมาอยู่กรุงเทพฯ นานเท่าไร ผมก็พบว่าพ่อคิดผิดไปถนัด ทุกอย่างมันเปลี่ยนไปแล้ว **ตำแหน่งหน้าที่มันใช้ซื้อข้าวไม่ได้หรอก ต้องเงินเท่านั้น ถึงทำได้** ผมจึงบอกพ่อว่าผมจะเรียนด้านธุรกิจ พ่อโกรธผมมาก เพราะเขาไปอดดชาxb้านแถวนั้นไว้ชะเยอะ แต่ผมไม่สนใจ ผมยังคิดดันที่จะเรียนต่อด้านธุรกิจต่อไป¹

วิถีชีวิตในเมืองหลวงที่มีความเจริญทางวัตถุส่งผลให้พงษ์คิดต่างจากพ่อ ที่ให้ความสำคัญกับตำแหน่งหน้าที่มากกว่าเงิน เนื่องจากเงินสามารถสร้างความสะดวกสบายให้กับพงษ์ได้เมื่อพงษ์เข้าทำงาน พงษ์อุทิศตนให้กับการทำงานเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งจะทำให้ได้เงินสำหรับซื้อความสะดวกสบายมากขึ้น ความปรารถนาในทรัพย์สินเงินทองของพงษ์มีมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งพงษ์กล้าที่จะกระทำผิดต่อบริษัท โดยบอกข้อมูลลับของบริษัทเพื่อแลกกับเงิน

ตอนนั้นเองที่ผมเห็นลูทางใหม่ มีคนมาเสนอให้ผมบอกข้อมูลลับของทางบริษัทแค่ตัวเลขไม่กี่ตัวแลกกับค่าเหนื่อยที่มากกว่าเงินเดือนผมทั้งเดือน **ผมรู้ว่ามันผิดจรรยาบรรณและถ้าถูกจับได้ นั่นหมายความว่าอาชีพการงานของผมถึงกาลอวสาน** แต่ลูกผมกำลังจะเข้าโรงเรียน เมียผมก็ลาออกมาแล้ว แกมตอนนั้นเธอก็ดันท้องลูกคนที่สองอีก มันต้องใช้เงินทั้งนั้น ทางเลือกเปิดให้ผมแค่ทางเดียว ผมก็เลยต้องรับข้อเสนอ นั้นไป²

¹ ณัฐนี ตามไท. (2553). **ใต้ฟ้าเดียวกัน**. หน้า 19

² แหล่งเดิม. หน้า 20

เพราะความต้องการทรัพย์สินเงินทอง พงษ์จึงกล้าที่จะผิดจรรยาบรรณต่อบริษัท แสดงให้เห็นว่าเงินทำให้ปัจเจกบุคคลเกิดความโลภ และกล้ากระทำผิดศีลธรรมโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่เกิดขึ้น ท้ายที่สุดแล้วทรัพย์สินเงินทองที่พงษ์หามาได้กลับทำให้พงษ์ไม่มีความสุข

แปลก! เวลาที่ผมร่ำรวย ผมกลับไม่รู้สึกรู้สึมีความสุขเหมือนวันคืนเก่า ๆ ทั้งที่พอกลับถึงบ้าน ผมมีทั้งคนรับใช้เปิดประตูให้ เอากระเป๋าเข้าไปเก็บ เอาน้ำมาให้ดื่ม กับข้าวก็มีให้เลือกตามใจชอบ อยากจะกินแพงแคไหนก็มีเงินจ่าย เมียผมก็เป็นคุณนายนั่งกรีดนิ้วชี้จะเอาโน่นนี่ ลูกผมก็นั่งตักข้าวคำเล่นเกมรุ่นล่าสุดที่ผมซื้อให้ไปพลาง ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างกิน ไม่สนใจกันแบบนี้ทุกวัน

ภาพเหล่านั้นมันทำให้เกิดคำถามว่า **ความรวยทำให้ผมมีความสุขแน่หรือ!**
มันคือความสุขที่แท้จริงหรือ¹

พงษ์พบว่าเงินสร้างความสุขสบายทางกาย แต่ไม่อาจสร้างความสุขทางใจ เพราะความสุขที่แท้จริงของมนุษย์เกิดจากจิตใจ ทรัพย์สินและความเจริญทางวัตถุจึงไม่ใช่สิ่งที่สร้างความสุขได้อย่างแท้จริง

ในเรื่อง **Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า “ชายชรา”** ที่ร่ำรวยจากธุรกิจ ผิดกฎหมายเคยเป็นเด็กกำพร้าที่อยู่อาศัยท่ามกลางอบายมุข การถูกปลูกฝังแนวคิดการดำเนินชีวิตจากหัวหน้ากลุ่มค้ายาเสพติดในวัยเยาว์นำไปสู่การให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและวัตถุ ดังนี้

ต่อไปนี่ จุดหมายของชีวิตแก็ คือเงินและบารมี
จุดหมายของชีวิตคือ เงินและบารมี ฉันพูดตาม
นี่คือทุกสิ่งทุกอย่าง มันคือสัญลักษณ์ที่ทำให้พวกเราມີคุณค่า
มันคือทุกสิ่งทุกอย่าง นี่คือนิสัญลักษณ์ที่ทำให้ฉันມີคุณค่า²

การให้ความสำคัญกับเงินและบารมีส่งผลให้ชายชราแสวงหาความสุขสบายทางกายโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม เช่นเดียวกับการที่ชายชราได้พบกับผู้ที่ให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความห่วงใยในเพื่อนมนุษย์ ในเหตุการณ์ที่ตนถูกชายคนหนึ่งขบถชน แต่กลับมอบเงินให้แทนการช่วยเหลือ นำมาซึ่งแนวทางในการประกอบธุรกิจผิดกฎหมายเพื่อสร้างฐานะ ดังนี้

¹ ณัฐนี ตามไท. (2553). *ใต้ฟ้าเดียวกัน*. หน้า 49

² วรจิตติ มโนสร้อย. (2555). *Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า*. หน้า 102

ขณะที่เขามองฉันด้วยสายตาเศร้าสลดและแสดงความเสียใจ เขายื่นข้อเสนอว่า
รังเกียจ ควักธนบัตรปีกใหญ่จากกระเป๋าเงินยื่นใส่มือ และบอกว่านี่คือค่าเสียหาย ไซ
ค่าเสียหาย ค่ารักษาพยาบาล ค่าทำขวัญ ค่าที่ฉันจะตาย เขาพูดอธิบายยาวเหยียด พูดถึง
อาชีพการงานและลูกสาวตัวเล็ก ๆ น้ำเสียงกระวนกระวายและซีซาลาด คำขอโทษและการ
แก้ตัว ความหลงและสิ่งแปลกปลอม มันพรังพุ่มมากมายมหาศาลไม่หยุดหย่อน และนั่นคือ
สิ่งที่คนพวกนั้นคิดว่าสามารถใช้เงินซื้อได้เสมอ¹

ชายที่ขั้บรถชนมอบเงินปีกใหญ่ทดแทนการช่วยเหลือชายชราที่บาดเจ็บ แสดงถึงความ
มั่งมีทางทรัพย์สินเงินทองทำให้ปัจเจกบุคคลยึดติดกับความสุขสบาย จนกระทั่งไม่ยอมที่จะ
เสียสละร่างกายช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ได้รับความเดือดร้อน เงินจึงทำให้มนุษย์ขาดศีลธรรม
ชายชราได้นำการกระทำของชายคนดังกล่าวเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย
เพื่อหารายได้สำหรับสร้างความสุขสบาย แต่ท้ายที่สุดชายชรากลับพบว่าตนไม่อาจมีความสุขจาก
สิ่งเหล่านั้น ดังนี้

ฉันกุมมือตัวเองไว้แน่น ดูบแหวนเพชรเม็ดใหญ่บนนิ้วกลาง ฉันมีทุกอย่างที่
ต้องการ แต่ฉันไม่มีความสุข ไม่มีความสุขเลยสักนิด ทำไมนะหรือ ไม่รู้ ฉันไม่รู้ และไม่รู้
ว่าควรทำอย่างไรถึงจะรู้ ไม่ว่ามีเงินมากมายเท่าไร แต่ทำไมทั้งหมดนี้ ความชั่วร้ายอัน
แสนสาหัสสากรรจ์ความมืดที่ยังลึกอยู่ในใจตัวเอง เหมือนกับว่ามันยังไม่เคย
ออกมาโผล่เล่น ป่าวร้องออกมาว่าทั้งหมดนี้ไม่ใช่อย่างที่เห็น ไม่มีสิ่งใดมีคุณค่า
ไม่มีสิ่งใดไร้ค่า มันว่างเปล่าและล่องลอยออกไปนอกอวกาศ²

ภายหลังจากการทำธุรกิจผิดกฎหมายเพื่อเป็นเจ้าของทรัพย์สินมากมาย ชายชราพบว่า
ตนไม่อาจมีความสุขในชีวิตจากความสุขสบายที่ได้รับ แสดงให้เห็นว่าความสุขและทุกข์ของแต่ละ
ปัจเจกบุคคลขึ้นอยู่กับจิตใจ ความต้องการที่จะร่ำรวยทำให้มนุษย์กล้าที่จะกระทำผิดศีลธรรม
และความร่ำรวยดังกล่าวก็ไม่อาจสร้างความสุขให้กับมนุษย์ได้

ในเรื่อง **คนบ้าที่หน้าประตู “ฮเนศ”** เรียนรู้การให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและ
วัตถุผ่านวิธีแสดงฐานะของลุงป้าและพ่อแม่ ที่มักสร้างให้ผู้อื่นเกิดความประทับใจด้วยการใส่
เครื่องประดับมีค่า ดังขณะที่สมาชิกในครอบครัวสวมใส่เครื่องประดับเมื่อพบกัน เพื่อแสดงถึง
ฐานะความเป็นอยู่ ดังนี้

¹ วรจิตติ มโนสร้อย. (2555). *Good Morning Sunshine* แสงฉายในยามเช้า. หน้า 105

² แหล่งเดิม. หน้า 111

มีเพียงนาฬิกาเรือนทองที่ข้อมือของลุงเท่านั้นที่แสดงให้เห็นว่าฐานะและความ
เป็นอยู่ของสองครอบครัวพอเทียมกัน¹

ธเนศเรียนรู้วิธีสร้างความสมบูรณ์แบบด้วยความมั่งมีทางวัตถุ เพื่อให้ผู้อื่นเกิดความนิยม
ชมชอบ ดังการยอมรับกับชายผมเกรียนว่าครอบครัวเป็นต้นแบบการกระทำของตน ดังนี้

“บ้านกูก็เป็นเสียแบบนี้ ดีไม่มีที่ติ มีทองก็ต้องใส่ให้ชาวบ้านรู้ว่ามียทอง
ถ้วยรางวัลนี้วางไว้เต็มห้องเลยนะ กลัวไม่มีคนเห็น”²

การพยายามสร้างความประทับใจจากความมั่งมีทางทรัพย์สินเงินทองและวัตถุ นำไปสู่
การไม่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ทางจิตใจระหว่างปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นการดำเนินชีวิตที่
ผิดพลาดของธเนศ ที่เห็นว่าเงินเป็นสิ่งสร้างความสุข จึงไม่ให้ความสำคัญกับสัมพันธ์ภาพที่ดี
ระหว่างบุคคล จนเกิดเป็นปัญหาทางจิต ดังที่จิตแพทย์สังเกตเห็นว่าธเนศให้ความสำคัญกับเงิน
มากกว่าความสัมพันธ์ อันเป็นสาเหตุนำไปสู่ปัญหาทางจิต ดังนี้

“เมื่อก็คุณบอกหมอเองว่าคุณไม่มีเรื่องเครียด เงินทองก็คล่องมือ ขนาดส่ง
น้องแล้ว ผ่อนคอนโดแล้ว ก็ยังเหลือส่งให้พ่อแม่ คุณพูดถึงแต่เรื่องเงิน แต่ไม่ได้
บอกว่าคุณมีความสุขกับสิ่งรอบข้าง เพื่อนร่วมงาน หรือคนในครอบครัวแต่อย่างใด”
จิตแพทย์หญิงขยับตัวเข้ามาชิดโต๊ะ “มันบ่งบอกว่าตัวชี้วัดความสงบทางอารมณ์ของคุณคือ
เงิน ไม่ใช่ความสัมพันธ์”³

ความมั่งมีทำให้ธเนศไม่คำนึงถึงสัมพันธ์ทางจิตใจ นับว่าการให้ความสำคัญกับ
ทรัพย์สินเงินทองทำให้ปัจเจกบุคคลขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น และไม่อาจมีความสุขที่แท้จริงได้
อาการป่วยทางจิตของธเนศที่เกิดจากการขาดสัมพันธ์ภาพที่ดี เน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้าง
สัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างปัจเจกบุคคล ว่าเป็นสิ่งสร้างความสุขทางจิตใจได้อย่างแท้จริง

ในเรื่อง **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง** สังคมที่ให้ความสำคัญกับความเจริญทางวัตถุ
แสดงแนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและวัตถุ ที่มี “สลีป/น็อก” วิทยาการที่
ช่วยเพิ่มพลังงานให้กับมนุษย์โดยไม่ต้องนอนหลับ แต่ในขณะเดียวกัน ผู้ทำอาชีพสลีปเปอร์หรือ

¹ ดิกขปัญญ มณีนุ่ม. (2561). *คนบ้าที่หน้าประตู*. หน้า 13

² แหล่งเดิม. หน้า 115

³ แหล่งเดิม. หน้า 99

นักนอน ที่ต้องชาร์ตพลังงานจากการนอนเข้าสู่สลิปน็อก กลับต้องเสียสุขภาพและอิสรภาพที่จะดำเนินชีวิตอย่างมนุษย์ทั่วไป การทำอาชีพสลิปเปอร์เพื่อค่าครองชีพทำให้มนุษย์ต้องเข้าสู่วงจรธุรกิจของนายทุนผู้รับซื้อถ่านอย่างไม่สิ้นสุด ดังนี้

“ร้านที่รับซื้อการนอนของพวกคุณ ธุรกิจครบวงจร”

โจเอลพยักหน้า “คราวนี้เงินทั้งหมดก็จะเริ่มหมดไปกับยา วงจรอุปาทัมภ์เริ่มต้นขึ้น นอนในที่ทำงานจนนอนตอนกลางคืนไม่หลับ จึงต้องไ้ยานอนหลับ เลยต้องมานอนในที่ทำงานเพื่อหาเงินไปซื้อยา ชีวิตวนเวียนอยู่กับปัญหาเรื่องการนอนในตอนกลางวันและตอนกลางคืน ชีวิตที่ไม่เคยดีขึ้น...จบสิ้นความเป็นมนุษย์”¹

“โจเอล” ทำอาชีพสลิปเปอร์เพื่อแลกกับเงิน ในขณะที่ต้องสูญเสียความเป็นมนุษย์เนื่องจากขาดอิสรภาพในการดำเนินชีวิตอย่างมนุษย์ทั่วไป ความเจริญทางวัตถุเป็นสิ่งที่ทำให้สลิปเปอร์มีชีวิตไม่ต่างจากหุ่นยนต์ โดยโจเอลสังเกตเห็น ดังนี้

“พวกเราจะไม่สามารถเคลื่อนไหวถ้าพวกมันไม่ได้รับกระแสไฟฟ้า มนุษย์เองก็เหมือนกัน ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ถ้าหาก...ไม่มีเงิน ... เงินตราเป็นดังกระแสไฟของมนุษย์ทั้งหลาย การใช้เงินไม่ใช่ไฟฟ้า ทำให้เราต่างจากปัญญาประดิษฐ์เหล่านั้น แต่หลายครั้งเขาก็รู้สึกคล้ายกับว่า...ตนเองเป็นหนึ่งในพวกมัน”²

“หุ่นยนต์” เปรียบได้กับสลิปเปอร์ ในขณะที่หุ่นยนต์ต้องใช้ไฟฟ้าเพื่อสามารถทำงานต่าง ๆ ได้ มนุษย์จำเป็นจะต้องใช้เงินในการดำรงชีวิต เงินจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ปัจเจกบุคคลสูญเสียอิสรภาพในการดำเนินชีวิต นำไปสู่การสูญเสียคุณค่าของความเป็นมนุษย์

ในขณะเดียวกัน กลุ่มผู้ทำธุรกิจสลิปน็อกล้วนได้ประโยชน์จากการรับซื้อสลิปน็อกและขายยานอนหลับให้กับกลุ่มสลิปเปอร์ในราคาแพง โจเอลกล่าวถึงการคงอยู่ตลอดไปของวิทยาการสลิปน็อก เนื่องจากนายทุนต้องการแต่ผลประโยชน์ โดยไม่สนใจคุณภาพชีวิตของสลิปเปอร์ ดังนี้

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง. หน้า 18-19

² แหล่งเดิม. หน้า 39

“มันจะอยู่ตลอดไป พวกนายทุนไม่ยอมให้มันหายไปหรอก ธุรกิจนี้สร้าง
เม็ดเงินมหาศาล จะมีสลีปเปอร์มือใหม่เข้าไปพัวพันกับมันอีกคนแล้วคนเก่า จะมีผู้เสพ
อีกมากมายที่เสียชีวิตไปในโรงศพสีขาวเหล่านั้น สลีปนี่จะทำลายคนอีกมาก...ผมก็เลย
บอกว่าวงการนี้มันแก้ยากกว่าเรื่องหุ่นยนต์เยอะ”¹

การที่ผู้สร้างวิทยาการความก้าวหน้าให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของตน เป็นสิ่งลด
คุณค่าความเป็นมนุษย์ ทั้งในด้านศีลธรรมของผู้รับซื้อ และอิสรภาพของผู้ประกอบอาชีพ
สลีปเปอร์

นอกจากนี้ วิทยาการหุ่นยนต์รับใช้ที่ปรากฏในเรื่อง แม้จะแสดงถึงความเจริญก้าวหน้า
ทางวัตถุ แต่ยังแสดงถึงความถดถอยทางศีลธรรมของมนุษย์ เนื่องจากเมื่อมนุษย์เห็นว่าหุ่นยนต์
เป็นสิ่งไม่มีชีวิตจิตใจ จึงนำหุ่นยนต์มาใช้เป็นสิ่งสนองตัณหา โดยนำไปประมูลในตลาดมืด
เมื่อชำรุด ดังนี้

“นอกจากเรื่องทางเพศ หลายคนซื้อหุ่นพวกนี้ไปเพื่อเป็นสัตว์เลี้ยง”
ท่านขุนนางปรายตาไปยังหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งยังคงสูราคาอย่างดูเดียด ตอนนี้นักหลายคนหยุด
การต่อสู้แล้ว เพราะราคาของสิ่งที่อยู่ในกรงเพิ่มสูงขึ้นต้องถอยทัพ²

วิทยาการหุ่นยนต์รับใช้เป็นความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุที่ทำให้ศีลธรรมที่มีในแต่ละ
ปัจเจกบุคคลถดถอยลง นอกจากนี้ทั้งหุ่นยนต์รับใช้และสลีปเปอร์ยังทำให้มนุษย์พยายาม
ทุกวิถีทางเพื่อได้เงินมาสำหรับซื้อความสะดวกสบาย ดังที่โอลิเวอร์ตระหนักว่าทุกคนในสังคม
กำลังสูญเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไปพร้อม ๆ กัน ดังนี้

“คนชั้นล่างจำเป็นต้องยอมสละความรัก ครอบครัว หรือศักดิ์ศรีเพื่อแลกกับ
อาหาร แต่ในนิเวศโกลบนั่น ทุกคนมีเงินมากมาย มากจนไม่ต้องสละอะไรทั้งนั้น พวกเขา
สามารถอยู่กับครอบครัวและคนที่รัก สามารถอ้างศักดิ์ศรี โดยไม่อดตายหรือไม่แม้แต่
จะต้องหิวด้วยซ้ำ แต่สุดท้ายทุกคนก็กลับสละทุกอย่างที่สำคัญเหล่านั้นเพียงเพื่อเงิน
เพื่อสิ่งของ เพื่อครอบครองทรัพย์สินที่ไม่มีค่าอะไรเลย” คุณชายมองจอเอลด้วย
ดวงตาที่วาววากับเมื่อดแก้ว “โกลบนั่น ผู้คนไร้ความเป็นมนุษย์”³

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง. หน้า 274

² แหล่งเดิม. หน้า 47-48

³ แหล่งเดิม. หน้า 151-152

ความสละวทสบายที่มนุษย์ได้รับจากความเจริญทางวัตถุดังกล่าวทำให้มนุษย์ทั้งชนชั้นสูงและชนชั้นล่างต่างยอมแลกกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ “ความเป็นมนุษย์” ของแต่ละปัจเจกบุคคลได้สูญเสียไปเพราะขาดศีลธรรมและอิสรภาพในการดำเนินชีวิต การที่มนุษย์ให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและวัตถุที่สร้างความสละวทสบาย จึงเป็นการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์

การที่ตัวละครทั้งหมดต้องประสบกับความทุกข์จากการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ที่ให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและวัตถุ เป็นการเน้นย้ำถึงผลเสียที่เกิดจากทรัพย์สินเงินทองและวัตถุว่า ความอยากได้อะไรของมนุษย์ลดทอนศีลธรรมในจิตใจของปัจเจกบุคคลลง อีกทั้งความสละวทสบายทางกายที่ได้มา ไม่อาจสร้างความสุขทางจิตใจให้กับมนุษย์อย่างแท้จริงได้ ทรัพย์สินเงินทองและวัตถุตามแนวคิดมนุษยนิยมจึงเป็นสิ่งลดคุณค่าความเป็นมนุษย์

3.1.4 การรู้จักและเข้าใจตนเอง

แนวคิดเรื่องการรู้จักและเข้าใจตนเอง คือการรู้ว่าตนเองเป็นใคร ต้องการอะไร และสิ่งใดเหมาะสมกับตนเอง ทำให้มนุษย์เลือกกระทำการต่าง ๆ ตามความต้องการของตนเองได้ การรู้จักและเข้าใจตนเองมีความสำคัญตามแนวคิดมนุษยนิยม ดังที่ สิทธิ บุตรอินทร์ กล่าวว่า

มันเป็นทัศนะและความรู้สึกสำนึกแห่งใจ ที่รวมจุดสุดยอดอยู่ที่มนุษย์ และผลประโยชน์พึงได้พึงถึงของมนุษย์ โดยทุกอย่างเริ่มจากเจตจำนงอิสระ (Free will) ของมนุษย์เองที่จะคิด ที่จะทำอะไร ๆ ด้วยตัวมนุษย์เอง ในอันที่จะสรรค์สร้าง และส่งเสริมความสุข (หรืออาจเป็นความทุกข์) ของมวลมนุษย์ให้คุณภาพของความเป็นมนุษย์เพิ่มพูนสูงส่งยิ่ง ๆ ขึ้นไป¹

การรู้จักและเข้าใจตนเองนับเป็นสิ่งที่ทำให้ปัจเจกบุคคลทราบถึงเหตุผลที่ตนเลือกกระทำการต่าง ๆ และไม่พยายามกระทำตามผู้อื่น หรือกระทำตามสิ่งที่ผู้อื่นกำหนด เพราะผลจากการกระทำอันเกิดจากการรู้จักและเข้าใจตนเองจะทำให้มนุษย์เข้าใจและให้อภัยตนเอง ซึ่งนำไปสู่การมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่าง ปรากฏแนวคิดเรื่องการรู้จักและเข้าใจตนเองในนวนิยาย 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องราวของข้าวมันไก่ คาฟาริสตาร์ คนบ้าที่หน้าประตู และ ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง ดังนี้

ในเรื่อง เรื่องราวของข้าวมันไก่ “คิม” เป็นเด็กสาวที่ถูกปลูกฝังค่านิยมในเรื่องการศึกษาต่อ จนขาดการรู้จักและเข้าใจตนเอง คิมมานะสอบแข่งขันเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่มี

¹ สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). มนุษยนิยม. หน้า 11

ชื่อเสียง เพื่อหวังจะไม่ต้องประสบความยากลำบากในการขายข้าวมันไก่เหมือนพี่ชาย แต่ท้ายที่สุด งานที่ มีเกียรติตามค่านิยมของสังคมกลับทำให้เคิมไม่มีความสุข ดังนี้

รถตู้วิ่งเร็วขึ้น มุ่งหน้าสู่เมืองหลวง คิมหลับตา ปรับเบาะให้เอนลง **อยากจะพักผ่อนต่ออีกสักหน่อย ก่อนที่จะต้องไปเผชิญกับหน้าที่การงานที่เปรียบเสมือนเป็นตัวจุดติงให้เคิมต้องจมดิ่งอยู่ในวังวนแห่งความเหน็ดเหนื่อยและพ่ายแพ้**
ยังคิดยิ่งเหนื่อย ยิ่งทำยิ่งล้า...แต่ไม่ทำก็ไม่ได้ เพราะมันเป็นงาน¹

ค่านิยมที่เคิมยึดเป็นหลักในการเรียนและการทำงาน ทำให้เคิมไม่รู้จักและเข้าใจตนเอง เกี่ยวกับความถนัดและแนวทางดำเนินชีวิตที่ตนต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งนับเป็นสิ่งที่สำคัญของมนุษย์ในแต่ละปัจเจกบุคคล ส่งผลให้ไม่อาจพบวิถีทางแห่งความสุข

คิมมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตของแตกต่างจากเฮียเคนที่เป็นพี่ชายอย่างสิ้นเชิง เฮียเคนสืบทอดกิจการขายข้าวมันไก่จากพ่อและแม่ด้วยความภาคภูมิใจเสมอมา คิมมีแนวทางที่จะเพิ่มมูลค่าของข้าวมันไก่ โดยแข่งขันกับร้านข้าวมันไก่ที่อยู่ติดกันเพื่อรายได้ที่มากขึ้น แต่การยึดมั่นในแนวคิดของเฮียเคน ทำให้เฮียเคนไม่ยินยอมที่จะเพิ่มมูลค่าข้าวมันไก่ตามคำแนะนำของคิม

“เฮียน่าจะทำร้านให้ดีกว่านี้ ติดแอร์ด้วยเลยก็ดีนะ คนจะได้รู้สึกว่ายากเข้า
อย่างน้อยก็ได้นั่งกินแบบแอร์เย็น ๆ ไม่ต้องร้อน”

“ไร้สาระ คนจะกินอาหาร เขาก็สนใจแค่รสชาติเท่านั้นแหละ” เฮียแย้งด้วยความเห็นในแบบที่คิมรู้สึกว่าร่ำสมัยเหลือเกิน “แล้วยิ่งถ้าติดแอร์ ก็ต้องมาเสียค่าไฟเพิ่มขึ้นอีก กำไรที่ไหนจะมาเหลือ”

“แต่การปรับปรุงร้านมันก็เหมือนเป็นการเพิ่มมูลค่า เฮียจะขึ้นราคาสักหน่อยก็ยังได้
เลย” คิมกล่าวเพิ่มขึ้นไปอีก ตามความคิดเห็นของตัวเอง

**“ขึ้นราคาเพื่อให้คนยากคนจนที่เคยมากินได้ย้ายไปกินร้านอื่นนั่นละสิ นี่นะ
หรือ...การเพิ่มมูลค่า”²**

เฮียเคนภาคภูมิใจในรสชาติของอาหารและยึดมั่นในคุณค่าของอาหารที่เกิดจากรสชาติที่อร่อย จึงไม่สนใจที่จะปรับปรุงร้านเพื่อเพิ่มคุณค่าของข้าวมันไก่ตามคำแนะนำของน้องสาว การที่

¹ วาสเทพ เกตุเพชร. (2552). *เรื่องราวของข้าวมันไก่*. หน้า 266

² แหล่งเดิม. หน้า 145-146

บุคคลรู้จักและเข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ส่งผลให้ไม่คล้อยตามความคิดของผู้อื่น นำไปสู่การดำรงคุณค่าของตนเอง

เจนรบเป็นอีกผู้หนึ่งที่แสดงแนวคิดเรื่องการรู้จักและเข้าใจตนเอง จากเด็กหนุ่มที่เก่งในเรื่องการเรียนและกีฬา แต่ได้เลือกที่จะไม่เรียนต่อเพื่อรับผิดชอบจากการทำให้เด็กสาวตั้งท้อง แม้ว่าครอบครัวและคนรอบข้างจะผิดหวังที่เจนรบหมดโอกาสสอบติดในมหาวิทยาลัยชื่อดัง และมีหน้าที่การงานที่ดีในอนาคต ดังที่เจนรบอธิบายให้รับรู้ถึงการตัดสินใจของตนในครั้งนั้น

“สำหรับแก แกอาจจะคิดว่าเราโง่ เราบ้าที่ทำอะไรแบบนั้น แต่เราอยากจะบอกให้ แกรู้ว่านั่นเป็นการเลือกของเราเอง แล้วเราก็กเลือกแบบมีสติด้วย ไม่ได้ประชดชีวิต แล้วการเลือกในครั้งนั้นมันก็ส่งผลทำให้เรามีความสุขกับชีวิตในตอนนี จนนางที ถ้าวันนั้นเราตัดสินใจไปสอบ ชีวิตของเราก็คอาจจะไม่ได้มีความสุขเท่านี้ก็ได”

... “คนอื่น ๆ คงพูดกันว่าชีวิตของเรามันเป็นชีวิตที่ล้มเหลว เป็นได้แค่ตัวอย่างที่ไม่ดีสำหรับลูกหลาน แต่สำหรับตัวเราเอง ความผิดพลาดในตอนนั้นไม่ใช่เรื่องใหญ่อะไรเลย มันเป็นเพียงประสบการณ์อย่างหนึ่ง ที่ช่วยผลักดัน ทำให้เรากล้าเลือกเส้นทางชีวิตในแบบที่เราต้องการอย่างแท้จริงได้ ... ”¹

ความผิดพลาดในชีวิต เป็นสิ่งที่ทำให้เจนรบตัดสินใจเลือกแนวทางชีวิตด้วยตนเอง แม้ว่าการตัดสินใจดังกล่าวจะทำให้คนรอบข้างเห็นว่าเจนรบเป็นผู้ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตก็ตาม นับเป็นการดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของปัจเจกบุคคล ที่เลือกกระทำการต่าง ๆ อย่างมีอิสระ ซึ่งเกิดขึ้นจากการรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง

ในเรื่อง *คาฟาริสตาร์* “คาฟา” เด็กกำพร้าที่เดินทางกลับไปยังอาณาจักรและได้รับรู้ว่าตนเป็นหญิงสาวสูงศักดิ์ พระคู่มั่นของเจ้าชายรัชทายาท แต่เมื่อคาฟารู้จักและเข้าใจตนเองว่าตนไม่อาจแต่งงานเพียงเพราะความเหมาะสม จึงตัดสินใจยกเลิกการอภิเษกสมรส แม้ว่าจะต้องกลับไปเป็นสามัญชน ดังที่คาฟาได้กล่าวแก่พ่อของตน ดังนี้

“... ชีวิตของลูกจะมีความสุขหรือไม่ฉัน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเป็นคู่ครองผู้ชายที่เพียบพร้อม หรือการที่จะได้เป็นใหญ่เหนือใครต่อใคร”²

¹ วาสูเทพ เกตุเพชร. (2552). *เรื่องราวของข้าวมั่นไก่*. หน้า 264

² สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟาริสตาร์*. หน้า 192

คาฟาตระหนักว่าการได้อภิเษกสมรสกับเจ้าชายและเป็นราชินีไม่ใช่สิ่งที่จะสร้างความสุขให้กับตน เช่นเดียวกับที่คาฟาได้กล่าวแก่เอเธนส์ชายคนรัก และท่านคียาผู้ดูแลคาฟา ถึงการตัดสินใจไม่เข้าพิธีอภิเษกสมรสกับเจ้าชาย ดังนี้

“ชีวิตของเรามีทางเลือกเสมอ แม้จะไม่ใช่ทางซึ่งเราพอใจมากที่สุด แต่ฉันก็ได้เลือกทางที่เห็นว่าดีที่สุดสำหรับตัวเองแล้ว แม้จะมีโอกาสเลือกใหม่อีกครั้ง ฉันจะเลือกทางนี้โดยไม่เสียใจ”¹

“เมื่อเลือกแล้วก็ควรจะเดินไปจนถึงปลายทาง และพร้อมยอมรับผลของมัน สิ่งดีที่สุดในชีวิตของเราคือการที่เรามีสิทธิ์จะเลือกมิใช่หรือ”²

การตัดสินใจที่จะไม่อภิเษกสมรสกับเจ้าชาย เป็นเพราะคาฟารู้จักและเข้าใจตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถดำรงคุณค่าของมนุษย์ในแต่ละปัจเจกบุคคลได้ เนื่องจากมนุษย์ในแต่ละปัจเจกบุคคลมีอิสระในการเลือกและกระทำในสิ่งที่ทำให้ตนเองเกิดความสุข นอกจากคาฟาจะตระหนักว่าตนกับเจ้าชายไม่อาจดำเนินชีวิตร่วมกันได้ คาฟายังตระหนักว่าตนไม่เหมาะสมกับการเป็นราชินี ดังที่ได้กล่าวแก่พระราชอา และท่านคียาผู้เป็นอาจารย์ว่า

“... ถึงหม่อมฉันจะรักเจ้าชายจริง ก็ไม่อาจจะก้าวไปรับตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมสำหรับตัวเอง จริงอยู่ ตำแหน่งราชินีเป็นตำแหน่งที่สตรีทั่วทั้งแผ่นดินหมายปอง แต่ต้องแบกรับความรับผิดชอบใหญ่หลวงซึ่งหม่อมฉันคิดว่าไม่มีวันที่จะทำได้ อีกทั้งชีวิตในราชสำนักไม่ใช่ชีวิตที่หม่อมฉันคาดหวัง หม่อมฉันปรารถนาจะมีชีวิตที่สงบเรียบง่าย ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ และเอื้อเฟื้อแก่ผู้ด้อยกว่า”³

“... ข้าไม่มีวันเป็นราชินีผู้ไร้หัวใจคนนั้นได้หรอกเจ้าคะ ที่โลกนี้ไม่น่าอยู่เพราะทุกคนต่างอ้างเหตุผลในการแก่งแย่งชิงดีกันมิใช่หรือ มีคนเคยกล่าวไว้ว่า หัวใจมีเหตุผลที่เหตุผลไม่มีวันเข้าใจ ตอนนี้หัวใจของข้าก็เป็นเช่นนั้น มีเหตุผลร่ำร้องหาอิสระไม่ให้ชีวิตเป็นเพียงหมากตัวหนึ่งในการสร้างอำนาจให้ใคร”⁴

¹ สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟาริสตาร์*. หน้า 204-205

² แหล่งเดิม. หน้า 273

³ แหล่งเดิม. หน้า 279

⁴ แหล่งเดิม. หน้า 184

คาฟารู้ว่าแม้ตำแหน่งราชินีจะเป็นสิ่งที่หญิงสาวทุกคนใฝ่ฝัน แต่ตนไม่อาจมีความสุขในตำแหน่งดังกล่าว คาฟารู้จักและเข้าใจตนเองแสดงถึงการดำรงคุณค่าของมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล ทำให้มนุษย์เกิดความกล้าหาญในการเลือกแนวทางดำเนินชีวิตอย่างเสรี นำไปสู่การมีความสุขในชีวิต

ในเรื่อง **คนบ้าที่หน้าประตู “ธเนศ”** ชายหนุ่มที่ดำเนินชีวิตตามแนวคิดสมบูรณแบบโดยปราศจากการรู้จักและเข้าใจตนเอง โดยธเนศพยายามทำตามแนวทางที่ผู้อื่นเห็นว่าเหมาะสมเพื่อให้ผู้อื่นประทับใจจนกระทั่งมีอาการผิดปกติทางจิต เพราะไม่รู้ตนที่กำลังมีความทุกข์อย่างหนัก ดังจิตแพทย์ได้แนะแนวทางแก้ไข ดังนี้

“หมอ ผมจะบ้าหรือเปล่า”

“ไม่ค่ะ คุณแค่ต้องร่วมมือกับหมอเพื่อรักษาอาการนี้เท่านั้นเอง **ขอให้คุณคบ
ทวนวาทังวลใจเรื่องอะไรแล้วมอดมุ่น พิจารณามัน หากแก้ด้วยตัวเองได้ก็ลงมือทำ
ถ้าต้องการให้หมอช่วยก็รีบแจ้งหมอนั่นที**¹

อาการหลงผิดทางจิตของธเนศ เป็นเพราะธเนศหลงคิดว่าตนกำลังมีความสุขจากการพยายามดำเนินชีวิตตามแนวคิดสมบูรณแบบเพื่อให้ผู้อื่นชื่นชมอยู่เสมอ อาการดังกล่าวทำให้ธเนศพบกับชายผมเกรียนที่เป็นตัวตนในจิตใต้สำนึก และค้นพบว่าสาเหตุของความทุกข์ที่นำไปสู่ปัญหาทางจิตเกิดจากการไม่รู้จักและเข้าใจตนเอง จึงพยายามดำเนินชีวิตตามค่านิยมของผู้อื่นดังนี้

“... ซื่อเข้าไปลิ้นไอ้เนกไทเนี่ย เต็มตู้ไปหมด บอกหน่อยสิว่ากูต้องกลัวใคร
จะหาว่าใส่ลายซ้ำทำไม” ธเนศมองชายหัวเกรียนที่ปลายเท้า “เบื่อก็ก้าวไปนอน
นั่นจะแย แต่ก็ต้องซื่อไว้ก่อน โศครตลก”

“ถามจริง ไม่เคยรู้สึกเลยหรอว่าไม่อยากทำ”

“ไม่กลัวเลิกละมากกว่า” ธเนศมองเพดานต่อ “ไฉนถึงแตกแหง ดูเสื้อมันสิ ยี่ห้อ
อะไรวะ พอดคิดว่าจะได้ยืนแบบนี้ก็เวียนหัวทุกที”²

¹ ดิถีปัญญ มณีนุ่ม. (2561). *คนบ้าที่หน้าประตู*. หน้า 102

² แหล่งเดิม หน้า 126

การที่ธเนศให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของบุคคลอื่น นำไปสู่การไม่รู้จักและเข้าใจถึงการดำเนินชีวิตที่ตนต้องการ จึงเกิดความทุกข์และแสดงเป็นอาการผิดปกติทางจิต ในที่สุดชายผมเกรียนทำให้ธเนศตระหนักว่าความสำเร็จของชีวิตเกิดจากการรู้จักและเข้าใจตนเอง

“สำเร็จหรือล้มเหลวอยู่ที่มึงเอาตัวเองไปเทียบกับใครหรือเปล่า”

“เคยคิดจะไปทำหน้าด้วย” ธเนศหัวเราะอาย ๆ “ไอ้เพชรมันบอกภูหน้าเหียว”

“ทำมุกด้วยสิ” ชายผมเกรียนหันหลังลุกเดินไป “จะได้แน่ใจว่าตัวเองก็ยิ้มจมูก

คนอื่นหายใจอยู่ อะไรจะสำคัญเท่าคำพูดคนอื่นละ”¹

การที่ธเนศนำตนเองไป “เทียบ” กับผู้อื่น แสดงถึงการพยายามจะแข่งขันกับบุคคลอื่น จึงใส่ใจกับคำวิจารณ์ และพยายามทำให้ตนเองดีกว่าผู้อื่นอยู่เสมอ การไม่รู้จักและเข้าใจตนเองจึงส่งผลให้ปัจเจกบุคคลสูญเสียคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่สามารถเลือกกระทำการต่าง ๆ ได้อย่างเสรี

“นาก” น้องสาวของธเนศแสดงแนวคิดเรื่องการรู้จักและเข้าใจตนเอง จากการเป็นผู้ดำเนินชีวิตแตกต่างจากพี่ชาย เมื่อนากไม่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยตามความคาดหวังของธเนศ นากได้ตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตของตน โดยทำงานที่บ้านเกิด แม้ว่าจะทำให้ธเนศไม่พอใจก็ตาม

น้องสาวของเขาสอบไม่ติดและตัดสินใจไม่เรียนต่อ เธอให้เหตุผลว่าเป็นเพราะเธอหัวไม่ดี เรียนไปก็เสียเงินของเขาเปล่า ๆ เมื่อจบมัธยมหกเธอก็อยู่บ้านหลังเดิมกับพ่อแม่ ออกรับจ้างทำงานทั่วไปแถวนั้น เป็นลูกมือของคนงานก่อสร้างจนปุกระเบื่องและผสมปูนเป็น เดินสายถอนหอมแดงตามไร่ ...²

นากเลือกดำเนินชีวิตที่เกิดจากการประเมินศักยภาพของตนว่าไม่เหมาะสมกับการศึกษาต่อ แม้ว่าจะงานในขั้นต้นของนากจะเป็นงานที่ไม่มีเกียรติในสายตาของธเนศ แต่นากก็ทำงานด้วยความตั้งใจ ส่งผลให้เป็นที่ยอมรับของคนในหมู่บ้านและได้รับตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในที่สุด ดังนี้

¹ ดิษฐปัญญ มณีนุ่ม. (2561). คนบ้าที่หน้าประตู. หน้า 126-127

² แหล่งเดิม. หน้า 121-122

ชาวบ้านพูดตรงกันว่าเธอทำงานหนักเป็นสองเท่าของผู้ชาย ไร่ไร่ได้และพูดคำไหนคำนั้น ผู้ใหญ่เฉื่อยจึงลองให้เธอมาทำงานเสมียน ปรากฏว่าเธอเรียนรู้งานได้เร็วและไม่ประวิงเวลาทำงานแบบเช้าชามเย็นชาม ผู้ใหญ่ก็ยังถูกใจเธอเข้าไปใหญ่ ห้าปีถัดมาก็ยกเธอเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทั้งที่ปล่อยตำแหน่งนี้ว่างมาเป็นสิบปี จากนั้นก็เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าเธอคือผู้สืบทอดอำนาจ เรื่องลงคะแนนเลือกตั้งหรือหาเสียงแทบไม่ต้องคิด เพราะทุกคนรู้จักและไว้ใจเด็กคนนี้¹

การรู้จักและเข้าใจตนเองของนากนำไปสู่การดำรงคุณค่าของตน การเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมพร้อมตั้งใจพัฒนาตนโดยไม่ยึดแบบอย่างแนวทางการคิดของผู้อื่นทำให้นากมีความสุข การรู้จักและเข้าใจตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่ธเนศค้นพบว่า ความทุกข์ของคนเกิดจากการไม่รู้จักและเข้าใจตนเอง ทำให้ไม่ได้กระทำในสิ่งที่ตนต้องการ ดังนี้

บนทางเท้าเขาเห็นร่างเล็กจิ๋วจนเห็นเป็นเพียงจุดสีดำ บ้างหยุดนิ่งอยู่กับที่เพื่อรอรถประจำทาง บ้างกำลังเคลื่อนสวนกันขวักไขว่ แลคล้ายมดงานกำลังวิ่งวุ่นสร้างรัง เพียงแต่สิ่งมีชีวิตขนาดเล็กเหล่านี้ลำตัวตั้งตรง หลังตรง เดินสองขา กำลังเร่งฝีเท้า ควพพาหนะวิ่งกระหืดกระหอบตามกลองเหล็ยมติดล้อสี่ล้อต่าง ๆ ไปตามเส้นทางของตนอย่างร่าเริง ใบหน้าบิดเบี้ยวทั้งที่ใส่เสื้อผ้า สวมรองเท้าราคาแพงและมีหน้าที่การงานที่ดี เขาหวังว่าสักวันหนึ่งคนเหล่านั้นจะรู้เหตุผลที่ตัวเองทำเช่นนั้น และไม่ลืมมองเห็นเพื่อนมนุษย์คนอื่นที่อยู่ข้างกันในสายตาบ้าง²

ความยากลำบากในการดำเนินชีวิตที่คนในสังคมกำลังประสบ ทำให้ธเนศเห็นความสำคัญของการรู้จักและเข้าใจตนเอง เนื่องจากมนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคลมีอิสระที่จะเลือกกระทำในสิ่งที่เหมาะสมกับตนเอง หากการดำเนินชีวิตอย่างยากลำบากของมนุษย์เกิดจากการรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง มนุษย์ย่อมสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ในเรื่อง **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง “โอลิเวอร์”** ชุนนางชนชั้นสูงที่ร่ำรวยย้ายถิ่นฐานมาจากอังกฤษเนื่องจากคนในเมืองไม่ยอมรับในความสามารถทางด้านดนตรี เพราะไม่ได้เล่นเปียโนตรงตามแบบแผนที่ชาวเมืองนิยม โอลิเวอร์เกิดความทุกข์จากคำวิจารณ์ของผู้อื่น จนกระทั่งสูญเสียความมั่นใจและไม่กล้าแสดงดนตรีอีก ดังนี้

¹ ดิกขบัญญัติ มณีนุ่ม. (2561). *คนบ้าที่หน้าประตู*. หน้า 123

² แหล่งเดิม. หน้า 129

“ฮิลสันเหร่อ อันที่จริงหมอนั่นก็ไม่ได้ถึงขั้นเป็นเศษสวะเหร่อกะนะ แต่ก็ไม่ได้มีความสามารถสูงส่งอะไร ที่ได้ขึ้นแสดงในโรงละครขนาดใหญ่ก็เพราะเป็นลูกชายของขุนนาง ถ้าจะให้พูดก็ต้องบอกว่า...ได้รับเกียรติที่ไม่สมควรแก่ฝีมือ อ้าว เจ้าตัวยืนอยู่ตรงนั้นด้วยเหร่อ”

...เจ็บในอกจนเกือบหายใจไม่ออก แต่ถ้าเป็นลมกลางงานเลี้ยงคงกลายเป็นเรื่องสนุกปาก ระยะเวลาที่เขาเลยเลือกจะหายหน้าไปจากวงสังคมและวงการดนตรี เก็บตัวเงียบอยู่เนิ่นนานก่อนตัดสินใจย้ายหน้าสู่ทวีปที่ไม่มีใครรู้จักตน
ไปเสียให้พ้นดีกว่า ไปสู่ที่ใหม่ ไปเริ่มต้นชีวิตใหม่
อย่าได้แตะต้องเปียโนอีก...¹

คำวิจารณ์ที่ได้รับ ทำให้โอลิเวอร์สูญเสียความมั่นใจในการแสดงดนตรี และเลิกแสดงดนตรี

... “ผมซื้ตลาดเลยเลิกเล่นแล้วหนีมาอเมริกา หลังจากนั้นผมก็ไม่เคย...เล่นต่อหน้าใครได้อีกเลย”²

โอลิเวอร์สูญเสียความมั่นใจในการแสดงดนตรี และเลือกที่จะมีความสุขจากการเสพสลิปน็อกจากใจเอล เพื่อรับรู้ความชื่นชมที่ใจเอลมีต่อดนตรีของตนในรูปแบบความฝัน แสดงให้เห็นว่าโอลิเวอร์แสวงหาการยอมรับ โดยปราศจากการตระหนักว่าความสุขที่แท้จริงเกิดขึ้นจากการได้เล่นดนตรีในรูปแบบที่ตนเองต้องการ ดังที่โอลิเวอร์ตระหนักถึงสาเหตุที่ตนต้องเสพสลิปน็อก

“เสพติดความรู้สึกว่าเพลงของตัวเองเพราะ มันเป็นความรู้สึกที่หายากสำหรับตัวผม” โอลิเวอร์ปิดตาสี่ฟ้าของเขาลงขณะที่เอ่ยเชื้อชัก “สำหรับหูของผม เพลงพวกนั้นไม่น่าฟังอีกต่อไปแล้ว ผมเกลียดมัน และเห็นว่ามันเป็นเสียงที่อัปลักษณ์... แต่ถึงอย่างนั้น ผมก็ยังอยากจะรักมันได้อีกครั้ง”³

ใจเอลและเพื่อนของโอลิเวอร์รู้ว่าโอลิเวอร์รักในเสียงเพลงของตนเอง จึงช่วยจัดคอนเสิร์ตให้โอลิเวอร์ได้มีโอกาสแสดงดนตรีในแบบของตนเอง ซึ่งทำให้โอลิเวอร์ได้รู้จักและเข้าใจ

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง. หน้า 127-128

² แหล่งเดิม. หน้า 156-157

³ แหล่งเดิม. หน้า 95-96

ตนเองว่าความสุขไม่ได้เกิดขึ้นเพราะได้รับคำชื่นชมจากผู้อื่น แต่เกิดจากการรู้จักและเข้าใจตนเอง นั่นก็คือการได้เล่นดนตรีในแบบของตนเองดังนี้

โอลิเวอร์กลับมาแล้ว นักดนตรีคนเดิมที่เคยสะท้อนวงการดนตรีชั้นสูงของอังกฤษ ตื่นขึ้นอีกครั้ง เปียโนและเวทียืนสะท้อนด้วยเสียงเพลงของเขา ดวงตาคู่นั้นลึ้มขึ้น หันมามอง ผู้ชมเพียงวินาทีหนึ่ง เขายิ้ม แล้วหันกลับไป

จากนั้นนักดนตรีที่ผู้แต่งเคยประพันธ์ไว้ก็ไม่เหลือความหมายอีกเลย¹

การที่โอลิเวอร์รู้จักและเข้าใจตนเอง นำไปสู่การค้นพบว่าการเล่นดนตรีตามแบบฉบับของตน ทำให้เกิดความสุขอย่างแท้จริง การรู้จักและเข้าใจตนเองจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในมนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคลช่วยทำให้มนุษย์เกิดความเชื่อมั่นในการกระทำของตน และนำไปสู่การดำรงคุณค่าในมนุษย์

ยุวศิลป์นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่องการรู้จักและเข้าใจตนเองว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละปัจเจกบุคคล โดยนำเสนอผ่านตัวละครใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครที่รู้จักและเข้าใจตนเองที่เป็นผู้มีความสุขในการดำเนินชีวิต ในขณะที่ตัวละครที่ไม่รู้จักและเข้าใจตนเองต้องประสบกับความทุกข์ในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดของผู้อื่น เป็นการเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การรู้จักและเข้าใจตนเอง ว่าทำให้มนุษย์เลือกกระทำสิ่งที่ดีงามและเหมาะสมกับตนเอง นำไปสู่การที่มนุษย์ในแต่ละปัจเจกบุคคลจะสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขตามแนวทางของตน

3.1.5 การมองโลกในแง่บวก

การมองโลกในแง่บวก อันได้แก่การมองเพื่อนมนุษย์ในแง่บวก และการมองสถานการณ์ที่ต้องเผชิญในแง่บวก เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคลสามารถพัฒนาศักยภาพของตน และสร้างสรรค์สังคมต่อไปได้ ดังที่ สิทธิ บุตรอินทร์ กล่าวถึงการมองโลกในแง่บวกว่า

ควรที่จะทำให้ชีวิตนี้เป็นเรื่องน่าปรีดาปราโมทย์อันทรงคุณค่า ควรที่มนุษย์จะมองหาแต่คุณความดีในทุกแง่มุมของชีวิต เรื่องของชีวิตย่อมเริ่มต้นด้วยชีวิต โดยชีวิตจากชีวิต และสิ้นสุดลงในชีวิต ควรที่มนุษย์จะต้องมุ่งพัฒนาศักยภาพเพื่อการสร้างสรรค์

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง. หน้า 279

อันหาขอบเขตมิได้ภายในตัวมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อให้รอบรู้สิ่งที่ยังไม่รอบรู้ เพื่อเอาชนะสิ่งที่
ยังเอาชนะไม่ได้ และเพื่อสัมฤทธิ์ผลในสิ่งที่ยังไม่สัมฤทธิ์ผล¹

การมองหาคุณค่าความดีในทุกแง่มุมของชีวิต อันได้แก่การเชื่อในด้านดีของเพื่อน
มนุษย์ในสังคม เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่มิตรภาพและความสงบสุขของสังคม อีกทั้งการมอง
สถานการณ์ที่มนุษย์ต้องเผชิญในแง่บวกทำให้เกิดกำลังใจและอดทนดำเนินชีวิตผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบาก
ไปได้ นับเป็นศักยภาพของมนุษย์ที่ทำให้มนุษย์ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ปราบกฎแนวคิด
ในนวนิยาย 4 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **ราตรี คาฟาริสตาร์ เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว และ**
ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง ดังนี้

ในนวนิยายเรื่อง **ราตรี “ราตรี”** เด็กหญิงลูกครึ่งแอฟริกัน – ไทย ที่กำพร้าพ่อแม่ ต้อง
สูญเสียตาหัดและยายแยม ครอบครัวที่เหลืออยู่ ทำให้มีความทุกข์อย่างมาก นิทานเรื่อง หงส์ขาว
กับเจ้ายักษ์ที่ตาหัดเคยเล่าให้ราตรีฟังมีเรื่องราวพ้องกับชีวิตราตรี ทำให้ราตรีคลายเศร้า และ
เรียนรู้ที่จะมองโลกในแง่บวก พร้อมกับเกิดความหวังที่จะมีครอบครัวอบอุ่นอีกครั้ง เช่นเดียวกับ
หงส์ขาวในนิทานที่ตามหาพ่อแม่ที่พลัดหลงอย่างไม่ย่อท้อ ด้วยความหวังว่าจะต้องได้พบกับพ่อแม่
เสมอ ดังนี้

หงส์ขาวเดินทางมาหลายวัน หลายเดือน และหลายปี ด้วยการเดิน บิน และลอย
ผ่าน ภูมิประเทศหลายแบบ ไม่ว่าจะเป็นป่าสมบูรณชีเขียวจี ทะเลทรายแห้งแล้งร้อนผาก
และท้องทะเลดงามสีครามสวย

ถึงจะยังไม่พบ แต่ไม่รู้สึกลอยท้อหันหลังกลับแต่อย่างใด

หงส์ขาวยังคงตามหาต่อไป พานพบสัตว์น้อยใหญ่มากมาย พร้อมถามไถ่
เสมอ ๆ และแม้จะยังไม่มีใครบอกว่ารู้จักหรือเคยพบเป็น ทว่าหงส์ขาวก็ไม่ยอม
หยุด ด้วยความหวังเดิม ๆ จะต้องได้พบเจอพ่อแม่และแม่ในเร็ววัน²

หงส์ขาวพบกับเจ้ายักษ์ที่พลัดหลงกับพ่อแม่เช่นเดียวกัน จึงได้ชักชวนเจ้ายักษ์ออกตาม
หาพ่อแม่ แต่ยังไม่ออกตามหาพ่อแม่ เจ้ายักษ์ยังหมดหวัง ในที่สุดตัดสินใจจับหงส์ขาวกิน แต่ทันใด
นั้นเองเจ้ายักษ์ได้พบกับพ่อแม่ที่หายไป และเห็นถึงความสำเร็จที่เกิดจากการมีความหวังในการ
ตามหาพ่อแม่

¹ สิทธิ บุตรจันทร์. (2532). *มนุษย์นิยม*. หน้า 4

² ศักดา สาแก้ว. (2552). *ราตรี*. หน้า 25-26

เจ้ายักษผู้สืบทอดในความคิดจะกินหงส์ กล่าวขอโทษขอโพยเสียอกเสียใจ ก่อน
 สรรภาพจากใจจริงว่า **เชื่อแล้ว ชีวิตขาดความหวังไม่ได้ เมื่อมีความหวังยังต้องมีความ
 พยายามพ่วงมาอีก** ที่ผ่านมา หงส์ชาวพยายามสร้างความหวังให้เสมอ ๆ ขอขอบใจสุดซึ่ง
 ... สำหรับหงส์ชาวแล้ว มีความหวังเสมอว่า วันหนึ่งจะได้พบเจอพ่อแม่ที่
 แท้จริง เขายังคงออกตามหา โดยมีสมาชิกในครอบครัวยักษ์ให้ความช่วยเหลืออีก
 สามแรงใหญ่ ๆ¹

หงส์ชาวมองโลกในแง่บวก โดยเชื่อว่าจะได้พบพ่อแม่ ทำให้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใน
 ระหว่างทาง นำไปสู่ความสำเร็จในการออกตามหาพ่อแม่และกลับมามีครอบครัวที่อบอุ่นอีกครั้ง
 ของเจ้ายักษ การมองโลกในแง่บวกนับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในลักษณะปัจเจกบุคคล ส่งผลให้มนุษย์ไม่
 ย่อท้อต่อความยากลำบาก และประสบความสำเร็จในสิ่งที่หวัง

ลุงชมเป็นอีกคนที่สร้างความหวังและกำลังใจในการดำเนินชีวิตให้แก่ราตรี ทำให้ราตรี
 มองโลกในแง่บวก เกิดความหวังและกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป เพราะการสูญเสียลูกสาวทำ
 ให้เข้าใจถึงความทุกข์ของราตรีที่สูญเสียครอบครัว ลุงชมชี้ให้เห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิต
 อย่างมีความสุข

“การสูญเสียหัวใจกับความทุกข์ ปล่อยให้ความทุกข์ยิ่งใหญ่ในชีวิตก็ไม่สมควร
 นัก ทุกข์และเศร้าหมองได้ แต่อย่าเนิ่นนาน” เอ้อมมือมาลูบหัวฉัน “โดยเฉพาะวัยเยาว์
 อย่างนี้ ราตรีต้องมีชีวิตอยู่ต่อไป เติบโตใหญ่ต่อไป ลุงเชื่อว่า ทั้งตาต ยายแจ่ม แม้กระทั่ง
 หงส์ รวมถึงลุงและป้ารักด้วย ล้วนแต่ปรารถนาให้ราตรีใช้ชีวิตวันนี้และวันข้างหน้าอย่างไม่
 เศร้าหมอง และเติบโตอย่างมีความสุข”

... ฉะนั้นยามคิดถึงทั้งสาม ฉันจะไม่ทุกข์ไม่เศร้าอีก หากแต่จะก่อเกิดเป็น
 ความหวังและกำลังใจในการก้าวเดินต่อ ๆ ไป²

การให้กำลังใจของลุงชม ทำให้ราตรีมองโลกในแง่บวก โดยนำ “ความทุกข์” มาเป็น
 ความหวังและกำลังใจในการดำเนินชีวิต การมองโลกในแง่บวกนี้นับว่าเป็นศักยภาพของมนุษย์
 แต่ละคน ที่จะทำให้ตนเองเกิดความหวังและกำลังใจในการดำเนินชีวิต

ในนวนิยายเรื่อง **คาฟาริสตาร์ “เอเธนส์”** เรียนรู้วิธีการมองโลกในแง่บวกจากแม่ ทำให้
 คลายทุกข์จากการสูญเสียพ่อ ดังบทสนทนากับคาฟา

¹ ศักดา สาแก้ว. (2552). *ราตรี*. หน้า 224-225

² แหล่งเดิม. หน้า 223

“ท่านแม่บอกว่าในโลกนี้มีผู้คนมากมาย บางคนก็มีชีวิตที่ราบเรียบ ปราศจากอุปสรรค แต่ชีวิตของบางคนเต็มไปด้วยบททดสอบ การจากไปของพ่อ หงส์ก็เป็นแบบทดสอบให้ตัวลูกหงส์เช่นเดียวกัน ว่ามันจะสามารถเติบโตเป็นหงส์ จำฝูงโดย ไม่มีพ่อหงส์ได้หรือเปล่า”

... “แต่ชีวิตจริงไม่เหมือนตอนจบในนิทานไม่ใช่หรือคะ ชีวิตจริงนั้นมักจะเต็มไปด้วย ความเศร้าสลดอย่างที่เราอาจคาดไม่ถึงก็ได้”

“แต่ตอนจบบางทีก็ไม่สำคัญเท่าเรื่องราวทั้งหมดมิใช่หรือขอรับ **จริงอยู่ชีวิตของ คนบางคนอาจจะจบลงด้วยความเศร้า แต่ก็มีผู้สรรเสริญมากมาย ข้าคิดว่าชีวิต อย่างนั้นน่าปรารถนากว่าชีวิตที่จบลงอย่างสมหวังแต่ผู้คนสาปแช่ง**¹

ชีวิตที่เต็มไปด้วย “บททดสอบ” แสดงถึงชีวิตที่เต็มไปด้วยอุปสรรค ที่ทำให้เกิดความทุกข์ เอเธนส์มองโลกในแง่บวก โดยเห็นว่าความทุกข์เป็นโอกาสดีสำหรับทดสอบความเก่งกล้าของ มนุษย์ และความพ่ายแพ้ในชีวิตยังไม่ใช่สิ่งเลวร้ายหากได้กระทำความดี การมองโลกในแง่บวก นับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในลักษณะปัจเจกบุคคล ที่ทำให้มนุษย์แต่ละคนพร้อมเผชิญกับความทุกข์ยาก ในชีวิตเพื่อดำรงตนอยู่อย่างมีความสุขและสมศักดิ์ศรี

นอกจากนี้เอเธนส์ยังสอนให้ “คาพา” มองโลกในแง่บวก จากเหตุการณ์ที่คาพาเสียใจ เนื่องจากไม่อาจช่วยเหลือเด็กกำพร้าที่เสียชีวิตเพราะหลบหนีจากการจับกุมของทหารในความผิด ที่ขโมยของ เอเธนส์ทำให้คาพาคลายเศร้าโดยกล่าวถึงข้อดีของการประสบกับความทุกข์ดังนี้

“...จริงอยู่ คนเราเกลียดกลัวความทุกข์ และอยากจะเปิดรับแต่ความสุข แต่ความทุกข์ก็เป็นสิ่งที่สอนเราให้เข้าใจหลายสิ่งในชีวิต เหมือนกับที่กำลังจะสอนเด็กพวก นั้น วันนี้และที่แล้ว ๆ มาท่านอาจจะมีความทุกข์แสนสาหัส แต่จงคิดเถิดว่ามันเป็น สิ่งดี การได้รับรู้ความรู้สึกที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อนจะทำให้เราเข้าใจคุณค่าของการมี ชีวิตเพิ่มมากขึ้นด้วย”²

เอเธนส์เปรียบเทียบความรู้สึกที่ตรงกันข้าม อันได้แก่ “ความทุกข์” กับ “ความสุข” ที่เกิดขึ้นในชีวิตมนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคล โดยมองโลกในแง่บวกว่า “ความทุกข์” เป็นประโยชน์ ที่ทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้ธรรมชาติของชีวิต และตระหนักในคุณค่าของการมีชีวิตมากขึ้น นับว่าการ มองโลกในแง่บวกที่เกิดในแต่ละปัจเจกบุคคลช่วยให้เพื่อนมนุษย์ในสังคมพบแนวทางการดำเนิน ชีวิตอย่างมีความสุข แม้ในขณะเผชิญช่วงเวลาที่ยากลำบากของชีวิต

¹ สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟารีสตาร์*. หน้า 117-118

² แหล่งเดิม. หน้า 175

เช่นเดียวกับเอเธนส์ที่ให้อำนาจใจคาปาที่กำลังมีความทุกข์ ภายหลังจากรับรู้อดีตอันน่าเศร้าที่ครอบครัวของคาปาถูกศัตรูปองร้าย จนกระทั่งทำให้อำพร้าแม่และเติบโตเช่นเด็กกำพร้าในโลกมนุษย์ โดยกล่าวเปรียบเทียบคาพากับดอกไม้ที่บอบบาง ดังนี้

“กลีบดอกเพียงต้องสลายลมก็หลุดร่วงเสียแล้ว ช่างน่าเสียดาย”

“คงเปรียบได้กับคนดีที่มีกฏภัยร้ายกล้ำกราย จนบางครั้งต้องพบกับความสูญเสีย เช่นท่าน แต่ข้าอยากให้ความศรัทธาของท่านคงอยู่ตลอดไป แม้ว่ากลีบดอกของมันจะบอบบาง หลุดร่วงเร็ว แต่ไม่นานดอกไม้ก็จะผลิออกมาแทน แม้ดอกใครจะสบอบบางตามธรรมชาติ แต่มันก็ยังคงดำรงเผ่าพันธุ์มาได้จนถึงบัดนี้ ข้ายังแพร่พันธุ์ได้มากที่สุดในทุกสายพันธุ์ ทุกวันนี้แม้คนดีต้องเจ็บปวดและสูญเสีย แต่คุณธรรมก็ยังดำรงอยู่ในโลก แม้กึ่งก้านสาขามันคงไปทุกทิศทางในจิตใจของมนุษย์ และไม่มีวันเสื่อมสูญไป”¹

การที่ดอกไม้บอบบางสามารถดำรงเผ่าพันธุ์ได้ เปรียบได้กับคนดีที่สามารถดำรงตนอยู่ได้ แม้ประสบกับความทุกข์ยาก การมองโลกในแง่บวกของเอเธนส์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะปัจเจกบุคคล ที่ช่วยสร้างความหวังและกำลังใจให้เพื่อนมนุษย์ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ การมองโลกในแง่บวกของเอเธนส์ยังช่วยสร้างกำลังใจให้แก่คาปา ในครั้งที่คาปาตัดสินใจเข้าเฝ้าพระราชินีเพื่อขอยกเลิกการอภิเษกสมรสกับเจ้าชายรัชทายาท ดังนี้

“ในชีวิตของเราอาจจะมีหลายเรื่องที่ไม่เป็นอย่างใจปรารถนา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะสูญเสียความสุขทั้งหมดในชีวิตไป”²

เอเธนส์มองโลกในแง่บวก ดังแสดงให้เห็นว่า การที่มนุษย์ไม่ได้ในสิ่งที่ปรารถนา ไม่ได้หมายความว่ามนุษย์ต้องประสบกับความทุกข์ทั้งชีวิต การมองโลกในแง่บวกของปัจเจกบุคคลจึงไม่เพียงส่งผลให้ผู้อื่นเกิดความสุข แต่ยังนำไปสู่การพัฒนาจิตใจของเพื่อนมนุษย์ให้รู้จักมองโลกในแง่บวกอีกด้วย ดังเหตุการณ์ภายหลังจากที่คาพายกเลิกการอภิเษกสมรสกับเจ้าชาย และกลายเป็นสามัญชน คาปาได้รำพึงถึงเหตุการณ์ในอนาคต ดังนี้

¹ สิริวัณัฐ ธรรมธราชัย. *คาฟาริสตาร์*. หน้า 247-246

² แหล่งเดิม. หน้า 276

ตราบไคที่เรายังยึดมั่นในความดี เราจะพบแต่สิ่งที่ดีงาม พบกับคนซึ่งเป็น
ที่รักเรื่อยไป ไม่ว่าจะต้องเปลี่ยนรูปกายหรือเปลี่ยนสถานที่ไปแห่งหนใดก็ตาม ขอให้เรามี
ความสุขในช่วงเวลาของตัวเองนั้นก็เพียงพอแล้ว...¹

การที่คาฟคาองโลกในแง่บวก โดยเชื่อมั่นว่าตราบไคที่มนุษย์กระทำความดี มนุษย์จะพบ
สิ่งที่ดีงามเสมอ เป็นคุณลักษณะของมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล ช่วยพัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้
ยึดมั่นในการทำความดีต่อไป

ในเรื่อง **เด็กหญิงดอกไม้วี เด็กชายดวงดาว “แม่”** แม่ของแต่้มองโลกในแง่บวก แม่
เรียนรู้เรื่องราวในชีวิตลูกก่อนหิน ที่ประสบอุปสรรคในชีวิตเพราะหญิงคนรักตีจาก และนำ
ประสบการณ์ดังกล่าวเป็นพลังในการสู้กับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ดังนี้

แม่เองก็เรียนรู้ชีวิตมาจากลูกเช่นกัน แม่จะไม่ยอมแพ้ต่อเรื่องราวต่าง ๆ เพราะ
ขนาดลูกล้มลงยังลุกขึ้นมาได้ เวลาแม่เจอปัญหา แม่ก็ไม่เกรงกลัว พร้อมเผชิญหน้า
และเรียนรู้²

การมองโลกในแง่บวกทำให้แม่ของแต่้มเลือกนำประสบการณ์ในชีวิตผู้อื่นมาเป็น
ความหวังและกำลังใจให้กับตนเอง เช่นเดียวกับลูกก่อนหินที่ลูกของแต่้ม ที่พบปรัชญาชีวิตจาก
ท้องทะเลจากการมองโลกในแง่บวก ทำให้สามารถก้าวข้ามอุปสรรคในชีวิตได้

คลื่นลูกใหญ่ แล้วมันก็ค่อย ๆ เล็กลง แล้วราบเรียบจางหายไปในท้ายที่สุด
ลู่ว่าคลื่นเหมือนอุปสรรค ลู่ชอบโดดเข้าปะทะคลื่น ไม่กลัวไม่ว่าคลื่นจะ
เล็กหรือใหญ่
“คลื่นคือของขวัญของทะเล” ลู่บอก “และเราต้องใช้ของขวัญของทะเล
นั้นให้เป็นของขวัญของเราด้วย”³

การที่ลูกก่อนหินเปรียบ “คลื่น” กับ “อุปสรรค” แสดงถึงอุปสรรคไม่ใช่สิ่งที่จะคงอยู่ต่อไป
ในชีวิตมนุษย์ การพบ “ของขวัญของทะเล” เกิดจากการที่ลูกก่อนหินมองโลกในแง่บวก
จึงสามารถค้นพบคำสอนจากธรรมชาติ ช่วยให้เกิดความกล้าหาญและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใน
ชีวิต

¹ สิริณัฐ ธรรมธราชัย. คาฟคาสตาร์. หน้า 298

² มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว. หน้า 134

³ แหล่งเดิม. หน้า 150-151

“ลุงภูเขา” ภารโรงของโรงเรียนเป็นคนมองโลกในแง่บวกเช่นกัน จากเหตุการณ์ที่ลุงภูเขาถูกผู้อำนวยการโรงเรียนไล่ออกเนื่องจากต่อสู้เพื่อความยุติธรรม โดยยืนยันว่าแต่ไม่ผิดในเหตุการณ์ที่โข่งทำร้ายร่างกายแต่มี แม้ผู้อำนวยการเข้าข้างโข่งเพราะเป็นลูกของผู้มีฐานะก็ตาม ดังนี้

“สำหรับลุง ตอนนี้อยู่ถึงเวลาที่ลุงต้องเดินทางแล้ว อยู่บนดาวดวงเดิมไม่ได้แล้ว
ต้องไปเรียนรู้ดาวดวงใหม่ ๆ”¹

ลุงภูเขาไม่เศร้าเสียใจที่ถูกผู้อำนวยการไล่ออก เนื่องจากเป็นคนมองโลกในแง่บวก โดยมีความเห็นว่า การสูญเสียงานไม่ใช่สิ่งที่น่าเศร้าเสียใจ การมองโลกในแง่บวกที่เกิดขึ้นในลักษณะปัจเจกบุคคลได้ช่วยให้มนุษย์แต่ละคนค้นพบโอกาสในการพัฒนาตน และพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

นอกจากนี้ การมองโลกในแง่บวกยังปรากฏจากวิธีการมองโลกของพ่อ ทหารในจังหวัดชายแดนที่ต้องอยู่ท่ามกลางอันตราย แต่พ่อยังคงมองโลกในแง่บวกแม้กำลังเผชิญกับสถานการณ์ที่อันตรายและยากลำบาก ดังจดหมายที่พ่อเขียนถึงแม่เพื่อเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังเผชิญ และความคิดเห็นที่ตนมีต่อสถานการณ์นั้น ดังนี้

ถึงแม่...

...แม่คงเห็นตามข่าวแล้วว่า มีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นที่นี่ทุกวัน พ่อก็ทำหน้าที่เท่าที่สามารถทำได้ พ่อไม่กลัวหรอกว่าจะเป็นอย่างไร หมู่บ้านที่พ่ออยู่ พ่อรับรู้ว่าคุณคนมีน้ำใจไม่ตรีต่อกัน แม้ว่าเราจะนับถือศาสนาต่างกัน ในวันแรกที่พ่อมาทำหน้าที่ พ่อแทบไม่เชื่อว่าหมู่บ้านนี้เพิ่งเสียคุณครูไป เด็ก ๆ เขาแต่ร้องไห้ร้องไห้กันใหญ่ ทุกคนต่างเสียใจที่คนดี ๆ ต้องจากไป พ่อเห็นแววตาของแต่ละคน แววตาทุกคนอ่อนโยน มีความปรานี ทุกคนเป็นมิตรกับพ่อ แต่จากข่าวคราวที่เกิดขึ้น พ่อไม่รู้ว่าเหตุและต้นตอว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร

บางทีข่าวก็น่าเสนอภาพที่น่ากลัวเกินไป เสนอเพียงข่าวการสูญเสีย โดยไม่ได้ลงมาคูว่าหมู่บ้านที่พ่ออยู่มีเขารักษาคุ้มครองและสามัคคีกันอย่างไร พ่อได้พูดคุยกับชาวบ้านแล้ว ทุกคนต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า สงสารครู สงสารคนดี ๆ พวกเขาไม่รู้ว่าใครที่ทำเช่นนี้ พ่อเองก็ไม่รู้ พ่อเพียงแต่คิดว่า ทำไมเราต้องเจอเกลียดชังใครอีกคนที่ชอบไม่เหมือนเรา

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 168-169

พ่อเองไม่รู้เรื่องหรือกว่าที่กรุงเทพฯ นั้นมีอะไรเกิดขึ้น เห็นว่าเขาชุมนุมกันวุ่นวายได้แต่ตามข่าวอยู่ห่าง ๆ ถ้าฟังสถานการณ์ที่นี้ทำให้พ่อไม่ค่อยมีเวลาแล้ว พ่อต้องทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด ด้วยพ่อตระหนักว่าพ่อทำหน้าที่เป็นหัวของประเทศไทย ปกป้องคนดี เท่านั้น พ่อก็พอใจ

แมไม่ต้องกังวลหรือกะ ถ้าเห็นข่าวตามโทรทัศน์เสนอแต่เรื่องความสูญเสีย พ่อยืนยันว่า สถานการณ์ที่พ่ออยู่นี้ แม้จะน่ากลัว ยามคำคืนเสียงกริบ ไม่มีใครออกจากบ้าน ผู้คนภายนอกไม่กล้าเข้ามา แต่เชื่อใหม่ว่า ทุกคนก็ยังยิ้มได้เสมอ ยิ่งเกิดเหตุการณ์รุนแรงเพียงใด เรายิ่งถามไถ่กันและกันมากขึ้น อย่างวันก่อนมีลุงคนหนึ่งพาพ่อเข้าไปนั่งกินกาแฟ แล้วก็พูดเรื่องการเมืองให้พ่อฟัง...

...แม่สบายใจได้นะ ไม่มีอะไรหรือ พ่อมาที่นี่เพื่อทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เป็นความภาคภูมิใจของเรา ของครอบครัว อย่างกังวลกับข่าวคราวต่าง ๆ สภาพความเป็นจริงไม่ได้เลวร้ายขนาดนั้น พ่อยังยิ้มและหัวเราะร่วมกับผู้คนที่นี้อย่างมีความสุข พ่อปกป้องพวกเขา พวกเขาปกป้องพ่อ เราต่างมีความจริงใจให้กันอย่างบริสุทธิ์ ส่วนเพื่อน ๆ ของพ่อ ทหารที่เสียชีวิตไป พ่อไม่ได้ถือโทษโกรธเคือง หรือบาดหมางอาฆาตหรือ เพราะหากเขาแต่จ้องทำร้ายกัน ประเทศก็คงเป็นอย่างนี้ต่อไป วุ่นวายไม่จบไม่สิ้น พ่อยังเชื่ออีกว่า สังคมของเรานั้นมีคนดีมากกว่าคนไม่ดี คนที่พร้อมจะปกป้องเพื่อนมนุษย์ ห่วงใยกันและกัน พ่อขอทำหน้าที่ของพ่อให้ดีที่สุด ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น เหตุการณ์จะเลวร้ายหรือดีขึ้น พ่อก็จะเป็นหัวของชาติที่รัก ซื่อสัตย์ และวางแผนผืนแผ่นดินที่ให้ชีวิต ให้ลมหายใจเช่นดังเดิม...¹

จดหมายที่พ่อเขียนถึงแม่ แสดงถึงการมองโลกในแง่บวกเป็นสิ่งที่อยู่ในลักษณะปัจเจกบุคคล แม้ว่าพ่อเป็นทหารที่ต้องเสี่ยงภัยในชายแดนภาคใต้ แต่พ่อยังเลือกมองสิ่งดี ๆ ได้แก่คนที่ “ยังยิ้มได้” และแง่มุมดี ๆ ของคนในพื้นที่ที่ยังช่วยเหลือกัน การมองโลกในแง่บวกว่าสังคมมีคนดีมากกว่าคนไม่ดีจึงเป็นสิ่งที่ทำให้พ่อพร้อมยืนหยัดเป็นคนดี และทำหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ แนวคิดเรื่องการมองโลกในแง่บวกที่มีอยู่ในปัจเจกบุคคลนี้เป็นคุณลักษณะของแต่ละปัจเจกบุคคล ทำให้เกิดความหวังและกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตอย่างไม่ย่อท้อในขณะที่ต้องเผชิญกับความยากลำบาก

ในเรื่อง **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง “สแกนแลน”** ชายชราซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของจิอา ผู้สร้างหุ่นยนต์แสดงแนวคิดเรื่องการมองโลกในแง่บวกผ่านการสนทนาระหว่างสแกนแลนกับโอลิเวอร์ ภายหลังจากสแกนแลนพบว่าโอลิเวอร์พยายามจะประมวลช่วยเหลือหุ่นยนต์สาวรับใช้

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 177-180

ที่ชำรุดให้พ้นจากการนำไปเป็นสิ่งสนองตัณหาของมนุษย์ สแกนแลนจึงเกิดความหวังว่ามนุษย์ในสังคมจะมีศีลธรรมได้อีกครั้ง โดยกล่าวแก่อลิเวอร์ ดังนี้

“หรือบางที...ก็อาจจะพุดผิด เราอาจไม่ได้อยู่ในยุคสมัยแห่งความสิ้นหวังก็ได้
นะ”

อลิเวอร์สบตากับสแกนแลนระหว่างที่ชายชราพูดว่า
“ที่ผ่านมารวมองไม่เห็น แต่ความจริงอาจจะยังมีแสงสว่างเหลืออยู่อีกก็ได้”

สแกนแลนหลับตาลง คิดคำนึงอยู่ในอก...
เขาเคยสิ้นหวังไปแล้ว เคยคิดว่าคนรุ่นต่อไปที่จิตใจดีงามไม่มีจริง
แต่ในวันนี้...แสงสว่างที่ยังอ่อนเยาว์ก็ปรากฏตัวขึ้นต่อหน้าโดยที่เขา
ไม่คาดคิดมาก่อน
ชายชราผลึกเปิดประตู สูดลมหายใจเข้า รู้สึกมีเรี่ยวแรงอย่างที่ไม่เคย
เป็นมาก่อนในรอบหลายปี¹

การมองโลกในแง่บวกของสแกนแลน เป็นประโยชน์อย่างชัดเจน เนื่องจากส่งผลให้
ปัจเจกบุคคลที่มองโลกในแง่บวกเกิดความหวังในการดำเนินชีวิต และไม่ย่อท้อในการทำ
ความดีเพื่อพัฒนาสังคมต่อไป

เช่นเดียวกับ “อลิเวอร์” และโจเอล เพื่อนต่างชนชั้น อลิเวอร์มองโจเอลในแง่บวกว่า
โจเอลไม่ได้มุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการขายสลีน็อกจนขาดคุณธรรม เพราะแม้ว่าโจเอลจะ
ต้องการผลประโยชน์จากการขาย แต่ยังขอร้องให้อลิเวอร์เลิกเสพเพราะคำนึงถึงผลเสียต่อ
สุขภาพ ดังนี้

“ผมนะคิดมาตั้งแต่วันที่เล่นเปียโนในร้านนั้นว่า ในเมืองที่มีมืดมิดของเรา
อาจจะยังพอมีแสงสว่างก็ได้นะ ยังมีผู้คนที่จิตใจดีหลงเหลืออยู่ในโลกชั้นล่างนั้น”
...“สังคมที่ยากจนแบบนั้น ความเลวร้ายเกิดขึ้นเพราะชีวิตไม่มีทางเลือก
แต่ถ้าพวกคุณมีทางเลือก บางทีคุณอาจไม่ต้องชั่วช้าก็ได้ใช่ไหม”²

อลิเวอร์มองโจเอลในแง่บวก โดยเชื่อว่าโจเอลและคนชั้นล่างเป็นผู้มีจิตใจดีงาม
เพียงแต่บางครั้งกระทำสิ่งที่เลวร้ายเพราะไม่มีทางเลือก การมองโลกในแง่บวกนับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง. หน้า 248

² แหล่งเดิม. หน้า 260

ในแต่ละปัจเจกบุคคล ทำให้มนุษย์เห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ในสังคม นำไปสู่ความเชื่อมั่นที่จะช่วยกันดำรงคุณความดีในสังคมมนุษย์ต่อไป

แนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การมองโลกในแง่บวกนี้แสดงผ่านพฤติกรรมของตัวละครที่มองหาคุณความดีในชีวิต ซึ่งทำให้สามารถพัฒนาศักยภาพของปัจเจกบุคคลและบุคคลอื่นให้เกิดความหวังและกำลังใจ ให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้แม้กำลังประสบสถานการณ์ที่ยากลำบาก

3.1.6 การให้ความสำคัญกับปัจจุบัน

การให้ความสำคัญกับปัจจุบัน คือการที่ปัจเจกบุคคลพยายามใช้เวลาในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ดังที่ สิทธิ บุตรอินทร์ กล่าวถึงการให้ความสำคัญกับปัจจุบันตามแนวคิดมนุษยนิยมว่า

อดีตผ่านพ้นเราไปแล้ว แม้จะยังให้ผลสืบต่อมาถึงปัจจุบันก็ตาม อนาคตยังไม่สัมผัสกับเราแม้มันจะเป็นผลถ่ายเทไปจากปัจจุบันก็ตาม แต่การพัฒนาและการได้มาซึ่งความสมหวังของมนุษยชาตินั้น เราต้องว่ากันให้ได้เรื่องเสียทีนี้และเดี๋ยวนี้ไม่ใช่เพื่อฉัน มิใช่เพื่อคุณแต่เพื่อเรา มนุษย์เราทั้งหมดร่วมกันพัฒนา และร่วมกันแสวงผลของการพัฒนานั้น¹

ยุวศิลาปิ่นนำเสนอแนวคิดเรื่อง การให้ความสำคัญกับปัจจุบันว่า เมื่อเวลาที่ผ่านมาไปนั้น ไม่อาจกลับคืนมาได้ จึงไม่ควรยึดติดกับอดีต เพราะสิ่งที่ทำผิดพลาดไปในอดีตล้วนเป็นบทเรียนที่ไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้ และอนาคตเป็นสิ่งที่ยังมาไม่ถึง จึงไม่ควรคิดกังวลล่วงหน้า ควรกระทำสิ่งต่าง ๆ ในปัจจุบันอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลดีในปัจจุบันมากที่สุด ปราภฏแนวคิดดังกล่าวในนวนิยาย 3 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **ดั่งฝนโปรยไฟ** **เด็กหญิงดอกไม้นี้** **เด็กชายดวงดาว** และ **ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ** ดังนี้

ในเรื่อง **ดั่งฝนโปรยไฟ** “พระขมกล” หญิงสาวที่มีความทุกข์จากการยึดติดกับความผิดพลาดของแม่ในอดีต เรียนรู้วิธีการให้อภัยแม่จากการให้ความสำคัญกับปัจจุบัน พระขมกลฝักใฝ่กับความเจ็บปวดในอดีตที่เกิดจากพฤติกรรมของแม่ เนื่องจากครอบครัวที่อบอุ่นเปลี่ยนแปลงไปหลังจากที่พ่อถูกรถชนเสียชีวิต แม่กลายเป็นหญิงที่หาความสำราญผ่านชายหนุ่มและใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางอบายมุข พระขมกลเจ็บปวดกับการกระทำของแม่และเติบโตขึ้นพร้อมกับความแค้นและชิงชังแม่ ดังนี้

¹ สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). มนุษยนิยม. หน้า 3

บาดแผลของความทรงจำ...

รอยแผลเป็นที่ยังคงร้าวระบมได้เสมอเมื่อสัมผัส เวลานั้นมันยังถูกทิ่มแทงจากความรู้สึกของการให้อภัย ฉันมีสิทธิ์เจ็บปวดใหม่ ฉันมีสิทธิ์โกรธแม่ใหม่ ฉันต้องอภัยให้กับอะไรกันแน่ แล้วทำไมต้องอภัย บางครั้งฉันรู้สึกเห็นใจสงสารแม่ แต่บางครั้งกลับชิงชังผลักได้¹

การที่พระชนมียึดติดกับอดีต ทำให้พระชนมไม่ให้อภัยแม่จึงจมอยู่กับความโกรธแค้น แม้ว่าแม่จะพยายามทำดีเพื่อได้กลับมาอยู่กับลูกอีกครั้ง อาการป่วยในปัจจุบันเป็นสิ่งแสดงให้เห็นความโกรธแค้นต่อแม่ที่สั่งสมมาจากอดีต

ล่วงเข้าวันใหม่ได้หลายชั่วโมงแล้ว แต่ฉันยังลืมนตาโผล่อยู่ในความมืด รู้สึกปวดหัวและมีอาการมวนท้องคลื่นไส้อยู่เป็นระยะ ๆ อาการเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งแปลกปลอมที่น่าตื่นตระหนก มันมักมาเยือนพร้อมกับความทรงจำหม่นมัวที่ผูกพรายขึ้นมานั้น

ฉันคว้าเอายาเม็ดเล็กสี่เม็ดลงในกระเป๋าทิ้งไว้สองสามเม็ด กลืนมันลงไปอย่างชำนาญ หลังจากนั้นก็เพียงรอคอยการหลับใหล ยานอนหลับนั้นยุ่งยากเกินไปที่จะซื้อหา ยาเม็ดเล็กนั้นหาได้ง่ายดายกว่าและออกฤทธิ์คล้ายกันคือ่วงซึม มันจะช่วยพาฉันจมดิ่งสู่ห้วงนิทราที่ปราศจากความจริงอันเศร้าหมอง

วิธีการเดิม ๆ ที่ฉันเรียนรู้มันมาแต่ไหนแต่ไร²

การยึดติดกับความโกรธแค้นในอดีตส่งผลให้พระชนมมีความทุกข์ในปัจจุบันจนก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพ พี่ณัฏฐ์ รุ่นพี่ในมหาวิทยาลัยได้ชี้หนทางแห่งการให้อภัย เพื่อมีชีวิตที่มีความสุข ดังนี้

“มันเริ่มจากตรงนี้แหละ... หนทางแห่งการให้อภัย คือการอยู่กับปัจจุบัน ไม่ใช่การหลบหนีอะไรไป ไม่ใช่ขังมันเถอะ” เธอดึงผ้าอ้อมขึ้นมาหมกก่อนพูดต่อว่า

“ยานั้น มันคือรูปธรรมของอดีตที่กำลังกลืนกินปัจจุบันของมलयูนะ ลองพยายามอยู่กับปัจจุบัน พยายามอยู่กับแม่คนนี้ให้ได้มากที่สุดดูสิ พี่ไม่รู้หรอกว่าด้วยวิธีไหน แต่มลจะค้นพบมันเองนะ”³

¹ แรกรติกาล. (2551). *ดั่งฝนโปรยไฟ*. หน้า 90-91

² แหล่งเดิม. หน้า 91-92

³ แหล่งเดิม. หน้า 164

ปัญญาชี้ให้พระชมลเห็นว่า การอยู่กับปัจจุบันโดยไม่ยึดติดกับความผิดพลาดในอดีตของแม่ เป็นหนทางแห่งการให้อภัย การให้ความสำคัญกับปัจจุบันจึงเป็นแนวทางที่ทำให้ปัจเจกบุคคลปล่อยวางสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต และสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในปัจจุบันได้

นอกจากนี้ ปัญหาครอบครัวในอดีตยังทำให้พระชมลหวาดกลัวกับความรัก เพราะกลัวว่าในอนาคตจะเจ็บปวดจากความรักเหมือนแม่ ดังการสนทนาระหว่างพระชมลกับธิน ชายหนุ่มที่หลงรัก

เรากลัวที่จะสูญเสียมันไป

วันหนึ่งหากความสัมพันธ์ยุติลง เราจะเอาเรี่ยวแรงจากไหนมาหล่อเลี้ยงชีวิตที่โดดเดี่ยวนั้นได้อีกครั้งละ หัวจิตหัวใจดวงเดิมที่เต็มไปด้วยบาดแผลนานานี้คงไม่อาจทนทานอะไรได้อีกแล้ว¹

ธินทำให้พระชมลเห็นความสำคัญของการมีความสุขจากการดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบัน
ดังนี้

“มันเป็นไปได้จริง ๆ แหละ เราคนใดคนหนึ่งอาจทำให้อีกฝ่ายเจ็บปวดได้ อาจมีสิ่งเปลี่ยนแปลงไปหลังความผูกพันที่มากขึ้น ๆ แต่เวลานี้ที่เรารู้สึกต่อกัน ก็น่าจะได้สร้างความทรงจำดี ๆ ร่วมกัน แล้วมีความสุขไปกับมันได้ไม่ใช่หรือ เรียนรู้มันไปอย่างดีที่สุดเท่าที่ทำได้ ที่เหลือมันเป็นเรื่องของอนาคต เอาเข้าจริงแล้ว เรากำหนดกะเกณฑ์อะไรได้แค่นั้น ถึงจะให้คำสัญญาเป็นมันเป็นเหมาะสมขนาดไหนก็เถอะ”²

การที่ธินให้ความสำคัญกับการสร้างความสุขในปัจจุบัน แสดงถึงความสามารถของปัจเจกบุคคล ที่ไม่ยึดติดกับสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถกำหนดได้ในอนาคต ทำให้พระชมลพร้อมเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบันอย่างมีความสุขในที่สุด นับว่ายุวศิลปินแสดงให้เห็นโทษจากการดำเนินชีวิตที่ไม่ให้ความสำคัญกับปัจจุบันของพระชมล เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงการสร้างความสุขในปัจจุบันด้วยตนเอง

ในเรื่อง **เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว “ลุงภูษา”** ภารโรงใจดีในโรงเรียนที่เคยทำผิดพลาดในอดีตเรียนรู้การให้ความสำคัญกับปัจจุบันเพื่อดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในปัจจุบัน

¹ แกร์ติกา. (2551). *ดั่งฝนใบรยไฟ*. หน้า 224-225

² แหล่งเดิม. หน้า 260

ความประมาทได้ทำให้ลูกสาวจมน้ำเสียชีวิต แต่ลูกงูเขาไม่จมอยู่กับความเศร้า เพราะตระหนักว่าอดีตไม่สามารถย้อนกลับมาได้ ดังที่กล่าวแก่แต้ม ดังนี้

“เรื่องของลุงทำให้แต้มเศร้าเลยใช่ไหม ไม่เป็นไรนะ ลุงแค่เล่าเรื่องในอดีตให้ฟัง
ถึงอย่างไร เราก็ยังย้อนกลับไปแก้ไขอะไรไม่ได้แล้ว สิ่งที่เป็นไปแล้วก็ต้องปล่อย
ให้มันเป็นไป อยู่กับปัจจุบัน เรียนรู้สิ่งที่ผิดพลาด ทำวันนี้ให้ดีที่สุด”¹

ลูกงูเขาตระหนักว่าเหตุการณ์ในอดีตเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้ จึงเลือกที่จะเรียนรู้สิ่งที่ผิดพลาดและอยู่กับปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าการให้ความสำคัญกับปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับแต่ละปัจเจกบุคคล เพราะเมื่อให้ความสำคัญกับปัจจุบันจะทำให้ดำรงตนอย่างมีความสุขได้

แต้มเรียนรู้วิธีการให้อภัยสมาชิกในครอบครัวจากการให้ความสำคัญกับปัจจุบัน เช่นกัน ภายหลังจากแต้มรับรู้ว่ตนไม่ใช่ลูกที่แท้จริงของพ่อแม่ แต่เป็นลูกของลุงก้อนหินซึ่งเกิดจากชบาหญิงสาวคนรักที่ทิ้งลงไป แต้มโกรธที่พ่อแม่โกหกว่าตนเป็นลูกมาโดยตลอด และโกรธลุงก้อนหินที่ปกปิดความจริง แต่ท้ายที่สุดแล้ว แต้มได้ตระหนักว่าเรื่องราวทั้งหมดเป็นอดีต จึงเลือกที่จะให้อภัยกับเหตุการณ์ในอดีตและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในปัจจุบันกับครอบครัว

แต้มมีความสุขและเข้าใจอะไรหลาย ๆ อย่างมากขึ้น แต้มไม่โกรธการกระทำของลุงก้อนหินในวันนั้น แต้มไม่โกรธพ่อกับแม่ที่ปิดบังเรื่องราวทั้งหมด แต้มรู้ว่าทุกคนต่างรักและหวังดีกับแต้ม²

การที่แต้มให้อภัยทุกคนที่ปิดบังความจริง พร้อมดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขกับครอบครัว แสดงให้เห็นว่า เมื่อปัจเจกบุคคลเห็นถึงความรักและความปรารถนาดีที่ตนได้รับจากบุคคลรอบข้างในปัจจุบัน นำไปสู่การอภัยกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งทำให้มนุษย์สามารถมีความสุขร่วมกันในปัจจุบันได้

ในเรื่อง ร้อยเรื่องเล่าขนานนิตานไม่รู้จัก “อชาวัธ” เด็กสาวกำพร้าเรียนรู้การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขที่เกิดจากการให้ความสำคัญกับปัจจุบันผ่านเหตุการณ์ที่ได้ประสบ

¹ มีมนัสชน จงหาร. (2555). เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว. หน้า 111-112

² แหล่งเดิม. หน้า 197-198

ระหว่างโดยสารไปบนรถไฟไร้กาลเวลา ที่ขึ้นไปยังที่สามารถพาผู้มีความทุกข์กลับไปแก้ไขอดีต จนกว่าจะพอใจในผลลัพธ์ที่ได้ ดังบทเพลงที่จอห์นได้ยินเมื่อก้าวขึ้นสู่รถไฟ ดังนี้

เจ้าอยู่แห่งไหนไหน เจ้าจะไปยังที่ใด
ในเมื่อหัวใจภายในไม่อาจตื่น
ในเมื่อไม่อาจหลุดพ้นทุกวันคืน
ข้าจะหนีบยับเส้นทางผ่านกาลให้ไป...¹

จุดประสงค์ของรถไฟไร้กาลเวลา คือการนำผู้ที่มี “หัวใจภายในไม่อาจตื่น” กลับไปแก้ไขอดีต แสดงถึงผู้โดยสารรถไฟล้วนไม่อาจปล่อยวางจากความทุกข์ที่เกิดจากความผิดพลาดในอดีต ทำให้ ไม่มีความสุขในปัจจุบัน ดังครอบครัวที่ประกอบไปด้วย ราชีนีทาเลีย ทาร์ล อลิซ เซาว์โล และเมเนส ที่จอห์นและบูต แมวพูดได้ผู้คุมกฎบนรถไฟมีส่วนรับรู้ และร่วมให้การช่วยเหลือเพื่อแก้ไขอดีตที่เต็มไปด้วยความทุกข์ บูตได้อธิบายถึงลักษณะของรถไฟให้เซาว์โลได้รับรู้ ก่อนเดินทางไปแก้ไขอดีตว่า

“สถานที่สุดท้ายของคนสิ้นหวังบนรถไฟขบวนนี้” เจ้าแมวสวมรองเท้าบูตบอก ซึ่งเซาว์โลก็ยังไม่เข้าใจอยู่ดี คนคุมรถไฟรู้รูปร่างรู้สึกดีที่อย่างน้อยเขายังใส่ชื่ออย่างเด็กคนที่มันเคยดูแล

“มันคือปลายทางของคนที่ไม่มีความจริงอย่างทาเลีย แม่ของเธอ หรือคนที่ ไม่อยากกลับไปหาอดีตอันเจ็บปวด คนไม่กล้ายอมรับความจริงที่ปวดร้าวและ ตัดสินใจเลือกใช้ชีวิตอยู่บนรถไฟนี้ไปตลอดกาล...”²

มนุษย์ที่ใช้ชีวิตอยู่บนรถไฟ ล้วนเป็นมนุษย์ที่ไม่กล้ายอมรับความจริงที่เกิดขึ้นในอดีต จึงทำให้ยังยึดติดอยู่กับความทุกข์จนไม่อาจดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในปัจจุบันได้ ยุวศิลป์ แสดงภาพความทุกข์ทรมานของมนุษย์ที่ยึดติดกับอดีต ว่าเป็นผู้ไม่กล้ายอมรับความจริงของชีวิต ซึ่งจอห์นได้รับรู้เรื่องราวในอดีตของครอบครัวทาร์ล และพบสาเหตุที่ทำให้แต่ละคนไม่อาจมีความสุข ดังนี้

¹ อภิญา จงสุขกิจพานิช. (2555). ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ. หน้า 53

² แหล่งเดิม. หน้า 339

“คนเรายังไม่ได้ทำอะไรพลาด ไม่มีวันจะรู้หรือกว่าสิ่งนั้นคือความ
ผิดพลาด...ที่ถึงแม้ใช้เวลาชั่วชีวิตก็ไม่อาจแก้ไขได้”¹

ยุวศิลปินแสดงให้เห็นว่าการที่ปัจเจกบุคคลยอมรับความจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเรียนรู้ความผิดพลาดในอดีต เพื่อนำความผิดพลาดมาเป็นบทเรียนสำหรับดำเนินชีวิตในปัจจุบัน นำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในปัจจุบัน

ยุวศิลปินนำเสนอแนวคิดเรื่อง การให้ความสำคัญกับปัจจุบันผ่านตัวละครในลักษณะปัจเจกบุคคลใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและเลือกนำอดีตมาเป็นบทเรียนสำหรับการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นตัวละครที่มีความสุขในชีวิต กับตัวละครที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตในอดีตและอนาคต ซึ่งเป็นตัวละครที่มีความทุกข์กับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เพื่อเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของปัจจุบันว่ามีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความสุขในชีวิตมนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคล

3.1.7 ความพึงพอใจในชีวิต

ความพึงพอใจในชีวิต คือ การพึงพอใจในสิ่งที่ตนมี สิทธิ บุตรอินทร์ กล่าวถึงความพึงพอใจในชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยมว่า “การได้เกิดมาเป็นมนุษย์คือลาภอันประเสริฐ แต่ความประเสริฐและความต่ำทรามมนุษย์เป็นผู้กระทำขึ้นมาเองและรับผิดชอบเอง พึงชื่นชมกับชีวิต แม้มันจะเหลืออยู่เพียงอึดใจเดียวก็ตาม”² แสดงให้เห็นว่า มนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคลควรที่จะพึงพอใจกับชีวิตของตน ยุวศิลปินเสนอว่าการที่มนุษย์ต้องประสบกับความทุกข์ยากทางร่างกายและจิตใจ เป็นเพราะมนุษย์ไม่เห็นคุณค่าและพึงพอใจในสิ่งที่ตนมี จึงพยายามเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งอื่นตามค่านิยมของสังคม สังคมจะไม่ไถ่ถอน หากลมนุษย์แต่ละคนมีความพึงพอใจในชีวิต แนวคิดดังกล่าวปรากฏในนวนิยาย 2 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **เรื่องราวของข้าวมันไก่** และ **คนบ้าที่หน้าประตู** ดังนี้

ในเรื่อง **เรื่องราวของข้าวมันไก่** “เฮียเคน” ชายหนุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนภาคภูมิใจกับอาชีพขายข้าวมันไก่ที่สืบทอดจากพ่อแม่ ภายหลังจากที่เฮียเคนสูญเสียพ่อแม่ไป ชายหนุ่มประกอบอาชีพอย่างมุ่งมั่นเพื่อดูแลน้อง ในขณะที่คิมน้องสาว กลับไม่เห็นคุณค่าของกิจการขายข้าวมันไก่ของพี่ชาย ดังบทสนทนา ดังนี้

¹ อภิญา จงสุขกิจพานิช. (2555). *ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ*. หน้า 384

² สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). *มนุษยนิยม*. หน้า 5

“เมื่อจะตาย เห็นอยู่ทุกวัน ใครจะไปอยากกินบ่อย ๆ เลียนจะตาย แหงละ ข้าวมันไก่มันวิเศษสำหรับเสียนักนี้ ก็เสียนเป็นคนขายนี้นะ ลองเสียนไม่ได้ขายสิ จะยังคิดว่าข้าวมันไก่เป็นอาหารวิเศษเลิศเลออยู่ไหม”

“กูทำมาหากินด้วยการขายข้าวมันไก่” เสียนตอบอย่างมีน้ำใจเล็กน้อย “เป็นคนขายข้าวมันไก่ ถ้าไม่เริ่มจากการคิดว่าข้าวมันไก่เป็นอาหารที่อร่อย แล้วคนอื่นหน้าไหนกันล่ะมันจะมาเห็นความอร่อยของข้าวมันไก่”¹

เสียนเอนรักและเห็นคุณค่าของข้าวมันไก่ซึ่งเป็นกิจการที่ได้สืบทอดจากพ่อแม่ นำไปสู่การประกอบอาชีพอย่างมุ่งมั่น จนประสบความสำเร็จในการส่งคิมเรียนจนจบ ตรงกันข้ามกับคิมที่เห็นว่าอาชีพของครอบครัวนั้นไม่มีเกียรติ สิ่งเดียวที่คิมให้ความสำคัญคือเป้าหมายที่จะมีชีวิตสุขสบายโดยแข่งขันกับคนอื่น ๆ เพื่อประกอบอาชีพที่มีเกียรติตามค่านิยมของสังคม

คิมไม่อยากเห็น้อยเหมือนเสียนต่างหาก ชีวิตในอนาคตของคิมจะต้องสวยหรู และเป็นไปได้สูงกว่านี้มาก คิมจะหาเงินได้เท่า ๆ กับเสียน หรืออาจจะมากกว่า แต่จะต้องไม่เหนื่อยมากเท่าเสียน²

การที่คิมต้องการจะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เพื่อประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงในอนาคต เป็นความคิดตรงกันข้ามกับเสียนเอนอย่างสิ้นเชิง ดังนี้

เสียนอยากให้คิมเลิกยุ่งตัวอยู่กับความเพ้อเจ้อ – หรือที่เสียนมักชอบคอนขอดว่าเป็นความหัวสูง -- ที่คิมมักจะได้อะไรจากการเรียนรู้และการอ่านหนังสือที่ค่อนข้างจะมากอยู่เอา การ เสิ่นอยากให้คิมอยู่กับสิ่งรอบตัวบ้าง อยากให้เรียนรู้ที่จะช่วยเสียนทำงาน ขยันขันแข็ง เพลา ๆ การสร้างโลกส่วนตัวและหันมาอยู่ในโลกของความจริง

ในขณะที่คิม ซึ่งเติบโตมาในรูปแบบที่แตกต่างกับเสียน บวกกับความใฝ่สูงที่มีอยู่มากจนล้น ทำให้คิมค่อนข้างเป็นคนที่ยึดติดกับความฝัน มากไปด้วยความทะเยอทะยาน ยึดมั่นในความคิดของตัวเองที่ถูกส่งทอดมาจากสิ่งต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้³

¹ วาสุเทพ เกตุเพ็ชร. (2552). เรื่องราวของข้าวมันไก่. หน้า 153-154

² แหล่งเดิม. หน้า 21

³ แหล่งเดิม. หน้า 208

คิมต้องเหน็ดเหนื่อยจากความทะเยอทะยานเพื่อให้ได้ทำงานที่คนในสังคมเห็นว่า มีเกียรติ แต่ท้ายที่สุด คิมกลับพบว่าสิ่งนั้นไม่อาจทำให้ตนมีความสุข ต่างจากเฮียเคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตด้วยการพึงพอใจสิ่งที่ตนมี ยูวศิลปินสร้างตัวละคร “เฮียเคน” และ “คิม” ที่มีความแตกต่างทางความคิด เพื่อเน้นย้ำให้เห็นว่า มนุษย์แต่ละคนมีคุณค่าในตนเอง ตราบใดที่เห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนมียอมนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิต อันเป็นแนวทางสู่ความสุขและความสำเร็จของมนุษย์

ในเรื่อง **คนบ้าที่หน้าประตู** “ธเนศ” ชายหนุ่มต่างจังหวัดมานะพยายามทั้งในด้านการเรียนและการทำงานเพื่อมีอาชีพการงานที่ดีในเมืองหลวง โดยดำเนินชีวิตเพื่อให้คนรอบข้างชื่นชม ดังแนวคิดสมบูรณแบบที่ได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว โดยปราศจากการรู้จักและเข้าใจตนเอง ดังนี้

เขานึกชมพ่อและแม่ที่แม่ในสถานการณฉุกเฉิน ทั้งคู่ยังคงไม่ล้มเหลวทองหยองเนื้อดีมาใส่รับแขกได้อย่างแนบเนียน ทองเข้าใจว่าพิธีกรรมนี้เป็นธรรมเนียมปกติของบ้าน เช่นเดียวกับเขาที่จะได้ใส่สร้อยข้อมือนากเวลาถ่ายรูปครอบครัวและจะถอดมันออกเก็บเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ¹

วิธีแสดงฐานะของพ่อแม่ เป็นวิธีการปฏิบัติที่ธเนศรู้ว่าทำขึ้นเพื่อให้ผู้อื่นให้การยอมรับ ธเนศจึงพยายามปฏิบัติตนเพื่อให้ผู้อื่นพึงพอใจ โดยขาดความพึงพอใจในชีวิตของตนเอง ดังการเลือกที่อยู่อาศัยโครงการดัง ที่ยอมเลือกห้องไม่สมบูรณ์เพราะความผิดพลาดจากการก่อสร้าง ทั้งท้ายที่สุด ธเนศตระหนักถึงความพยายามของตนที่จะมีภาพลักษณ์ที่ดีเทียบเท่าผู้อื่น จนมองข้ามความรู้สึกของตนเอง ดังนี้

ธเนศก็อดนึกไม่ได้ว่าจริง ๆ แล้วเขาพยายามมากเกินไปหรือเปล่า ทั้งการทำสิ่งต่าง ๆ ในเชิงรูปธรรมให้ได้ผลตอบแทนดังที่หวัง และทั้งในความคิดความคาดหมายที่เขาคอยตั้งเป้าให้ตัวเองตลอดเวลา เขาเริ่มไม่ค่อยแน่ใจนักว่าที่ผ่านมาตนทำถูกแล้วหรือไม่ ไม่ต้องให้เป็นเรื่องเลวทรามเช่นการเหยียบไหล่คนอื่นเพื่อคว้าชัยชนะหรอก แค่ว่าเรื่องที่เขายังคับตัวเองให้มองข้ามความรู้สึกจริง ๆ ข้างในนี่ก็เกินทน²

¹ ดิกขบัญญัติ มณีนุ่ม. (2561). *คนบ้าที่หน้าประตู*. หน้า 13

² แหล่งเดิม. หน้า 71-72

ธเนศพยายามที่จะได้รับการยอมรับ จึงสร้างภาพลักษณ์ว่ามีฐานะร่ำรวย แม้ว่าเป็นการมองข้ามความรู้สึกของตน นำมาสู่ปัญหาทางจิต ดังคำอธิบายของจิตแพทย์ถึงอาการป่วย ดังนี้

“ที่คุณบอกว่านี่ไม่ดีกว่าตัวเองเครียดเรื่องอะไรก็คล้ายกับคุณหลงคิดไปว่าชีวิตของคุณมีความสุขสนุกสนานแบบที่กำลังเล่าให้คนอื่นฟังจริง ๆ โดยที่ในใจลึก ๆ คุณก็รู้ว่าตัวเองไม่ได้เป็นแบบนั้น นั่นล่ะค่ะ อาจจะเป็นสิ่งขัดแย้งที่คุณเก็บซ่อนไว้”¹

ธเนศพยายามแสวงหาชีวิตที่ดีตามแนวคิดสมบูรณแบบ แต่จิตใจส่วนลึกกลับไม่ได้พึงพอใจกับอย่างแท้จริง ทำให้เกิดปัญหาทางจิต ยุวศิลปินสร้าง “ธเนศ” ให้มีลักษณะตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม เพื่อเน้นย้ำเรื่องความพึงพอใจในชีวิตของมนุษย์ว่าเป็นแนวทางที่จะสร้างความสุข เพราะการไม่พึงพอใจในชีวิตทำให้ชีวิตวุ่นวายและมีความทุกข์

ยุวศิลปินนำเสนอแนวคิดเรื่อง ความพึงพอใจในชีวิต ดังแสดงจากพฤติกรรมของตัวละครใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครที่พึงพอใจในชีวิต ซึ่งดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขจากการเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนมีและพัฒนาสิ่งดังกล่าวให้ดีที่สุด ในขณะที่ตัวละครที่ไม่พึงพอใจในชีวิต ต้องประสบกับความทุกข์จากการยึดถือแนวทางการดำเนินชีวิตตามค่านิยมของสังคม และพยายามขวนขวายเพื่อให้ได้ในสิ่งที่คนในสังคมมองเห็นคุณค่า โดยปราศจากการเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนมี ยุวศิลปินสร้างตัวละครที่มีลักษณะตรงข้ามเพื่อทำให้แนวคิดเรื่องความพึงพอใจในชีวิตมีความเด่นชัดมากขึ้น และผู้อ่านได้เห็นความสำคัญในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยม ที่เป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในแต่ละปัจเจกบุคคล

3.2 มนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม

มนุษย์มีความเกี่ยวข้องและจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันภายใต้การปกครองของรัฐใดรัฐหนึ่ง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของ พลเมือง ว่าหมายถึง “ประชาชน ราษฎร ชาวประเทศ”² และ สังคม หมายถึง “คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน”³ ตามแนวคิดมนุษยนิยม มนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคลมีบทบาทหน้าที่ต่อเพื่อนมนุษย์ในสังคม ดังที่ Blackham กล่าวว่า

¹ ดิถีปัญญ มณีนุ่ม. (2561). คนบ้าที่หน้าประตู. หน้า 98

² ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. หน้า 996

³ แหล่งเดิม. หน้า 1159

“มนุษยนิยมเกิดขึ้นจากสมมติฐานที่ว่า มนุษย์เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง และชีวิตนี้ล้วนเป็นข้อสันนิษฐานของความรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง และต่อชีวิตของมนุษยชาติ”¹

ดังนั้นมนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคมตามแนวคิดมนุษยนิยมคือ มนุษย์ที่มีความปรารถนาดีต่อกัน และกระทำดีต่อกัน สามารถพัฒนาสังคมและสร้างสังคมที่สันติสุข ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์และแบ่งออกเป็น 3 แนวคิด ได้แก่ ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม การการต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

3.2.1 ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม

มนุษย์ต่างมีศักยภาพที่แตกต่างกัน แต่ย่อมมีศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน เนื่องจากเป็นชาติพันธุ์มนุษย์เช่นเดียวกัน สิทธิ บุตรอินทร์ กล่าวถึงความไม่เท่าเทียมของมนุษย์ในสังคมว่า “ความเลวร้ายและความต่ำทราม ถ้าหากจะมีมันก็จะมาโดยน้ำมือมนุษย์ ความคิดที่เลวร้ายที่สุดและการกระทำที่ต่ำทรามที่สุดคือความคิด การกระทำที่ยังผลให้เกิดขึ้นแก่สังคมในลักษณะ ‘ข้าเป็นพวกเทวดา แกเป็นพวกมนุษย์ ข้าเป็นพวกมนุษย์ แกเป็นพวกเดียวิจัน’”²

ดังนั้น การปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันระหว่างมนุษย์ในสังคมตามแนวคิดมนุษยนิยมจึงเป็นการกระทำที่ไม่ดี ที่เกิดจากมนุษย์ในสังคมไม่ตระหนักในคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ ยุวศิลป์นำเสนอว่า การที่มนุษย์ไม่คำนึงถึงความเท่าเทียมกัน เนื่องด้วยมีความแตกต่างด้านรูปลักษณ์ภายนอก หรือข้อจำกัดบางประการ ทำให้อาจอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข นวนิยายที่แสดงแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคมมีทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ ตุ๊กตาไล่ฝน ราตรี และ ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง ดังนี้

ในเรื่อง ตุ๊กตาไล่ฝน “ไหม” เป็นเด็กกำพร้าที่ถูกพ่อแม่ทิ้งตั้งแต่กำเนิดเนื่องจากเป็นโพลิโอที่ขาข้างซ้าย ชีวิตของไหมไม่เป็นที่ต้องการของใคร ๆ นับแต่นั้นมา ดังนี้

“เร็ว ๆ หน่อย เอาทิ้งไว้ตรงนั้นแหละ อยากเลี้ยงมันนักรหรือใจ”

เร็วเท่ากับคำพูด หญิงคนนั้นย่อตัวลงตรงต้นลำต้นเล็ก ๆ ซึ่งกำลังออกดอก
กลิ่นหอมรวยรินไปตามสายลมอย่างไม่รู้จักหมดสิ้น...

¹ “Humanism proceeds from an assumption that man is on his own and this life is all and an assumption of responsibility for one’s own life and for the life of mankind” Blackham, H. J. (1968). *Humanism*. p. 13

² สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). *มนุษยนิยม*. หน้า 5

...หญิงชายนั่นหายไปในพื้นที่ที่แสงจ้าของฟ้าแลบสาดกว้าง คงไว้แต่ทารกผู้น่า
สงสารได้ต้นลำทมซึ่งกำลังรอคอยน้ำฝนจากเมฆมืดเบื้องบน¹

นอกจากไหมจะถูกพ่อแม่ทิ้งเพราะความพิการ ความพิการยังเป็นสิ่งที่ทำให้คนรอบข้าง
รังเกียจ ทำให้ไหมไม่มีเพื่อน ดังนี้

ที่นั่นฉันไม่มีเพื่อน เด็กพิการอย่างฉันไม่มีใครอยากเป็นเพื่อนด้วย ฉันคิดอย่างนั้น
เสมอ เพราะเด็กคนอื่น ๆ มักทำให้คิด จากสายตาที่มองมา จากคำพูดที่กระทบกระเทียบ
หรือกระทั่งนินทาหลังหลัง จากท่าทีที่พยายามเลี่ยง ๆ เวลาเดินผ่าน²

ฉันถูกล้อเลียนเรื่องทำเดินเป็นประจำ ถึงจะโกรธอยู่บ้างแต่ก็ไม่ได้ต่อว่า
ต่อชานออกไป ฉันบอกให้ตัวเองเดินหนีเสมอ หนีนานั่งอยู่ใต้ต้นहुกวางต้นสูงต้นเดิม
จนกว่าพักเที่ยงหมดลง ซึ่งฉันมักจะแหงนหน้ามองดูใบहुกวางปลิดขั้วร่วงคว้งลงสู่พื้น
หรือไม่ก็เอาไม้เขี่ยดินรากับมีหีบสมบัติกลบซ่อนอยู่ข้างใต้ ขณะที่เด็กคนอื่น ๆ กำลัง
เล่นอย่างสนุกสนานในสนามเด็กเล่นไม่ไกล บางครั้งฉันรู้สึกอิจฉาเสียงแห่ง
ความสุขอันเกิดจากการหยอกล้อกันนั้น บางครั้งฉันก็รู้สึกไม่ชอบใจ เพราะฉันต้อง
มานั่งอยู่อย่างโดดเดี่ยว³

นอกจากความพิการจะทำให้คนรอบข้างรังเกียจไหมแล้ว แรงเพื่อนร่วมห้องยังรังแกไหม
เพราะเห็นว่าไหมเป็นผู้พิการ ดังนี้

“จะไปไหนอีไป” เสียงแฉตามหลังฉันมา ...

...พลันฉันสะดุดขาตัวเองจนล้มฟุบลง ทั้งจุกและเจ็บ แต่เจ็บใจเสีย
มากกว่า เสียงแฉหว่าเราะห่างออกไป เป็นเสียงแห่งความสามัคคีที่ได้กลั่นแกล้ง
เด็กพิการซึ่งไม่ยอมสู้⁴

¹ ศักดา สากแก้ว. (2551). *ตุ๊กตาใต้ฝน*. หน้า 201

² *แหล่งเดิม*. หน้า 36-37

³ *แหล่งเดิม*. หน้า 37

⁴ *แหล่งเดิม*. หน้า 103

ไหมมีความทุกข์เพราะไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวและเพื่อนที่โรงเรียน โดยอ้างถึงความแตกต่างด้วยคำว่า “อีแป้” ซึ่งเป็นคำเรียกที่แสดงถึงความรังเกียจ นับว่าคนรอบข้างในสังคมปฏิบัติกับไหมอย่างไม่เท่าเทียม ส่งผลให้ไหมรู้สึกแปลกแยกและโดดเดี่ยว ยุวศิลปินสร้างตัวละคร “ไหม” เพื่อเน้นย้ำถึงผลเสียจากการที่มนุษย์ในสังคมปฏิบัติกับมนุษย์ที่มีความแตกต่างอย่างไม่เท่าเทียม นำไปสู่การร่วมกันตระหนักถึงการกระทำที่ไม่ดีที่ไม่ควรเกิดขึ้นในสังคม

ในเรื่อง **ราตรี** “ราตรี” เป็นเด็กหญิงชายขอบในชนบทอีสาน คนในพื้นที่ไม่คุ้นชินกับภาพของเด็กหญิงลูกครึ่งแอฟริกัน - ไทย เพื่อน ๆ ที่โรงเรียนเห็นรูปลักษณ์ที่ต่างนั้น จึงนำมาพูดล้อเลียน โดยเฉพาะสมเกียรติ เด็กชายร่วมห้องเรียน ดังนี้

“ขอการบ้านลอกหน่อย -- ด่า -- แห้ง -- หย็อง” ใช้เสียงดังในการพูด
 สามคำท้ายพูดเน้นทีละคำ

-- ด่า -- แห้ง -- หย็อง ทำประโยคหมายถึงฉัน¹

การที่ราตรีถูกล้อเลียนเรื่องรูปลักษณ์ภายนอก ได้แก่ รูปร่าง สีผิว และเส้นผม แสดงถึงเพื่อนมนุษย์ในสังคมไม่ยอมรับความแตกต่างด้านเชื้อชาติของราตรี และใช้รูปลักษณ์ภายนอกเป็นสิ่งที่วัดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ โดยไม่คำนึงถึงความดีงามและคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ในสังคม

สมเกียรติและเพื่อนไม่เห็น “บ๊ารัก” ว่ามีคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกับผู้อื่นเช่นกัน เนื่องจากบ๊ารักมีปัญหาทางจิตเพราะทุกข์ใจที่สูญเสียบุตรสาวในอดีต ปัญหาทางจิตซึ่งทำให้บ๊ารักมีพฤติกรรมแตกต่างจากคนอื่น เป็นสิ่งที่สมเกียรติและกลุ่มเพื่อนใช้เป็นเหตุผลเพื่อกดดันแกล้งบ๊ารัก ดังเหตุการณ์ที่บ๊ารักถูกสมเกียรติและเพื่อนปาลูกมะยมใส่ ดังนี้

ฉันวิ่งมาขึ้นทางแขวนขวางบังบ๊ารักไว้ “อย่าทำอย่างนั้นนะ”

“คนบ้าไม่เจ็บหรือไว้ย” กองพลพูดด้วยเสียงสูง

“คนบ้าไม่มีหัวใจ” วิสาทำหน้าที่ยวน

“คนบ้าหัวใจเป็นก้อนหิน” เทิดศักดิ์ว่า “ไม่เห็นจะหนีไปไหนเลย”²

สมเกียรติและกลุ่มเพื่อนใช้คำว่า “คนบ้า” เรียกบ๊ารัก แสดงถึงการรังเกียจในความผิดปกติทางจิตของบ๊ารัก ราตรีที่ให้การช่วยเหลือบ๊ารัก จึงยิ่งถูกสมเกียรติและเพื่อนล้อเลียนมากขึ้น

¹ ศักดา สาแก้ว. (2552). *ราตรี*. หน้า 21

² แหล่งเดิม. หน้า 103

“นิโกรแม่หายไ้ วันหนึ่งสนใจได้เจอแม่
 นิโกรรู้สึกแย้ เพราะแม่นั้นคือคนบ้า
 รำ รำ รำ รำ กรำแดด กรำฝนก็ยังรำ
 ดำ ดำ ดำ ดำ มีเวรมีกรรมมีแม่บ้า”¹

การที่ราตรีกับบ๊ารักแตกต่างจากคนในสังคม ทำให้ทั้งสองถูกมองว่าไม่มีคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกับผู้อื่น ดังที่ราตรีได้ศึกษาการแบ่งแยกเชื้อชาติของแอฟริกาใต้ในอดีต ดังนี้

ในสมัยอดีตประเทศแอฟริกาใต้ มีการแบ่งแยกและขัดแย้งระหว่างคนผิวดำและ
 ผิวขาว

ปัญหาการเหยียดสีผิวรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ คนดำถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพให้อยู่
 แต่ในพื้นที่ชนบทห่างไกลความเจริญ ไม่สามารถทำกิจกรรมหรือใช้สาธารณูปโภค
 ร่วมกับคนขาวได้ สร้างความไม่พอใจให้กับคนผิวดำอย่างมาก จนเกิดการปะทะกัน
 บ่อยครั้ง

นั่นคืออดีตของแอฟริกาใต้ ซึ่งปัจจุบันปัญหาการแบ่งแยกสีผิวได้หมดลง
 แล้ว แต่สำหรับฉัน อดีตและปัจจุบันที่หมู่บ้านและโรงเรียน ฉันถูกแบ่งแยก²

ความรู้เรื่องชนผิวดำ ทำให้ราตรีเห็นการแบ่งแยกมนุษย์เพียงเพราะความแตกต่างด้าน
 เชื้อชาติ ที่นำไปสู่การเหยียดหยามมนุษย์ด้วยกัน สังคมจึงไม่อาจจะพัฒนาให้มนุษย์ได้อย่าง
 พร้อมเพรียงกัน จากความแตกต่างของราตรีที่มักทำให้รู้สึกแตกแยก ราตรีจึงเข้าใจความแตกต่าง
 ของบ๊ารัก และมองบ๊ารักอย่างเท่าเทียมกับคนในสังคม ดังนี้

มีคนบอกว่าบ๊ารักเป็นบ้า ฉันไม่เคยคิดอย่างนั้น บ๊ารักก็เหมือนชาวบ้านทั่วไป
 เพียงแต่มีโลกส่วนตัวที่คนอื่นไม่อาจเข้าไปเห็นได้ ถ้าให้นึก ในโลกใบนั้นน่าจะมีทุ่งดอกไม้
 ละลานตาไปด้วยสีส้มของดอกไม้บานเหมือนเสื้อและกระโปรงที่สวมใส่ มีเสียงดนตรีบรรเลง
 อยู่ตลอด มีการพ้อนรำของผู้คน³

ตัวละครที่แตกต่างจากคนในสังคมอย่าง “ราตรี” ที่เป็นนิโกรและ “บ๊ารัก” ที่มีความ
 ผิดปกติทางจิต แสดงถึงบุคคลที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เนื่องมาจากความแตกต่างทาง

¹ ศักดา สากแก้ว. (2552). ราตรี. หน้า 108

² แหล่งเดิม. หน้า 123-124

³ แหล่งเดิม. หน้า 189

ร่างกายและจิตใจ การไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมที่ทั้งสองได้รับ เน้นย้ำให้เห็นถึงคุณค่าของมนุษย์เกิดจากจิตใจที่ดีงาม เพราะแม้ทั้งสองจะมีความแตกต่างจากผู้อื่นในสังคม แต่ยังคงมีความเมตตาในเพื่อนมนุษย์ การให้ความเท่าเทียมกันในการดำรงอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม จึงทำให้มนุษย์ร่วมกันดำรงศักดิ์ศรีและคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ในสังคม นำไปสู่ความสงบสุขของสังคม

ในเรื่อง **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง** สังคมที่มีการแบ่งชนชั้นภายใต้ระบบทุนนิยมแสดงแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม ดังแสดงจากการกำหนดคุณค่าของมนุษย์ด้วยความแตกต่างด้านฐานะการเงิน ดังที่โจเอล ชายที่ทำอาชีพสลีปเปอร์ตระหนักถึงการแบ่งชนชั้น

เมืองนี้ไม่ได้ถูกแบ่งเขตเป็น 'นิวแองโกลล่าง' และ 'นิวแองโกลบน' อย่างชัดเจนในผังเมือง หรืออะไรทำนองนั้นหรอก มันเป็นการแบ่งในเชิงนามธรรม มองเห็นไม่ได้ แต่ชัดเจนหนักแน่น เมืองแห่งนี้ถูกแบ่งเป็นสองเขตอย่างไม่อาจปฏิเสธได้

'เราไม่ได้กำลังหมายถึงนิวแองโกล 'เหนือ และนิวแองโกล 'ใต้' ในเชิงของทิศทางภูมิศาสตร์ แต่เราหมายถึงนิวแองโกล 'สูง' และนิวแองโกล 'ต่ำ' ในเชิงสภาพสังคม'¹

สภาพสังคมที่แบ่งออกเป็นชนชั้นสูงและชนชั้นล่าง ทำให้ชนชั้นล่างประสบกับความรู้สึกแปลกแยก ต่ำต้อย ที่ไม่อาจมีสิ่งอำนวยความสะดวกดังชนชั้นสูงได้ด้วยข้อแตกต่างทางฐานะการเงิน ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมจึงนำมาสู่การไม่คำนึงถึงความเท่าเทียมของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ชนชั้นสูงในนิวแองโกลใช้ชีวิตอย่างสุขสบายและได้ทุกสิ่งที่ปรารถนา เนื่องจากเงินนำไปสู่อำนาจในการบัญชาให้ชนชั้นล่างที่ยากจนยอมทำทุกอย่างตามที่ตนต้องการ ดังที่โอลิเวอร์ ชนชั้นสูงพยายามใช้อำนาจของ "เงิน" ให้โจเอล ชนชั้นล่างที่เป็นสลีปเปอร์ต้องจำใจขายสลีปนอนให้ตน ดังนี้

"ผมจะให้เงินสูงกว่าที่คุณได้จากร้านขายการนอน" ...

"มันไม่เกี่ยวกับเรื่องเงิน" โจเอลตอบ ...

... สลีปเปอร์หลับตาลง มันเกี่ยวกับความรู้สึกของเขาเอง และเขาก็ไม่อยากจะสูญเสียสิ่งนี้ มันเป็นไม่ก็อย่างที่เขายังมีเหลืออยู่ มันช่วยให้เขารักษาความเป็นมนุษย์เอาไว้ได้...²

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). *ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง*. หน้า 26

² แหล่งเดิม. หน้า 29

แม้โจเอลจะไม่อยากขายสลิปนี้อีก แต่ด้วย “เงิน” ทำให้ต้องจำใจขายในที่สุด เงินนับเป็นสิ่งทำลายศักดิ์ศรีของมนุษย์ และสร้างความไม่เท่าเทียมระหว่างมนุษย์ในสังคม เนื่องจากสร้างอำนาจในการกำหนดให้คนอื่นยอมกระทำการต่าง ๆ โดยปราศจากอิสระเสรีภาพ

หุ่นยนต์เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ตระหนักถึงเกณฑ์ในการวัดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ แม้ว่าหุ่นยนต์จะมีสถานะต่ำกว่ามนุษย์ เพราะไม่มีอารมณ์ความรู้สึก แต่โจเอล ชายหนุ่มสลิปเปอร์สังเกตเห็นความหวังยี่ที่เมแกน หุ่นยนต์หญิงรับใช้ที่มีต่อโอลิเวอร์ เจ้านายที่กำลังมีความทุกข์ ซึ่งมนุษย์ในสังคมเดียวกันยากที่จะมีได้ ดังนี้

เธอเคยบอกว่าดนตรีของเจ้านาย ‘ทำให้เธอเจ็บในอก’

ทั้งที่เป็นหุ่นยนต์ แต่ก็มีความรู้สึกต่าง ๆ นานาไหลวนอยู่ในสมองกลน้อย ๆ

นั่นสินะ

พอคิดถึงสังคมมนุษย์ สังคมที่ทำทุกอย่างได้เพื่อเงิน ไม่ว่าจะเป็นคนชั้นต่ำหรือคน

ชั้นสูง โจเอลก็อดสงสัยไม่ได้ว่าความรู้สึกที่เมแกนมี อาจจะมีค่าและซับซ้อนมากกว่าที่พวก

เขามิเป็นได้¹

ยูวคิลปินสร้างให้หุ่นยนต์มีความรู้สึกห่วงใยต่อมนุษย์ เพื่อตั้งคำถามถึงเกณฑ์ที่มนุษย์ใช้วัดคุณค่าความเป็นมนุษย์ และสร้าง “ความไม่เท่าเทียมกัน” ระหว่างมนุษย์ เพื่อเน้นย้ำว่าฐานะทางการเงินไม่ใช่สิ่งกำหนดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ตราบใดที่สมาชิกในสังคมสามารถดำรงความดีงามในจิตใจอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อนั้น สมาชิกในสังคมต่างมีคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ไม่อาจใช้ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่กำหนดชนชั้นและความไม่เท่าเทียมกันของสมาชิกในสังคมได้

ยูวคิลปินนำเสนอแนวคิดเรื่อง ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม โดยแสดงภาพของมนุษย์ในสังคมที่ปฏิบัติต่อกันอย่างไม่เท่าเทียม ซึ่งเกิดจากการกำหนดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของคนใดคนหนึ่งต่ำกว่าบุคคลอื่นในสังคม เนื่องจากมีความแตกต่าง หรือ ความบกพร่องบางประการที่ต่างออกไปจากมนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคม อีกทั้งมีการใช้ความแตกต่างทางฐานะมาแบ่งชนชั้นความเป็นมนุษย์ นำไปสู่การที่ผู้มีสถานภาพสูงกล้าดูถูกเหยียดหยามผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่ำกว่า สิ่งดังกล่าวแสดงถึงการไม่ปฏิบัติต่อมนุษย์ในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน ส่งผลให้มนุษย์ที่มีความแตกต่าง หรือถูกกำหนดคุณค่าต่ำกว่า ต้องดำเนินชีวิตอย่างมีความทุกข์ นับว่า

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). *ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง*. หน้า 182-183

สังคมที่ไม่สงบสุขสร้างความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของมนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม ที่ต้องร่วมสร้างความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นในสังคม เพื่อสร้างสันติสุขตามแนวคิดมนุษยนิยม

3.2.2 การต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม

การต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์ในสังคมรับผิดชอบต่อชีวิตของ สมาชิกในสังคม สิทธิ บุตรอินทร์ กล่าวเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ว่า “จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง แก้ไขและควบคุมให้เป็นไปตามทิศทางแห่งความพอเหมาะพอดี”¹ การต่อสู้เพื่อความดีงามใน สังคมจึงเป็นความต้องการที่สมาชิกในสังคมจะร่วมพัฒนาและสร้างสรรค์สังคม อันเป็นจิตสำนึก ของมนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม ยุวศิลป์เสนอภาพของมนุษย์ที่ต่อสู้เพื่อสร้างความดีงาม และสันติสุขให้เกิดในสังคม แนวคิดดังกล่าวปรากฏในนวนิยาย 3 เรื่อง ได้แก่ **คืนฝันวันต่อสู้ เด็กหญิงดอกไม้เด็กชายดวงดาว และยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง** ดังนี้

ในเรื่อง **คืนฝันวันต่อสู้** “พีร์” นักศึกษาหนุ่มที่กำลังศึกษากฎหมายชั้นปีที่ 1 แสดง แนวคิดเรื่องความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม จากการที่พีร์มักฝันประหลาดว่าตนเข้าไปอยู่ใน เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ระหว่างการชุมนุมของนักศึกษาเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจากสถาบัน การเมือง พีร์จึงสนใจที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ จนกระทั่งเข้าร่วมกับชมรม อิสระ และมีส่วนร่วมในการเขียนบทกวีที่แสดงถึงอุดมการณ์ในการต่อสู้เพื่อความดีงามของสังคม ดังนี้

“มันยังเรา ให้มันยัง ยิ่งเข้าใจ
มันสะใจ ให้สะใจ อย่าไปหงอ
มันเข่นฆ่า ให้มันฆ่า ฆ่าให้พอ
ป็นมันจ่อ เรามือเปล่า อย่าเศร้าใจ
เพราะเพียงแค่ว่า ลมหายใจ ที่หยุดสิ้น
อุดมการณ์ ยังโอบยิบbin สูฟ้าใหม่
ก็ร้อยฟ้า หมื่นฝน คนสิ้นไป
ยังเลือดใหม่ มาสืบทอด เจตนา...”²

บทกวีข้างต้นแสดงถึงบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาในการเป็นผู้สืบทอดอุดมการณ์ต่อสู้ เพื่อความดีงามในสังคมในทุกยุคสมัย ดังปรากฏคำว่า “สูฟ้าใหม่” แสดงถึงนักศึกษาที่เป็น

¹ สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). *มนุษยนิยม*. หน้า 4

² อรุณวนา สนิกะวาที. (2549). *คืนฝันวันต่อสู้*. หน้า 38

“เลือดใหม่” หรือคนรุ่นใหม่ของสังคมพร้อมที่จะพัฒนาสังคมอย่างไม่เกรงอันตราย ดังที่พีร์ตั้งคำถามถึงสาเหตุที่กลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองทำร้ายนักศึกษาที่มาชุมนุม ดังนี้

“เมื่อไหร่เราเห็นกับตาเลย ใส่น้ำมันถูกพวกเด็กที่ไหนไม่รู้รุมเข้ากระชากผม พวกเราพยายามบอกแล้วว่ามันไม่ใช่นักศึกษา เราแค่เข้ามาฟังเขาเฉย ๆ แต่มันไม่เชื่อ มันตบใส่น้ำมันจนแฉ่นกระเด็นออกไปจากหน้า บอกว่าหน้าอย่างนี้นักศึกษาแน่ ๆ แล้วมันก็ทำที่จะกระชากเอา ถ้าไม่เพราะไอ้โชคไปช่วยชะก่อน มันคงถูกไอ้พวกนั้นกระชากตายแล้วแน่ ๆ อายากรู้จริง ๆ ว่าเราไปทำอะไรให้พวกมันนักหนา ไอ้พวกอันธพาลสารเลว”

เธอพร่ำระบายออกมาทั้งน้ำตา

ผู้หญิงคนที่พันแผลให้พีร์นั่งนิ่ง แต่น้ำตาคลอ

พีร์ไม่เข้าใจ ใครกันหรือที่เกลียดนักศึกษา แล้วทำไมต้องเกลียด¹

การที่นักศึกษาถูกทำร้ายจากการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องอำนาจทางประชาธิปไตย แสดงถึงคุณค่าของมนุษย์ อันเกิดจากการมีอุดมการณ์ต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคมในทุกยุคสมัย ดังภาษิตจีนที่พีร์กล่าวถึง ดังนี้

มีภาษิตของจีนอยู่บทหนึ่ง

“ขอให้คุณได้มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลง”

...แม้ศัตรูเราจะไม่ได้ถือนิโทษอีกแล้วแต่เปลี่ยนมาโปรยเงินแทนก็ตามที...

เราก็ยังคงต้องต่อสู้กันอยู่ดี ตราบใดที่มนุษย์ยังมีความต้องการ กระหายในอำนาจหวังกับลาภยศชื่อเสียง ไขว่คว้ากันไม่มีที่สิ้นสุดทั้งฝ่ายธรรมะและอธรรม เอาผลประโยชน์ตัวเองและพวกพ้องเป็นที่ตั้ง ตรานั้น เหตุการณ์ที่ปะทุมาจากความขัดแย้งก็เกิดขึ้นได้ไม่รู้จบ และคนอย่างภพ ไบบัว บุษ ไอ้กอล์ฟ หรือแม้แต่ไอ้พีโตมรนั่นก็อาจจะลุกขึ้นมา... ล้มหายตายจาก... หมุนเวียนกันไปไม่สิ้นสุด²

การที่พีร์ประสงคฺ์ที่จะ “อยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง” แสดงถึงบทบาทของมนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคมที่พร้อมยืนหยัดร่วมต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมให้เกิดความดีงาม การที่พีร์ได้เรียนรู้เหตุการณ์ในอดีตผ่านความฝัน ทำให้พีร์เกิดอุดมการณ์และเชื่อว่าในทุกยุคสมัยจะมีคนรุ่นใหม่ในสังคมที่พร้อมจะต่อสู้กับความไม่ถูกต้องชอบธรรม แสดงถึงคนรุ่นใหม่เป็นผู้ดำรง

¹ อรุณวนา สนิกะวาที. (2549). *คืนฝันวันต่อสู้*. หน้า 63

² แหล่งเดิม. หน้า 78

คุณค่าความเป็นมนุษย์ที่ยอมสละตนเพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสังคมในทางที่ดีขึ้น

ในเรื่อง **เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว “ลุงภูเขา”** ภารโรงของโรงเรียน กล่าวที่จะต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม จากเหตุการณ์ที่เห็นว่าชิงรังแกแต่้ม จึงร่วมยืนยันในความบริสุทธิ์ของแต่้มว่าไม่ได้เป็นผู้ก่อการทะเลาะวิวาท แม้ผู้มีอำนาจโรงเรียนจะตัดสินว่าแต่้มผิดและต้องถูกลงโทษ เพื่อให้ชิงซึ่งเป็นลูกของครูฝ่ายปกครองพ้นผิด แต่ลุงภูเขายึดมั่นในความถูกต้องและไม่หวั่นเกรงอำนาจของผู้บริหาร แม้จะต้องถูกล่อลอกจากการเป็นภารโรง ดังนี้

“จำวันนะแต่้ม” ลุงภูเขาพูด “ไม่ว่าจะมีใครฟังเราหรือไม่ฟังเราอย่างไร เราก็ต้องพูดความจริง ความจริงมันจะทำให้เราภูมิใจ ความจริงมันจะทำให้เราเป็นผู้ใหญ่ ความจริงมันจะทำให้เราเข้มแข็ง”¹

การยึดมั่นในความจริงของลุงภูเขานำไปสู่ความเข้มแข็งและไม่กลัวเกรงอำนาจของผู้กระทำผิด การต่อสู้เพื่อคงไว้ซึ่งความถูกต้องจึงสามารถช่วยแต่้มให้พ้นจากการถูกใส่ร้าย เมื่อมนุษย์ต่อสู้โดยยึดมั่นใน “ความจริง” ทำให้มนุษย์ดำรงคุณค่าของตนในฐานะพลเมืองของสังคมที่เป็นส่วนหนึ่งในการคงความดีงามไว้ในสังคม

“ครูฟ้าใส” ต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม จากการกล้าเผชิญหน้ากับความอยุติธรรม ในครั้งที่แต่้มถูกชิงและกลุ่มเพื่อนรังแกแต่้มถูกใส่ร้ายว่าเป็นผู้ก่อเรื่องทะเลาะวิวาท ครูฟ้าใสไม่เห็นด้วยที่ชิงจะได้รับการปกป้องจากครูฝ่ายปกครองและผู้บริหาร

“อย่างไรเด็กชายพุทธชาติก็ไม่ผิด” ครูย่า “ดิฉันรู้ว่าเด็กแต่ละคนเป็นอย่างไร ความ เป็นครูสอนให้ดิฉันเรียนรู้เด็ก ถ้าเหตุการณ์นี้เด็กชายพุทธชาติผิด ดิฉันก็จะขอลาออก”²

ครูฟ้าใสยืนหยัดในความถูกต้อง โดยกล้าสูญเสียผลประโยชน์ด้วยการลาออกหากมีการตัดสินอย่างไม่เป็นธรรม แสดงถึงคุณลักษณะที่ดีเฉพาะบุคคล อันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มีต่อผู้อยู่ร่วมสังคมเดียวกัน ซึ่งพร้อมจะต่อต้านการกระทำผิดเพื่อดำรงความดีงามในสังคม

ในเรื่อง **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง “สแกนเลน”** ชายชราต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม โดยการประมุขหุ่นยนต์ฆ่าทุกคน เพื่อปกป้องไม่ให้หุ่นยนต์ถูกกระทำอย่างไร้ศีลธรรม แม้ว่าจะ

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 128-129

² แหล่งเดิม. หน้า 166

ถูกคนในสังคมครหาว่านำหุ่นยนต์ไปเป็นวัตถุทางเพศ โอลิเวอร์ได้ทราบจุดมุ่งหมายของการกระทำจากการสอบถามสแกนแลน ดังนี้

“คุณจะทำสิ่งที่ดีทำไมครับ ถ้าหากโลกเราไม่มีความหวังเหลือแล้ว”

ชายชราที่นั่งอยู่ตรงหน้าเก้าอี้ เขามองหน้าสลิปเปอร์ “แล้วจะให้ฉันทำยังไงได้ละ นอนนิ่งอยู่ในความระทมทั้งนี้ โลกไม่เหลือความหวังแล้ว แต่ฉันยังพอทำอะไรบางอย่างได้ ดังนั้นฉันจะใช้กำลังของตัวเองต่อเทียนเล่มสุดท้ายให้ส่องสว่างยาวนานที่สุด จนกว่าฉันจะตาย”¹

การที่สแกนแลนพยายามจะชนะการประมูลหุ่นยนต์สาวใช้ทุกตัวเพื่อดำรงไว้ซึ่งศีลธรรมในจิตใจมนุษย์ แสดงถึงสมาชิกในสังคมร่วมต่อสู้เพื่อความดีงามของสังคม เช่นเดียวกับโจเอลที่สนับสนุนให้โอลิเวอร์ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการหยุดวงจรธุรกิจสลิปเปอร์และหยุดการประมูลหุ่นยนต์

“คุณคิดจะส่งผมไปทำอะไรหรือโจเอล เปลี่ยนแปลงโลกใบนี้หรือ คนอย่างผมคิดทำอะไรไม่ได้หรอก แต่ถ้าคุณคิดออกว่าควรทำอะไร คุณควรบอกผม...” คุณชายเอ่ยซ้ำ ๆ “ผมจะสนับสนุนคุณ”...

... “อย่างแรก คุณควรเลิกยา และอีกอย่างก็...พาแม่กลับบ้าน ถ้าคุณแน่ใจว่าเลี้ยงเธอไหวนะ”²

แม้ว่าโอลิเวอร์กับโจเอลจะไม่สามารถล้มล้างธุรกิจสลิปเปอร์และการประมูลหุ่นยนต์ในตลาดมืด แต่โจเอลมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม โดยเริ่มจากการกระทำของตนเองและสนับสนุนคนรอบข้าง ความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมในทางที่ดีขึ้นนับเป็นบทบาทหน้าที่ของมนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม ที่ต้องการร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม

ตัวละครได้แสดงพฤติกรรมที่น่าเสนอแนวคิดเรื่อง การต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม โดยตัวละครดำรงรักษาความดีงามของเพื่อนมนุษย์และสังคม และแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งต่อความไม่ชอบธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม พร้อมทั้งจะสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อดำรงรักษาความดีงามและพัฒนาสังคมต่อไป แสดงถึงมนุษย์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการร่วมต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม อันเป็นคุณค่าของมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยม

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง. หน้า 248-249

² แหล่งเดิม. หน้า 2561-2562

3.2.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมมนุษย์ การแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่เกิดขึ้นเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม ทำให้สมาชิกอื่นในสังคมไม่อาจใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันได้ สิทธิ บุตรอินทร์ กล่าวถึงธรรมชาติกับมนุษย์ในสังคมตามแนวคิดมนุษยนิยมไว้ว่า “เราต่างก็เป็นชาติพันธุ์มนุษย์ด้วยกัน อาศัยทรัพยากรธรรมชาติหล่อเลี้ยงชีวิตอยู่บนโลกที่ไม่มีใครได้เคยมาสร้างไว้เอง และจึงไม่มีใครมาบังอาจถือสิทธิवादเป็นเจ้าของครอบครองเอาไว้เพียงผู้เดียว”¹ แสดงให้เห็นว่า สังคมมนุษย์ต่างดำรงอยู่ท่ามกลางทรัพยากรธรรมชาติ และไม่มีใครเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น ยูวคิลปินแสดงแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติว่า มนุษย์ต้องรู้จักแสวงหาผลประโยชน์จากธรรมชาติโดยไม่ทำลาย เพื่อให้ธรรมชาติดำรงอยู่คู่สังคมมนุษย์ สร้างประโยชน์ให้มนุษย์ต่อไป ดังปรากฏในนวนิยาย 2 เรื่อง ได้แก่ **ตะลุยกแดนหิมพานต์** และ **เด็กหญิงดอกไม้เด็กชายดวงดาว**

ในเรื่อง **ตะลุยกแดนหิมพานต์** “น้อยหน่า” กับ “น้อยโหน่ง” เด็กสองพี่น้องพยายามที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้วยการช่วยเหลือสัตว์ป่าหิมพานต์จากการไล่ล่าของนายทุนที่เข้าไปบุกรุกและจับสัตว์ป่า ทุกคนร่วมต่อสู้กับ “พ่ายัพ” นายทุนที่พยายามสร้างป่าหิมพานต์ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว และทำธุรกิจเพื่อหาแหล่งเงินทุนเพิ่มโดยการจับสัตว์ป่าหิมพานต์ และใช้ป่าเป็นสถานที่ทำธุรกิจค้ายาเสพติด โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับระบบนิเวศน์ ดังนี้

“ลงมือได้!” งาไซออกคำสั่งพร้อมปืนยาสลบที่ถูกเหนี่ยวไกขึ้นพร้อมกัน

“ปังๆปังๆ” ลูกดอกอาบยาสลบนับสิบดอกถูกยิงเข้าใส่ฝูงสัตว์ปีกผู้ล่าสงสาร เสียงกรีดร้องดังระงมไปทั่วผืนป่า มันแหลมสูงโหยหวนบาดลึกลงไปจิตใจของหมู่มวลสรรพชีวิตอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่โดยรอบบริเวณ

ทว่า... กลับไร้ซึ่งความหมายใดใดต่อคณะล่าสัตว์กลุ่มนี้ ...

...“พวกนายทำได้ดีมาก ดีจริง ๆ” พ่ายัพพูดด้วยน้ำเสียงกลัวหัวเราะ พลังเหลือวมองกรงขังสัตว์ขนาดใหญ่ทั้งห้าที่อัดแน่นไปด้วยเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย²

การตัดทอนผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของพ่ายัพ เป็นการกระทำที่มุ่งประโยชน์ส่วนตน โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ธรรมชาติ ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยมที่

¹ สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). *มนุษยนิยม*. หน้า 5

² สิริกาญจน์ สุภาเลิศภรณ์. (2547). *ตะลุยกแดนหิมพานต์*. หน้า 9-10

เน้นย้ำการหาผลประโยชน์จากธรรมชาติแต่ไม่ทำลาย อย่างไรก็ตาม น้อยหน้ากับน้อยโหน่งได้ช่วยเหลือเหล่าสัตว์ป่าหิมพานต์ให้รอดพ้นจากกลุ่มของพ่ายพิที่คิดร้าย ดังนี้

“ไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่า มนุษย์อย่างพวกท่านจะยังมีคุณธรรมที่สูงส่งเช่นนี้
อยู่” กิन्नรเฒ่ารำพึง

“มนุษย์ยังมีอะไรอีกมากมายที่พวกคุณไม่รู้ พวกเราไม่ได้เลวร้ายไปเสีย
ทุกคนหรอกครับ” สารวัตรกล่าว

“เป็นครั้งแรกที่ข้าจะเชื่อในสิ่งที่มนุษย์กล่าว” กิन्नรเฒ่าพูด และนั่นก็เป็นครั้งแรก
ที่ชายชราแก้มหัวให้แก่มนุษย์...เฒ่าพันธุ์ที่เขาเคยรังเกียจ¹

การที่น้อยหน้ากับน้อยโหน่งช่วยเหลือสัตว์ป่า แสดงถึง “คุณธรรม” ของมนุษย์ในสังคม
ที่มีต่อสัตว์ อันเป็นความความดีงามของมนุษย์ตามบทบาทของสมาชิกในสังคมที่พร้อมจะร่วม
อนุรักษ์ธรรมชาติให้ดำรงอยู่ต่อไปตามแนวคิดมนุษยนิยม

ในเรื่อง **เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว** “ลุงภูเขา” ภารโรงของโรงเรียนที่สนิทสนม
กับแต้มและตาลเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ แต้มสังเกตเห็นว่าลุงภูเขาชื่นชอบดอกไม้
เพราะดอกไม้ทำให้ลุงมีความรู้สึกว่าได้ใกล้ชิดกับภรรยาที่ตายจากไป ดังนี้

แต้มรู้ว่าป้าสายน้ำไม่ได้อยู่กับลุงภูเขาแล้ว ลุงภูเขาไม่มีลูก ทุกความรักของลุง
ภูเขาจึงมีแต่ดอกไม้

ลุงภูเขารักดอกไม้ ลุงบอกว่าดอกไม้เปรียบเหมือนตัวแทนของป้าสายน้ำ²

ลุงภูเขาใช้ความสวยงามของดอกไม้บำบัดความเศร้าจากการสูญเสียป้าสายน้ำผู้เป็น
ภรรยา แสดงถึงธรรมชาติมีความสำคัญในการช่วยเยียวยาสภาพจิตใจของมนุษย์ให้คลายทุกข์ได้
นอกจากนี้ ลุงเขายังทำให้แต้มกับตาลเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของธรรมชาติ พร้อม
เสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์

“ต้นไม้ให้ประโยชน์แก่เรามากเลยนะ” ลุงว่า “มันทำให้ร่มรื่น อากาศเย็น อีกทั้ง
เวลาที่ได่มอง ได้เดินเล่นในสวนดอกไม้ ก็ทำให้หายจากการวิตกกังวลคิดเรื่องราวต่าง ๆ
เวลาที่ลุงไม่สบายใจ ลุงก็จะขอมาเดินดูดอกไม้ ต้นไม้ ธรรมชาติช่วยให้เรามีความสุข”

¹ สิริกาญจน์ ศุภเลิศภรณ์. (2547). *ตะลุยแดนหิมพานต์*. หน้า 66

² มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 56-57

“แต่ผม ต้นไม้จะงามได้ต้องผ่านการดูแลเอาใจใส่ ไม่ใช่แค่ปลูกแล้วก็รดน้ำ และมันจะเจริญเติบโตมีดอกมีผลนะ เราต้องตามใส่ปุ๋ย คอยเด็ดใบดำ ๆ ทั้ง ทั้งต้องพรวนดิน ดูว่ามีศัตรูพืชหรือเปล่า ถ้าต้นไม้ดอกไม่ชอบฟังเพลง แต่มันก็ต้องร้องเพลงให้เขาฟัง ดูด้วยว่าเขาอยากได้อะไร ต้องการอะไร แม้ว่าเขาจะพูดไม่ได้ แต่เราก็ต้องรู้จากการสังเกต จากการเฝ้ามอง ต้นไม้เขามีชีวิตจิตใจ เราปลูกเขาแล้วเราก็ต้องดูแลเขาด้วย ถ้าดูแลต้นไม้สักต้นไม่ได้ ก็คงไม่สามารถดูแลใครได้”¹

ลุงภูเขาชี้ให้แถมเห็นความสำคัญของธรรมชาติ เนื่องจากธรรมชาติมีคุณประโยชน์ต่อมนุษย์ แสดงถึงลุงภูเขาเป็นพลเมืองของสังคมที่ไม่เพียงได้รับประโยชน์จากธรรมชาติ แต่ยังใส่ใจในการอนุรักษ์ พร้อมสอนให้แถมกับตาลรู้จักแสวงหาประโยชน์และอนุรักษ์ธรรมชาติต่อไป

นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติผ่านบทเพลงที่ครูสอนแถมในคาบวิชาดนตรี กล่าวถึงวิถีชีวิตของคนในชนบท ที่อาศัยอยู่ใกล้ชิดธรรมชาติ แต่ห่างไกลความเจริญ ดังนี้

บ้านบนดอย บ่มีแสงสี บ่มีทีวี บ่มีน้ำประปา
บ่มีโฮงหนั่ง โฮงนวด คลับบาร์ บ่มีโคล่า แฟนต้า เป๊ปซี่
บ่มีเนื้อสัน ผัดน้ำมันหอย คนบนดอย ชอบกินข้าวจี๋
บ่มีน้ำหอม น้ำปรุงอย่างดี แต่หมูเหามี ฮีม มีน้ำใจ²

จากบทเพลงดังกล่าว แม้คนที่อยู่อาศัยบนดอยจะอยู่ห่างไกลจากความเจริญ แต่กลับเป็นผู้มีความเจริญทางจิตใจ แสดงถึงผู้อยู่ใกล้ชิดธรรมชาติเป็นผู้ที่มีจิตใจงดงาม ธรรมชาติจึงสร้างประโยชน์ให้กับมนุษย์ในสังคม เพราะช่วยสร้างความงดงามทางจิตใจ บทเพลงดังกล่าว นับว่ามีบทบาทในการช่วยปลูกฝังให้เด็กเห็นความสำคัญของธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์

“ลุงก้อนหิน” ลุงของแถมกับตาล เป็นอีกตัวละครที่แสดงแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากลุงก้อนหินมีบ้านอยู่ชายทะเล ลุงจึงเห็นความเสื่อมโทรมของธรรมชาติบริเวณชายหาด อันเนื่องมาจากการขาดจิตสำนึกของมนุษย์ที่ทิ้งขยะบริเวณชายหาด ดังนี้

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 65-66

² แหล่งเดิม. หน้า 100

“คนที่มาเที่ยวไม่มีจิตสำนึกกัน” ลุงตอบ “ไม่รักธรรมชาติ มาชมแต่สิ่งสวยงาม โดยไม่คิดว่าตัวเองได้ทั้งสิ่งต่าง ๆ เอาไว้”

“เขาทิ้งขยะลงทะเล” แต่ม่ว่า

“ใช่ พวกเขาไม่คิดว่าขยะที่ทิ้งนั้นจะก่อมลพิษให้ใครบ้าง สัตว์น้ำ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งคนด้วยตนเอง” ...

... ทะเลคือชีวิตของลุง และลุงก็เป็นส่วนหนึ่งของทะเลอย่างไม่ต้องสงสัย เมื่อลุงมีเวลารว่าง ลุงจะเดินไปตามชายฝั่ง เก็บขยะ สิ่งปฏิกูล อย่างไม่เคยเบื่อหน่าย

“ทะเลมีชีวิตนะ” ลุงบอกแต่มกับตาล¹

ลุงก้อนหินชี้ให้เห็นว่าธรรมชาติมีความสำคัญต่อมนุษย์ โดยเปรียบเทียบ “ชีวิต” ของมนุษย์ เพื่อเน้นย้ำว่ามนุษย์จะดำรงอยู่ไม่ได้หากขาดธรรมชาติ แต่ในขณะเดียวกัน ธรรมชาติที่ เป็นผู้สร้างประโยชน์ให้มนุษย์ก็มี “ชีวิต” หากมนุษย์ไม่อนุรักษ์ ธรรมชาติจะไม่อาจดำรงอยู่เพื่อ สร้างประโยชน์ให้มนุษย์ได้ในอนาคต

พฤติกรรมของตัวละครนำเสนอแนวคิดเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ มนุษย์ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากธรรมชาติ โดยไม่คำนึงว่ามนุษย์ทุกคนต่างเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน กับมนุษย์ที่รู้จักแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติพร้อมกับการอนุรักษ์ให้ทรัพยากรดังกล่าวอยู่คู่สังคมมนุษย์ เพื่อที่มนุษย์จะสามารถแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติต่อไปได้ พฤติกรรมที่ตรงข้ามของมนุษย์ที่ยุควิถีนำเสนอเป็นการเน้นย้ำแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้มนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคมตระหนักถึงแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยม อันเป็นวิธีที่จะทำให้สังคมมนุษย์อยู่คู่กับธรรมชาติ และได้รับประโยชน์จากธรรมชาติสืบไป

3.3 สถาบันทางสังคมกับมนุษย์

สถาบันทางสังคมนับเป็นการรวมกลุ่มของมนุษย์ในสังคม ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายคำว่า สถาบัน ว่าหมายถึง “สิ่งซึ่งคนในส่วนรวม คือ สังคม จัดตั้งให้มีขึ้นเพราะเห็นประโยชน์ว่ามีความต้องการและจำเป็นแก่วิถีชีวิตของตน เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันการศึกษา

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว. หน้า 140-141

สถาบันการเมือง สถาบันการเงิน”¹ ซึ่งสิทธิ บุตรอินทร์ได้กล่าวถึงสถาบันทางสังคมตามแนวคิดมนุษยนิยมว่า

เชื่อว่า สมาคมก็ดี สถาบันทางสังคมก็ดี ทั้งปวงมีขึ้นเพื่อเป็นกลไกจัดการให้ความสมหวังแก่มวลมนุษย์ การใช้ปัญญาธรรมเป็นเครื่องนำทางในการสร้างสรรค์ ในการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง ในการควบคุม และในการดำเนินการของสมาคม และสถาบันสังคมเหล่านี้คือความจริงในความพยายามของมนุษย์ที่จะยกระดับความเป็นอยู่ให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น ประเสริฐยิ่งขึ้น²

สถาบันทางสังคมในความหมายของมนุษยนิยม จึงหมายถึง สถาบันที่มีส่วนสร้างสังคมที่ดี ส่งเสริมให้มนุษย์สามารถดำรงคุณค่า สร้างความดีงาม และสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข บนพื้นฐานของศีลธรรมและสันติสุขในสังคม นวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ได้กล่าวถึงสถาบันทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนามนุษย์ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันการเมือง ดังนี้

3.3.1 สถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัวมีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ดังที่ ศิริรัตน์ แอดสกุล กล่าวว่า “สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานแรกที่สุดและมีความสำคัญยิ่งของสังคม เพราะเป็นสถาบันขั้นมูลฐานที่เป็นจุดเริ่มต้นของสถาบันทั้งหลาย”³ นอกจากความสัมพันธ์ทางสายเลือดแล้ว สถาบันครอบครัวยังรวมไปถึงมนุษย์ที่มีความรักความผูกพันต่อกันทางจิตใจ และประสงค์จะดำเนินชีวิตร่วมกัน สถาบันครอบครัวในความหมายของมนุษยนิยมจึงหมายถึง สถาบันที่เสริมสร้างคุณค่าให้กับมนุษย์ มอบความรักและกำลังใจ พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างด้านพฤติกรรม ปรากฏในนวนิยาย 5 เรื่อง ได้แก่ 29 กุมภาพันธ์ ตึกตาโล่ฝน ดั่งฝนโปรยไฟ Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า และ เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว ดังนี้

ในเรื่อง 29 กุมภาพันธ์ สถาบันครอบครัวส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมของ “เรย์” หลานสาวของรินลดาที่ถูกแม่ทอดทิ้งไปตั้งแต่ยังเล็ก เรย์ต้องดำเนินชีวิตอย่างโดดเดี่ยวโดยปราศจากความรักความอบอุ่นจากแม่ ดังนี้

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. หน้า 1256

² สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). มนุษยนิยม. หน้า 4

³ ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2560). ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา. หน้า 140

ฉันไม่เคยพยายามตามหาแม่ฉันเลย ฉันไม่รู้ว่าจะต้องทำหรือเปล่า ไม่เห็นเคยมีใคร
สอนให้ทำ **ฉันควรจะต้องรักแม่มั้ย** ฉันไม่มีแม่ **ฉันควรจะเรียกผู้หญิงคนที่คลอดฉัน**
ออกมาคนนั้นว่าแม่มั้ย ถ้าฉันไม่เคยแม้กระทั่งพบเธอสักครั้ง **ฉันไม่เคยพูดว่า ฉันรัก**
แม่ เลยสักครั้ง นี่ฉันเลวรีเปล่านี้¹

ยุวศิลป์นำเสนอภาพของสถาบันครอบครัวที่ล่มสลาย ซึ่งไม่อาจทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดู
สมาชิกในครอบครัว และพัฒนาจิตใจมนุษย์ให้รู้จัก “ความรัก” อันเป็นพื้นฐานจิตใจที่ดีงามของ
มนุษย์ ว่านำไปสู่การขาดความรักความอบอุ่น จึงไม่รู้จักรักตนเองและไม่เห็นคุณค่าของชีวิต
จึงต้องแสวงหาผู้ที่รักและเห็นคุณค่าของตน ดังนี้

ฉันเลยไม่รู้สักทีว่าคุณค่าของชีวิตคนมันวัดได้ยังไงกันแน่
ฉันไม่รู้ว่าคุณค่าของตัวเองอยู่ตรงไหน เพราะงานที่ฉันทำ ใคร ๆ เขาก็บอก
กันว่ามันเป็นงานที่ไร้ศักดิ์ศรี ลดคุณค่าในตัวเองให้ต่ำลง แต่บอกตามตรงนะ ว่าการ
เป็นสาวไซด์ไลน์ มันทำให้ฉันรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองมีค่ามากขึ้นไปอีกด้วยซ้ำไป²

การไม่ได้รับความรักจากแม่ทำให้เรย์ไม่เห็น “คุณค่า” ของตน และพยายามไขว่คว้าหา
ความรักจากผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา จนท้ายที่สุด เมื่อเธอท้องและถูกชายคนรักทิ้งไป เรย์ได้เดินทาง
กลับมาขออาศัยอยู่กับรินดาที่เป็นน้ำและญาติเพียงคนเดียวที่เธอมี แต่รินดากลับไม่ให้โอกาส
เรย์ที่ท้องไม่มีพ่อ เพราะไม่ให้ภัยแม่ของเรย์ที่เป็นผู้หญิงเสเพล

เหมือนแม่แก่ไม่มีผิด หลงผิดจนใจหัวไม่ขึ้น แล้วดูสิ... สุดท้ายแม่แก่เป็นไง” ...
“ดี... ยังไงแกก็ไม่เคยเห็นฉันเป็นน้ำแกอยู่แล้วนี่ จะให้ฉันเห็นแกเป็นหลาน
หรือสนใจแกอีกทำไม... ออกไปเลย แล้วไม่ต้องกลับมาเหยียบที่นี่อีก”³

การที่เรย์ถูกผลักไสจากน้ำ ส่งผลให้เรย์ที่ขาดความรักความอบอุ่นจากแม่ตัดสินใจ
แก้ปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย ยุวศิลป์นำเสนอปัญหาชีวิตของเรย์ เพื่อย้ำถึงความสำคัญของ
ครอบครัวว่าเป็นสถาบันที่มีความสำคัญกับการสร้างแนวคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ การ

¹ เกรียงไกร วชิรธรรมพร. (2548). 29 กุมภาพันธ์. หน้า 78

² แหล่งเดิม. หน้า 85

³ แหล่งเดิม. หน้า 115-116

ล่มสลายของสถาบันครอบครัวทำให้มนุษย์ไม่สามารถตระหนักถึงคุณค่าของตนและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้

นอกจากนี้ “พจน์” ได้รับผลจากการล่มสลายของสถาบันครอบครัว จากปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างพ่อกับลูกอย่างพจน์กับพล ซึ่งเกิดจากพจน์ทำงานหนักจนกระทั่งไม่มีเวลาดูแลภรรยาที่ป่วย จนกระทั่งภรรยาเสียชีวิต พล ลูกชาย จึงโกรธที่พ่อไม่ให้ความสำคัญกับครอบครัว และทิ้งให้พจน์ต้องใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยวกับความรู้สึกผิด ดังบทสนทนา

“แกคิดว่าพ่อไม่รู้หรือไงว่าแม่จะไม่กลับมาแล้ว พ่อไม่ได้โง่! ไม่ได้บ้า! แต่พ่อแค่อยากจะอยู่กับครอบครัวบ้าง ครอบครัวที่พ่อไม่เคยได้อยู่ด้วย พ่ออยากเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดีบ้าง พ่อรู้ว่าพ่อพลาดไปเมื่อตอนนั้น แต่แล้วยังไง... พ่อไม่มีโอกาสได้แก้ไขมันบ้างเลยใช่ไหม แกลองมาเป็นพ่อดูสิ แกจะรู้ว่าความรู้สึกของคนที่น่ารักผิดเจียนตายแต่ไม่มีใครรักคนให้อภัยอีกแล้วมันเป็นอย่างไง”¹

ความโกรธแค้นที่พลมีทำให้พจน์ไม่อาจทนดำเนินชีวิตอย่างโดดเดี่ยว และเลือกจบปัญหาดังกล่าวโดยฆ่าตัวตายในที่สุด ยุวศิลป์ปิ่นสร้างให้ทุกตัวละครเกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ต้องประสบกับปัญหาชีวิตที่มีสาเหตุมาจากความไม่เข้าใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อแสดงให้เห็นว่าความทุกข์ที่ตัวละครประสบ แท้จริงแล้วไม่ได้เกิดจากชะตาเกิด แต่เกิดจากปัญหาของสถาบันครอบครัวทั้งสิ้น เป็นการย้ำถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างคุณค่าในมนุษย์ เนื่องจากเป็นสถาบันที่ปลูกฝังแนวคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ การล่มสลายของสถาบันครอบครัวส่งผลให้มนุษย์ไม่สามารถค้นพบคุณค่าของตนเอง และไม่อาจดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

ในเรื่อง **ตุ๊กตาโล่ฝน** แสดงให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ สะท้อนให้เห็นปัญหาของครอบครัวที่เกิดจากพ่อที่มักใช้ความรุนแรงกับลูกของตนเอง ดังเช่น “ไหม” ที่มีพ่อเป็นสาเหตุของพฤติกรรมรุนแรงของไหม เนื่องจากพ่อเป็นคนดุและมักใช้กำลังรุนแรงเมื่อไหมทำผิดเสมอ ดังนี้

พ่อของฉันเป็นคนค่อนข้างจะดุ และดุยิ่งขึ้นในระยะหลัง ๆ เมื่อฉันโตขึ้น คำพูดของพ่อคำไหนต้องเป็นคำนั้น ถ้าเปรียบเทียบกับแม่ในตอนนั้น ฉันจะกล้าเดินเข้าไปโอบกอดแม่มากกว่า แต่ฉันก็ไม่ได้รักพ่อน้อยไปกว่าแม่ เพียงแต่มีบางอย่างเท่านั้นที่ทำให้

¹ เกรียงไกร วชิรธรรมพร. (2548). 29 กุมภาพันธ์. หน้า 151-152

ฉันไม่กล้าแสดงออกอย่างเช่นการกอดหรือการหอมแก้ม อาจเพราะสีหน้าดู ๆ เข้ม ๆ ของพ่อก็เป็นได้¹

พ่อเป็นคนดู และมักลงโทษใหม่ด้วยวิธีรุนแรง ทำให้ใหม่ไม่รู้สึกรู้สึกับพ่อเท่าที่ควร นอกจากนี้ พ่อยังเห็นว่าความพิการของใหม่เป็นสิ่งสร้างความอับอายให้กับตนเอง ในครั้งที่ครอบครัวของแจ่มต่อว่าใหม่ที่ขโมยแมวของแจ่มไปเลี้ยง ซึ่งทำให้พ่อของใหม่โกรธที่ใหม่กระทำผิด ดังนี้

“แคะทำให้ฉันขายหน้าไปถึงไหน” พ่อจ้องเขม็งมาที่ฉัน “ที่ฉันมีลูกพิการยังสร้างความขายหน้าให้ไม่พอหรือยัง?”

คำพูดของพ่อทำให้หัวใจฉันมีสภาพดั่งกับแก้วที่กำลังร้าว ความเจ็บปวดวิ่งชานอยู่ในรอยร้าวนั้น ก่อนหัวใจจะแตกสลายอย่างไม่เหลือชิ้นดี²

คำพูดของพ่อตอกย้ำปมด้อยว่าความพิการของใหม่ว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ตน “ขายหน้า” ทำให้ใหม่ยังรู้สึกเสียใจ ที่ไม่เพียงตนจะไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนที่โรงเรียน แต่ผู้เป็นพ่อยังรังเกียจความพิการอีกด้วย

นอกจากความพิการจะทำให้ใหม่รู้สึกว่าคุณค่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการของสังคมแล้ว การถูกทอดทิ้งจากพ่อแม่ภายหลังทั้งสองแยกทางกัน ยิ่งตอกย้ำให้ใหม่รู้สึกว่าคุณค่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการ ดังที่ใหม่รู้สึกเศร้าเสียใจที่ทั้งพ่อและแม่ตัดสินใจทิ้งใหม่กับน้อง ดังนี้

บางทีฉันก็คิดว่าฉันกับน้องเป็นคนอื่นในสายตาแม่ ถ้าพ่อกับแม่ยังเห็นว่าเราเป็นลูกก็คงไม่ปล่อยให้เผชิญชะตากรรมแบบนี้ ชะตากรรมที่โหดร้าย ชะตากรรมที่มีแต่สายน้ำตา³

การที่ใหม่กับน้องถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพังหลังจากที่พ่อแม่แยกทางกัน ยิ่งทำให้ใหม่รู้สึกว่าคุณค่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการของทุกคน การเผชิญกับภัยจากการล่องละเมิดทางเพศส่งผลให้ใหม่ตัดสินใจฆ่าแม่และน้องเพื่อยุติการเป็นผู้ถูกกระทำในที่สุด ยุวศิลปินนำเสนอว่า การที่พ่อแม่

¹ ศักดา สาแก้ว. (2551). *ตุ๊กตาไล่ฝน*. หน้า 26

² แหล่งเดิม. หน้า 52-53

³ แหล่งเดิม. หน้า 129-130

ไม่เอาใจใส่ลูกมีผลต่อพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของมนุษย์ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญกับครอบครัวซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคน

ในเรื่อง **ตั้งฝนโปรยไฟ “พระชมล”** เป็นหญิงสาวที่ต้องสูญเสียพ่อในวัยเด็ก พฤติกรรมของแม่ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวส่งผลกระทบต่อความคิดและพฤติกรรมของพระชมลเป็นอย่างมาก เนื่องจากภายหลังที่พ่อเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุ แม่ล้มเหลวในความรักครั้งใหม่กับชายหนุ่ม และหันหน้าเข้าสู่อบายมุข พระชมลต้องทนเห็นการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างแม่กับชายหนุ่มเป็นประจำ ดังนี้

เด็กหญิงไม่ได้นอนอีกเลยกระทั่งถึงเช้าวันอังคาร ค่ำคืนของวันนั้นและต่อไปอีกสองสามวันเธอจะต้องหลับไปพร้อมกับกลิ่นเหงาที่คลุ้งทั่วห้อง แม่ของเธอจะร้องไห้ร้องไห้พร่ำพรรณนาอยู่อย่างนั้นสักสองสามวัน เมื่อชายหนุ่มหายหน้าไป บางคืนถ้าหลอนเกิดหงุดหงิดมากหน่อย ไป ๆ มา ๆ ก็หาเรื่องเอากับเด็กหญิงผมม้าจนได้ แล้วทั้งมือทั้งเท้าเป็นได้ทุกตีสลบบนเนื้อตัวลูกสาวที่นอนอยู่ข้าง ๆ นั้นเอง¹

เหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของพระชมลเกิดผลกระทบต่อจิตใจของผู้เป็นลูก ครอบครัวที่แม่ไม่ได้เป็นผู้ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกส่งผลกระทบต่อความใกล้ชิดและสภาพจิตใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว ดังที่พระชมลกล่าวว่าตนไม่เคยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับแม่ ดังนี้

เมื่อถึงวันแม่ วันพบผู้ปกครอง หรือวันอะไรต่อมิอะไรที่โลกของแม่กับโรงเรียนอันเป็นเสมือนโลกของคนดีทั้งหลายนั้นต้องมาบรรจบกัน มันช่างเป็นช่วงเวลาแสนทรมาน ...
... โกรธ รัก เกลียด อับอาย โหยหา...
มันเป็นความสับสนที่ไร้หนทาง เป็นคำถามที่ร้างไร้คนตอบ โลกนี้มีความถูกผิดดีเลวอยู่มากมายเกินไป มันมีพลังมากพอที่จะกัดกร่อนหัวใจดวงเล็ก ๆ ได้รุนแรงยิ่งนัก²

พระชมลโหยหาความรักที่ไม่เคยได้รับจากแม่ จนทำให้พระชมลเป็นเด็กที่ขาดความรัก นำมาซึ่งปัญหาด้านพฤติกรรม ดังที่พระชมลพยายามจะประพฤติไม่ดี เพื่อให้แม่ผิดหวังและเสียใจ เช่นเดียวกับที่แม่ทำกับตน ดังนี้

¹ แกร์ติกา. (2551). *ตั้งฝนโปรยไฟ*. หน้า 28

² แหล่งเดิม. หน้า 33-34

...หากเธอไม่ได้ผลอเหยียดยืมออกมา เมื่อจินตนาการถึงใบหน้าแม่ที่นั่ง
อยู่ในห้องฝ่ายปกครอง ขณะรับฟังรายงานความประพฤติแสนเลวของลูกสาว
จะเป็นอะไรดีหนอ โดนไล่ออก โดนเรียน ดิทยา หรือ... โดยไม่รู้ตัว เด็กสาวเหยียดยืม
น้อย ๆ นั้นออกมา ยืมน่ารักของเด็กสาววัยสิบสี่ ยืมของเด็กคนหนึ่ง¹

การขาดความรักจากแม่ ส่งผลให้พระชมลต้องการประพจน์ไม่ดีเพียงเพื่อให้แม่เสียใจ
เหมือนที่แม่ได้ทำกับตน นอกจากนี้ ความเจ็บปวดที่ได้รับจากแม่ในอดีตยังทำให้พระชมลเติบโต
เป็นหญิงสาวที่มองโลกในแง่ร้าย และหวาดกลัวที่จะมีความรัก ดังที่พระชมลอธิบายความในใจ
แกธิน ชายหนุ่มที่หลงรักพระชมล ดังนี้

จำได้มั๊ย ที่เราเคยบอกธินว่า ความสามารถในการอยู่คนเดียวได้เป็นสิ่งที่เราภูมิใจ
เสียยิ่งกว่าอะไร เราไม่เคยมีเจตนาทำลายความเหงาและความเงียบเลย เราอยู่กับมันได้
อย่างเป็นมิตร นั่นแหละ...ที่เราไม่แน่ใจว่ามันจะยังคงอยู่ หากชีวิตเราสองคนได้
ขับเคลื่อนไปในจังหวะที่สอดคล้องกลมกลืนกันขนาดนั้นแล้ว
เรากลับที่จะสูญเสียมันไป²

พระชมลหวาดกลัวที่จะเริ่มความสัมพันธ์กับธิน เนื่องจากปัญหาครอบครัวของแม่
ในอดีตส่งผลให้พระชมลกลายเป็นบุคคลที่มองโลกในแง่ร้าย ยุวศิลป์แสดงภาพสถาบัน
ครอบครัวที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม เพื่อชี้ให้เห็นว่า เมื่อครอบครัวไม่ได้ช่วยเสริมสร้าง
คุณค่าให้กับมนุษย์ ไม่ได้เป็นผู้มอบความรักและให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดู มนุษย์ย่อมไม่อาจ
พัฒนาและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อเน้นย้ำให้ผู้อ่านเห็นถึงความสำคัญของการ
มอบความรักและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อพัฒนาด้านจิตใจและ
พฤติกรรมของมนุษย์

ในเรื่อง Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า “ปกป้อง” เด็กหนุ่มที่พ่อแม่
เสียชีวิตจากอุบัติเหตุกลายเป็นเด็กกำพร้าและไม่ได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ความ
ทุกข์จากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักทำให้ปกป้องเก็บตัวและเริ่มสื่อสารกับตัวตนจากจิตใต้
สำนึก ดังนี้

¹ แกร์ติกา. (2551). *ดั่งฝนโปรยไฟ*. หน้า 37

² แหล่งเดิม. หน้า 224-225

... ที่นั่นคือบ้านหลังเดียว ที่ที่ไม่มีใครเป็นพ่อและแม่ฉันจริง ๆ ทุกอย่างดูเลือนลอย ฉันสามารถถอดใครก็ได้ มีอะไรสงสัยก็ยกมือถาม และพวกเขาจะตอบตามหน้าที่ มันไม่มีสิ่งใดที่เรียกว่าความผูกพันกันอย่างแท้จริง ไม่มีเส้นด้ายถักทอสานจนแน่นหนึบ ไม่มีความทรงจำ ไม่มีอะไรที่พอจะเยียวยาความเจ็บปวดของการพลัดพราก”¹

ความรักความอบอุ่นของครอบครัวนับเป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาการของมนุษย์ ปกป้องเป็นผู้ที่ขาดพ่อและแม่ตั้งแต่เด็ก จึงมีพฤติกรรมเก็บตัวและไม่อาจอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข

“ชายแก่” เป็นอีกคนหนึ่งที่ไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัว การเป็นเด็กกำพร้าทำให้ได้รับการอบรมสั่งสอนจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล ส่งผลต่อแนวคิดและพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ดังนี้

ฉัน...เกิดมาโดยไม่รู้ว่าพ่อแม่ของตัวเองเป็นใคร พอเริ่มจำความได้ ก็พบว่ารอบ ๆ เติบโตด้วยแหล่งอบายมุข สาวขายบริการ เหล้าเบียร์ นักเลงคุมช่อง ตำรวจเลว ยาเสพติด มันเป็นสถานที่ที่ทำให้ทุกนาทีเหมือนกำลังยืนอยู่บนขอบเหว ในช่วงห้าปีแรกของการมีชีวิตอยู่ เป็นเหมือนปาฏิหาริย์ที่เด็กตัวเล็ก ๆ คนหนึ่ง จะโตขึ้นในสภาพแวดล้อมแบบนั้นได้

ฉันใช้ชีวิตเยี่ยงสัตว์ป่า เรียนรู้สิ่งรอบข้างด้วยสัญชาตญาณ รับรู้วิธีจับมัดแทงคนอย่างไรให้เจ็บปวด วิธียิงปืนให้แน่ใจว่าอีกฝ่ายตาย วิธีขู่คนด้วยคำพูดให้อีกฝ่ายกลัว หรือแม้แต่วิธีการบริหารผู้หญิงให้ลูกค้าของพวกเขาแมงดา²

การเติบโตขึ้นท่ามกลางการเลี้ยงดูของกลุ่มผู้มีอิทธิพลเนื่องจากกำพร้า ส่งผลให้ชายชราได้รับการปลูกฝังการกระทำที่ผิดในวัยเด็ก และเลือกดำเนินชีวิตเกี่ยวข้องกับธุรกิจผิดกฎหมายตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

นอกจากนี้ “ชายขี้บ่แท้กึ่งกลางคืน” แสดงให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์เช่นกัน การประกอบอาชีพทำให้ต้องห่างเหินกับภรรยา ทำให้ภรรยาขอหย่าร้าง จึงเกิดความสิ้นหวังในการดำเนินชีวิต จนกระทั่งตัดสินใจจบชีวิตในที่สุด ดังนี้

นี่คือโลกของความพ่ายแพ้ เขาคิด นี่คือนิรันดร์ของเรา ทุกอย่างกำลังมอดไหม้

¹ วรจิตติ มโนสร้อย. (2555). *Good Morning Sunshine* แสงฉายในยามเช้า. หน้า 168-169

² แหล่งเดิม. หน้า 101

... เขาเดินกลับบ้าน ทั้งตัวลงเก้าอี้ไม้ตัวเก่า กุมมือสองข้างไว้แน่น มองสิ่งของที่
กระจัดกระจายรอบ ๆ เห็นชีวิตตัวเองที่แตกออกเป็นเสี่ยง ๆ พลางนึกถึงชีวิตที่ชายแก่เล่า
วันแห่งการพิพากษาจะมาถึงในไม่ช้า¹

การล่มสลายของสถาบันครอบครัวทำให้ชายขับแท็กซี่รู้สึกสิ้นหวังในชีวิต และเลือกที่จะ
จบชีวิตลง ยุวศิลป์แสดงภาพตรงข้ามของสถาบันครอบครัวตามแนวคิดมนุษยนิยมที่ช่วย
เสริมสร้างคุณค่าของมนุษย์ เพื่อย้ำความสำคัญของสถาบันครอบครัวตามแนวคิดมนุษยนิยมว่า
การขาดสถาบันที่สำคัญนี้ ทำให้มนุษย์ไม่อาจพัฒนาศักยภาพของตน ตลอดจนขาดความหวัง
ในการดำเนินชีวิตเมื่อต้องประสบสถานการณ์ที่ยากลำบาก จนไม่อาจดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์
ได้

ในเรื่อง **เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว** “แม่” ที่มีความสำคัญในสถาบันครอบครัว
เนื่องจากเป็นผู้อบรมลักษณะนิสัยของลูก มีบทบาทในการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้กับ “ตาล”
ผู้เป็นลูกสาว จากการเล่านิทานเรื่อง “เด็กชุกชนกับหมาป่า” ให้ตาลฟัง ดังนี้

แม่บอกลูกสาวว่า หนูเองก็ควรเป็นอย่างนั้น เพราะไม่ว่าหนูจะอยู่สูงกว่า
หรืออยู่ในบริเวณ สถานที่ที่ต่ำกว่า แต่หนูก็ไม่ควรให้ร้ายหรือทำร้ายผู้อื่นที่ด้อยกว่า
เพราะวันหนึ่งข้างหน้า หนูก็อาจจะตกอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นก็ได้²

นิทานที่แม่เลือกนำมาเล่าให้ตาลฟังทำให้เห็นว่าแม่มีความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูก
ให้ตระหนักถึงการให้เกียรติเพื่อนมนุษย์ และไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามผู้ที่ด้อยกว่า อันจะทำให้ลูก
เติบโตเป็นคนดีและมีส่วนสร้างสังคมที่สงบสุข

นอกจากนี้แม่ยังเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการไม่ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา
ดังเหตุการณ์ที่แถมคิดถึงคำสอนของแม่ในระหว่างที่ถูกขังและกลุ่มเพื่อนรังแก ดังนี้

แม่บอกแถมเสมอว่า มีอะไรก็ควรอดกลั้นเอาไว้ ไม่ควรทะเลาะกันในโรงเรียน
การไม่สู้ไม่ได้หมายความว่าเราหวาดกลัว แต่ผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้กำลังต่างหากที่เป็น
เหตุผลสำคัญ³

¹ วรจิตติ มโนสร้อย. (2555). *Good Morning Sunshine* แสงฉายในยามเช้า. หน้า 159-160

² มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 37-38

³ แหล่งเดิม. หน้า 153-154

คำสอนของแม่ช่วยเตือนใจไม่ให้แถมใช้กำลังในการแก้ปัญหา แม้ในขณะที่ถูกรังแก นอกจากนี้ แม่ยังให้ความสำคัญกับการพูดความจริง ดังเหตุการณ์ที่แม่ชื่นชมแถม หลังจากแถมบอกความจริงว่าตนถูกโขงและกลุ่มเพื่อนทำร้าย ภายหลังจากปกปิดความจริงเพราะเกรงว่าตนอาจถูกแม่ตำหนิที่มีเรื่องทะเลาะวิวาท ดังนี้

“เวลาที่คนเราทำผิดนะ เราก็ต้องรับสารภาพ อย่าปล่อยให้ติดอยู่ในใจ”

... “แม่ดีใจที่ลูกพูดความจริง อย่างไรก็ตามแม่ก็หวังว่าความจริงไม่พ้น”¹

การที่แม่ชื่นชมแถมที่พูดความจริง ส่งผลให้แถมให้ความสำคัญกับกับความซื่อสัตย์ โดยไม่เกรงกลัวการถูกตำหนิ นอกจากนี้ แม่ยังมีบทบาทในการพัฒนาด้านสติปัญญาของลูก ดังการสอนให้แถมรู้จักศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ในเหตุการณ์ที่แถมไม่สามารถทำการบ้านได้ด้วยตนเอง ดังนี้

“เวลาที่หาคำตอบไม่ได้จากการถาม เราก็ต้องค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ โลกนี้มีหลายสิ่งหลายอย่างที่เรารู้ แถมต้องยอมรับว่าไม่มีใครทุกอย่างมาตั้งแต่แรกเริ่ม ทุกคนต่างศึกษาหาความรู้กันทั้งนั้น ...”

... “คนที่จะมีความรู้แน่น นอกจากจะหมั่นขวนขวาย อ่านหนังสือให้มากแล้ว ก็ต้องรู้จักหาประสบการณ์ให้ตัวเอง เรียนรู้จากสิ่งที่เห็น ไม่ปล่อยให้เวลาผ่านไปอย่างเปล่าประโยชน์” แม่อธิบายต่อ “ถ้าแถมอ่านหนังสือ แถมก็จะรู้อะไรมากกว่าคนอื่น ๆ”²

การที่แม่ชี้แนะทางการแสวงหาความรู้ให้กับลูก แสดงถึงสถาบันครอบครัวว่ามีบทบาทในการพัฒนามนุษย์ ทำให้แถมและตาลเป็นเด็กดีได้รับการชื่นชมจากคนรอบข้าง มนุษย์จึงสามารถดำรงคุณค่าและพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

3.3.2. สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษานับว่ามีผลต่อการสร้างค่านิยมในมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ดังที่ ศิริรัตน์ แอดสกุล กล่าวถึงความสำคัญของสถาบันการศึกษาว่า “เป็นแบบแผนในการคิดและการกระทำเกี่ยวกับเรื่องการอบรมให้การศึกษาแก่สมาชิกใหม่ของสังคม รวมทั้งการถ่ายทอดวัฒนธรรมจาก

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 101-102

² แหล่งเดิม. หน้า 120-121

คนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งด้วย”¹ สถาบันการศึกษาตามแนวคิดมนุษยนิยมนับเป็นสถาบันที่พัฒนา ด้านความรู้และพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อสร้างความสุขให้กับมนุษย์ต่อไป นวนิยายรางวัลยุว ศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ได้แสดงให้เห็นว่าสถาบันการศึกษาส่งผลต่อแนวคิดในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม ปรากฏในนวนิยาย 3 เรื่อง ได้แก่ **เรื่องราวของข้าวมันไก่** **Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า** และ **คนบ้าที่หน้าประตู** ดังนี้

ในเรื่อง **เรื่องราวของข้าวมันไก่** แสดงให้เห็นว่าสถาบันการศึกษาส่งผลต่อความคิดและ พฤติกรรมของมนุษย์ จากสังคมที่มีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ส่งผลให้ผู้เรียนมุ่งแข่งขันเพื่อให้ ตนเองประสบความสำเร็จในการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นที่ ต้องการของตลาดแรงงาน ดังที่ “คิม” ต้องประสบกับความเหน็ดเหนื่อยในการเตรียมสอบเข้า มหาวิทยาลัย ดังนี้

เห็นที่ระบบการศึกษาแบบไหนก็คงไม่อาจจะแก้ไขสภาพนี้ได้ ไม่น่าเชื่อเลยว่า เด็กหนุ่มสาวในวัยที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ วัยที่น่าจะยังคงความบริสุทธิ์ทางจิตใจและ ความคิด กลับต้องถูกยัดเยียดบทบาทหน้าที่ของการแข่งขัน ที่บางครั้งต้องอาศัย ความเห็นแก่ตัวเพื่อความสำเร็จ²

นักเรียนถูกปลูกฝังแนวคิดให้เรียนเพื่อทำงานที่ดีในอนาคต จึงมุ่งแข่งขันในการเรียน มากกว่าการพัฒนาความรู้ของตน นำไปสู่การด้อยพัฒนาทางคุณธรรมในจิตใจตามแนวคิด มนุษยนิยม เพราะระบบการศึกษาเน้นสร้างนักเรียนที่เก่ง แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับความดีของ มนุษย์

เพื่อนของคิมต่างให้ความสำคัญกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงเพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิตจากการทำงานที่ดีในอนาคตเช่นกัน

เพื่อนของคิมทุกคนต่างต้องให้ความสำคัญกับมัน ก็ไม่ใช่จะเพื่ออะไร แต่เป็นเพื่อ ทำตามความคาดหวังของทางบ้าน ที่ต้องการจะคงสถานะและความเป็นอยู่ที่ดีของวงศ์ ตระกูลต่อไปในอนาคต ในขณะที่จำนวนไม่น้อยอีกเช่นกัน ที่คาดหวังการเปลี่ยนแปลง และ ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่จากเดิมให้ดีขึ้น³

¹ ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2560). *ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา*. หน้า 151-152

² วาสุเทพ เกตุเพชร. (2552). *เรื่องราวของข้าวมันไก่*. หน้า 127-128

³ แหล่งเดิม. หน้า 131

คิมจึงเป็นเด็กสาวเช่นเด็กคนอื่น ๆ ในโรงเรียน ที่ถูกหล่อหลอมแนวคิดของการเรียนเพื่อการแข่งขันจากโรงเรียนและกลุ่มเพื่อนร่วมสถาบัน มุ่งเป็นเด็กเก่งเพียงเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต แสดงถึงการพัฒนาของมนุษย์ที่ไม่เน้นพัฒนาด้านวิชาการ และยากที่จะค้นพบความสามารถและความถนัดของตนเอง นอกจากพยายามเพิ่มพูนความรู้ในการสอบแข่งขัน โดยเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้น ดังนี้

คิมเคยขอเสียเข้าไปเรียนกวดวิชาในกรุงเทพฯ ตอนวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยที่จะต้องจ่ายค่าเรียนเป็นเงินหลายพัน แล้วยังจะค่าเดินทางไปเรียนอีก¹

การเรียนกวดวิชาของคิมมีเป้าหมายหลักเพื่อเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้น ในสถาบันที่มีชื่อเสียง ซึ่งไม่ได้ต้องการเพิ่มพูนความรู้สำหรับนำไปใช้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยุวศิลปินยังแสดงปัญหาของความเหลื่อมล้ำของระบบการศึกษา ที่ผู้ไม่มีทุนทรัพย์จะไม่สามารถในการศึกษาอย่างเท่าเทียม เพื่อเน้นย้ำถึงความสำคัญของสถาบันการศึกษาตามแนวคิดมนุษยนิยมว่า สถาบันการศึกษาควรมุ่งพัฒนาความรู้และคุณลักษณะของนักเรียน รวมไปถึงสร้างความเท่าเทียมให้มนุษย์ในสังคมได้มีโอกาสในการพัฒนาตน นำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมและพัฒนาสังคมต่อไป

ในเรื่อง Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า “ปกป้อง” เด็กหนุ่มกำพร้าที่มีบุคลิกเก็บตัวเนื่องจากสูญเสียครอบครัวจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ ใช้เวลาอยู่กับตนเองและทุ่มเทเวลาให้กับการอ่านหนังสือ โดยได้วิพากษ์วิจารณ์สถาบันการศึกษาที่สะท้อนบทบาทของสถาบันการศึกษาในปัจจุบัน ดังนี้

ผมยังเด็ก และเมื่อเป็นเช่นนั้น หน้าที่สำคัญของเราคือการศึกษาหาความรู้ แต่การเรียนไม่เข้าใครออกใคร เว้นแต่เนื้อหาแสนน่าเบื่อ ยัดเยียดสิ่งที่ “ไม่เห็นอยากจะรู้” มาในตำราเล่มหนา หลังจากนั้นเหล่าอนาคตของชาติก็หมดหน้าตักหมด ท่องจำทุกอักขระที่ปรากฏ ความจำเป็นไม่สำคัญ หากแต่ว่ามันอยู่ในข้อสอบ เพื่อที่สุดท้ายพวกเราจะได้เป็นรถเก๋งสีชมพูแปดล้อยอกจากโรงงานเป็นพิมพ์เดียวกัน²

¹ วาสเทพ เกตุเพชร. (2552). เรื่องราวของข้าวมันไก่. หน้า 178

² วรจิตติ มโนสร้อย. (2555). Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า. หน้า 57-58

การวิพากษ์สถาบันการศึกษาของปกป้อง แสดงถึงโรงเรียนไม่ได้มุ่งจัดการศึกษาโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้ไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างหรือความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคลจึงไม่อาจนำไปสู่การพัฒนาคนุชยที่สมบูรณัได้ นอกจากนี้ ปกป้องยังได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียน ที่ไม่อาจช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถเฉพาะด้านของตนเอง ดังการพูดคุยแลกเปลี่ยนจุดมุ่งหมายในการเรียนระหว่างนักเรียนในห้อง ดังนี้

“ผมอยากเป็นคนขับเรือดำน้ำครับ” ตอบออกไปด้วยความมั่นใจ และหลังจากนั้นทุกคนในห้องก็ระเบิดหัวเราะเหมือนพวกเสียดสีในโรงพยาบาลบ้า พวกเขาคิดว่าผมเป็นตัวทัก ประจำห้องอยู่แล้วมั้งถึงได้แสดงสีหน้าไม่เชื่อแบบนั้น อ้าว ไหนว่าผมจะเป็นอะไรก็ได้ยังไล่ละ

“เธอต้องรู้...ว่ามันมีบางอย่างที่เราไม่สามารถเป็นได้” เขาพูด
“นั่นแปลว่า ผมเป็นคนขับเรือดำน้ำไม่ได้”¹

ระบบการเรียนการสอนที่จำกัดจินตนาการและความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนทำให้นักเรียนไม่อาจพัฒนาความคิดและค้นหาความถนัดตามแนวทางของตนเอง ยุวศิลป์กันได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของสถาบันการศึกษากับการพัฒนาคนุชย โดยสร้างระบบการศึกษาที่ตรงกันข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม เพื่อให้ร่วมตระหนักถึงแนวทางในการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มนุษยัสามารถพัฒนาตนได้ตามธรรมชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมต่อไป

ในเรื่อง **คนบ้าที่หน้าประตู “ธเนศ”** ในวัยเด็กได้รับการชมเชยจากครูอยู่เสมอ ๆ เพราะมีผลการเรียนดีและมารยาทงาม โดยไม่มีใครสนใจว่าธเนศบกพร่องทางด้านปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนดังนี้

ยังเด็กชายตะเกียกตะกายสู่ความเป็นเลิศมากขึ้นเท่าใด ระยะห่างระหว่างเขากับเพื่อนร่วมชั้นก็ยิ่งมากขึ้น 'ไม่มีเด็กคนไหนสนใจว่าเขาเป็นเด็กเรียนดีหรือได้รับเลือกเป็นตัวแทนรับรองแขกผู้ใหญ่ของโรงเรียน ทองนั่งกินข้าวคนเดียว อ่านหนังสือคนเดียว และมีความสุขกับคำชื่นชมของครูอยู่คนเดียว’²

¹ วรจิตติ มโนสร้อย. (2555). *Good Morning Sunshine* แสงฉายในยามเช้า. หน้า 58-59

² ดิกขปัญญ มณีนุ่ม. (2561). *คนบ้าที่หน้าประตู*. หน้า 50

โรงเรียนมีอิทธิพลในการสร้างแนวคิดสมบูรณแบบแก๊ธเนศ โดยมุ่งสร้างเด็กที่มีความ “เป็นเลิศ” จึงยกย่องให้ความสำคัญกับผลการเรียนดีและมารยาทเรียบร้อย แต่ปราศจากการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมชั้น ส่งผลให้ทัศนคติมุ่งรักษาภาพลักษณ์เด็กดีเพียงเพื่อคำชมเชย และมีสถานภาพสูงกว่าผู้อื่น ดังนี้

สิ่งหนึ่งที่ทำให้เด็กชายเสพติดสถานภาพเหนือคนธรรมดา คือภาววิสัยความเชื่อใจจากพวกผู้ใหญ่ ผลพลอยได้ที่ได้เด็กชนิดวิ่งชนหน้าเปื้อนดินหรือพวกไม่มีเกียรติบัตรแสดงอัจฉริยภาพทางใดทางหนึ่งจะไม่มีวันเข้าใจ เด็กพวกนั้นทำอะไรไป ไม่ว่าจะถูกหรือผิด ต่างต้องไปขึ้นศาลฎีกาที่มีคำพิพากษาเพียงอย่างเดียวคือเด็กทำผิดเสมอ ในขณะที่ทองจะลอยตัวอยู่เหนือกระบวนการณ์นั้นในทุกกรณี ถึงขนาดได้นั่งร่วมโต๊ะจิบเบะกับคณะลูกขุนที่เป็นพวกผู้ใหญ่ด้วยซ้ำ¹

การที่โรงเรียนให้ความสำคัญกับเด็กเก่ง ทำให้ทัศนคติพยายามสร้างภาพเพื่อได้รับการยกย่องชมเชย และมีความสุขกับ “สถานภาพสูงกว่าผู้อื่น” โดยไม่สนใจในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ในสังคม ส่งผลให้ทัศนคติไม่เคยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นด้วยความจริงใจ ดังที่ชายผมเกรียนสังเกตเห็นลักษณะนิสัย ดังนี้

“รู้ไหม กูได้เด็กมารยาทงามสามปีติดเลยนะ” ธเนศยิ้มเยาะตัวเองตอนพูดถึงรางวัลนั้น
 “แล้วทำไมกลายเป็นแบบนี้ไปได้วะ” ...
 ... “มารยาทงามเพราะไหวสวย ไม่ใช่เพราะนิสัยดีเสียหน่อย”²

ยุวศิลปินแสดงภาพสถาบันการศึกษาที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม เพื่อแสดงให้เห็นว่า การที่สถานศึกษาปลูกฝังแนวคิดสมบูรณแบบให้กับมนุษย์ ทำให้มนุษย์ไม่ให้ความสำคัญกับความดีงามของจิตใจอันเป็นคุณค่าของมนุษย์ จึงไม่อาจดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งช่วยเน้นย้ำถึงความสำคัญของสถาบันการศึกษา ว่ามีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมลักษณะนิสัยของมนุษย์ ที่จะทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

¹ ดิกขบัญญัติ มณีมูม. (2561). คนบ้าที่หน้าประตู. หน้า 51

² แหล่งเดิม. หน้า 113

3.3.3 สถาบันการเมือง

สถาบันการเมืองเป็นสถาบันที่มุ่งเสริมสร้างให้มนุษย์ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ดังที่ ศิริรัตน์ แอดสกูล ได้กล่าวว่า “สถาบันการเมืองการปกครอง คือ แบบอย่างของการคิดและการกระทำในเรื่องเกี่ยวกับการรักษาระเบียบ ความสงบสุข”¹ แนวคิดมนุษยนิยม เป็นแนวคิดที่มุ่งสร้างระบบสังคมที่ดี ให้สมาชิกดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีความสุข โดยการได้รับอิสระเสรี มีความสามัคคี และไม่มีการผูกขาดอำนาจแก่คนเพียงคนเดียวหรือกลุ่มบุคคล ทุกคนในสังคมรักและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยปราศจากการแบ่งแยก ปราบฏวแนวคิดดังกล่าวในนวนิยาย 2 เรื่อง ได้แก่ **ลำนาคพิภพ** และ **คาฟาริสตาร์** ดังนี้

ในเรื่อง **ลำนาคพิภพ** แสดงให้เห็นว่าสถาบันการเมืองมีส่วนเสริมสร้างให้มนุษย์ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ผ่านการนำเสนอระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน ระหว่างการปกครองที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ปกครอง กับการปกครองที่ให้ผู้อยู่ใต้การปกครองมีส่วนร่วมในการปกครอง ดังการปกครองที่ชาวสวรรค์ ผู้มีความเจริญตั้งตนเป็นอารยชน พระอินทร์ได้ร่วมกับพระวรุณหรือนายเพิ่ม สร้างระบบบุญ ให้เทพหรืออารยชนใช้ปกครองโลกมนุษย์ เพื่อสร้างอำนาจให้กับเหล่าเทพ ดังนี้

“เพิ่มเพื่อนรัก เราจะสร้างโลกแห่งอุดมคติด้วยกัน ข้ามีเรื่องมอบหมายให้เพื่อน
ร่างแผนการยึดครองและปกครองพิภพทั้งหมด แผนที่จะทำให้ทุก ๆ ชีวิตในโลกมี
ความร่มเย็นเป็นสุข โดยเน้นไปที่ ‘เสถียรภาพสูงสุดของดาวดิงส์’”²

แนวคิดของพระอินทร์แสดงถึงผู้ปกครองที่มุ่งครอบงำผู้อยู่ใต้การปกครอง พระวรุณปฏิบัติตามคำสั่งของพระอินทร์โดยวางแผนตามลำดับวิธี ที่ให้เทพมีบทบาทเป็นชนชั้นปกครอง และกดขี่ครอบงำผู้อยู่ใต้การปกครองเพื่อประโยชน์ของตน ดังแผนที่พระวรุณได้คิดขึ้น

อนึ่ง สิ่งที่ทำให้คนในโลกปฏิบัติแตกต่างกับบุญนั้นล้วนเป็นความถูกต้องที่ยอมรับกัน ...
เพียงแต่เพิ่มกฎที่ต้องเช่นสร้างเหล่าเทพเอาไว้ด้วย
ด้วยวิธีพวกนี้เทพจะสามารถตั้ง “หลักนิติธรรมซึ่งผู้คนยอมปฏิบัติตามด้วย
ความเต็มใจ” และควบคุมชาวโลกโดยไม่ต้องอาศัยกำลังแม้แต่หน่อย³

¹ ศิริรัตน์ แอดสกูล. (2560). *ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา*. หน้า 143

² พงศ์ศรณ ภูมิวัฒน์. (2551). *ลำนาคพิภพ*. หน้า 39

³ แหล่งเดิม. หน้า 40-41

ระบบบุญและบาปเป็นสิ่งเอื้อประโยชน์ต่อเหล่าเทพ เพราะไม่เป็นเพียงระบบที่ทำให้มนุษย์เร่งสั่งสมความดีอันก่อให้เกิดความสงบสุขบนโลกเพียงเท่านั้น แต่ยังเอื้อประโยชน์แก่เหล่าเทพ ให้ได้รับการเชนสรวงจากมนุษย์ และให้มนุษย์ยอมอยู่ใต้โอวาทเทพด้วยความเต็มใจ

พระวรุณตระหนักว่าวิภูสงสารมีอำนาจในการควบคุมกลไกธรรมชาติ จึงใช้เครื่องมหาเสถียรดุจดเคลื่อนย้ายจิต หรือ มโน ของมนุษย์ ทำให้มโนที่มีระดับต่างกันตามระดับบุญที่สั่งสมไปเกิดในแต่ละภพภูมิที่ต่างกัน จุดมุ่งหมายหลักเพื่อเกิดประโยชน์แก่พวกอารยะหรือเหล่าเทพที่จะได้ประชากรที่มีคุณภาพมาเกิดบนสรวงสวรรค์ และเพื่อให้มนุษย์นับถือบูชาเทพเพราะกลัวบาป ดังนี้

อย่างหนึ่ง สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้มนุษย์หันมาทำความดีเพื่อพัฒนามโนตนเองให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพแก่พวกอารยะ อย่างที่สองคือ เพื่อให้พวกมนุษย์บนโลกกลัวบาปและนับถือบูชาพวกอารยะเป็นที่พึงทางใจมากขึ้น (ก่อนหน้านั้นสิ่งที่เรียกว่า “นรก” เป็นเพียงนามธรรมซึ่งใช้เรียกมโนที่หยาบจนกระทั่งเกิดในกายเนื้อใด ๆ ไม่ได้ ได้แต่ล่องลอยอย่างสับสนทรมานจนกว่าความหยาบนั้นจะเบาบางลงเองตามเวลา) อย่างที่สามคือ ยังอาจนำมโนของผู้ที่ต่อต้านเทพมาลงโทษกักขังไว้บางกรณี¹

แผนการที่พระวรุณคิดขึ้น เปรียบได้กับระบอบการปกครองที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ของสถาบันการเมือง โดยไม่คำนึงถึงบทบาทตามหลักมนุษยนิยม ที่มีหน้าที่มอบประโยชน์ ยกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคม และสร้างสังคมที่สันติสุข

แม้การปกครองดังกล่าวจะนับว่ามีเสถียรภาพสูงสุดสำหรับเทพ แต่พระจันทร์ผู้เป็นบุตรของพระวรุณได้ตระหนักถึงการครอบงำที่ผู้อยู่ใต้การปกครองได้รับเสมอมาอย่างไม่เป็นธรรม พระจันทร์จึงต่อต้านระบอบการปกครองดังกล่าว จนกระทั่งยอมสละความเป็นเทพเพื่อมาเป็นกษัตริย์ปกครองโลก

“เป้าหมายสูงสุดในชีวิตของข้า คือการค่อย ๆ คืบอำนาจให้กับประชาชน และให้ประชาชนสร้างโลกใหม่ของตนเอง ในการนี้ระบอบราชาธิปไตยก็จะต้องหมดไป และเปลี่ยนเป็น ‘ระบอบประชาธิปไตย’”

พระเจ้าวิรุทธาชกล่าวแก่บรรดากษัตริย์หัวเมืองมนุษย์ในการปาฐกถาครั้งหนึ่ง²

¹ พงศ์ศรณ ภูมิวัฒน์. (2551). *ลำนาคพิภพ*. หน้า 42-43

² แหล่งเดิม. หน้า 409

พระจันทร์หรือพระเจ้าวิรุทธาขได้มีโอกาสพบกับสน มนุษย์ชั้นต่ำที่อยู่ภายใต้การปกครองระบบบุญมาโดยตลอด พระจันทร์ได้กล่าวถึงระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่จะยังผลให้ผู้อยู่ภายใต้การปกครองมีความสุข ดังการปกครองในหมู่บ้านสวนตาล

“สิ่งที่พิเศษของหมู่บ้านนี้คือ ทุกสัปดาห์ชาวบ้านที่อายุมากกว่าสิบห้าทุกคนจะมาประชุมปรึกษาหารือ เพื่อกำหนดนโยบายในการบริหารหมู่บ้านและหาทางแก้ไขปัญหาที่ชาวบ้านกำลังประสบอยู่”

“ในการประชุม ชาวบ้านจะผลัดกันแสดงความคิดเห็นและเหตุผลของตนเอง การตัดสินใจแต่ละครั้งมาจากการลงคะแนนเสียง ซึ่งทุกคน ไม่ว่าเด็กหรือแก่จะมีหนึ่งเสียงเท่ากันหมด สิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือ ความมีอิสระเสรีในการถูกของพวกชาวบ้าน และจิตสำนึกที่ตระหนักว่าทุกคนเป็นเจ้าของหมู่บ้านโดยเท่าเทียมกัน”¹

พระเจ้าวิรุทธาขกล่าวถึงระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น นับเป็นอิสรภาพและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม พระเจ้าวิรุทธาขผู้ไม่เห็นด้วยกับระบอบการปกครองที่ผู้ปกครองได้สิทธิขาดในการปกครอง จึงประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครอง ดังนี้

“ระบอบราชาธิปไตยก็คือการสอนคนกลุ่มหนึ่งให้เป็นผู้นำ คอยปกป้องดูแลคนที่เหลือซึ่งเป็นผู้ตาม พึงอย่างนี้เหมือนผู้ตามจะสบายเพราะมีคนคุ้มครอง หากที่จริงแล้วผู้นำเป็นฝ่ายได้เปรียบมาก เพราะสามารถเลือกผู้ตามได้ และสามารถบงการผู้ตามเพื่อประโยชน์สุขของตนอย่างใจปรารถนา

“ข้าจึงคิดว่าหากเราเปลี่ยนมาสอนให้ทุก ๆ คนเป็นผู้นำตนเอง ให้คิดเป็น และทำสิ่งใดที่เห็นว่าควรโดยไม่ขัดต่อสิทธิของคนอื่น อะไร ๆ ก็คงดีขึ้นไม่น้อย ...”²

การแสดงระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน เป็นการเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านเห็นระบอบการปกครองที่ดี ซึ่งมุ่งให้ผู้อยู่ใต้การปกครองมีความสุขอิสระ และสามารถคิดกัน โดยไม่ผูกขาดอำนาจไว้แก่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้อย่างเด่นชัด นับว่าเป็นการปกครองที่มีแนวคิดมาจาก

¹ พงศ์ศรณ ภูมิวัฒน์. (2551). *ลำนาคพิภพ*. หน้า 413-414

² แหล่งเดิม. หน้า 415

ปรัชญามนุษยนิยม ที่มุ่งสร้างระบบสังคมที่ดี ให้มนุษย์สามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติ และมีความสุขด้วยการร่วมเป็นเจ้าของสังคมร่วมกัน

ในเรื่อง **คาฟาริสตาร์** แสดงสถาบันการเมืองที่มีส่วนเสริมสร้างความสันติสุขในสังคม โดยเสนอแนวคิดในการปกครองที่แตกต่างกัน ระหว่างแนวคิดของคาฟากับเจ้าชายรัชทายาท คาฟาไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของเจ้าชายที่มุ่งปกครองด้วยการรวมอำนาจไว้ที่คนกลุ่มเดียว แล้วครอบงำประชาชนโดยปราศจากหลักเมตตาและอิสรภาพของผู้อยู่ใต้การปกครอง ดังนี้

“การปกครองที่ดีต้องให้โอกาสและอิสระแก่ผู้ได้ปกครองในการทำงานที่ตัวเองถนัด จะได้แสดงพลังความสามารถของตนเองออกมาได้อย่างเต็มที่ แล้วก็ปลุกฝังให้พวกเขารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ ก้าวไปพร้อม ๆ กับรัฐ” ...

... “หม่อมฉันคิดว่าผู้ปกครองควรจะให้เกียรติผู้อยู่ใต้ปกครองแทนที่จะพยายามครอบงำพวกเขา จริงอยู่ ทฤษฎีของมินบากล่าวเรื่องการจัดสรรและรวมอำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้ว เป็นการใช้อำนาจอย่างฉ้อฉล บังคับให้ราษฎรยอมจำนนมากกว่าการปกครองด้วยเมตตา อีกอย่าง มินบาทำสงครามยึดอำนาจจากคนอื่นจนนักปราชญ์ในสมัยนี้บางคนเห็นว่าเขาเป็นทรราชด้วยซ้ำ คนที่ยึดติดกับอำนาจเช่นนี้ ไม่มีวันทำให้ประชาชนมีความสุขได้หรอกพะคะ”¹

คาฟาเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ในสังคม ที่เกิดจากการมอบอิสรเสรีภาพให้ผู้อยู่ใต้การปกครองพัฒนาตนตามความสามารถอย่างเต็มที่ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับแนวคิดมนุษยนิยมที่มุ่งให้อิสรเสรีแก่สมาชิกในสังคม โดยปราศจากการผูกขาดความชอบธรรมแก่ชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังนี้

“ถ้าเราอยากให้ช่องว่างระหว่างคนมั่งมีกับยากจนแคบลงกว่านี้ การพัฒนาคนก็น่าจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด”²

คาฟาให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาคน” นับเป็นแนวทางเดียวกับแนวคิดมนุษยนิยม ที่เห็นว่าการพัฒนามนุษย์ช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ต่อไป วิธีแห่งการเมืองที่มุ่งสร้างอำนาจให้แก่คนปกครองไม่อาจทำให้เกิดความสุขได้ ดังที่คาฟากล่าวแก่เอเธนส์ ดังนี้

¹ สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟาริสตาร์*. หน้า 163-164

² แหล่งเดิม. หน้า 179

“... ชีวิตแห่งการเมืองมันช่างยุ่งเหยิงวุ่นวาย เต็มไปด้วยการสร้างภาพเพื่อ
รักษาอำนาจและผลประโยชน์ของตนเอง ฉันอยากหนีให้ห่างไกลสิ่งเหล่านี้
เสียเหลือเกิน”¹

การที่คาฟาเห็นว่าการแสวงหาอำนาจในหมู่นักการเมืองเป็นชีวิตที่ไม่พึงประสงค์ แสดงให้เห็นว่าคาฟาไม่เห็นด้วยกับการปกครองที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม และให้ความสำคัญกับแนวคิดการปกครองที่ไม่ได้มุ่งสร้างอำนาจเพื่อหาผลประโยชน์ แต่ร่วมสร้างประโยชน์ให้กับผู้อยู่ใต้ปกครองให้มีความสุขร่วมกันในสังคม อันเป็นแนวทางการปกครองตามหลักมนุษยนิยม

จากแนวคิดมนุษยนิยมที่เกี่ยวกับสถาบันทางสังคมกับมนุษย์นี้ ยูวศิลปินให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวมากที่สุด โดยแสดงภาพของสถาบันครอบครัวที่มีบทบาทหน้าที่ตามแนวคิดมนุษยนิยม ซึ่งช่วยพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ในสังคม และในขณะเดียวกันก็ได้แสดงภาพของการล่มสลายของสถาบันครอบครัวที่ทำให้สมาชิกต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ นำไปสู่การเกิดปัญหาในสังคมต่อไป สถาบันทางสังคมที่พบรองลงมาได้แก่สถาบันการศึกษา ที่ยูวศิลปินได้วิพากษ์วิจารณ์สถาบันการศึกษาที่ล้มเหลวและไม่อาจพัฒนามนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยมได้ เพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของสถาบันการศึกษาที่มีต่อมนุษย์ ร่วมสังเกตและพัฒนาข้อบกพร่องของสถาบันการศึกษาเพื่อร่วมสร้างให้เป็นสถาบันทางสังคมที่ดี ที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนามนุษย์ ในขณะที่สถาบันการเมืองถูกนำมาเสนอในนวนิยายน้อยที่สุด โดยนำเสนอในลักษณะเปรียบเทียบระหว่างสถาบันการเมืองที่ปกครองตามแนวคิดมนุษยนิยม กับการปกครองตรงข้าม เพื่อให้ผู้อ่านร่วมกันสังเกตถึงข้อดีของการปกครองตามแนวคิดมนุษยนิยม และข้อเสียที่เกิดขึ้นเมื่อผู้ปกครอง มุ่งแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์มากกว่ามุ่งสร้างความเท่าเทียมและสันติสุขในสังคม จึงนับว่าภาพของสถาบันการทางสังคมดังกล่าวสร้างให้ผู้อ่านร่วมกันสังเกตและวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อเห็นถึงความสำคัญของสถาบันทางสังคมตามแนวคิดมนุษยนิยม ที่มีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมและพัฒนามนุษย์ในสังคมต่อไป

แนวคิดที่ปรากฏในนวนิยายรางวัลยูวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) จัดเป็นแนวคิดมนุษยนิยม ที่แสดงให้เห็นคุณค่าของชีวิตมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยม ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และฐานะพลเมืองของสังคม เพื่อมนุษย์สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และร่วมพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นสืบไป จากนวนิยาย 15 เรื่อง พบการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลมากที่สุด โดยพบในนวนิยาย 13 เรื่อง แสดงถึงยูวศิลปิน

¹ สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟารีสตาร์*. หน้า 212-213

เห็นว่า การดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข พร้อมทั้งจะพัฒนาสังคมต่อไปนั้น บัณฑิตบุคคลเป็นผู้ที่จะต้องดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยมก่อนเป็นลำดับแรก จึงจะสามารถนำไปสู่การดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นและร่วมสร้างสังคมที่ดีเป็นลำดับต่อไปได้ โดยแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในฐานะบัณฑิตบุคคลที่พบมากที่สุดได้แก่แนวคิดเรื่องการมองเห็นสัจธรรมของชีวิต แสดงให้เห็นว่าการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตอันเป็นความจริงตามธรรมชาติของโลกเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์พึงตระหนัก เพื่อดำรงชีวิตอยู่ในแนวทางที่ดีงามและดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ไว้ได้ ในขณะที่แนวคิดมนุษยนิยมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางสังคมกับมนุษย์พบรองลงมา โดยพบในนวนิยาย 9 เรื่อง แสดงให้เห็นว่า ยุวศิลปินเห็นถึงบทบาทความสำคัญของสถาบันทางสังคมว่ามีต่อการดำรงและเสริมสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ เนื่องจากมีความสำคัญในการปลูกฝังแนวคิดมนุษยนิยมและดำรงแนวคิดมนุษยนิยมให้มีอยู่ในสังคม เพื่อนำไปสู่การที่มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตของตน และดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ในขณะที่แนวคิดที่พบน้อยที่สุดเกี่ยวข้องกับมนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม โดยพบในนวนิยาย 6 เรื่อง แสดงถึงยุวศิลปินยังคงเห็นความสำคัญของแนวทางที่จะทำให้มนุษย์ในสังคมสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยนอกจากการที่มนุษย์แต่ละคนจะดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยมเพื่อดำรงศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนเองแล้ว มนุษย์จำเป็นต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม และสร้างสังคมที่สันติสุขอย่างแท้จริง นับว่าแนวคิดที่ปรากฏนี้เป็นแนวคิดที่มุ่งพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มนุษย์พบแนวทางที่นำไปสู่การพัฒนาตนให้สามารถดำรงคุณค่าของมนุษย์ได้ โดยยุวศิลปินไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับความดีงามของมนุษย์เพียงเท่านั้น แต่ยังนำเสนอแนวคิดจากการแสดงภาพที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม เพื่อเน้นย้ำถึงวิถีการดำเนินชีวิตที่จะนำไปสู่การดำรงอยู่ของคุณค่าความเป็นมนุษย์ ให้มนุษย์ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและร่วมพัฒนาสังคมต่อไป

บทที่ 4

การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย

(Young Thai Artist Award)

การศึกษาแนวคิดที่นักเขียนนำเสนอในนวนิยาย จำเป็นที่จะต้องศึกษาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ของนวนิยาย ดังที่ อิงอร สุพันธุ์วิช ได้กล่าวว่า

การจะเข้าใจแนวคิดก็อาจจะต้องพูดถึง โครงเรื่อง ตัวละคร กลวิธีและภาษาที่สื่อแนวคิดนั้น ๆ ออกมาด้วย เพราะแนวคิดจะปรากฏได้ก็ต้องมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้เขียนอาจจะเสนอแนวคิดผ่านตัวละคร ผ่านคำพูดบรรยายหรือบทสนทนา ด้วยการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยเน้นให้เข้าใจแนวคิดได้ดียิ่งขึ้น¹

ผู้วิจัยพบว่ายุวศิลปินนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมจากองค์ประกอบของนวนิยาย ด้วยวิธีการนำเสนอ 3 วิธี ได้แก่ ตัวละคร ฉาก และการตั้งชื่อเรื่อง ดังนี้

4.1 การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านตัวละคร

ตัวละครเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในนวนิยาย เนื่องจากทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่องและมีบทบาทในการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ระบุความสำคัญของตัวละครว่า “ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งของงานแต่ง ทั้งนี้เพราะคำพูด การกระทำ และความคิดของตัวละครเป็นปัจจัยสำคัญในการเดินเรื่องของผู้เขียน”² นอกจากนี้ตัวละครในเรื่องยังมีความสำคัญในการทำให้นวนิยายมีความน่าสนใจ ดังที่ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวถึงความสำคัญของตัวละครในนวนิยายว่า “นวนิยายทั่ว ๆ ไป อาศัยลักษณะนิสัยของตัวละครเป็นเนื้อหาสำคัญที่สุดอันหนึ่งของหนังสือ และความสนใจของคนอ่านส่วนใหญ่ที่มีความคิดนึกพอสมควรก็มักขึ้นต่ออุปนิสัยของตัวละคร”³ ผู้วิจัยพบว่านักเขียนนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ใช้ตัวละครเสนอแนวคิดมนุษยนิยม 2 วิธี ได้แก่ ตัวละครที่ดี กับ ตัวละครที่ไม่ดีดังนี้

¹ อิงอร สุพันธุ์วิช. (2547). วรรณกรรมวิจารณ์. หน้า 110

² ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย. หน้า 211

³ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2539). แว่นวรรณกรรม. หน้า 71

4.1.1 ตัวละครที่ดี

ยุวศิลปินนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านตัวละครที่ดี กล่าวคือ ตัวละครมีความคิด และแสดงพฤติกรรมที่นำไปสู่การดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยม ได้แก่ ตัวละครที่ยึดมั่นในคุณความดี มีสมรรถภาพ ศักยภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งทำให้เกิดความสุขในการดำเนินชีวิต และเกิดสันติสุขในสังคม จากการวิเคราะห์นวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ผู้วิจัยพบการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านตัวละคร 21 ตัวละคร จากนวนิยาย 11 เรื่อง ได้แก่ แต้้ม ลูกก้อนหิน ลูกภูเขา และแม่ จากเรื่อง **เด็กหญิงดอกไม้** **เด็กชายดวงดาว** โอลิเวอร์ โจเอล และ สแกนแลน จากเรื่อง **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง** คาฟา กับ เอเธนส์ จากเรื่อง **คาฟาริสตาร์** เฮียเคน กับ เจน จากเรื่อง **เรื่องราวของข้าวมันไก่** ราตรี กับ ลูกชม จากเรื่อง **ราตรี** น้อยหน้า กับ น้อยโหม่ง จากเรื่อง **ตะลุยกแดนหิมพานต์** อชาวัธ จากเรื่อง **ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ** อิน กับ ญัฏฐา จากเรื่อง **ตั้งฝนโปรยไฟ** นาก จากเรื่อง **คนบ้าที่หน้าประตู** พีร์ จากเรื่อง **คืนฝันวันต่อสู้** และ พระจันทร์ จากเรื่อง **ลำนำ** **หกพิภพ** ดังนี้

ในเรื่อง **เด็กหญิงดอกไม้** **เด็กชายดวงดาว** “แต่้ม” “ลูกก้อนหิน” “ลูกภูเขา” และ “แม่” เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญ แสดงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดย “แต่้ม” เป็นเด็กชายที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา แต่้มดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการดำรงความดีงามในจิตใจที่มีความรักต่อแม่และน้อง ดังนี้

แต่้มอยากให้แม่และน้องมีความสุข แต่้มรักแม่และน้อง ไม่อยากให้แม่เหน็ดเหนื่อย
ไม่อยากให้น้องร้องไห้ ไม่อยากให้ใครมารังแกน้อง¹

ความรักของแต่้มที่ปรารถนาจะให้แม่และน้องมีความสุขนี้ ตัวละครได้สะท้อนผ่านบทเพลงที่แต่งขึ้นเพื่ออธิบายเกี่ยวกับความรักที่แต่้มมีต่อสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นเพลงที่แต่้มแต่งขึ้นสำหรับส่งครูฟ้าใสในวิชาดนตรี ดังนี้

ฉันรักแม่	แม่ไม่รู้ว่แค่ไหน
อาจจะหมดทั้งหัวใจ	เกินกว่าใครจะล่วงรู้
ฉันรักน้อง	จะปกป้องคอยเลี้ยงดู
จับมือน้องลุกขึ้นสู้	ห่วงใยอยู่ไม่เหินห่าง ¹

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้* *เด็กชายดวงดาว*. หน้า 55

บทเพลงดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความรักและความปรารถนาดีที่แต่มีต่อสมาชิกในครอบครัว อันได้แก่แม่และน้อง ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่แต่มีได้รับความรักจากแม่ นำไปสู่การที่แต่มีความกตัญญู อยากช่วยแบ่งเบาภาระของแม่ในฐานะลูกชายคนโตเพราะไม่อยากให้แม่เหน็ดเหนื่อย นอกจากนี้ ความรักที่แต่มีต่อน้องสาวนำไปสู่การดูแลน้องสาวในฐานะพี่ชาย เพื่อให้น้องมีความปลอดภัย ความรักของแต่มีต่อแม่และน้องจึงแสดงถึงจิตใจที่ดีงามของมนุษย์ เป็นความรักตามแนวคิดมนุษยนิยมที่ต้องการจะทำให้บุคคลที่ตนรักมีความสุข และด้วยความรักที่แต่มีต่อแม่นี้ทำให้แต่มีเชื่อฟังคำสอนของแม่ นำไปสู่การแสดงถึงคุณค่าของมนุษย์จากการมีความประพฤติดี ดังเหตุการณ์ที่แต่มีไม่ใช้กำลังตามคำสอนของแม่เมื่อถูกขังกับเพื่อนรังแก ดังนี้

แต่มีจะเดินฝ่าวงล้อมนั้น ก็มีมือของใครสักคนกระชากคอเสื้อของแต่มีพอดี แรง
เหวี่ยงทำให้แต่มีล้มคะมำ
แต่มีหยุดกายลุกขึ้น เขาไม่ต่อสู้ในใจคิดแต่เพียงว่าจะต้องไปหาคุณครูให้ได้
“ว่ายังไง ไอ้อ่อนแอ” เพื่อนของโข่งพูด
แต่มีกำกำปั้นแน่น เขากัดฟันข่มความรู้สึก คำสอนของแม่ดังขึ้นมาใน
หัวแต่มีไม่ควรมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกับใคร
แต่มีใช้มือปิดรอยเปื้อนที่กางเกง ไม่พูดอะไร²

แต่มีรักแม่ จึงเคารพและเชื่อฟังคำสอนของแม่และปฏิบัติตามคำสอน โดยอดทนที่จะไม่ใช้กำลังตอบโต้เมื่อถูกโข่งรังแก ซึ่งในภายหลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว โข่งใส่ร้ายว่าแต่มีเป็นคนก่อเรื่องทะเลาะวิวาท แต่ความรักที่ทำให้แต่มีเชื่อฟังแม่ทำให้แต่มีเป็น “เด็กดี” ในสายตาของคนรอบข้าง “ลุงภูเข” ภารโรงของโรงเรียน และ “ครูฟ้าใส” ครูสอนวิชาดนตรีที่สนิทสนมกับแต่มี จึงพร้อมที่จะเป็นพยานว่าแต่มีไม่มีวันก่อเรื่องทะเลาะวิวาทตามที่โข่งใส่ร้าย เนื่องจากเชื่อว่าแต่มีเป็นเด็กดี นับว่าความรักนี้ นอกจากจะนำไปสู่ความกตัญญูซึ่งเป็นความดีงามในจิตใจ ยังส่งผลให้มนุษย์พัฒนาตนให้เป็นผู้มีความประพฤติดีอีกด้วย

นอกจากนี้ ตัวละคร “แต่มี” นับว่าเป็นผู้เห็นความสำคัญของปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งแสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์ ดังที่แต่มีให้อภัยลูกกอนหิน พ่อที่แท้จริงที่โกหกว่าแต่มีเป็นหลาน รวมไปถึง

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 56

² แหล่งเดิม. หน้า 91

ถึงพ่อแม่ที่ปกปิดความจริงมาโดยตลอดตามคำร้องขอของลูกก่อนหิน ภายหลังจากที่แถมรู้ว่าตนเองเป็นลูกของลูกก่อนหินกับหญิงสาวที่ทิ้งลูกก่อนหินไป ดังนี้

“ลูกก่อนหินรักแถมมากเลยนะ” แม่บอก
 แถมยิ้มให้แม่ ภายใต้วงนึกคิดเขาเห็นรอยยิ้มของลูกก่อนหินเด่นชัด เวลาแถมอยู่ใกล้ลูกก่อนหิน แถมจะรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย
 แถมมีความสุขและเข้าใจอะไรหลาย ๆ อย่างมากขึ้น แถมไม่โกรธการกระทำของลูก ก่อนหินในวันนั้น แถมไม่โกรธพ่อแม่ที่ปิดบังเรื่องราวทั้งหมด แถมรู้ว่าทุกคนต่างรักและหวังดีกับแถม¹

การที่แถมไม่โกรธลูกก่อนหินกับพ่อแม่ที่ปิดบังความจริงเกี่ยวกับพ่อแม่ที่แท้จริงของแถม เป็นเพราะแถมให้ความสำคัญกับช่วงเวลาที่มีความสุขกับลูกก่อนหินในปัจจุบัน และให้ความสำคัญกับความรักของทุกคนที่มีต่อตนในปัจจุบัน การที่แถมให้ความสำคัญกับปัจจุบัน ส่งผลให้แถมไม่นำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมาทำให้ตนเกิดความทุกข์ อันเป็นการดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการเลือก ที่จะใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในปัจจุบัน

“ลูกก่อนหิน” เป็นอีกตัวละครหนึ่งที่ดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการไม่ย่อท้อต่อความไม่แน่นอนของชีวิต ลูกก่อนหินมีจิตใจที่เข้มแข็งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เช่นเดียวกับ “ก่อนหิน” ที่แข็งแกร่ง ลูกก่อนหินต้องประสบกับความทุกข์อย่างหนักที่คนรักดีจาก จนกระทั่งไม่อาจตั้งหลักชีวิตได้ แต่การอดทนในการปะกอบอาชีพ ทำให้สามารถตั้งหลักชีวิตและมีกิจการเป็นของตนเองในที่สุด ดังบทสนทนาระหว่างลูกก่อนหินกับแถม ดังนี้

“ผู้ชายนะ มีอะไรก็ต้องเก็บเอาไว้ให้ลึก ถ้าพูดออกมาแล้ว มันทำให้คนอื่นเดียดร้อหรือเสียใจ ก็ไม่ควรพูด ต้องเข้มแข็ง กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว อย่าให้ใครว่าเราอ่อนแอหรือเหลาะแหละนะแถม ทำอะไรต้องทำจริง” ลูกสอนแถม ประสบการณ์ชีวิตมากมาย หล่อหลอมให้ลูกเป็นคนเช่นนั้น ลูกมีทุกวันนี้ได้ก็ด้วยความอดทนอดกลั้น ขยันขันแข็ง ผ่านเรื่องราวมากมาย ซึมซับบทเรียนมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน²

¹ มีมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 198

² แหล่งเดิม. หน้า 145

การที่ลูกก้อนหินอดทนในการดำเนินชีวิตที่ต้องประสบกับความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ในชีวิต แสดงให้เห็นว่าลูกก้อนหินสามารถแสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยอดทนต่อความไม่แน่นอนของชีวิต และนำความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นมาเป็นบทเรียนในการดำเนินชีวิตผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบาก

ลูกก้อนหินยังแสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากลูกก้อนหินอยู่ใกล้กับชายหาด จึงเห็นความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ จากขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้งไว้มากมาย ลูกก้อนหินช่วยดูแลระบบนิเวศชายทะเลโดยช่วยเก็บขยะอยู่เสมอ ดังนี้

“...สัตว์มันอาศัยอยู่ในทะเล ทะเลคือบ้านของมัน พอบ้านของมันมีขยะ มันก็ย้ายไปหาบ้านหลังอื่น ๆ แต่บ้านหลังอื่น ๆ ก็มีขยะเหมือนกัน มันทำอะไรไม่ได้ บ้านของมันสกปรก ทำให้หายใจไม่ออก มันก็เลยตาย” ลูกอธิบายให้ตาลฟัง พุดจบลูกก็เดินนำหน้าชวนแต้มกับตาลไปดูหลังบ้าน

ตาลตกใจเมื่อเห็นกองขยะเต็มหลังบ้านของลูก

“ลูกเก็บขยะมาไว้หลังบ้านขนาดนี้” แต้มพุด

ลูกพยักหน้า “พอขยะมันมากขึ้น ลูกก็จะให้รถมาขนไปทิ้งที่เดียว”¹

ลูกก้อนหินตระหนักในภัยของขยะว่าทำให้สัตว์ทะเลต้องตายลง จึงร่วมอนุรักษ์ธรรมชาติโดยเก็บขยะจากทะเลเพื่อไม่ให้ระบบนิเวศชายทะเลเสื่อมโทรมมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าลูกก้อนหินแสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในการร่วมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่คู่มนุษย์ต่อไป

นอกจากนี้ตัวละคร “ลูกภูเขา” ภารโรงในโรงเรียน ยังแสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการเห็นความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังที่ลูกภูเขากล่าวถึงประโยชน์ของธรรมชาติ และสอนวิธีการอนุรักษ์ป่าไม้ด้วยการปลูกต้นไม้กับแต้มและตาล ดังนี้

ลูกภูเขาเรียกแต้มไปอธิบายการปลูก และจับมือตาลให้ค่อย ๆ แกะถุงพลาสติกออก ค่อย ๆ บรรจ้วางต้นไม้ลงไปหลุมที่เตรียมเอาไว้ น้องยิ้มเมื่อได้ปลูกต้นไม้ต้นแรก... “ต้นไม้ให้ประโยชน์แก่เรามากเลยนะ” ลูกว่า “มันทำให้ร่มรื่น อากาศเย็น อีกทั้งเวลาที่

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 140-141

ได้มอง ได้เดินเล่นในสวนดอกไม้ ก็ทำให้หายจากการวิตกกังวลคิดเรื่องราวต่าง ๆ เวลาที่ลุงไม่สบายใจ ลุงก็จะชอบมาเดินดูดอกไม้ ต้นไม้ ธรรมชาติช่วยทำให้เรามีความสุข¹

การที่ลุงภูเขาให้ความสำคัญกับการปลูกต้นไม้ และสอนให้แต้มนับถอยหลังประโยชน์ของป่าไม้พร้อมเรียนรู้วิธีการอนุรักษ์ป่าด้วยการปลูกป่า แสดงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่ลุงภูเขามี ซึ่งเกิดจากลุงภูเขาเรียนรู้คุณค่าประโยชน์ของธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์ จึงร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ธรรมชาติได้อยู่คู่สังคมมนุษย์ต่อไป

นอกจากนี้ ลุงภูเขาที่ยืนหยัดต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคมอย่างมั่นคงเช่นเดียวกับลักษณะของชื่อ “ภูเขา” ที่ไม่อาจทะลายลงได้โดยง่าย ดังเหตุการณ์ที่ลุงภูเขายืนหยัดในความถูกต้องของแต้ม เมื่อถูกโข่งใส่ร้ายว่าเป็นคนก่อเรื่องทะเลาะวิวาทเพื่อให้แต้มถูกลงโทษจากผู้อำนวยการโรงเรียน ลุง ยืนหยัดในความจริงและสอนแต้มให้ยืนหยัดในความจริง ดังนี้

“จำวันนะแต้ม” ลุงภูเขาพูด “ไม่ว่าจะมีใครฟังหรือไม่ฟังเราอย่างไร เราก็ต้องพูดความจริง ความจริงมันจะทำให้เราภูมิใจ ความจริงมันจะทำให้เราเป็นผู้ใหญ่ ความจริงมันจะทำให้เราเข้มแข็ง”²

ลุงภูเขามีจิตใจที่หนักแน่นพร้อมยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าผู้อำนวยการโรงเรียนจะลำเอียงเข้าข้างโข่ง ซึ่งเป็นลูกของครูฝ่ายปกครอง แต่ลุงภูเขาก็ไม่หวั่นเกรง จนกระทั่งถูกผู้อำนวยการไล่ออกจากการเป็นภารโรงในที่สุด

“เด็กชายพุทธชาติพูดความจริง” ลุงว่า
 “ผมบอกให้คุณเจียบ” ผู้อำนวยการว่า
 “เด็กชายพุทธชาติพูดความจริง” ลุงพูดประโยคเดิม ไม่มีที่ท่าว่าจะลดลง คนอื่นในห้องเจียบไป รวากับกำลังชมภาพยนตร์
 “ผมไล่คุณออก” ผู้อำนวยการตวาด³

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 64-65

² แหล่งเดิม. หน้า 128-129

³ แหล่งเดิม. หน้า 166

การที่ลุงภูเขายืนหยัดในความถูกต้องของแต่้ม แสดงให้เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่กล้ายืนหยัดต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม โดยไม่เกรงกลัวผลเสียที่จะเกิดกับตน นอกจากนี้ การที่ลุงภูเขาถูกละทิ้งจากการเป็นภารโรงของโรงเรียนยังแสดงถึงการดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ในเรื่องการมองโลกในแง่บวก เนื่องจากลุงภูเขาเห็นว่าการถูกละทิ้งช่วยเปิดโอกาสในการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ดังนี้

“แล้วลุงจะเอาอย่างไรต่อ” คุณครูถาม
 ลุงยิ้ม ยักคิ้ว เหมือนไม่มีเรื่องอะไรหนักใจ มองหน้าคุณครู “เขาได้ขนาดนี้แล้วก็คงต้องไป”...

...“สำหรับลุง ตอนนี้คงถึงเวลาที่ลุงต้องเดินทางแล้ว **อยู่บนดาวดวงเดิมไม่ได้แล้ว ต้องไปเรียนรู้ดาวดวงใหม่ ๆ**”¹

ลุงภูเขาไม่ทุกข์ใจจากการถูกละทิ้ง และยังเห็นว่าการถูกละทิ้งเป็นการเปิดประสบการณ์ ทำให้ได้ “เรียนรู้” สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น การมองโลกในแง่บวกของลุงภูเขา แสดงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ ที่มีศักยภาพในการดำเนินชีวิตผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบาก

ตัวละคร “ครูฟ้าใส” ครูสอนวิชาดนตรีของแต่้ม เป็นอีกคนหนึ่ง que แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์ จากการเห็นความสำคัญของความรัก และสอนให้แต่้มเข้าใจความรักและการรักอย่างถูกวิธี ดังนี้

“ครูกำลังพูดให้ทุกคนฟังว่า การมีความรักเ็นสิ่งที่ไม่ดี แต่เราควรรู้ว่า จะรักอย่างไร และรักในช่วงเวลาไหนจึงจะเหมาะสม เช่นเดียวกับพ่อและแม่ของแต่ละคน” ครูยิ้มให้นักเรียน “ทุกคนในที่นี้เกิดมาจากความรักของพ่อและแม่ เพราะฉะนั้นก็ควรจะรักพ่อและแม่ให้มาก ๆ”²

ความรักนับเป็นสิ่งดีงามในจิตใจของมนุษย์ เพราะเมื่อมนุษย์มีความรัก มนุษย์จะพยายามกระทำดีต่อผู้อื่น ครูฟ้าใสจึงมีบทบาทในการดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของแต่้ม ใหู้จักที่จะรักอย่างเหมาะสมและรักครอบครัวต่อไป

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 167-169

² แหล่งเดิม. หน้า 55

นอกจากนี้ การที่ครูฟ้าใสเป็นพยานให้กับแต้ม ว่าแต้มไม่ได้เป็นคนก่อเรื่องทะเลาะวิวาทกับโข่ง ในครั้งที่แต้มถูกโข่งรังแกแต่ใส่ร้ายว่าแต้มเป็นคนก่อเรื่อง แสดงให้เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่กล้าต่อสู้เพื่อดำรงความดีงามในสังคม ครูฟ้าใสกล้าได้เถียงกับผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อดำรงความถูกต้องของแต้ม ดังนี้

“อย่างไรเด็กชายพุทธชาติก็ไม่ผิด” ครูย่า “ดิฉันรู้ว่าเด็กแต่ละคนเป็นอย่างไร ความเป็นครูสอนให้ดิฉันเรียนรู้เด็ก ถ้าเหตุการณ์นี้เด็กชายพุทธชาติผิด ดิฉันก็จะขอลาออก”¹

การยืนหยัดในความถูกต้อง ทำให้ครูฟ้าใสกล้าที่จะลาออกเพื่อดำรงความถูกต้อง แสดงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่กล้าต่อสู้เพื่อดำรงความดีงามในสังคม โดยกล้าต่อสู้กับผู้อำนวยการโรงเรียนที่เข้าข้างคนผิดอย่างไม่เกรงกลัว เพื่อยืนยันความบริสุทธิ์ของแต้มที่ไม่ได้กระทำผิด และปกป้องไม่ให้แต้มถูกละเลยอย่างไม่เป็นธรรม

ตัวละคร “แม่” เป็นตัวละครที่ดี จากการไม่ย่อท้อต่อความไม่แน่นอนของชีวิต แม่อดทนต่อความยากลำบากที่ประสบ จนกระทั่งมีความสุขในชีวิต

แม่เคยเล่าให้ฟังว่า แม่ไม่เคยเห็นหน้าของตาเลยตั้งแต่เกิด เห็นแต่เพียงรูปที่ยายเก็บเอาไว้ พอแม่กำลังจะเข้าโรงเรียน ยายก็ด่วนจากไป ทำให้แม่กับลุงต้องย้ายไปอยู่กับญาติคนนั้นคนนี้ ผลัดเปลี่ยนเวียนกันไป จนกระทั่งลุงตัดสินใจไม่เรียนต่อ ออกไปทำงานหาเงินส่งให้แม่ได้เรียนสูง ๆ แต่แม่ทนเห็นลุงทำงานอย่างยากลำบากไม่ได้ พอแม่เรียนจบชั้นมัธยม แม่จึงตัดสินใจยุติการเรียนเพื่อออกมาสู่ชีวิต ประกอบอาชีพ เผชิญชะตากรรมแม่ทำงานมาสารพัด ทั่วหน้กเขา ไม่ว่าจะเป็นแม่บ้าน คอยล้างถ้วยล้างจาน แคชเชียร์ในร้านอาหาร เป็นลูกจ้างในร้านขายของ²

แม่อดทนต่อความยากลำบากในชีวิตจนกระทั่งมีความสุขกับชีวิตครอบครัวในปัจจุบัน ความไม่แน่นอนของชีวิตทำให้แม่ประสบกับความทุกข์และสุข การที่แม่ไม่ย่อท้อในขณะที่ประสบกับความยากลำบาก นำไปสู่การมีความสุขในชีวิตได้อีกครั้ง แสดงถึงมนุษย์ที่ดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการไม่ย่อท้อต่อความไม่แน่นอนของชีวิต นอกจากนี้ แม่ยังมีบทบาทในการอบรม

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 166

² แหล่งเดิม. หน้า 133

สั่งสอนแถมและตาลให้เป็นคนดีในสังคม ดังที่แม่สอนตาลให้เติบโตเป็นคนดีโดยเล่านิทานให้ฟังก่อนนอน เพื่อให้เติบโตเป็นคนดีด้วยการใช้นิทาน “เด็กชุกชนกับหมาป่า” เพื่อสอนและให้คติเตือนใจแก่ลูก ให้ลูกได้เรียนรู้และเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมจากการคำนึงถึงความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม ดังนี้

แม่เล่าว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเด็กหญิงชุกชนคนหนึ่ง ทุกเช้าเธอจะป็นขึ้นไปบนหลังคาบ้านพร้อมกับก้อนหิน จากนั้นเธอก็จะขว้างก้อนหินลงมาใส่แมว นก ไก่ และบรรดาสัตว์ที่อยู่รอบ ๆ บริเวณนั้น เธอทำอย่างนี้ทุกวันด้วยความสนุกสนาน วันหนึ่งหมาป่าเดินผ่านมา เธอก็ตะโกนทำทนาย บอกกับหมาป่าว่า “เจ้าหมาป่าหน้าโง่ ใคร ๆ ก็กลัวเจ้านักหนา แต่ข้าไม่กลัว แน่จริงก็มาจับข้าสิ ฮ่า ฮ่า” แม่ทำเสียงหัวเราะลั่นพอง “ข้าเป็นเด็กตัวเล็ก ๆ แค่นี้ เจ้ากลัวอะไร เจ้าหน้าโง่เอ๊ย ข้าจะเก่งกว่าเจ้าหลายเท่า呢”

ตาลทำหน้าเหยเกเหมือนไม่ค่อยชอบถ้อยคำของเด็กหญิงในเรื่อง

แม่เล่าต่อ แล้วเจ้าหมาป่าก็สายหน้า มองไปยังเด็กหญิงที่อยู่บนหลังคาบ้าน พร้อมกับพูดขึ้นมาว่า “เจ้าล้อข้าได้เพราะว่าหลังคานั้นมันสูงต่างหาก ไม่ใช่เพราะว่าเจ้าเก่งกาจอะไรเลย ถ้าเจ้าลงมาอยู่บนพื้นเท่าเทียมกับข้า เจ้าก็สู้อะไรข้าไม่ได้เลย”...

... ตาลคิดว่า เด็กสาวในนิทานน่าจะพูดกับหมาป่าดี ๆ ผูกมิตรด้วยรอยยิ้ม ไม่ควรเยาะเย้ยหรือพูดจายั่วล้อหมาป่า

แม่บอกลูกสาวว่า หนูเองก็ควรเป็นเช่นนั้น เพราะไม่ว่าหนูจะอยู่สูงกว่าหรืออยู่ในบริเวณ สถานที่ที่ดีกว่า แต่หนูก็ไม่ควรให้ร้ายหรือทำทนายผู้อื่นที่ด้อยกว่า เพราะวันหนึ่งข้างหน้า หนูก็อาจจะตกอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นก็ได้¹

นิทานดังกล่าวแสดงแนวคิดเรื่อง ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม โดยใช้ตัวละคร “หมาป่า” ที่เป็นสัตว์ดุร้ายแต่กลับถูกเด็กหญิงรังแกเพราะไม่มีทางสู้ ซึ่งให้เห็นว่าการกระทำของ “เด็กหญิง” เป็นสิ่งที่ไม่ดี เพื่อให้ “ตาล” เห็นในสิ่งที่ตนไม่ควรกระทำต่อคนในสังคม เพื่อเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม จากการคำนึงถึงคุณค่าและความเท่าเทียมของมนุษย์ในสังคมที่ไม่แบ่งระดับของมนุษย์จากความ “สูงกว่า” หรือ “ด้อยกว่า” แต่มีมิตรภาพอันดีต่อผู้อื่นเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข แสดงให้เห็นว่าแม่มุ่งใช้นิทานที่มีความสนุกสนานในการแฝงคติเตือนใจให้ลูกมีคุณลักษณะที่ดีในการดำเนินชีวิตในสังคมต่อไป นับว่าตัวละครแม่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์

¹ มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว*. หน้า 37-39

จากการมีบทบาทสำคัญในฐานะสถาบันครอบครัวที่ช่วยเสริมสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้กับลูก

ในเรื่อง **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง** ตัวละครสำคัญอย่าง “โจเอล” เป็นชายหนุ่มที่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการช่วยเหลือมนุษย์ในสังคม โจเอลเป็นชนชั้นล่างของสังคมที่พยายามคงความดีงามในจิตใจโดยไม่ยอมให้เงินมาเป็นปัจจัยลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนลง แม้ว่าโจเอลจะยากจนและจำเป็นต้องทำอาชีพสลีปเปอร์หรือนักนอนเพื่อความอยู่รอด แต่การทำอาชีพที่บั่นทอนสุขภาพทำให้โจเอลตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตที่กำลังหมดลง ดังนี้

แน่นอนว่าโจเอลอยากใช้ชีวิตตามปกติเหมือนคนอื่น ๆ เขา อยากทำงานอื่นที่ไม่ใช่การบรรจุสลีปเปอร์ แต่เขาไม่สามารถหยุดนอนแล้วมาทำงานอื่นอย่างถาวรได้ การหาเงินด้วยงานในปอนนั้นไม่เพียงพอสำหรับค่ายานอนหลับ สุดท้ายแล้วการลงกลองก็คือวิธีที่ได้เงินดีที่สุด และเมื่อเขาไปอัดสลีปเปอร์ ความต้องการยากก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น นี่เป็นวงจรที่ไม่สามารถหลบหนีไปได้¹

ความต้องการยานอนหลับราคาแพงเพื่อหลับได้อย่างปกติเช่นมนุษย์ทั่วไป กลับทำให้สลีปเปอร์อย่างโจเอลต้องทำงานเพิ่มเพื่อนำเงินไปซื้อยานอนหลับ โจเอลตระหนักว่าเงินมีความสำคัญกับมนุษย์ เช่นเดียวกับไฟฟ้าที่มีความสำคัญยิ่งต่อหุ่นยนต์ ดังนี้

เงินตราเป็นดังกระแสไฟของมนุษย์ทั้งหลาย การใช้เงินไม่ใช่ไฟฟ้า ทำให้เราต่างจากปัญญาประดิษฐ์เหล่านั้น แต่หลายครั้งเขาก็รู้สึกคล้ายกับว่า...ตนเองเป็นหนึ่งในพวกนั้น²

การที่โจเอลเปรียบเทียบ “ไฟฟ้า” กับ “เงิน” ทำให้เห็นว่าโจเอลเป็นผู้ตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่กำลังหมดลงไปในเมื่อมนุษย์ยอมทำทุกอย่างเพื่อเงิน เนื่องจากเงินทำให้มนุษย์ไร้จิตใจเช่นเดียวกับหุ่นยนต์ แต่เพราะโจเอลต้องการเงินจำนวนมากเพื่อเป็นทุนสำหรับออกจากวงจรธุรกิจ สลีปเปอร์ โจเอลจึงตอบตกลง “โอลิเวอร์” ชายหนุ่มชนชั้นสูงที่มาขอซื้อสลีปเปอร์ในราคาสูง แต่ท้ายที่สุดแล้ว ผลเสียต่อสุขภาพของโอลิเวอร์ที่เกิดจากการเสพสลีปเปอร์ทำให้โจเอล

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). *ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง*. หน้า 29-30

² แหล่งเดิม. หน้า 39

เป็นกังวลและขอร้องโอดโวยให้เลิกเสเพลไปน้อ แม้อิเลเวอร์จะสร้างรายได้ให้กับตนก็ตาม ดังบทสนทนาที่โจเอลขอร้องให้โอดโวยให้เลิกเสเพลไปน้อ ดังนี้

ถ้าหากเขาให้โอดโวยให้เลิกเสเพลไปน้อ มันก็เท่ากับละทิ้งทางสู่อิสรภาพ
ของตัวเอง

แล้วเขาจะเลือกทางใดละ

‘ตัวเอง’ ควรจะสำคัญกว่า ‘ผู้อื่น’ ไม่ใช่หรือ...

... “คุณล้มไป” นักบนอบบิบาย “เวียยังอยู่ในบ้านของสแกนแลน”

“ผมคงอ่อนล้ามากไป” ชุนนางตอบ ยกมือขึ้นปิดตาล้ำรำคาญแสงจากโคมไฟ

...

... “คุณเลิกใช้ยาเถอะ ผมจะไม่เอาสลีปน็อกมาให้คุณอีกแล้ว และกรุณา
อย่าซื้อมันจากคนอื่นด้วย”¹

การที่โจเอลเป็นห่วงสุขภาพของโอดโวยและขอร้องให้เลิกเสเพลไปน้อ แสดงให้เห็นว่าโจเอลมีจิตใจที่ดีงาม ต้องการช่วยเหลือโอดโวยในฐานะเพื่อนมนุษย์ในสังคมโดยไม่มุ่งหวังแต่เงิน นับว่าโจเอลเป็นตัวละครที่ดีจากการมีจิตใจที่ดีงาม ช่วยเหลือมนุษย์ในสังคมที่ทุกคนให้ความสำคัญกับเงินมากที่สุด แต่ไม่นำเงินมาเป็นสิ่งลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนที่มีจิตใจดีงามและต้องการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ในสังคม

ตัวละคร “โอดโวย” เป็นอีกตัวละครสำคัญที่ดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์เช่นกัน จากการช่วยเหลือมนุษย์ในสังคม โอดโวยพยายามคงความดีงามในจิตใจ ไม่ยอมให้เงินมาเป็นสิ่งกำหนดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตน แม้ว่าโอดโวยจะเป็นชายหนุ่มชนชั้นสูงที่ร่ำรวยซึ่งได้รับความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตและมีสถานภาพสูงกว่าชนชั้นล่างในสังคม แต่โอดโวยไม่ใช้ความร่ำรวยนั้นมาเป็นตัวกำหนดสถานะของตนให้สูงกว่าคนในสังคม โอดโวยแสดงมิตรภาพต่อโจเอล สลีปเปอร์ที่ยากจนซึ่งเป็นชนชั้นต่ำของเมือง และเมแกน หุ่นยนต์แม่บ้านของเขา

ภายหลังจากที่โอดโวยรู้ถึงความยากลำบากของโจเอลที่ต้องทนทำอาชีพสลีปเปอร์ เพราะต้องการเงิน ทำให้โอดโวยเสนอที่จะมอบเงินให้โจเอลเพื่อออกจากวงจรธุรกิจดังกล่าว นอกจากนี้ โอดโวยยังพร้อมจะสละเงินเพื่อช่วยหุ่นยนต์แม่บ้านที่ชำรุดของตนตามที่โจเอลร้องขอ

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง. หน้า 256-258

เพราะกำลังจะถูกนำไปประมูลในตลาดมืดเพื่อสนองตัณหาของชายชนชั้นสูง แม้ว่าโอลิเวอร์จะตระหนักถึงภาระค่าใช้จ่ายที่มากมายก็ตาม ดังบทสนทนาระหว่างโอลิเวอร์กับโจเอล ดังนี้

“ผมรู้ว่าผมขออะไรไป แต่ฟังนะ หลังจากคุณซื้อเธอมา คุณไม่ต้องรับผิดชอบเธออีกก็ได้ ผมจะพาเธอไปเอง คุณไม่ต้องมาคอยดูแลเธอหลังจากนั้น”

“เรื่องที่คุณขอไม่ใช่เรื่องโง่ ๆ หรือ แต่เรื่องที่คุณกำลังพูดอยู่ตอนนี้ต่างหากที่โง่เขลา การเลี้ยงดูคนเพิ่มอีกคนไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับคุณแน่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าคนคนนั้นไม่ใช่คน...” ซุนนางคงไม่ทำเบา ๆ ดวงตาสีฟ้ามีร่องรอยแปลกที่โจเอลไม่เข้าใจ

หุ่นยนต์ดูแลยากอย่างไรหรือ นักนอนตามเรื่องไม่ทัน

แต่เขายังไม่ทันได้ถาม คุณชายก็พูดขึ้นก่อน “เอาอย่างนี้ ผมยังคิดไม่ออกว่าเราจะเอาเธอไปไว้ที่ไหน แต่คุณพูดถูก เราสองคนจะไม่ปล่อยให้เธอไป”

“งั้นคุณจะ...”

โอลิเวอร์พยักหน้ารับ “ครับ ผมจะซื้อเธอมา...”¹

การที่โอลิเวอร์พร้อมจะจ่ายเงินเป็นจำนวนมากเพื่อประมูลเมแกนให้รอดพ้นจากการตกเป็นเครื่องสนองตัณหาของชายชนชั้นสูง แสดงให้เห็นว่าโอลิเวอร์มีจิตเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ในสังคม จึงไม่ต้องการให้เมแกนตกไปอยู่ในมือของมนุษย์ที่จะทำร้ายเธอ โอลิเวอร์นับเป็นชนชั้นสูงที่ไม่คิดจะใช้เวลาสร้างความสวดอกสบายให้กับตน แต่พร้อมจะสละเงินของตนเองในการช่วยเหลือมนุษย์ในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน นับว่าโอลิเวอร์เป็นตัวละครที่ดีจากการมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวละคร “สแกนแลน” ชายชราที่รู้สึกผิดจากการสร้างวิทยาการสืบเนื่อง นับเป็นตัวละครรองที่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการมองโลกในแง่บวก สแกนแลนเห็นว่าสังคมยังมีความหวังที่จะดำรงความดีงามต่อไปได้ นำไปสู่การที่สแกนแลนดำรงความดีงามในจิตใจของตน สละเงินเพื่อช่วยเหลือไม่ให้หุ่นยนต์แม่บ้านที่ชำรุดต้องถูกประมูลไปเป็นเครื่องสนองตัณหาและถูกทรมาน แม้ว่าตนจะถูกมองในแง่ไม่ดีว่าประมูลหุ่นยนต์เพื่อความเพลิดเพลินของตนเองก็ตาม ดังบทสนทนาระหว่างสแกนแลนกับโจเอล แสดงถึงจิตใจดีงามของสแกนแลนที่พร้อมจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความดีงามในสังคม อันเป็นผลมาจากการมองโลกในแง่บวก ดังนี้

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง. หน้า 198-199

ยุคของมนุษย์มันแทบไม่เหลือความหวังแล้ว...ไม่มีทางออก ไม่มีทางทำอะไรให้มันดีขึ้น ทุกความพยายามล้วนสูญเปล่า

“ถึงคุณจะรู้สึกสิ้นหวังอย่างนั้น แต่คุณก็ยังรวบรวมพวกหุ่นยนต์มา...”
โจเอลสงสัย “คุณจะทำสิ่งที่ดีทำไมครับ ถ้าหากโลกเราไม่มีความหวังเหลือแล้ว”

ชายชราขึ้นนั่งอยู่ตรงหน้าเก้าอี้ เขามองหน้าสลิปเปอร์

“แล้วจะให้ฉันทำยังไงได้ละ นอนนิ่งอยู่ในความระทมฉันรี โลกไม่เหลือความหวังแล้ว แต่ฉันยังพอจะใช้กำลังของตัวเองต่อเทียนเล่มสุดท้ายให้ส่องสว่างยาวนานที่สุด จนกว่าฉันจะตาย”¹

การที่สแกนแลนเป็นตัวละครที่มองโลกในแง่บวก โดยเชื่อว่าสังคมจะยังมีคนดำรงความดีงาม ทำให้สแกนแลนพยายามดำรงความดีงามของตนอย่างไม่หวั่นเกรงถึงชื่อเสียงที่เสื่อมเสีย แสดงถึงความดีงามในจิตใจมนุษย์ที่เกิดจากการมองโลกในแง่บวก นำไปสู่การดำรงความดีงามของตนให้อยู่ในสังคมต่อไป

ในเรื่อง **คาฟาริสตาร์** “คาฟา” เป็นตัวละครสำคัญที่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการรู้จักและเข้าใจตนเอง คาฟาเป็นเด็กสาวที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาที่ไม่ยอมให้ข้อกำหนดของอาณาจักรและชะตาเกิดมากำหนดการแต่งงานและอนาคต คาฟามีชาติกำเนิดเป็นชนชั้นสูงแห่งอาณาจักรธาลัสซีเรียที่ชะตาเกิดเหมาะสมกับการเป็นราชินี จึงได้เป็นพระคู่หมั้นของเจ้าชายรัชทายาท แต่เพราะมีคนในอาณาจักรทำร้ายเธอกับแม่ คาฟาจึงพลัดไปเกิดและเติบโตยังอาณาจักรอื่นในนามของเด็กกำพร้าที่ไม่รู้ชาติกำเนิดของตนเอง ทันทีที่คาฟาได้กลับมายังอาณาจักรธาลัสซีเรียและพบว่าตนมีชีวิตที่เพียบพร้อมด้วยความฝัน คาฟากลับพบว่าความเพียบพร้อมไม่อาจสร้างความสุขให้เธอได้ ดังนี้

บัดนี้เธอคือผู้ที่มีชีวิตสมบูรณ์อย่างที่สุด เป็นสตรีที่น่าอิจฉามากที่สุดในอาณาจักรนี้

บัดนี้เธออยู่ในสถานที่อันสวยงามราวกับดินแดนในฝัน ซึ่งเธอจะได้ครอบครองต่อไปในอนาคต แต่ทำไมเธอไม่รู้สึกเป็นสุขเลย รู้สึกเดียวดาย เหมือนมีบางสิ่งขาดหายไป

บัดนี้เธอเพิ่งจะรู้ซึ้ง ความเพียบพร้อมนั้นสร้างความมั่นคงแต่ไม่ได้สร้างความสุขเสมอไป หากเป็นเมื่อก่อนเธอคงจะคำนึงความคิดนี้ ทว่าบัดนี้คงต้องยอมรับโดยคุณิว่ามันเป็นความจริง¹

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). *ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง*. หน้า 247-248

คาฟาเข้าใจตนเองว่าไม่อาจมีความสุขในชีวิตจากความเพียบพร้อมเหล่านั้น เช่นเดียวกับการเข้าใจว่าตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งราชินี และไม่อาจอภิเษกสมรสกับเจ้าชาย ที่เธอไม่ได้รับรัก ดังที่ คาฟากล่าวแก่ท่านคียา อาจารย์ที่พยายามให้คาฟาแต่งงานตามข้อกำหนดของ พระราชา ดังนี้

“ไม่เคยมีใครปฏิเสธการอภิเษกได้หรอกนะ”

“แต่ข้ากับเจ้าชายไม่ได้รับรักกัน และข้าไม่ได้รับรักตำแหน่งราชินี คนเราจะทนอยู่กับสิ่งที่ไม่ได้รับรักได้อย่างไร อีกยี่สิบปี สามสิบปี กว่าที่จะถึงวันจากโลกนี้ไป ข้าจะต้องทนอยู่ท่ามกลางความแห้งแล้งอย่างนั้นได้อย่างไร”

“คาฟา ข้าเองก็หวังจะให้เจ้าได้มีชีวิตอย่างที่เจ้าปรารถนา แต่เมื่อไม่สามารถเลือกได้ เจ้าก็ควรติดความรู้สึกรักของจิตใจออกไป และใช้ความหนักแน่นของเหตุผลในการดำเนินชีวิต”

“ข้าก็พยายามทำอย่างนั้น แต่ข้ารู้ดีว่าไม่มีวันทำได้ ข้าไม่มีวันเป็นราชินีผู้ไร้หัวใจ คนนั้นได้หรอกเจ้าคะ ที่โลกนี้ไม่น่าอยู่เพราะทุกคนต่างอ้างเหตุผลในการแก่งแย่งชิงดีกัน มิใช่หรือ มีคนเคยกล่าวไว้ว่า หัวใจมีเหตุผลที่เหตุผลไม่มีวันเข้าใจ ตอนนี้หัวใจของข้าก็เป็นเช่นนั้น มีเหตุผลร่ำร้องหาอิสระ ไม่ให้ชีวิตเป็นเพียงหมากตัวหนึ่งในการสร้างอำนาจให้ใคร”²

คาฟาตระหนักว่าการอภิเษกสมรสที่เกิดจากความเหมาะสมแต่ไม่ได้เกิดจากความรัก ไม่ใช่สิ่งที่ต้องการ รวมถึงไม่ได้ต้องการเป็นราชินี จึงกล้าหาญที่จะตัดสินใจเลือกวิถีทางดำเนินชีวิตโดยไม่ยอมทำตามข้อกำหนดของพระราชา แสดงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการตัดสินใจเลือกแนวทางของชีวิตตนเองที่เกิดจากการรู้จักและเข้าใจตนเอง นำไปสู่การมีชีวิตที่มีความสุขอย่างสามัญชนกับเอเธนส์ชายคนรักในที่สุด

ตัวละคร “เอเธนส์” ชายหนุ่มนักรบแห่งอาณาจักรธาลัสซีเรียซึ่งเป็นคนรักของคาฟา เป็นตัวละครสำคัญที่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์เช่นกัน จากการมองโลกในแง่บวกซึ่งนอกจากจะสร้างความหวังและกำลังใจในการดำเนินชีวิตให้แก่ตนเองแล้ว ยังทำให้ “คาฟา” เกิดความหวังและกำลังใจ ดังที่เอเธนส์มองโลกในแง่บวกจากการเรียนรู้วิธีการมองโลกของแม่ ซึ่งทำให้เอเธนส์ไม่ทุกข์จากการสูญเสียพ่อ ดังการสนทนาระหว่างเอเธนส์กับคาฟา ดังนี้

¹ สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟาริสตาร์*. หน้า 123

² แหล่งเดิม. หน้า 184

“ตอนที่ท่านพ่อจากไป ข้าอายุได้เพียงแปดขวบเท่านั้น ตอนนั้นข้ารู้สึกสับสนและเศร้าโศก ความรู้สึกทั้งหลายนั้นอัดแน่นอยู่ข้างในจนแทบจะระเบิด ท่านแม่ทำสมมุติทานให้ข้าหนึ่งเล่ม เป็นเรื่องเกี่ยวกับหงส์ดำ มีพ่อแม่หงส์แล้วก็ลูกหงส์อาศัยอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข พ่อหงส์เป็นหัวหน้าฝูงแต่ถูกนายพรานยิงตาย ทำให้แม่หงส์กับลูกหงส์เสียใจมาก ท่านแม่บอกว่าในโลกนี้มีผู้คนมากมาย บางคนก็มีชีวิตที่ราบเรียบปราศจากอุปสรรค แต่ชีวิตของบางคนเต็มไปด้วยบททดสอบ การจากไปของพ่อหงส์ก็เป็นแบบทดสอบให้ตัวลูกหงส์เช่นเดียวกัน ว่ามันจะสามารถเติบโตเป็นหงส์จำฝูงโดยไม่มีพ่อหงส์ได้หรือไม่”

“แล้วตอนจบลูกหงส์ก็ทำได้ใช่ไหมคะ”

“ใช่แล้วขอรับ”¹

แม้ว่าเอเธนส์จะต้องประสบกับความทุกข์จากการสูญเสียพ่อในวัยเด็ก แต่แนวคิดเรื่องการมองโลกในแง่บวกที่เอเธนส์ได้รับจากนิทานที่อ่าน ทำให้เอเธนส์เห็นว่าความทุกข์นั้นเป็นโอกาสดีที่จะทดสอบความแข็งแกร่งของมนุษย์ ช่วยสร้างความหวังและกำลังใจให้เอเธนส์กล้าเผชิญกับความทุกข์ยากในการดำเนินชีวิต นำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ในเรื่อง **เรื่องราวของข้าวมันไก่ “เฮียเคน”** เป็นชายหนุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่สืบทอดกิจการขายข้าวมันไก่ของพ่อแม่ เฮียเคนแสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการเห็นคุณค่าและพึงพอใจในกิจการขายข้าวมันไก่ที่ตนมี “คิม” น้องสาว ได้อธิบายถึงวิถีการดำเนินชีวิตของ เฮียเคน ดังนี้

เฮียไม่เคยปรารถนาอะไรที่มันสูงเกินตัว เฮียทำได้แค่ตื่นนอนตอนเช้ามืดทุก ๆ วันเพื่อเตรียมเปิดร้าน แล้วทำงานอย่างเหน็ดเหนื่อยอยู่กับความร้อนจากเตา น้ำซุปและคมมีดที่ใช้เชือดไก่ หลายครั้งที่เฮียโดนน้ำร้อนลวกจนเป็นแผลพุพอง หลายคราที่คมมีดเขี่ยเข้าที่นิ้วของเฮียจนเป็นแผล แต่เฮียก็แค่เอาพลาสติกมารองมาแปะก็จบกัน ไม่ต้องไปเรื่องมากหาหมูกยาอะไรให้มากความ ขายไปถึงเย็น บางวันก็หมดตั้งแต่บ่าย แต่บางวันข้าวก็เหลือเป็นหม้อๆ แต่ไม่ว่าจะหมดหรือไม่หมด จะขายดีหรือขายไม่ดี แต่สุดท้ายในเวลาเย็นเฮียก็ต้องค่อย ๆ เก็บร้าน ตกคํ่าก็นั่งนับเงิน²

เฮียพอใจในสิ่งที่มี ทำให้เฮียไม่ประสบกับความยากลำบากเพื่อได้ในสิ่งที่ตนไม่มีซึ่งแตกต่างจากคิม ดังที่คิมได้กล่าวถึงเฮีย ดังนี้

¹ สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟาริสตาร์*. หน้า 117-118

² วาสุเทพ เกตุเพชร. (2550). *เรื่องราวของข้าวมันไก่*. หน้า 20-21

ดูอย่างเฮียสิ ไม่เห็นจะต้องมีความรู้ หรือร่ำเรียนสูงอะไร แต่วิชาชีพที่เฮียรับมาจากป้าและแม่ ก็สามารทำให้เฮียเลี้ยงตัวเอง และก็ส่งน้องแย ๆ อย่างคิมมาได้สบาย เฮียก็มีความสุขดี...ถ้าจะทุกข์ ก็คงทุกข์แต่เรื่องของคิมเสียมากกว่า ไม่ได้ทุกข์เรื่องตัวเองหรอก เพราะคิมเชื่อว่าเฮียมีความสุขกับตัวเองอยู่เสมอ มีความสุขอยู่กับที่ร้าน มีความสุขอยู่กับเพื่อน...มีความสุขกับเงินที่นับอยู่ทุก ๆ คืน และมีความสุขกับเหล้ายาปลาปิ้ง¹

การที่เฮียเคนสืบทอดกิจการขายข้าวมันไก่ของครอบครัว โดยไม่ทะเยอทะยานที่จะเรียนสูง ๆ เพื่อประกอบอาชีพที่สังคมเห็นว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ จึงนับว่าเป็นตัวละครที่ดีจากการเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนมี ส่งผลให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข แตกต่างจากคิมผู้เป็นน้องสาว

ตัวละคร “เจน” เด็กหนุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งกำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเป็นลูกชายเจ้าของร้านข้าวมันไก่ที่มีร้านติดกับคิม เป็นอีกตัวละครหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการแสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์ เจนรู้จักและเข้าใจตนเองและนำไปสู่ความกล้าในการเลือกแนวทางดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตน โดยไม่คำนึงถึงค่านิยมของสังคมด้านการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ แม้ว่าเจนจะเป็นชายหนุ่มที่เก่งในทุก ๆ ด้านในสายตาของคิม ดังนี้

ภาพที่คิมเห็นอยู่ตลอดเกี่ยวกับเจน นอกจากจะเป็นเด็กหนุ่มหน้าตาหล่อเหลา เป็นที่ชื่นชอบของใครหลาย ๆ คน มีบ้างที่มีท่าทางและคำพูดยียวน แต่เจนก็เป็นเด็กหนุ่มที่เฉลียวฉลาดในเรื่องการเรียนและขยันหมั่นเพียร คุณสมบัติทั้งสองอย่างแทบหาไม่ได้ในตัวคิม²

จากลักษณะของเจนผ่านสายตาคิม เพื่อนสนิท แสดงให้เห็นว่าเจนเป็นเด็กหนุ่มที่ได้รับการชื่นชมจากบุคคลรอบข้าง แต่เจนไม่ได้ใช้คุณสมบัติดังกล่าวในการเรียนต่อและประกอบอาชีพที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตตามที่สังคมตั้งความหวัง ในครั้งที่เจนทำเด็กสาวท้องโดยไม่ตั้งใจ เจนได้ตัดสินใจที่จะไม่เรียนต่อเพื่อไปประกอบอาชีพของตน ดังบทสนทนาที่เจนบอกคิมถึงผลของการตัดสินใจ ดังนี้

“คนอื่น ๆ คงพูดกันว่าชีวิตของเรามันเป็นชีวิตที่ล้มเหลว เป็นได้แค่ตัวอย่างที่ไม่ดีสำหรับลูกหลาน แต่สำหรับตัวเราเอง ความผิดพลาดในตอนนั้นไม่ใช่เรื่องใหญ่อะไรเลย

¹ วาสเทพ เกตุเพชร. (2550). *เรื่องราวของข้าวมันไก่*. หน้า 23-24

² แหล่งเดิม. หน้า 61

มันเป็นเพียงประสบการณ์อย่างหนึ่งที่ช่วยผลักดัน ทำให้เรากล้าเลือกเส้นทางชีวิตในแบบที่เราต้องการอย่างแท้จริงได้...ตอนนี้เราโอเคกับชีวิตมาก ๆ พอใจกับทุกสิ่งทุกอย่างที่มี อย่างน้อย ชีวิตของเรา ก็พอจะเป็นหลักเป็นแหล่ง ไม่ต้องไปแก่งแย่งชิงดีกับใคร สบายดีออก¹

เจนมีความกล้าในการเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตของตนเอง โดยไม่ยึดค่านิยมของสังคม และมีชีวิตที่มีความสุขสงบเพราะไม่ต้องแข่งขันเพื่อได้ในสิ่งที่สังคมมอบคุณค่า เจนจึงนับเป็นตัวละครที่ดีจากการตัดสินใจเลือกแนวทางชีวิตที่ถูกต้องซึ่ง เกิดจากการรู้จักและเข้าใจตนเอง

ในเรื่อง **ราตรี “ราตรี”** เด็กหญิงที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษา เป็นตัวละครสำคัญที่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการมองโลกในแง่ดี ทำให้ราตรีไม่ย่อท้อในการดำเนินชีวิตที่ยากลำบาก ดังความหมายของชื่อ “ราตรี” ที่ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า “กลางคืน”² พ้องกับชีวิตของราตรี ที่ไม่เพียงจะมีผิวดำเนื่องจากเป็นลูกครึ่งแอฟริกัน - ไทย ราตรียังต้องประสบกับความทุกข์จากการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม และความทุกข์จากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ดังนี้

ฉันเป็นเด็กหญิงที่แตกต่างที่สุดในโรงเรียน เพราะมีผิวดำมาก ตาโต ริมฝีปากหนา ผมสั้นหยิกหย้อยม้วนชิดหนังหัว มองคล้ายคนหัวโล้น จมูกแบนกว้าง ผอมสูงแก้ง่าม ขณะเด็กคนอื่น ๆ มีผิวขาว ถึงมีคิ้วดำบ้าง แต่ก็ไม่ใช่เรียกว่าดำอย่างฉัน คนอื่นจะปกติคล้าย ๆ กัน มีฉันคนเดียวผิดปกติโดดเด่นขึ้นมา³

นอกจากนี้ ชีวิตที่อาภัพยังเปรียบได้กับความมืดมนซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับความหมายของชื่ออีกด้วย เพราะราตรีกำพร้าพ่อแม่ และต้องโศกเศร้าจากการสูญเสียบ้าน ตากับยาย ครอบครัวที่เหลืออยู่ พร้อมทั้งท่านที่เป็นสัตว์เลี้ยง แต่ราตรีนานันทานที่ตาหัดเคยเล่าให้ฟังในครั้งที่ตาหัดยังมีชีวิตอยู่มาเป็นสิ่งสร้างความหวังและกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป ดงนิทานเรื่อง “หงส์ขาวกับเจ้ายักษ์” ที่เป็นเรื่องราวของ “หงส์ขาว” กับ “เจ้ายักษ์” ซึ่งพ้องกับชีวิตของราตรี เนื่องจากเป็นหงส์ขาวกำพร้า เช่นเดียวกับราตรีที่กำพร้าพ่อแม่ ดังนี้

¹ วาสูเทพ เกตุเพ็ชร. (2550). *เรื่องราวของข้าวมั่นไก่*. หน้า 264-265

² ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. หน้า 998

³ ศักดา สากแก้ว. (2552). *ราตรี*. หน้า 36-37

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีลูกหงส์ขาวเพศผู้ตัวหนึ่งแตกเปลือกออกมา พบว่าตนเองไม่มีพ่อและแม่เหมือนหงส์ขาวอื่น ๆ

ยิ่งเมื่อได้เห็นครอบครัวหงส์อื่นอันประกอบไปด้วยพ่อ แม่ และลูก ๆ อยู่กันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตาและพร้อมสุข **ความคิดในการออกตามหาจึงเกิดขึ้น พร้อมกับความหวังที่ว่า จะต้องได้พบในเร็ววัน**

หงส์ขาวเดินทางหลายวัน หลายเดือน และหลายปี ด้วยการเดิน บิน และลอยผ่านภูมิประเทศหลายแบบ ไม่ว่าจะเป็นป่าสมบูรณืเขียวจี ทะเลทรายแห้งแล้งร้อนผาก และท้องทะเลดงามสีครามสวย

ถึงจะยังไม่พบ แต่ไม่รู้สึกละอายหรือท้อหวั่นหลังกลับแต่อย่างใด

หงส์ขาวยังคงตามหาต่อไป พานพบสัตว์น้อยใหญ่มากมายพร้อมถามไถ่เสมอ ๆ และแม้จะยังไม่มีการบอกจากรู้จักหรือเคยพบเห็น ทว่าหงส์ขาวก็ไม่ยอมหยุด ด้วยความหวังเดิม ๆ **จะต้องได้พบเจอพ่อและแม่ในเร็ววัน¹**

ความหวังที่จะได้พบเจอพ่อแม่ของ “หงส์ขาว” เป็นการมองโลกในแง่บวกตามแนวคิดมนุษยนิยม ที่ช่วยให้หงส์ขาวไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่กำลังเผชิญ ระหว่างทางหงส์ขาวพบกับเจ้ายักษ์ที่มีชะตากรรมคล้ายกับตนกำลังร้องไห้เพราะพลัดหลงกับพ่อแม่มาเป็นปี เจ้ายักษ์สิ้นหวังหงส์ขาวจึงออกอุบายชวนยักษ์ออกตามหาพ่อแม่ด้วยกัน ดังนี้

“...บางที่ข้าอาจสวนทางกับพ่อแม่ก็ได้ ตอนที่ข้าเดินอยู่ในป่านั้น พ่อแม่อาจจะบินสูงบนฟ้าเหนือหัว ไม่รู้สิ ข้ามีความรู้สึกที่ว่าพ่อแม่ข้าอยู่แถว ๆ นั้น ใกล้ ๆ กับพ่อแม่ของเจ้า”

ที่ต้องใช้อุบายหลอกยักษ์ **เพราะหงส์ขาวคิดว่า หากเขาแต่ร้องไห้อย่างนี้ ชาตินี้คงไม่มีวันได้เจอพ่อแม่ และอีกไม่นาน น้ำตาก็คงท่วมหัวยักษ์ตาย -- ทั้งที่ความจริงแล้วหงส์ขาวไม่เคยผ่านไปที่นั่นสักที**

ตอนแรกเจ้ายักษ์ทำท่าคิดหนัก แต่ท้ายสุดตอบตกลง ...²

ความสิ้นหวังและเหนื่อยล้าระหว่างการตามหาพ่อแม่ทำให้เจ้ายักษ์สิ้นหวัง แตกต่างจากหงส์ขาวที่ไม่สิ้นหวัง เพราะมองโลกในแง่บวกว่าตนจะต้องได้พบกับพ่อแม่ในที่สุด จึงมีกำลังใจที่จะออกตามหาพ่อแม่ ดังนี้

¹ ศักดา สากแก้ว. (2552). ราวรี. หน้า 25-26

² แหล่งเดิม. หน้า 65-66

เจ้ายักษ์นั่งลงอีกครั้ง ร้องห่มร้องให้ขึ้นมาอีกหน พร่ำเพ้อไปต่าง ๆ นานา บ้างก็ว่าหงส์ขาวนั้นโกหก บ้างก็ว่าบางทีพ่อกับแม่ของตนอาจถูกเสือจับกินไปแล้ว บ้างก็ว่าอาจมาผิดทางก็ได้ และสารพัดที่จะพูดออกมา หงส์ขาวเห็นดังนั้นจึงบอกให้เจ้ายักษ์นอนพักผ่อนเสียก่อน

ระหว่างที่เจ้ายักษ์นอนกรน เอาหัวหนุนอยู่กับภูเขาสูงหนึ่ง หงส์ขาวได้โยยบินขึ้นชมภูมิประเทศในละแวกนั้น เพราะสวยงามมากจริง ๆ ต้นไม้สูงใหญ่อุดมสมบูรณ์ พุ่มหญ้าเขียวขจี ทุ่งดอกไม้หลากสีสน ธารน้ำใสไหลเย็น เช่นเดียวกันกับตลอดการเดินทางตามหาพ่อกับแม่ที่ผ่านมา หงส์ขาวล้วนมีความสุขในการชื่นชมสรรพสิ่งสองข้างทางและจดจำไว้ในใจ หงส์ขาวตั้งใจว่า เมื่อเจอพ่อแม่แล้ว ตนจะเล่าความสุขเหล่านี้ให้พ่อกับแม่ฟัง -- แคคิด ความสุขในใจหงส์ขาวก็เพิ่มขึ้นโขทีเดียว ...¹

หงส์ขาวพูดให้ความหวังเจ้ายักษ์ที่กำลังท้อแท้ และออกตามหาพ่อแม่ด้วยการเชื่อมั่นว่า จะต้องได้พบกับพ่อแม่อย่างแน่นอน แสดงให้เห็นว่าการมองโลกในแง่บวกของหงส์ขาวส่งผลให้หงส์ขาวไม่สิ้นหวังในการออกตามหาพ่อแม่ ดังนี้

เจ้ายักษ์บอกทั้งสี่อีกสี่อื่นว่า จะไม่ตามหาพ่อกับแม่อีกแล้ว รู้สึกท้อแท้เหลือเกิน คงไม่มีวันที่จะได้พบเจอ ตามหาไปก็เหนื่อยเปล่า ๆ สู้นั่งอยู่เฉย ๆ ไม่ดีกว่าหรือ
หงส์ขาวบอกเจ้ายักษ์ทั้งสี่ยิ้มแย้ม อย่าหมดหวังง่าย ๆ อย่างนี้ เดินมายังไม่ถึงครึ่งทางเลย อย่าเพิ่งหันหลังกลับ เชื่อว่าอีกไม่ไกลหรอกที่จะได้พบกับพ่อแม่²

ในที่สุด เจ้ายักษ์ได้พบครอบครัวที่พลัดพรากจากการช่วยเหลือของหงส์ขาว ในขณะที่หงส์ขาวยังคงมองโลกในแง่บวกว่าสักวันจะต้องได้พบกับพ่อแม่เช่นกัน ทำให้หงส์ขาวไม่ย่อท้อต่อการออกตามหาพ่อแม่ ดังนี้

เชื่อแล้ว ชีวิตขาดความหวังไม่ได้ เมื่อมีความหวังยังต้องมีความพยายาม
พ่วงมาอีก ที่ผ่านมา หงส์ขาวพยายามสร้างความหวังให้เสมอ ๆ ขอขอบใจสุดซึ่ง
ด้วยความดีของหงส์ขาว พ่อพ่อแม่ยักษ์รู้ว่ากำลังออกตามหาผู้ให้กำเนิด เลยชวนน้ำ
จิตน้ำใจอาสาช่วยตามหาอีกแรง และยังขอสมัครเป็นพ่อแม่บุญธรรมให้การดูแลระหว่างนี้
ด้วย

หงส์ขาวไม่คิดนานตอบตกลงในที่สุด เพราะไม่ใช่เรื่องเหนือปากว่าแรงอะไร ถึงขนาดตัวจะแตกต่างชนิดลิบลิ้นก็ตาม

¹ ศักดา สาแก้ว. (2552). ราวรี. หน้า 106-107

² แหล่งเดิม. หน้า 103-105

จากนั้นครอบครัวบุญธรรมของหงส์ขาวอันประกอบไปด้วย พ่อยักษ์ แม่ยักษ์ ลูกยักษ์ และลูกหงส์ขาว ก็ได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สำหรับหงส์ขาวแล้ว มีความหวังเสมอว่า วันหนึ่งจะได้พบเจอพ่อแม่ที่แท้จริง เขายังคงออกตามหา โดยมีสมาชิกในครอบครัวยักษ์ให้ความช่วยเหลืออีกสามแรงใหญ่ ๆ¹

การที่ราตรีนำนิทานเรื่อง “หงส์ขาวกับเจ้ายักษ์” มาเตือนใจตนอยู่เสมอ แสดงให้เห็นว่าราตรีนำ “หงส์ขาว” ตัวละครเอกในนิทานดังกล่าวเป็นต้นแบบของการมองโลกในแง่บวก ซึ่งหงส์ขาวเชื่อว่าจะต้องได้เจอพ่อแม่ในสักวันหนึ่ง จึงไม่ลดละความพยายามในการตามหาพ่อแม่ การมองโลกในแง่บวกของหงส์ขาวนับเป็นคุณลักษณะเดียวกับราตรีแม้ชีวิตราตรีจะเต็มไปด้วยความทุกข์ แต่การมองโลกในแง่บวกนำไปสู่การไม่ย่อท้อ จนกระทั่งราตรีได้พบกับครอบครัวบุญธรรมและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในที่สุด นับว่าราตรีเป็นตัวละครที่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการมองโลกในแง่บวก ทำให้เกิดความหวังและกำลังใจดำเนินชีวิตผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบาก

นอกจากนี้ “ลุงชม” ลุงที่รับราตรีเป็นลูกบุญธรรมได้สร้างความหวังและกำลังใจให้กับราตรี กระทั่งราตรีสามารถดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการไม่ย่อท้อต่อชีวิตที่ยากลำบาก ดังนี้

ตาทัด ยายแจ่ม และหงส์ยอมไม่ต้องการเห็นฉันจมชีวิตไว้ได้ความเศร้าหมอง
เหมือนหนึ่งราตรีอื่นมีดมืด ไร้แสงจันทร์ และไฟดาว หากแต่ปรารถนาจะเห็นฉันเป็นราตรีที่
สดใส มั่งมีแสงส่องเหมือนคำทิวาเคยบอกไว้

**จะนัยามคิดถึงทั้งสาม ฉันจะไม่ทุกข์ไม่เศร้าอีก หากแต่จะก่อเกิดเป็น
ความหวังและกำลังใจในการก้าวเดินต่อ ๆ ไป²**

การที่ราตรีไม่เศร้าหมองแม้จะประสบกับความทุกข์ในชีวิต แสดงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ ที่เกิดจากการมองโลกในแง่บวก ทำให้ราตรีเกิดความหวังและกำลังใจในการดำเนินชีวิตผ่านความยากลำบากที่ประสบ จนในที่สุดราตรีได้รับอุปถัมภ์จากลุงชมกับป้ารัก พ่อแม่บุญธรรมที่ครั้งหนึ่งเคยสูญเสียลูกสาว และมีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นในที่สุด แสดงให้เห็นว่า การที่มนุษย์มองโลกในแง่บวก นำไปสู่การไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก พร้อมทั้งจะสร้างความหวังและกำลังใจ

¹ ศักดา สาแก้ว. (2552). ราตรี. หน้า 224-225

² แหล่งเดิม. หน้า 223

ให้กับตนเองในยามเผชิญกับความทุกข์และดำรงความดีงามของตน นับว่าเป็นมนุษย์ที่สามารถดำรงคุณค่าและสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ตัวละคร “ลุงชม” เป็นตัวละครสำคัญที่ทำให้ราตรีแสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์ จากการมองโลกในแง่บวก นำไปสู่การสร้างความหวังและกำลังใจให้ราตรี สามารถดำเนินชีวิตผ่านช่วงเวลาที่ประสบกับความทุกข์จากการสูญเสีย เนื่องจากลุงชมเข้าใจถึงความเศร้าของราตรีที่ต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เนื่องจากลูกสาวของลุงชมจมน้ำเสียชีวิตในวัยเด็ก แต่ลุงชมไม่ปล่อยให้ความเศร้าทำให้ตนมีความทุกข์ ลุงชมจึงพยายามที่จะทำให้ราตรีมีความสุขในการดำเนินชีวิตได้อีกครั้ง ด้วยการให้กำลังใจในขณะที่ราตรีมีความทุกข์จากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ดังนี้

“ลุงคะ ทำไมราตรีถึงสูญเสียบ่อยครั้งนัก” ถามพลางนึกถึงตาทัต ยายแจ่ม และหงส์

“ลุงบอกไม่ได้ว่าทำไม” สายหน้าซ้ ๆ “รู้แต่การสูญเสียยิ่งใหญ่หนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักยิ่ง” ใช้เสียงเศร้าพูด อาจเพราะคิดถึง “ราตรี” ลูกสาว

“แต่ถึงอย่างไร การสูญเสียหัวใจให้กับความทุกข์ ปล่อยให้ความทุกข์ยิ่งใหญ่ในชีวิตก็ไม่สมควรนัก ทุกข์และเศร้าหมองได้ แต่อย่าเนิ่นนาน” เอื้อมมือมาลูบหัวฉัน “โดยเฉพาะวัยเยาว์อย่างนี้ ราตรีต้องมีชีวิตอยู่ต่อไป เติบโตต่อไป ลุงเชื่อว่าทั้งตาทัต ยายแจ่ม แม้กระทั่งหงส์ รวมถึงลุงและป้ารักด้วย ล้วนแต่ปรารถนาให้ราตรีใช้ชีวิตวันนี้และวันข้างหน้าอย่างไม่เศร้าหมอง และเติบโตอย่างมีความสุข”¹

ลุงชมเห็นความสำคัญของชีวิตในวัยเด็กว่าเป็นวัยที่ควรเติบโตขึ้นอย่างมีความสุข จึงชี้ให้ราตรีเห็นถึงความรักความห่วงใยของคนในครอบครัว เพื่อให้ราตรีนำความรักและความห่วงใยดังกล่าวมาเป็นกำลังใจเพื่อดำเนินชีวิตผ่านช่วงเวลาที่มีความทุกข์ และเติบโตอย่างมีความสุขต่อไป อันแสดงให้เห็นว่าลุงชมเป็นตัวละครที่ดีที่เกิดจากการมองโลกในแง่บวก ซึ่งยังช่วยดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของราตรี ตัวละครเอก

ในเรื่อง **ตะลุยกแดนหิมพานต์** “น้อยหน้า” กับ “น้อยโหน่ง” เป็นตัวละครเด็กหญิงและเด็กชายสองพี่น้องอายุ 12 และ 8 ปี ที่มีความสำคัญต่อการแสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวละครทั้งสองมีจิตใจโอบอ้อมอารีต่อสัตว์ป่าหิมพานต์ที่หนี

¹ ศักดา สาแก้ว. (2552). *ราตรี*. หน้า 223

การไล่ล่าจากนายทุนที่ต้องการจับไปขายจนกระทั่งพลัดหลงมายังเมืองมนุษย์ น้อยหน้ากับน้อยโหน่งร่วมมือกับสัตว์ป่าหิมพานต์ทวงคืนผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ป่าหิมพานต์ได้ดำรงอยู่ต่อไป เกิดเป็นสัมพันธอันดีระหว่างเด็กทั้งสองกับสัตว์ป่าหิมพานต์ ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างพวกเด็ก ๆ และสัตว์ป่าหิมพานต์ทั้งหลายยังคงยืนยาวไปอีกไกลแสนไกล トラบไตที่พวกเขาต่างยังคงเข้าอกเข้าใจและมีมิตรภาพอันดีงามให้แก่กัน แม้จะต่างสายพันธุ์... เชื้อชาติ... หรือรูปร่างลักษณะเช่นไร¹

การที่น้อยหน้ากับน้อยโหน่งให้ความช่วยเหลือเหล่าสัตว์ป่าหิมพานต์ทวงคืนผืนป่า แสดงถึงการที่มนุษย์ต้องการร่วมดูแลสัตว์ป่าให้อยู่คู่ธรรมชาติต่อไป ตัวละครน้อยหน้าและน้อยโหน่งจึงเป็นตัวละครที่ดีตามแนวคิดมนุษยนิยม โดยเป็นตัวแทนของมนุษย์ในสังคมที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่คู่สังคมต่อไป

ในเรื่อง **ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ “อซารัส”** เป็นตัวละครสำคัญที่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์ แม้อซารัสจะกำพร้าตั้งแต่เล็ก และมีอดีตที่เต็มไปด้วยความทุกข์ แต่อซารัสเข้าใจในการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตเรื่องความไม่แน่นอนของชีวิต เด็กสาวได้ขึ้นไปอยู่บนรถไฟไร้กาลเวลา ที่ช่วยให้คนที่มีความทุกข์สามารถเดินทางกลับไปแก้ไขอดีตของตนได้ อซารัสพบเห็นอดีตของคนที่วนเวียนขึ้นรถไฟอย่างไม่รู้จบ และพยายามช่วยแก้ไขอดีตให้คนเหล่านั้นสามารถมีความสุขในปัจจุบัน ในขณะที่อซารัสไม่คิดที่จะแก้ไขอดีตของตนเอง เพราะตระหนักในสัจธรรมเรื่องความไม่แน่นอนของชีวิต จากการรับรู้เรื่องราวในครอบครัวของทาร์ล ชายวัยกลางคนที่ต้องการโดยสารรถไฟเพื่อกลับไปแก้ไขอดีตไม่ให้ครอบครัวต้องพบกับโศกนาฏกรรม อซารัสได้กล่าวแก่ผู้คุมรถไฟ ดังนี้

ชีวิตที่ไม่ว่าตะเกียกตะกายดิ้นรนมากเท่าไร ก็มักจบลงด้วยความตายของคนที่รักไม่คนใดก็คนหนึ่ง แม้กระทั่งความตายของตนเองที่คิดว่าจะหลุดพ้น²

ภายหลังจากการรับรู้เรื่องราวในชีวิตของทาร์ล อซารัสตระหนักว่าความตายเป็นการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตที่ปัจเจกบุคคลต้องประสบ อซารัสจึงเป็นตัวละครที่ดีจากการเป็นผู้

¹ สิริกาญจน์ ศุภเลิศภรณ์.(2546). ตะลุยแดนหิมพานต์. หน้า 208

² อภิญา จงสุขกิจพานิช. (2555). ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ. หน้า 299

ตระหนักในการมองเห็นสัจธรรมของชีวิต ซึ่งทำให้ชาวรัฐมีความสุขในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน และไม่ต้องการกลับไปแก้ไขอดีต

ในเรื่อง **ดั่งฝนโปรยไฟ** “ธิน” หนุ่มนักศึกษาปริญญาโท เป็นตัวละครสำคัญที่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการให้ความสำคัญกับในปัจจุบัน โดยดำเนินชีวิตอย่างไม่กังวลกับอนาคต ธินรักพระชมล แต่ได้รับการปฏิเสธจากพระชมล เพราะพระชมลเก็บเอาความทรงจำเลวร้ายในอดีตมาสร้างความกังวลถึงการมีชีวิตอยู่ในอนาคต ดังที่ธินกล่าวแก่พระชมลภายหลังจากที่พระชมลยอมรับกับธินว่าไม่กล้าเริ่มต้นความสัมพันธ์ เนื่องจากกังวลว่าในอนาคตจะต้องเจ็บปวดเหมือนกับอดีต ดังนี้

“ระหว่างเราก็เป็นอย่างนั้น มันสวย ให้ความสุขมาก ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง แต่ก็อยู่ให้เห็นไม่นาน ไม่ได้อยู่กับเราตลอดไป” ธินพูดต่อไปอย่างเรียบลื่น ในสิ่งที่เหมือนอยากจะพูดมานานแล้ว

“มันเป็นไปได้จริง ๆ แหละ เราคนใดคนหนึ่งอาจทำให้อีกฝ่ายเจ็บปวดได้ อาจมีสิ่งเปลี่ยนแปลงไปหลังความผูกพันที่มากขึ้น ๆ แต่เวลานี้ที่เรารู้สึกต่อกัน ก็น่าจะได้สร้างความทรงจำดี ๆ ร่วมกัน แล้วมีความสุขไปกับมันได้ไม่ใช่เหรอ เรียนรู้มันไปอย่างดีที่สุดเท่าที่ทำได้ ที่เหลือมันเป็นเรื่องของอนาคต เอาเข้าจริงแล้ว เรากำหนดอะไรได้แค่ไหน ถึงจะให้คำสัญญาเป็นมันเป็นเหมาะสมขนาดไหนก็เถอะ” ...

... “ปล่อยให้ชีวิตเป็นไปอย่างอิสระเถอะมด แค่นั่งด้วยกันตรงนี้ก็ดีมากแล้วไม่ใช่เหรอ”¹

จากคำพูดของธิน แสดงให้เห็นว่าธินเป็นชายหนุ่มที่เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในปัจจุบัน ที่เห็นว่า มนุษย์สามารถมีความสุขที่ดีในอดีตจากการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในปัจจุบัน ทำให้ธินไม่กังวลถึงอนาคต การให้ความสำคัญกับปัจจุบันของธินทำให้พระชมลกล้าที่จะดำเนินชีวิตอย่างอิสระโดยปราศจากความกังวลถึงอนาคต

นอกจากนี้ ตัวละครรอง “ณัฐฐา” รุ่นพี่ระดับปริญญาโทในมหาวิทยาลัย เป็นตัวละครที่ดีจากการให้ความสำคัญกับปัจจุบัน พระชมลไม่เคยรู้ว่าณัฐฐามีอดีตที่ปวดร้าวไม่ต่างจากพระชมล เนื่องจากเคยตั้งท้องในสมัยเรียนแต่แฟนหนุ่มไม่รับผิดชอบ จึงทำให้ต้องเลี้ยงลูกเพียงลำพัง แต่อย่างไรก็ตาม ณัฐฐามีความสุขในปัจจุบัน และสอนให้พระชมลเรียนรู้หนทางแห่งการให้อภัยโดย

¹ อัญญรัตน์ อ่อนสุทธิ. (2549). *ดั่งฝนโปรยไฟ*. หน้า 260

เริ่มจากการให้ความสำคัญกับปัจจุบัน ดังในครั้งที่ณัฐฐาให้ข้อคิดกับพระชมลที่เข้ายาเพื่อรักษาอาการป่วยอันเนื่องมาจากยึดติดกับความทุกข์ในอดีต ดังบทสนทนา

“มหลมมองเห็นแม่เป็นยังไง...ตอนนี้” เธอถามอย่างเรียบง่าย แต่ฉันรู้สึกตรงกันข้าม
ตอนนี้...เธอ

ฉันนั่งจ้องเพื่อพยายามแสวงหาคำตอบนั้น แล้วก็ต้องตกใจขึ้นมาคล้ายความรู้สึก
ตอนเราถูกเขย่าตัวแรง ๆ จากข้างหลัง

นั่นสิ...ฉันไม่เคยมองเห็นแม่ในวัยเกือบห้าสิบนี้เลย แม่ที่มีผมสั้นแซมด้วยผมขาว
มากมายในเวลานี้ ทุกครั้งที่ฉันนึกถึงแม่หรือเมื่อได้อยู่ใกล้ ที่มองเห็นคือหญิงสาวผมยาวผู้
งดงามเจิดจรัส เห็นเธอที่กำลังระบายความโกรธเกรี้ยวลงบนเนื้อตัวของลูกสาวผมม้าคนนั้น

ฉันพยายามสลัดภาพนั้นออกไปจากหัว อยากให้มันหายไปกับสายลมที่พัดกรู
กรียว ซึ่งส่งเสียงคล้ายคนรำไห่

“มันเริ่มจากตรงนี้แหละ...หนทางแห่งการอยู่กับปัจจุบัน ไม่ใช่
การหลบหนีอะไรไป ไม่ใช่ขังมันถอะ” เธอดึงผ้าอีกผืนมาหมักก่อนพูดต่อว่า

“ยานัน มันคือรูปธรรมของอดีตที่กำลังกลืนกินปัจจุบันของมหลอยู่ละ ลอง
พยายามอยู่กับปัจจุบัน พยายามอยู่กับแม่คนนี้ให้ได้มากที่สุดดูสิ พี่ไม่รู้หรือว่า
ด้วยวิธีไหน แต่มลจะค้นพบมันเองนะ”¹

ณัฐฐาเป็นตัวละครสำคัญที่ดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการให้ความสำคัญกับ
ปัจจุบัน เนื่องจากณัฐฐาเสนอแนะหนทางแห่งการให้อภัยกับพระชมล ให้เห็นความสำคัญของ
ปัจจุบันและไม่น่าอดีตมาทำร้ายชีวิตในปัจจุบัน ข้อคิดที่ณัฐฐาบอกแก่พระชมลเป็นสิ่งเดียวกับ
ที่ณัฐฐาใช้ในการดำเนินชีวิตของตน ทำให้สามารถมีความสุขในปัจจุบันแม้ว่าจะเคยประสบกับ
ความทุกข์ในอดีต ดังที่พระชมลกล่าวถึงณัฐฐา ดังนี้

คนเรามีความทรงจำต่างกัน มีวิธีการอยู่กับมันต่างกันไป รวมทั้งการ
เยียวยาความเจ็บปวดที่เกิดจากความระลึกถึงนั้นด้วย ที่ผ่านมามีฉันเลือกที่จะกักเก็บ
กักขังมันไว้ แล้วมันก็ย้อนกลับมาทำร้ายตัวเอง ฉันเลือกที่จะมีความสุขกับมันเท่าที่
ทำได้ในปัจจุบัน พี่ณัฐเองก็คงเหมือนกัน²

¹ อัญญรัตน์ อ่อนสุทธิ. (2549). *ดั่งฝนใบรยไฟ*. หน้า 163-164

² แหล่งเดิม. หน้า 257

นับว่าตัวละคร “ณัฐฐา” เป็นตัวละครที่ดี จากการให้ความสำคัญกับในปัจจุบัน จึงมีความสุขจากการไม่นำความทุกข์ในอดีตมาบั่นทอนจิตใจ ซึ่งเป็นตัวอย่างให้แก่พระชมล ทำให้พระชมลพบหนทางแห่งการให้อภัยในที่สุด

ในเรื่อง **คนบ้าที่หน้าประตู** “นาก” น้องสาวของธเนศ เป็นตัวละครสำคัญที่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการรู้จักและเข้าใจตนเอง นากมีลักษณะนิสัยแตกต่างจากธเนศ เนื่องจากไม่พยายามดำเนินชีวิตตามแนวคิดสมบูรณแบบ จึงไม่รักษาภาพลักษณ์ของตนเพื่อให้ได้รับคำชมเชยเหมือนธเนศ ดังลักษณะของนากในวัยเด็กที่ยุวศิลป์อธิบาย ดังนี้

เธอมีเพื่อนหญิงและชายห้อมล้อมเป็นกลุ่ม เด็กหญิงไม่เคยได้รางวัลมารยาทงามหรือรางวัลอื่นใดเหมือนพี่ชาย ทองไม่เข้าใจว่าคนที่ทำตัวธรรมดาแบบนั้นน่าสนใจตรงไหน...

... ทุกวันตอนพักกลางวันทองจะเห็นน้องสาววิ่งเล่นเท้าเปล่ากับเพื่อนเต็มสนามบอลกลางแดดจ้า เขาเฝ้ามองอากัปกริยาลิงโลดไม่สำรวจมันอย่างโดดเดี่ยว¹

นากในวัยเด็กให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมห้อง โดยไม่ได้พยายามรักษาภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อให้ได้รับคำชื่นชมเช่นเดียวกับธเนศผู้เป็นพี่ชาย เมื่อนากเติบโตขึ้น นากได้ตระหนักถึงความสามารถของตนเองว่าไม่ควรศึกษาต่อในกรุงเทพและมีหน้าที่การงานเช่นเดียวกับพี่ชาย นากเลือกทำงานที่บ้านเกิดและมีชีวิตที่เรียบง่ายการเลือกของตนเอง

น้องสาวของเขาชอบไม่ติดและตัดสินใจไม่เรียนต่อ เธอให้เหตุผลว่าเป็นเพราะเธอหัวไม่ดี เรียนไปก็เสียเงินของเขาเปล่า ๆ เมื่อเธอจบมัธยมหกเธอก็อยู่บ้านหลังเดิมกับพ่อแม่ ออกรับจ้างทำงานทั่วไปแถวนั้น เป็นลูกมือของคนงานก่อสร้างจนปุกระเบื้องและผสมปูนเป็น เดินสายถอนหอมแดงตามไร่ แยกถั่วลิสงเป็นกระสอบแลกเงินไม่กี่บาท วิ่งเสิร์ฟอาหารในงานเลี้ยงโต๊ะจีน ไปจนถึงเป็นอาสาสมัครจัดการดูแลสถานที่ในชุมชนเวลามีงานเทศกาลเคลื่อนที่อยู่บ่อย ๆ ได้เงินมากน้อยก็เอามาใช้จ่ายและเก็บไว้ส่วนตัวบ้างตามความจำเป็น...

...หลายปีผ่านไป ผู้ใหญ่เฉื่อย ผู้ใหญ่บ้านประจำหมู่บ้านของทองก็เรียกตัวน้องสาวของเขาไปพูดคุยและให้ทำงานเป็นเสมียนจัดการงานเอกสารเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่นั่น...

... ชาวบ้านพูดตรงกันว่าเธอทำงานหนักเป็นสองเท่าของผู้ชาย ไว้ใจได้และพูดคำไหนคำนั้น ผู้ใหญ่เฉื่อยจึงลงให้เธอมาทำงานเสมียน ปรากฏว่าเธอเรียนรู้งานได้เร็วและไม่ประวิงเวลาทำงานแบบเช้าชามเย็นชาม ผู้ใหญ่ก็ยิ่งถูกใจเธอเข้าไปใหญ่ ห้าปีถัดมาก็ยกเธอ

¹ ดิกขบัญญัติ มณีนุ่ม. (2561). *คนบ้าที่หน้าประตู*. หน้า 50-51

เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทั้งที่ปล่อยตำแหน่งนี้ว่างมาเป็นสิบปี จากนั้นก็เป็นที่เข้าใจกัน โดยทั่วไปว่าเธอคือผู้สืบทอดอำนาจ เรื่องลงคะแนนเลือกตั้งหรือหาเสียงแบบแทบไม่ต้องคิด เพราะทุกคนรู้จักและไว้วางใจเด็กคนนี้

เนื่องจากนางไม่ได้ดำเนินชีวิตตามแนวคิดสมบูรณแบบเช่นเดียวกับธเนศ นางจึงรู้จักและเข้าใจในศักยภาพของตนและกระทำในสิ่งต่าง ๆ อย่างเต็มที่ตามความต้องการของตน โดยไม่กระทำตามแบบอย่างหรือแนวคิดของคนอื่น การประสบความสำเร็จในชีวิตนางเกิดจากการดำรงรักษาคุณค่าความเป็นมนุษย์ ที่รู้จักและเข้าใจตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นตัวละครที่มีลักษณะตรงข้ามกับธเนศ เพื่อเน้นให้เห็นโทษของการดำเนินชีวิตที่ไม่ดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของธเนศ เด่นชัดขึ้น

ในเรื่อง **คืนฝันวันต่อสู้ “ฟิร”** หม่อมนักศึกษาวิชากฎหมายระดับปริญญาตรี เป็นตัวละครสำคัญที่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม ฟิรมีความกล้าหาญ ดังความหมายของชื่อที่ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายว่า “ฟิร- หมายถึง ผู้เพียร ผู้กล้า หรือ นักรบ”¹ ความประพฤติของฟิรจึงมีลักษณะกล้าหาญ ดังปรากฏอยู่ในเหตุการณ์อดีตชาติที่ฟิรเห็นจากความฝันประหลาดอยู่บ่อยครั้ง โดยในอดีตชาตินั้นฟิรพบว่าตนเป็นนักศึกษาที่ร่วมชุมนุมในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 เพื่อเรียกร้องสิทธิประชาธิปไตยจากรัฐบาลอย่างไม่กลัวเกรงอันตราย จนกระทั่งเสียชีวิตจากการถูกกลุ่มผู้มีอำนาจทำร้าย การรับรู้เหตุการณ์ในอดีตชาติทำให้ฟิรสนใจศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาจนเกิดเป็นอุดมการณ์ในการต่อสู้เพื่อความดีงามของสังคม และตัดสินใจเข้าร่วมกับชมรมอิสระของมหาวิทยาลัยเพื่อจัดงานระลึกถึงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม ในชมรม ฟิรมีส่วนร่วมในการเขียนบทกวีเพื่อแสดงอุดมการณ์การต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม ดังนี้

“มันยังเรา ให้มันยัง ยิ่งเข้าใจ
มันสะใจ ให้สะใจ อย่าไปหงอ
มันเข่นฆ่า ให้มันฆ่า ฆ่าให้พอ
ป็นมันจ่อ เรามีมือเปล่า อย่าเศร้าใจ
เพราะเพียงแค่ ลมหายใจ ที่หยุดสิ้น
อุดมการณ์ ยังโบยบิน สู่ฟ้าใหม่
ก็ร้อยฟ้า หมื่นฝน คนลื่นไป

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. หน้า 840

ยังเลือดใหม่ มาสืบทอด เจตนา..."¹

ฟิรเป็นนักศึกษาที่ใช้บทกวีเน้นย้ำอุดมการณ์ของตนเอง และสร้างให้ผู้อื่นเกิดอุดมการณ์ ในการต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคมไปพร้อมกัน “อย่าไปหลง” แสดงถึงนักศึกษาพร้อมต่อสู้อย่างไม่กลัวเกรง แม้ว่าจะต้องประสบกับอันตรายถึงชีวิต ถึงจะมีเพียง “อุดมการณ์” เป็นอาวุธในการ ต่อสู้กับ “ปืน” ก็ตาม นอกจากนี้ กวีนิพนธ์ที่ตัวละครเขียนขึ้นนี้ เน้นย้ำว่าตัวละครมีความเชื่อว่าการต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคมนี้เกิดขึ้นในทุกยุคสมัย เนื่องจากเมื่อ “คนสิ้นไป” ก็พร้อมจะมี “เลือดใหม่” อันได้แก่คนรุ่นใหม่เป็นผู้สืบทอดอุดมการณ์ และร่วมต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนา สังคมในยุคสมัยของตนต่อไป การที่ฟิรเขียนบทกวีนิพนธ์ดังกล่าวขึ้น นับว่าเป็นผู้เห็นความสำคัญ ของการต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม และมีบทบาทในการเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีหน้าที่ดำรงอุดมการณ์ ดังกล่าวในฐานะสมาชิกของสังคม ดังที่ฟิรรำลึกถึงอุดมการณ์ในการต่อสู้เพื่อความดีงามของคน แต่ละยุคสมัยในสังคมดังนี้

ความรักที่เลือกเพื่อส่วนรวมมาก่อนมันอาจทำให้เราต้องจากคนที่เรารักไปตลอดกาล...แต่มันจะไม่ใช่เพื่อคนเพียงสองคนอีกต่อไป และบางทีนั่นอาจคือความยิ่งใหญ่ที่แท้จริง

มีภาสิตของจีนอยู่บทหนึ่ง

“ขอให้คุณได้มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลง”

... แม้ศัตรูเราจะไม่ได้ถือนปืนอีกแล้วแต่เปลี่ยนมาโปรยเงินแทนก็ตามที...

เราก็ยังคงต้องต่อสู้กันอยู่ดี ตราบใดที่มนุษย์ยังมีความต้องการ กระหายในอำนาจ หวังกับลาภยศชื่อเสียง ไขว่คว้ากันไม่มีที่สิ้นสุดทั้งฝ่ายธรรมะและอธรรม เอาผลประโยชน์ตัวเองและพวกพ้องเป็นที่ตั้ง ตราบนั้น เหตุการณ์ที่ปะทุมาจากความขัดแย้งก็เกิดขึ้นได้ไม่รู้จบ และคนอย่างภพ ไบบัว บุช ไอ้กอล์ฟ หรือแม้แต่ไอ้พี่โตมรนั่นก็คงจะลุกขึ้นมา...ล้มหายตายจาก...หมุนเวียนกันไปไม่สิ้นสุด²

ฟิรพบว่าความรักที่มนุษย์มีต่อส่วนรวมเป็นสิ่งที่ “ยิ่งใหญ่” ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การที่ฟิรเชื่อว่าจะยังมีคนที่พร้อมต่อสู้กับผู้ต้องการอำนาจและลาภยศในทุกยุคสมัย แสดงถึงฟิรเป็นตัวละครที่ดี จากการมีอุดมการณ์ที่จะร่วมต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม

¹ อรุณวนา สนิทวาที. (2549). *คืนฝันวันต่อสู้*. หน้า 38

² แหล่งเดิม. หน้า 78

เช่นเดียวกับบรรพบุรุษที่ปรากฏในความฝัน อันเป็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยมที่จะนำไปสู่การดำรงความดีงามในสังคมต่อไป

ในเรื่อง **ลำนาคพิภพ** “พระจันทร์” บุตรของพระวรุณเป็นตัวละครสำคัญที่แสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยตระหนักถึงบทบาทของสถาบันการเมืองที่สามารถสร้างความสุขให้กับสมาชิกในสังคม จึงมุ่งสร้างระบอบการปกครองที่ไม่ผูกขาดอำนาจไว้กับสถาบันการเมือง ในครั้งที่ “พระอินทร์” ต้องการครอบงำผู้อยู่ใต้การปกครอง พระจันทร์ได้ต่อต้านระบอบการปกครองดังกล่าว จนกระทั่งยอมสละความเป็นเทพเพื่อมาเป็นกษัตริย์ปกครองโลก ดังนี้

“เป้าหมายสูงสุดในชีวิตของข้า คือการค่อย ๆ คืบอำนาจให้กับประชาชน และให้ประชาชนสร้างโลกใหม่ของตนเอง ในการนี้ระบอบราชาธิปไตยก็จะต้องหมดไป และเปลี่ยนเป็น ‘ระบอบประชาธิปไตย’”

พระเจ้าวิรุทธกล่าวแก่บรรดาภคินีหัวเมืองมนุษย์ในการปาฐกถาครั้งหนึ่ง¹

พระจันทร์หรือพระเจ้าวิรุทธมีโอกาสพบกับสน มนุษย์ชั้นชั้นต่ำที่อยู่ภายใต้การปกครองระบบบุญมาโดยตลอด พระจันทร์ได้กล่าวถึงระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่จะทำให้ผู้อยู่ภายใต้การปกครองมีความสุข ดังนี้

“ระบอบราชาธิปไตยก็คือการสอนคนกลุ่มหนึ่งให้เป็นผู้ปกครอง คอยปกป้องดูแลคนที่เหลือซึ่งเป็นผู้ตาม ฟังอย่างนี้เหมือนผู้ตามจะสบายเพราะมีคนคุ้มครอง หากที่จริงแล้วผู้มาเป็นฝ่ายได้เปรียบมาก เพราะสามารถเลือกผู้ตามได้ และสามารถบงการผู้ตามเพื่อประโยชน์สุขของตนอย่างใจปรารถนา

“ข้าจึงคิดว่าหากเราเปลี่ยนมาสอนให้ทุก ๆ คนเป็นผู้นำตนเอง ให้คิดเป็น และทำสิ่งใดที่เห็นว่าควรโดยไม่ขัดต่อสิทธิของคนอื่น อะไร ๆ ก็คงดีขึ้นไม่น้อย ...”²

แนวคิดการปกครองของพระจันทร์ที่มุ่งให้ผู้อยู่ใต้การปกครองมีความสุขอิสระ โดยไม่ผูกขาดอำนาจไว้แก่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นับเป็นการปกครองที่ดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้กับผู้อยู่ใต้การปกครอง อันมีแนวคิดมาจากปรัชญามนุษยนิยม ที่มนุษย์มีคุณค่าจากการสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีอิสระภาพ พระจันทร์จึงแสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่มุ่งสร้างระบบ

¹ พงศ์ศรณ ภูมิวัฒน์.(2552). ลำนาคพิภพ. หน้า 409

การปกครองของสถาบันการเมืองที่ดีตามแนวคิดมนุษยนิยม ให้นุชนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติ และมีความสุขด้วยการร่วมเป็นเจ้าของสังคมร่วมกัน

4.1.2 ตัวละครที่ไม่ดี

ตัวละครที่ไม่ดี เป็นตัวละครที่มีความคิดและการกระทำที่ตรงกันข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม ซึ่งทำให้ตัวละครไม่สามารถดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยมไว้ได้ ตัวละครจึงประสบกับความทุกข์ในการดำเนินชีวิต ตัวละครดังกล่าวนี้มีลักษณะตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม ช่วยทำให้แนวคิดที่ต้องการนำเสนอเด่นชัดขึ้น ปรากฏการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านตัวละครที่ไม่ดี จำนวน 19 ตัวละคร จากนวนิยาย 11 เรื่อง ได้แก่ รินลดา เรย์ พล และพจน์ จากเรื่อง 29 กุมภาพันธ์ ปกป้อง ชายขับแท็กซี่ และชายชรา จากเรื่อง Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า พงษ์ กับ แสน จากเรื่อง ใต้ฟ้าเดียวกัน พรหมมล กับ แม่ จากเรื่อง ดั่งฝนโปรยไฟ ไหม กับ พ่อ จากเรื่อง ตุ๊กตาไล่ฝน ทาร์ล จากเรื่อง ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ ธเนศ จากเรื่อง คนบ้าที่หน้าประตู คิม จากเรื่อง เรื่องราวของข้าวมันไก่ สมเกียรติ จากเรื่อง ราตรี พายัพ จากเรื่อง ตะลุยกแดนหิมพานต์ และ พระอินทร์ จากเรื่อง ลำนาคพิภพ ดังนี้

ในเรื่อง 29 กุมภาพันธ์ ปรากฏตัวละครที่มีบทบาทสำคัญ 4 ตัวละคร ที่เกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ ทั้งหมดล้วนประสบกับความทุกข์จากการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ ได้แก่ “รินลดา” หญิงสาวที่เกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ เป็นตัวละครที่ไม่ดีจากการไม่เข้าใจการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตเรื่องกรรม ว่ามนุษย์ย่อมต้องได้รับผลจากการกระทำ การที่รินลดาเป็นต้นเหตุทำให้พ่อแม่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุในวันคล้ายวันเกิด ส่งผลให้เธอในอิทธิพลของชะตาเกิดของตนว่าทำให้ต้องมีชีวิตที่เปลี่ยวเหงาตลอดไป รินลดาจึงกลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย และจมอยู่กับความทุกข์ในอดีต ดังที่พล ชายหนุ่มที่รินลดา รัก ได้กล่าวถึงลักษณะของรินลดาเมื่อแรกพบ ดังนี้

ถึงแม้เธอจะมีใบหน้าที่น่ารักเพียงใด เธอก็ไม่ได้ดูโดดเด่นในสายตาผมมากนัก ...
... แต่น่าแปลกที่เวลานั้นผมกลับแอบเหลือบตามองเธอเป็นพัก ๆ อย่างไม่รู้ตัว อาจเป็นเพราะดวงตาเศร้าสร้อยของเธอที่ราวกับตุ๊กตาที่ถูกจัดวางท่าไว้ให้หยุดค้างอยู่เช่นนั้น
ที่แปลกยิ่งกว่า ผมรู้สึกเจ็บเหงาไปกับเธอด้วยอย่างบอกไม่ถูก¹

ความเปลี่ยวเหงาในชีวิตของรินลดาเกิดจากการมองโลกในแง่ร้าย เพราะเชื่อว่าชะตาเกิดมีผลต่อชะตาชีวิต รินลดาจึงเป็นตัวละครที่ไม่ดีเพราะไม่เข้าใจการมองเห็นสัจธรรมของชีวิต

¹ เกรียงไกร วชิรธรรมพร. (2548). 29 กุมภาพันธ์. หน้า 30-31

เรื่องกรรม ว่าการกระทำนำไปสู่ผล การเชื่อว่าชะตาเกิดมีอิทธิพลกำหนดชะตาชีวิตทำให้รินดา มองโลกในแง่ร้าย เชื่อว่าตนต้องดำเนินชีวิตอย่างเปลี่ยวเหงาตลอดไป จึงดำเนินชีวิตอย่างมีความ ทุกข์

ในขณะที่ “เรย์” หลานสาวของรินดา เป็นตัวละครที่ไม่ดีจากการไม่เห็นคุณค่าของชีวิต ตนเอง เรย์ถูกแม่ทอดทิ้งตั้งแต่เกิดจึงพยายามแสวงหาความรักที่ตนไม่เคยได้รับจากแม่ด้วยการมี อาชีพเป็นหญิงขายบริการ ดังนี้

เคยมีคนบอกฉันว่า การที่เราจะใช้ชีวิตอยู่อย่างคุ้มค่าได้ เราต้องทำตัวของเราให้มีคุณค่าเข้าไว้ มันเป็นคำพูดที่ฟังดูแล้วดีเหลือเกิน แต่ฉันไม่ค่อยจะเชื่อมั่นเท่าไหร่นัก เพราะฉันไม่เห็นว่าการที่ฉันพยายามรักษาคุณค่าของตัวเองมันจะมีประโยชน์กับฉันสักเท่าไร

ฉันเคยรักไอ้ผู้ชายคนนั้นจนหัวปักหัวปำ ให้มันได้ทุกอย่าง ... แต่มันก็ทิ้งฉันไป

ฉันเคยคิดว่าตัวเองมีคุณค่าเวลาที่อยู่กับมัน แต่เปล่าเลย มันเป็นแค่สิ่งที่ฉันคิดไปเองเท่านั้น ฉันเลยไม่รู้ว่าคุณค่าของชีวิตคนมันวัดได้ยังไงกันแน่

ฉันไม่รู้ว่าคุณค่าของตัวเองอยู่ตรงไหน เพราะงานที่ฉันทำ ใคร ๆ เขาก็บอกกันว่า มันเป็นงานที่ไร้ศักดิ์ศรี ลดคุณค่าในตัวเองให้ต่ำลง แต่บอกตามตรงนะ ว่าการเป็นสาวไซด์ไลน์ มันทำให้ฉันรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองมีค่ามากขึ้นไปอีกด้วยซ้ำไป

สิ่งมีชีวิตที่เห็นกระหายที่เรียกว่า...ผู้ชาย...ทั้งหลาย ยอมแลกเงินจำนวนไม่น้อย เพื่อที่จะได้มีเซ็กส์กับฉันเพียงแค่นั้นเดียว ผู้ชายเป็นร้อย ๆ คนที่ฉันเคยผ่านมา ตั้งแต่พวกหนุ่ม ๆ ยังไม่บรรลุนิติภาวะยันคนแก่คราวพ่อ ต่างก็มองว่าฉันเป็นสิ่งสวยงามทั้งนั้น... นี่หรือเปล่าละที่เรียกว่าคุณค่า¹

การที่เรย์แสวงหา “ความรัก” เพื่อทำให้ชีวิตของตน “มีคุณค่า” ส่งผลให้เรย์เลือกเป็นหญิงขายบริการ เรย์จึงเป็นคนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีความทุกข์โดยแสวงหาความรักอย่างไม่สิ้นสุด ในขณะที่ไม่เคยรักและเห็นคุณค่าของชีวิตตนเอง เรย์เลือกที่จะทำแท้งภายหลังจากท้องไม่มีพ่อพร้อมตัดสินใจฆ่าตัวตายเพื่อหลีกหนีความทุกข์ การกระทำของเรย์แสดงถึงหญิงสาวที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการไม่เห็นคุณค่าของชีวิต ซึ่งเป็นผลมาจากการไม่ได้รับความรักจากครอบครัว

“พล” เป็นตัวละครที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ จากการยึดติดอยู่กับความโกรธแค้นพ่อจนทำให้ไม่เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขกับครอบครัวในปัจจุบัน พลโกรธพ่อที่

¹ แหล่งเดิม. หน้า 84-85

ทุ่มเทกับการทำงานจนกระทั่งไม่มีเวลาดูแลภรรยาที่ป่วยหนัก จึงไม่ให้อภัยพ่อและย้ายออกจากบ้านภายหลังจากที่แม่เสียชีวิต ดังที่พลกล่าวแก่พ่อ ดังนี้

“ตอนที่แม่อยู่ แม่ต้องการพ่อ พ่อมาอยู่กับแม่ได้มัย... ไม่ได้! แล้วนี่พ่อจะเอาอย่างไรละ แม่ตายไปตั้งกี่ปีแล้ว ที่นี้พ่อต้องการแม่บ้าง รู้สึกยังโง่งมบ้างละ ความรู้สึกที่ไม่มีคนที่ต้องการอยู่ด้วยนะ ผมบอกพ่อได้เลย... พ่อร้องไห้เท่าไร แม่ก็ไม่กลับมาหาพ่ออีกแล้ว พ่อควรจะทำใจเสียทีนะ เหมือนกับที่ผมทำใจแล้วว่าผมเสียแม่ไปเพราะพ่อ!”¹

ความโกรธแค้นที่พลมีต่อพ่อทำให้พลไม่อาจดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขร่วมกับพ่อ ครอบครัวเพียงคนเดียวที่เหลืออยู่ พลจึงเป็นตัวละครที่ไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในปัจจุบัน แสดงถึงการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการยึดติดกับความโกรธแค้นในอดีต ทำให้ต้องมีความทุกข์ในปัจจุบันได้

ตัวละคร “พจน์” ชายชราผู้โดดเดี่ยวเพราะไม่ได้รับการอภัยจากลูก เป็นตัวละครที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ จากการไม่เห็นคุณค่าของชีวิตตน ด้วยการฆ่าตัวตายเพื่อหนีความโดดเดี่ยว เนื่องจากชายชราให้ความสำคัญกับงานมากกว่าครอบครัว ทำให้ไม่ได้อยู่ดูแลภรรยาที่ป่วยด้วยโรคภัยจนกระทั่งภรรยาเสียชีวิต พจน์จึงไม่ได้รับการอภัยจากพลที่เป็นลูกและต้องดำรงชีวิตอย่างโดดเดี่ยวในที่สุด ดังนี้

ผมพยายามหาความสุขให้กับครอบครัว ในตอนนั้นผมเฝ้าครุ่นคิด ว่าความสุขของครอบครัวคือการมีพร้อมทุกอย่างที่คนในครอบครัวต้องการ หรือเพียงแค่นี้ทุก ๆ คนอยู่กันอย่างพร้อมหน้า

ผมคิดว่าสิ่งที่ผมทำคือการทำให้ครอบครัว แต่ดูเหมือนผมจะตอบคำถามผิด ... ผมทำเวรทำกรรมอะไรไว้ สวรรค์ถึงพรากเอาครอบครัวอันสงบสุขของผมไป ทั้งที่มันเกิดจากความผิดพลาดเพียงนิดเดียว แต่มันก็ไม่อาจแก้ไขอะไรได้เลยจ้ะหรือ²

การที่ชายชราเห็นความสำคัญของงานมากกว่าการใช้เวลาอย่างมีความสุขกับครอบครัว นำไปสู่การสูญเสียครอบครัว ความโดดเดี่ยวทำให้ชายชราตัดสินใจฆ่าตัวตายในที่สุด การกระทำ

¹ เกรียงไกร วชิรธรรมพร. (2548). 29 กุมภาพันธ์. หน้า 151-152

² แหล่งเดิม. หน้า 93-94

ของชายชราแสดงถึงมนุษย์ที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ อันเกิดจากอิทธิพลของการล่มสลายของสถาบันครอบครัว

ในเรื่อง *Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า* ปราภฏตัวละครสำคัญ 3 ตัวละคร ที่ต่างประสบกับความทุกข์จนกระทั่งสิ้นหวังในการดำเนินชีวิต แสดงถึงมนุษย์ที่ไม่อาจดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตน ดังนี้

“ปกป้อง” เด็กหนุ่มที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมปลายซึ่งกำพร้าพ่อแม่ตั้งแต่ยังเด็ก เป็นตัวละครที่ไม่ดี เนื่องจากปกป้องไม่ตระหนักในการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตว่าทุกชีวิตล้วนต้องประสบกับความตาย ทำให้ปกป้องดำรงชีวิตอยู่ด้วยความทุกข์จากการสูญเสียพ่อแม่ แม้ปกป้องจะอยู่กับครอบครัวบุญธรรม แต่ก็ไม่สามารถคลายความทุกข์จากการสูญเสียพ่อแม่ได้ ส่งผลให้ปกป้องเก็บตัวและตัดขาดจากสังคมภายนอก ดังนี้

... ที่นั่นคือบ้านหลังเดียว ที่ที่ไม่มีใครเป็นพ่อและแม่ฉันจริง ๆ ทุกอย่างดูเลือนลอย ฉันสามารถถอดใครก็ได้ มีอะไรสงสัยก็ถาม และพวกเขาจะตอบตามหน้าที่ มันไม่มีสิ่งใดที่เรียกว่าความผูกพันกันอย่างแท้จริง ไม่มีเส้นด้ายถักทอสานจนแน่นหนึบ ไม่มีความทรงจำ ไม่มีอะไรที่พอจะเยียวยาความเจ็บปวดของการพลัดพราก”¹

ปกป้องนับว่าเป็นตัวละครที่ไม่ดีของตนเอง เนื่องจากไม่ตระหนักในการมองเห็นสัจธรรมของชีวิต ว่าทุกชีวิตต้องพบกับความไม่แน่นอนของชีวิต อันเป็นธรรมชาติของโลก ทำให้ปกป้องต้องดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความเศร้าและไร้ความหวัง

“ชายขับแท็กซี่” ชายวัยกลางคนที่มีอาชีพขับแท็กซี่กลางคืน ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตน จากการดำเนินชีวิตอย่างไร้ความหวัง การประกอบอาชีพอย่างไร้จุดหมายและประสบปัญหาครอบครัวเนื่องจากภรรยาขอหย่า ทำให้ชายขับแท็กซี่ประสบกับความสิ้นหวังในการดำเนินชีวิต ดังที่กล่าวกับชายชรา ดังนี้

“ผม...ใช้ชีวิตผิดพลาดมาตลอด ผมเลือกทางเดินที่ไม่ควรเลือก ไม่ได้...เอ่อ...ทำในสิ่งที่อยากจะทำมากนัก เสเพล ใช้ชีวิต...เปล่าประโยชน์ บางครั้งผม...ก็ไม่ว่าควรทำอย่างไร ทั้ง ๆ ที่ผมใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย แต่ว่า ...ผมได้แต่ปลอบใจตัวเองว่ามันถูกต้องแล้ว ไม่มีอะไรผิดพลาด ไม่มีอะไรผิดพลาด”²

¹ วรจิตติ มโนสร้อย. (2555). *Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า*. หน้า 168-169

² แหล่งเดิม. หน้า 82

ชายขับแท็กซี่สิ้นหวังในชีวิตเพราะคิดว่าตนเลือกทางเดินชีวิตผิดพลาดมาโดยตลอด แสดงถึงมนุษย์ที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง นำไปสู่ความสิ้นหวังในการดำเนินชีวิต และเลือกจบชีวิตโดยการฆ่าตัวตายในที่สุด

“ชายชรา” เป็นตัวละครที่ไม่ดี เพราะให้ความสำคัญกับทรัพย์สินและความเจริญทางวัตถุ จึงทำทุกอย่างเพื่อเงินและอำนาจบารมี แม้จะต้องทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย โดยไม่มีศีลธรรมในจิตใจ ในท้ายที่สุด ชายชราตระหนักว่าทรัพย์สินสมบัติที่ได้มาจากการกระทำผิดล้วนไม่อาจสร้างความสุขได้ ดังนี้

ฉันเติบโตใหญ่ แต่ในขณะเดียวกัน เวลาที่ช่วงชิงชีวิตของเราไปเรื่อย ๆ

วันหนึ่งเรื่องแปลกประหลาดก็เกิดขึ้นในขณะที่ฉันนั่งอยู่ในห้องโถงใหญ่พร้อมบริวาร เพอร์นิเจอร์ราคาแพงแสดงความหรูหราฟูฟ่องออกมาอย่างไร้ความหมาย ฉันมองออกไปยังอาณาจักร รู้สึกเหมือนกำลังติดอยู่ในรังโอ้อวดที่ตัวเองสร้างขึ้น ในวินาทีนั้นทุกอย่างที่ฉันมีมันค่อย ๆ เลือนหายจากเหมือนควันบุหรี่ที่ลอยอ้อยอิ่งในอากาศ เหมือนว่าจู่ ๆ โต๊ะหินราคาแพง ที่วีจอยักษ์ รถคันโต บ้านหลังใหญ่ ทุกอย่างที่คุณเคยภาคภูมิใจได้ระเหิดออกไปจากชีวิต ฉันมองไม่เห็น หรือถ้าพูดให้ถูกก็คือในวินาทีนั้นไม่มีสิ่งใดมีค่าอีกต่อไป บางอย่างผิดแปลกแตกต่างเกินจะอธิบายได้

ฉันกุมมือตัวเองไว้แน่น ลูบแหวนเพชรเม็ดใหญ่บนนิ้วกลาง ฉันมีทุกอย่างที่ต้องการ แต่ฉันไม่มีความสุข ไม่มีความสุขเลยสักนิด ทำไมนะหรือ ไม่รู้ ฉันไม่รู้ ไม่ว่ามีเงินมากมายเท่าไร แต่ทำไมทั้งหมดนี้ ความชั่วร้ายอันแสนสาหัสสากรรจ์ ความมืดที่ยังลึกลงไปในใจตัวเอง เหมือนกับว่ามันยังไม่เคยออกมาโลดแล่น ป่าวร้องออกมาว่าทั้งหมดนี้ไม่ใช่อย่างที่เห็น ไม่มีสิ่งใดมีคุณค่า ไม่มีสิ่งใดไร้ค่า มันว่างเปล่า และล่องลอยออกไปนอกอวกาศ¹

ชายชราต้องประสบกับความทุกข์แม้จะมีชีวิตที่มั่งคั่ง แสดงให้เห็นว่า การดำเนินชีวิตที่ให้ความสำคัญกับทรัพย์สินและความเจริญทางวัตถุนำไปสู่การขาดศีลธรรม เป็นการดำเนินชีวิตที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยม นำไปสู่ความทุกข์

ในเรื่อง **ใต้ฟ้าเดียวกัน** “พงษ์” เป็นตัวละครที่ให้ความสำคัญ แสดงถึงมนุษย์ที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์เพราะขาดศีลธรรม พงษ์ให้ความสำคัญกับทรัพย์สินและความเจริญทางวัตถุ ซึ่งส่งผลให้พงษ์กระทำผิดศีลธรรมและประสบกับความทุกข์ เริ่มจากการกระทำผิด

¹ วรจิตติ มโนสร้อย. (2555). *Good Morning Sunshine* แสงฉายในยามเช้า. หน้า 110-111

จรรยาบรรณของบริษัท โดยบอกข้อมูลลับเพื่อแลกกับเงิน ดังที่พงษ์ได้เล่าถึงการกระทำผิดของตนในอดีต ดังนี้

ตอนนั้นเองที่ผมเห็นลู่วางใหม่ มีคนมาเสนอให้ผมบอกข้อมูลลับของทางบริษัท แค่ตัวเลขไม่กี่ตัวแลกกับค่าเหนื่อยที่มากกว่าเงินเดือนผมทั้งเดือน ผมรู้ว่ามันผิดจรรยาบรรณ และถ้าถูกจับได้ นั่นหมายความว่าอาชีพการงานของผมถึงกาลอวสาน แต่ลูกผมกำลังจะเข้าโรงเรียน เมียผมก็ลาออกมาแล้ว แกมตอนนั้นเธอก็ดันท้องลูกคนที่สองอีก มันต้องใช้เงินทั้งสิ้น¹

พงษ์ยอมกระทำผิดเพื่อแลกกับเงิน เมื่อมีฐานะร่ำรวย พงษ์แสวงหาความสุขจากความมั่งคั่งของทรัพย์สินที่ไม่คำนึงถึงศีลธรรม โดยนอกใจภรรยาไปมีความสัมพันธ์กับเลขาที่มีสามีอยู่แล้ว ดังนี้

ผมกับเธอตกลงกันว่าความสัมพันธ์ของเราแม้จะก้าวหน้าไปถึงขั้นไหนก็ตาม แต่ก็จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวครอบครัวของตน ก็เพราะความใจเด็ดแบบนี้ไง ทำให้ผมอดไม่ได้ที่จะเก็บเกี่ยวความหอมหวานจากดอกไม้หนามแหลมดอกนี้อยู่บ่อยครั้ง ก่อนและหลังเวลางาน²

ในครั้งที่พงษ์เฝ้าระวังจากความผิดที่พลังมือขวาเลขาตายเพราะโกรธที่เลขาบังคับให้ตนหย่ากับภรรยา แม้ว่าจะทำให้สามีของเลขาต้องกลายเป็นแพะรับบาป ทำให้พงษ์ไม่อาจมีความสุขได้ ดังที่พงษ์ตระหนักถึงความทุกข์ที่ตนได้กระทำผิดกับแสน สามีของเลขา ดังนี้

“อันที่จริง ฉันเห็นฟ้าหลังลูกกรงแบบเดียวกับแกมาตลอดนั่นแหละ เราต่างตกอยู่ในใต้ฟ้าผืนเดียวกัน ของแกมองเห็นผ่านลูกกรง แต่ของฉัน มันฝังอยู่ในใจ บาปกรรมที่ฉันทำนี่แหละ กักขังฉันไว้นานเป็นสิบ ๆ ปี ฉันขอโทษที่ทำร้ายแก ทำร้ายมิน อภัยให้ฉันได้ไหม ให้มันจบเสียตรงนี้ได้ไหมแสน”³

¹ ณัฐนี ตามไท. (2553). *ใต้ฟ้าเดียวกัน*. หน้า 20

² *แหล่งเดิม*. หน้า 46

³ *แหล่งเดิม*. หน้า 149

พงษ์ตระหนักว่าการกระทำที่ไร้ศีลธรรมของตนนำไปสู่การสร้างความทุกข์ในจิตใจตนเอง บาปกรรมที่พงษ์ก่อเปรียบเหมือนการถูกลงทัณฑ์จาก “ฟ้า” ซึ่งเป็นกฎแห่งกรรม บทลงโทษที่พงษ์ได้รับทำให้พงษ์เกิดความทุกข์เสมือนกับการถูกกักขังไว้หลัง “ลูกกรง” การที่พงษ์ให้ความสำคัญกับทรัพย์สินและความเจริญทางวัตถุจนประพฤติดีศีลธรรม เป็นการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ อันเป็นเหตุที่ทำให้ต้องประสบกับความทุกข์

เช่นเดียวกับ “แสน” ตัวละครที่ไม่ดีจากการกระทำบาปมาทั้งชีวิต แสนรับจ้างทำงานผิดกฎหมายให้กับผู้มีอิทธิพลแต่ไม่เคยถูกจับกุมเลยสักครั้ง แต่ในที่สุด แสนต้องติดคุกจากการเป็นแพะรับบาปในคดีที่ “พงษ์” ชำ “มิน” ภรรยาของแสน ส่งผลให้แสนได้มีโอกาสตระหนักถึงความผิดบาปอื่น ๆ ที่ตนได้เคยก่อไว้ ดังนี้

“ถ้าไม่ทำเขา เขาก็ทำผม”

เอาแต่คิดเข้าข้างตัวเอง ไม่เคยเลยที่จะนึกถึงคนอื่น

ไม่เคยคิดว่าคนที่ผมฆ่า มีเมียมีลูกมีเมีย

ไม่เคยคิดว่าคนที่ผมทำร้าย มีพ่อแม่แม่อยู่ข้างหลังไหม

ไม่เคยคิดว่าเงินที่ผมให้มัน คือแรงผลักดันให้อ้อมอกของชายอื่น

ไม่เคยคิดว่าอิสรภาพที่เอ้อมไม่ถึงนี้ เป็นเพราะผมก่อกวนขึ้นมาเอง¹

การที่แสนรับจ้างฆ่าคนมาทั้งชีวิต แสดงถึงการประกอบอาชีพที่ไม่มีศีลธรรม แสนจึงเป็นตัวละครที่ไม่ดีเพราะขาดเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ การติดคุกเป็นผลจากการกระทำที่นำไปสู่ความทุกข์ แสนจึงเป็นตัวละครที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ที่ไม่ดำรงศีลธรรมในจิตใจ อันเป็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ ส่งผลให้ต้องประสบกับความทุกข์

ในเรื่อง **ตั้งฝนโปรยไฟ** “พรรษมล” หญิงสาวอายุ 24 ปี เป็นตัวละครสำคัญที่แสดงถึงมนุษย์ที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการไม่ให้ความสำคัญกับปัจจุบัน เพราะจิตใจจมอยู่กับความทุกข์จากความผิดของแม่ในอดีต พฤติกรรมของตัวละครสอดคล้องกับความหมายของชื่อ “พรรษมล” อันมีที่มาจากคำว่า “พรรษ + มล” ซึ่งราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมาย “พรรษ” หมายถึง “ฝน”² และ “มล” หมายถึง “ความมัวหมอง ความสกปรก ความไม่บริสุทธิ์”³ ดังนั้น “พรรษมล” จึงมีความหมายว่า ความมัวหมองของฝน อันมีลักษณะเช่นเดียวกับจิตใจของพรรษมล

¹ ณัฐนี ตามไท. (2553). *ใต้ฟ้าเดียวกัน*. หน้า 125

² ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. หน้า 807

³ แหล่งเดิม. หน้า 882

ที่มีใจมัวหมองเต็มไปด้วยความโกรธแค้นแม่จากสิ่งที่แม่กระทำผิดต่อตนในอดีต ดังที่พระชมลกล่าวถึงความทุกข์ในปัจจุบันที่เกิดจากเหตุการณ์ในอดีต ดังนี้

อดีตทั้งดงามและขมขื่นไม่เคยหายไปไหน ความทรงจำไม่เคยพร่าเลือนอย่างจริงจัง มันฝังอยู่ในใจฉัน อยู่ในโลกเร้นลับใบนั้น เหมือนเมื่อเราซุกซ่อนของไว้ในลิ้นชัก บางอารมณ์เราก็หิบบันออกมาดู แต่บางทีมันก็ออกมาเอง อาจแค้นมาทอยทัก แต่บางครั้งก็มีพลังรุนแรง จนทำให้ปัจจุบันชุ่มมัวอึมครึม

วันคืนเหล่านั้นผ่านไปแล้ว ฉันที่นั่งหายใจอยู่ตรงนี้ ไม่ใช่เด็กหญิงข้างหน้าต่างคนนั้นอีกแล้ว

ฉันต้องคอยบอกตัวเองอย่างนี้ซ้ำ ๆ เพื่อที่จะจุดดึงตัวเองขึ้นมาจากห้วงเหวแห่งความทรงจำปวดป่วน มันอาจเป็นไปได้หากอยู่กับตัวเองเงียบ ๆ คนเดียว ฉันพอจะจัดการให้มันกลับไปอยู่ในที่ที่ควรอยู่ได้ แต่ในยามที่อยู่ใกล้แม่นั้น รวากับพลังชีวิตของฉันได้เหือดแห้งไปหมดสิ้น มันหวนไปสู่ในที่อันควรได้ยากยิ่ง เหมือนการพยายามเอาชนะแรงโน้มถ่วงมหาศาล ฉันปีนป่ายขึ้นมา เพียงเพื่อจะตกลงสู่ก้นเหวอันมืดมิดนั้นครั้งแล้วครั้งเล่า¹

การที่พระชมลยึดติดกับความโกรธแค้นในอดีต ทำให้ไม่มีความสุขในปัจจุบัน นอกจากนี้พระชมลยังวิตกกังวลกับเหตุการณ์ในอนาคต ดังนี้

ฉันเริ่มไม่แน่ใจว่ากำลังเผชิญอยู่กับอะไรกันแน่ อะไรที่น่าหวาดหวั่นกว่ากัน... ระหว่างอดีตอันเลือนจางลึนๆ ที่บางครั้งกลับชัดเจนทรงพลัง จนทำให้หวาดกลัวและเจ็บปวดได้จริง ๆ ปัจจุบันที่คลุมเครือหนักอึ้งที่หากพลังเผือกก็จะถูกกลืนกินลงหาย หรืออนาคตที่อาจเป็นไปได้เพียงห้วงกาลแห่งวันพรุ่ง ซึ่งได้แค่เห็นแต่ไม่อาจสัมผัสจับต้อง ยิ่งเอื้อมมือไปหา ก็ยิ่งเคลื่อนหนีไกลห่างออกไปเรื่อย ๆ

อะไรกันแน่ที่น่าหวาดหวั่น อะไรกันแน่²

ความทรงจำอันปวดร้าวในอดีตส่งผลให้พระชมลวิตกกังวลถึงอนาคต และไม่หวาดกลัวที่จะเริ่มต้นความสัมพันธ์ ดังจดหมายที่พระชมลบรรยายถึงสาเหตุที่ทำให้ไม่อาจรักภักดี ชายหนุ่มที่หลงรักพระชมลได้ ดังนี้

¹ อัญญรัตน์ อ่อนสุทธิ. (2549). *ดังฝนใบรยไฟ*. หน้า 90-91

² แหล่งเดิม. หน้า 213

...ชีวิตของอินแต่ละวันก็เป็นไปอย่างนี้ซ้ำใหม่ อินดำรงรอยยิ้ม เสียงหัวเราะอย่างนั้นมาเนิ่นนานนักหนา หลายเดือน หลายปี จนวันหนึ่ง ชีวิตเราก็ตกหล่นมาบรรจบกัน ณ จุดหนึ่ง แล้วก็มีคนชื่อพระชมลเข้ามาให้รู้จัก มาเป็นเพื่อนมิตร แต่หากแปรเปลี่ยนความสัมพันธ์ไปเป็นคนรัก... เรารู้ อินก็รู้ จังหวะก้าวอย่าง รูปแบบการดำเนินชีวิตของเราจะยิ่งสอดคล้องกันมากขึ้น ๆ กลมกลืนจนแทบเป็นหนึ่งเดียว

ระยะห่างระหว่างเราจะหดแคบลง ตัวตนเราจะลดทอนลง ขณะที่ความผูกพันจะยิ่งพูนทวี

วินาทีนั้นเองที่เราเพิ่งตระหนักว่า ทำไมจึงรู้สึกปลอดภัยในความสัมพันธ์อันคลุมเครือมากกว่าจะให้มันแจ่มกระจ่างชัดเจน

ชีวิตที่เติบโตมากับความโดดเดี่ยวและเอาแน่เอานอนไม่ได้ มันมักกระซิบให้เราได้ยินว่า ความเจ็บปวดนั้นแปรผันตรงกับความผูกพันเสมอ สิ่งหนึ่งสิ่งใดเพิ่มอีกสิ่งก็จะเพิ่มตาม และความเจ็บปวดนั้นอาจเพิ่มขึ้นในอัตราวิญญูได้เสียด้วย

จำได้มั๊ย ที่เราเคยบอกอินว่า ความสามารถในการอยู่คนเดียวได้เป็นสิ่งที่เราภูมิใจเสียยิ่งกว่าอะไร เราไม่เคยมีเจตนาทำลายความเหงาและความเจ็บเลย เราอยู่กับมันได้ อย่างเป็นมิตร นั่นแหละ...ที่เราไม่แน่ใจว่ามันจะยังคงอยู่ หากชีวิตเราสองคนได้ขับเคลื่อนไปในจังหวะที่สอดคล้องกลมกลืนกันขนาดนั้นแล้ว

เรากลัวที่จะสูญเสียมันไป

วันหนึ่งหากความสัมพันธ์ยุติลง เราจะเอาเรี่ยวแรงจากไหนมาหล่อเลี้ยงชีวิตที่โดดเดี่ยวนั้นได้อีกครั้งละ หัวจิตหัวใจดวงเดิมที่เต็มไปด้วยบาดแผลนานนั้น คงไม่อาจทนทานอะไรได้อีกแล้ว

ขอโทษนะอิน ที่วันนั้นเราอธิบายให้ฟังได้แค่ “อย่าเพิ่งจริงจังเลย” แม้รู้ว่าอินจะฟังเราก็ตาม แต่ก็พูดได้เท่านั้น เท่านั้นจริง ๆ อินคิดว่าเราเลียดเย็นไร้หัวใจหรือเปล่า หรือเป็นสิ่งที่ชีวิตที่น่าสมเพชเวทนา

เรา...ความคิดแบบนั้นมันน่าหดหู่ เราเป็นคนมองโลกแง่ร้าย แต่เอาใจช่วยหน่อยได้ไหม เรากำลังพยายามที่จะมองเห็นให้ได้ว่าโลกใบนี้น่าอยู่เพียงใด อย่างที่อินมองเห็นอยู่ไกลๆ พยายามที่จะพูดให้ได้เต็มปากว่า “ดีใจที่ได้เกิดมาบนโลกใบนี้” อย่างที่อินชอบพูดเสมอ ๆ

พระชมล

7 พ.ย. 49

วันที่เราไม่เจอกัน¹

¹ แกร์ติกาล. (2551). *ดั่งฝนโปรยไฟ*. หน้า 223-225

จดหมายของพระชมลได้ออกเล่าความรู้สึกที่พระชมลมีต่ออิน ชายหนุ่มที่พระชมลรัก แต่ไม่กล้าเริ่มต้นความสัมพันธ์ ทำให้เห็นถึงสาเหตุที่ทำให้พระชมลไม่อาจรักอินได้ ว่าเป็น เพราะการยึดติดกับความทุกข์ในอดีต ซึ่งนำไปสู่การกังวลกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พระชมล จึง “มองโลกในแง่ร้าย” และไม่อาจดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในปัจจุบัน นับว่าพระชมลเป็น ตัวละครที่ไม่ดีจากการไม่ให้ความสำคัญกับปัจจุบัน การเขียนบรรยายความรู้สึกของพระชมลใน รูปแบบจดหมาย ช่วยเน้นย้ำแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การให้ความสำคัญกับปัจจุบัน ทำให้ผู้อ่าน ตระหนักถึงความทุกข์และสาเหตุความทุกข์ของตัวละคร รวมไปถึงวิธีการดับทุกข์โดยพยายามที่จะ เห็นคุณค่าของการเกิดมาบนโลก อันเป็นวิถีทางของแนวคิดมนุษยนิยม

นอกจากนี้ ตัวละครรอง “แม่” ของพระชมล นับเป็นตัวละครที่ไม่ดีเช่นกัน เนื่องจาก ดำเนินชีวิตอย่างไม่รู้คุณค่าของชีวิต ภายหลังจากสามีเสียชีวิต แม่กลายเป็นผู้หญิงที่ไม่ใส่ใจลูก โดยมีความรักใหม่กับเด็กหนุ่ม ทุกครั้งที่มีการปากเสียงกับสามีมักทำร้ายลูกบ่อยครั้ง แม่หันเข้าหา อบายมุขเมื่อชายหนุ่มทิ้งไป ตามที่พระชมลได้เล่าพฤติกรรมของแม่ผ่านสายตาของตนเองดังนี้

มนุษย์คงไม่อาจเอาชนะกับความเจ็บปวดได้ง่าย ๆ แม้จะผ่านมันมาแล้วสักกี่ครั้ง
คืนนั้นแม่ของเด็กหญิงกลับเข้าห้องมาตอนตีสอง ด้วยสภาพเมามาอย่างเต็มที่
แล้วก็เริ่มทะเลาะกับชายหนุ่มอีกครั้ง เสียงดังขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นการตบตี ไม่มีใครยอม
ใคร เด็กหญิงเข้าไปห้ามอยู่ตรงกลางระหว่างสองร่างที่กำลังโถมทะยานเข้าหากันอย่างบ้า
คลั่ง เศษแก้วเล็กละเอียดตามพื้นจนลึกลงไปในเนื้อไม้ได้ผ่าเท้าทั้งสองข้าง จนเธอรู้สึกเจ็บ
แปลบ ๆ เสียงร้องไห้ห้ามปรามระคนไปกับเสียงคำทออันหยาบคาย พลอยทำให้คนข้างห้อง
ตื่นไปด้วย จนเธอชินเสียแล้วกับสายตาดำหนะคนดูถูกยามรุ่งเช้า

เด็กหญิงไม่ได้นอนอีกเลยกระทั่งถึงเช้าวันอังคาร ค่าสินของวันนั้นและต่อไปอีก
สองสามวันเธอจะต้องหลับไปพร้อมกับกลิ่นเหล้าที่คลุ้งไปทั่วห้อง แม่ของเธอจะร้องไห้
ร้องให้พร่ำพรรณนาอยู่อย่างนั้นสักสองสามวัน เมื่อชายหนุ่มหายหน้าไป

บางคืนถ้าหล่อนเกิดหงุดหงิดมากหน่อย ไป ๆ มา ๆ ก็หาเรื่องเอากับเด็กหญิง
ผมมาจนได้ แล้วทั้งมือทั้งเท้าเป็นได้ทุบตีลงบนเนื้อตัวลูกสาวที่นอนอยู่ข้าง ๆ นั้นเอง แล้ว
หลังจากนั้น เมื่อทั้งสองกลับมาคืนดีกันก็จะทำราวกับไม่เคยมีเรื่องราวอย่างคืนวันจันทร์
เกิดขึ้น ชีวิตอันสุขสงบก็จะดำเนินไปอย่างนั้นอยู่สี่ห้าวัน ช่างสั้นนัก หากแต่ยังหลงเหลือ
ช่วงเวลาให้หัวใจดวงเล็กได้มีเวลาปะติดปะต่อชิ้นส่วนที่แตกสลายได้บ้าง เพื่อที่จะตกลง
เป็นเสียง ๆ อีกครั้ง...และอีกครั้ง¹

¹ อัญญรัตน์ อ่อนสุทธิ. (2549). *ดั่งฝันในรอยไฟ*. หน้า 28

แม่เป็นตัวละครที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ ปัญหาชีวิตทำให้แม่หลงมัวเมาในอบายมุขและไม่ใส่ใจเลี้ยงดูลูกให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ แสดงให้เห็นว่าแม่ดำเนินชีวิตอย่างไม่รู้คุณค่าของชีวิตตนเองและลูก ซึ่งเป็นการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ ส่งผลให้แม่ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และทำให้พระภุมมที่เป็นลูกไม่อาจเติบโตอย่างมีความสุข

ในเรื่อง **ตุ๊กตาไล่ฝน “ไหม”** เด็กหญิงอายุ 15 ปี เป็นตัวละครสำคัญที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการยึดติดอยู่กับปมด้อยที่เกิดจากความพิการของตน การถูกสังคามรังเกียจและปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมเพราะขาซ้ายพิการด้วยโรคโปลิโอตั้งแต่กำเนิด ส่งผลให้ไหมมีความสุขกับปมด้อย ดังที่ไหมกล่าวถึงความรู้สึกของตนเอง ดังนี้

ฉันเป็นโปลิโอที่ขาข้างซ้ายมาตั้งแต่เกิด ขาซ้ายจึงลีบเล็กและสั้นกว่าขาข้างขวา บ่อยครั้งที่ฉันมองดูขาคนอื่น ๆ และเปรียบเทียบกับขาของตัวเอง ผลลัพธ์จากการเปรียบเทียบคือความน้อยเนื้อต่ำใจทุกครั้งไป ฉันจึงพยายามที่จะไม่ก้มมองไปที่ขาของใคร แต่เมื่อเงยหน้าขึ้นมาก็พบว่าคนอื่นกำลังก้มมองขาฉันอยู่ ฉันอยากบอกคนเหล่านั้นเสียเหลือเกิน ขาของฉันไม่ใช่สิ่งที่น่ามองเลย โดยเฉพาะถ้าจะมองด้วยสายตาสมเพชดูแคลน ขอลอว่าได้มอง เพราะฉันอดที่จะน้อยเนื้อต่ำใจไม่ได้¹

ไหมน้อยใจที่เกิดมาเป็นคนพิการ และเห็นว่าตนไม่มีคุณค่าในสายตาคนอื่น นับว่าไหมนำความพิการมาเป็นปมด้อยที่นำไปสู่การไม่เห็นคุณค่าชีวิตของตน ปมด้อยดังกล่าวทำให้ไหมมีจิตใจหดเหี้ยม ดังในครั้งที่ไหมเก็บสุนัขและแมวมาเลี้ยง แต่พ่อไม่อนุญาตให้เลี้ยง ไหมจึงฆ่าสัตว์ทั้งสอง เพียงเพราะไม่อยากให้คนอื่นมีความสุขจากการเลี้ยงสัตว์เหล่านั้น เช่นเดียวกับที่ตนต้องมีชีวิตที่โดดเดี่ยวและเปลี่ยวเหงาเพราะไม่เป็นที่ต้องการของเพื่อน ๆ ดังนี้

พ่อไม่ให้เลี้ยง จึงได้แต่อุ้มหมาน้อยเดินร้องไห้กลับไปยังสะพาน...

...ฉันยื่นมือซึ่งประคองตัวเจ้าหมาน้อยผู้นำสงสารออกไปนอกราวสะพาน

มันเดินร่นด้วยความกลัว บิดตัวไปมา

ฉันมองเห็นเงาของเด็กผู้หญิงคนหนึ่งในดวงตาสีดำสนิทคู่นั้น ดวงตาซึ่งระริกไหว

หวั่นหวาด มันครางหึ่ง ๆ ร้องขอบางสิ่งบางอย่างจากฉัน

“ฉันเลี้ยงแกไว้ที่บ้านไม่ได้ แต่ฉันก็ไม่อยากให้ใครได้แกไป”

พูดอย่างแผ่วเบา พร้อม ๆ กับปล่อยมือ²

¹ ศักดา สาแก้ว. (2551). *ตุ๊กตาไล่ฝน*. หน้า 21-22

² แหล่งเดิม. หน้า 154

ฉันแอบอุ้มชบาออกมาในวันที่แจ่มไม่อยู่บ้าน เดินมาหยุดยืนอยู่ที่เดิม...กลาง
สะพาน

ฉันนึกกลัวชบาจะว่ายน้ำเป็น จึงเอายางรัดผมสีเขียวในกระเป๋าสีลอมัดขาคุหลังไว้
แน่น

ชบาตื่นขึ้น

ฉันรู้สึกเสียใจกับสิ่งที่กำลังจะทำ แต่ก็ไม่อยากให้ชบาอยู่กับแจ่ม และ
ไม่อยากให้ชบากลับไปอยู่บ้านด้วย เพราะกลัวพ่อจะทำร้ายชบาเหมือนลูก ๆ ของ
มัน

อีกอย่างฉันก็ไม่อยากให้ชบาเป็นของใคร นอกจากฉัน

ฉันไม่มีทางเลือก และบังคับตัวเองไม่ได้เลย

ฉันยื่นมือออกไปนอกราวสะพานอย่างปวดร้าว โดยหันหน้าชบาเข้าหาตัว
อยากสบตาชบาเป็นครั้งสุดท้าย อยากให้ชบาเห็นว่าฉันร้องไห้...ร้องไห้เสียใจที่ชบา
เลือกแจ่ม ไม่ใช่ฉัน¹

ไหมฆ่าสุนัขและแมวเนื่องจากพ่อไม่อนุญาตให้เลี้ยงสัตว์ไหมจึงไม่ต้องการให้คนอื่นมี
ความสุขจากการมีสัตว์เลี้ยง ในขณะที่ตนไม่มีความสุข โดยเฉพาะชบา แมวของแจ่ม แสดงให้เห็น
ว่าความพิการทำให้ไหมเกิดปมด้อยและเกิดความคิดว่าตนไม่เป็นที่ต้องการของทุกคน ไหมจึงมี
จิตใจโหดร้ายต่อทั้งมนุษย์และสัตว์ ดังอีกเหตุการณ์ที่พ่อกับแม่แยกทางกัน แม่ของไหมเลือกที่จะ
ทิ้งไหมกับน้องและเดินทางไปต่างประเทศเพื่ออยู่กับสามีชาวต่างชาติ ปมด้อยเรื่องความพิการถูก
ตอกย้ำอีกครั้งเมื่อไหมไม่เป็นที่ต้องการของแม่ ไหมจึงตัดสินใจฆ่าแม่และน้องเพื่อยุติความทุกข์
จากการถูกทอดทิ้ง ดังนี้

ฉันโน้มตัวลงกอดแม่เป็นครั้งสุดท้าย

แม่ในอ้อมกอดยังคงทำให้ฉันรู้สึกอบอุ่น ถึงแม้ร่างของแม่จะเย็นชืดราวกับก้อน
น้ำแข็งก็ตาม

“ไหมหลงรักความรู้สึกตอนกอดแม่ มันอบอุ่นและปลอดภัย แต่ตอนที่แม่ทิ้ง
ไหมไป ไหมได้แต่กอดตัวเองอย่างปวดร้าว” ฉันพูดอย่างพยายามบังคับตัวเอง
ไม่ให้ร้องไห้ กัดปากขบฟันพูด “แต่แม่คะ ไหมขอโทษ บางครั้งไหมรู้สึกที่ไหม
บังคับตัวเองไม่ได้เลย ไหมไม่อยากให้แม่ทิ้งไหมไปอีก”²

¹ ศักดา สาแก้ว. (2551). *ตุ๊กตาใต้ฝน*. หน้า 155

² แหล่งเดิม. หน้า 168

การที่โหมตัดสินใจฆ่าแม่และน้องเพราะไม่อยากถูกทอดทิ้ง แสดงให้เห็นว่าปมด้อยเรื่องความพิการทำให้โหมรู้สึกว่าคุณค่าและไม่ใช่สิ่งที่ต้องการของคนอื่นอยู่ตลอดเวลาความรู้สึกไม่เป็นที่ต้องการนี้เองที่ทำให้โหมมีความทุกข์และไม่อยากให้คนอื่นมีความสุข การปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมของคนรอบข้างจึงนำไปสู่การลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตัวเองลงนำไปสู่ความทุกข์และการตัดสินใจกระทำในสิ่งที่เลวร้าย

“พ่อ” เป็นอีกตัวละครสำคัญที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการไม่เสริมสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ของ “โหม” ลูกสาวพิการในฐานะสถาบันครอบครัว โดยการเป็นว่าโหมไม่มีคุณค่าและเป็นภาระในการเลี้ยงดู ดังเหตุการณ์ที่พ่อไม่อนุญาตให้โหมเลี้ยงสุนัข เพราะเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระ ดังนี้

“พ่อให้เลือกระหว่างเอามันไปปล่อยไว้ที่เดิม หรือจะยอมถูกตี”

พ่อยื่นข้อเสนอ และพ่อก็รู้ว่าฉันไม่มีทางเลือกอย่างอื่นนอกจากอย่างแรก เอามัน

ไปปล่อยไว้ที่เดิมตรงเชิงสะพาน

“แค่ฉันเลี้ยงแก มันยังมีภาระไม่พอหรือยัง ถึงได้ขยันทหาระมาเพิ่มให้

อีก จะพูดเป็นครั้งสุดท้าย เอามันไปทิ้งไว้ที่เดิม ก่อนจะถูกตี”¹

การที่พ่อเห็นว่าการเลี้ยงลูกสาวพิการเป็น “ภาระ” เช่นเดียวกับการเลี้ยงสุนัข แสดงให้เห็นว่าพ่อใช้ความพิการของลูกเป็นตัวตัดสินคุณค่าความเป็นมนุษย์ของลูกสาว เช่นเดียวกับเหตุการณ์ที่พ่อตำหนิโหมหลังจากที่ถูกครอบครัวแฉ เพื่อนนักเรียนร่วมห้องต่อว่า เพราะโหมเข้าใจว่าแมวที่เก็บมาเลี้ยงเป็นแมวจรจัด ดังนี้

“แคะทำให้ฉันขายหน้าไปถึงไหน” พ่อจ้องเขม็งมาที่ฉัน “ที่ฉันมีลูกพิการยังสร้าง

ความขายหน้าให้ไม่พอหรือยัง”

คำพูดของพ่อทำให้หัวใจฉันมีสภาพดังกบแก้วที่กำลังร้าว ความเจ็บปวดวิ่งชาน

อยู่ในรอยร้าวนั้น ก่อนหัวใจจะแตกสลายอย่างไม่เหลือชิ้นดี...²

การที่พ่อตอกย้ำถึงความพิการว่าเป็นสิ่งสร้างความขายหน้า เป็นการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของลูกในฐานะสมาชิกของสังคม ซึ่งเป็นการตอกย้ำให้โหมตระหนักว่าตนเป็นบุคคลที่ไม่มี

¹ คักดา สาแก้ว. (2551). *ตุ๊กตาไล่ฝน*. หน้า 121

² แหล่งเดิม. หน้า 52-53

คุณค่า เพราะสร้างความอับอายให้กับพ่อ ส่งผลให้ไหมไม่อาจมีความสุขในฐานะมนุษย์ที่มีคุณค่าความเป็นมนุษย์เทียบเท่ากับบุคคลอื่นในสังคม

ในเรื่อง **ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ** “ทาร์ล” ชายวัยกลางคน เป็นตัวละครสำคัญที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ จากการไม่เข้าใจการมองเห็นสัจธรรมของชีวิต จึงดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ทาร์ลพยายามกลับไปแก้ไขอดีตโดยขึ้นรถไฟไร้กาลเวลาเพื่อให้ตนไม่ต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ดังที่ทาร์ลกล่าวแก่ผู้คุมรถไฟ ดังนี้

“ข้าผิดพลาดอีกแล้ว ต่อไป...ครั้งต่อไป ข้าจะไม่ทำพลาดอีก ข้าจะทำให้มันกลับมาสมบูรณ์พร้อมเหมือนเดิม ข้าจะต้องมีความสุขให้ได้ เจ้าต้องช่วยข้านะ เจ้าแมวสวมรองเท้าบูต เจ้าต้อง...ช่วยข้า”

และรถไฟไร้กาลเวลาก็ทำตามคำสัญญานั้น...

ด้วยการดูดดึงเขาออกจากโลกแห่งความตายที่เขาเสียเป็นคนมอบให้ ให้โอกาสและความเป็นไปได้ทั้งหมดในการย้อนเวลาซ้ำแล้วซ้ำเล่านับสิบนับร้อยครั้ง และจุดสิ้นสุดของเส้นทางที่เลือกแก้ไขนั้นไม่เคยสมบูรณ์และสวยงามอย่างที่คาดหวังไว้

ทาร์ลพยายามแก้ไขอดีตเพื่อได้ดำเนินชีวิตอยู่กับภรรยา เนื่องจากไม่ตระหนักในความไม่แน่นอนของชีวิต ว่ามนุษย์ทุกคนย่อมต้องตาย ทาร์ลจึงสูญเสียคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เพราะต้องทุกข์จากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก

ในเรื่อง **คนบ้าที่หน้าประตู** “ธเนศ” เป็นชายหนุ่มที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ เนื่องจากไม่รู้จักรักและเข้าใจตนเอง จึงพยายามดำเนินชีวิตเพื่อให้ผู้อื่นเกิดความพึงพอใจอยู่เสมอ ธเนศใช้ความมั่งคั่งทางการเงินเป็นสิ่งที่วัดความสุขในชีวิต สอดคล้องกับความหมายของชื่อที่ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า “เจ้าแห่งทรัพย์ หรือ คนมั่งมี”² ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับชีวิตของธเนศ อันมีที่มาจาก การได้รับการปลูกฝังแนวคิดสมบูรณแบบจากครอบครัวและโรงเรียน โดยไม่เข้าใจจิตใจตนเองอย่างแท้จริง ทำให้ธเนศพยายามรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของตนเพื่อให้คนอื่นชื่นชม แต่ไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลรอบข้าง ดังการดำเนินชีวิตในวัยเด็ก ดังนี้

¹ อภิญา จงสุขกิจพานิช. (2555). *ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ*. หน้า 300

² ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. หน้า 595

ยิ่งเด็กชายตะเกียกตะกายสู่ความเป็นเลิศมากขึ้นเท่าใด ระยะห่างระหว่างเขากับเพื่อนร่วมชั้นก็ยิ่งมากขึ้น ไม่มีเด็กคนไหนสนใจว่าเขาเป็นเด็กเรียนดีหรือได้รับเลือกเป็นตัวแทนรับรองแขกผู้ใหญ่ของโรงเรียน **ทองนึ่งกินข้าวคนเดียว อ่านหนังสือคนเดียว และมีความสุขกับคำชื่นชมของครูอยู่คนเดียว เขารู้ว่ายิ่งสูงก็ต้องหนาวกว่าชาวบ้านเป็นธรรมดา เพราะอย่างไรก็ดีกว่าทนร้อนอยู่ที่พื้นเบื้องล่างเป็นไหน ๆ¹**

การมีสถานะที่เหนือกว่าคนอื่นในวัยเด็กจากการเป็นเด็กเรียนดีและมีความประพฤติดี ทำให้ธเนศเติบโตเป็นคนที่ยามรักษาภาพลักษณ์และสถานะทางการเงินที่ดีเพื่อรับคำชื่นชม และการยอมรับจากบุคคลรอบข้างเช่นเดียวกับเมื่อครั้งยังเป็นเด็ก แต่ในขณะที่ธเนศคิดว่าตนมีความสุขจากการดำเนินชีวิตดังกล่าวอยู่นั้น จิตใจส่วนลึกกลับมีความทุกข์อย่างไม่รู้ตัวจนกระทั่งเกิดอาการทางจิตและประสาทหลอน ซึ่งธเนศไม่เคยสังเกตมาก่อน ดังนี้

เขาไม่คิดว่าตนมีปัญหาอะไรในการทำงาน เพราะทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาและผ่านไปก็ราบรื่นอย่างที่ควรจะเป็น ชีวิตส่วนตัวก็ดีใช้ได้ เขามีเงินเก็บพอสมควร ส่งเสียน้องสาวเรียนแทนพ่อแม่โดยยังเหลือให้ท่านทั้งสองใช้จ่าย ตอนนั้นก็กำลังผ่อนห้องพักของโครงการมีระดับใจกลางเมืองอย่างไม่เหนื่อยยาก **ชีวิตของเขาแทบไม่มีอะไรขาดตกบกพร่องเลย จนกระทั่งเขาเข้าทดสอบทางจิตวิทยาและพบจิตแพทย์ตามนโยบายของบริษัทเป็นครั้งที่สองในชีวิตการทำงานปีที่เจ็ด และได้รู้ว่าตัวเองอาจมีอาการ พันเพื่อนผสมประสาทหลอนแบบชั่วคราวชั่วคราว²**

ธเนศเกิดความทุกข์จากการดำเนินชีวิตตามแนวคิดสมบูรณแบบ เพราะไม่รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงถึงแนวทางการดำเนินชีวิตที่ทำให้ตนมีความสุข ในท้ายที่สุด ความทุกข์จากการดำเนินชีวิตทำให้ธเนศต้องการที่จะฆ่าตัวตาย แสดงให้เห็นว่า การไม่รู้จักและเข้าใจตนเองเป็นการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่มีอิสระในการเลือกดำเนินชีวิต ส่งผลให้มนุษย์ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้

ในเรื่อง **เรื่องราวของข้าวมันไก่ “คิม”** เด็กสาวชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นตัวละครสำคัญที่มีความทะเยอทะยานเนื่องจากถูกหล่อหลอมค่านิยมเรื่องการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต คิมเป็นตัวละครที่ไม่ดีของตนเนื่องจากทะเยอทะยานที่จะได้ทำงานมีเกียรติและได้ค่าตอบแทนสูง โดยไม่ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ตนมีและความถนัดของตน

¹ ดิฆปัญญ มณีนุ่ม. (2561). *คนบ้าที่หน้าประตู*. หน้า 50

² แหล่งเดิม. หน้า 96

บางที...มันคงจะเกิดมาจากการที่คิมเรียนสูงเกินไป และทะเยอทะยานในสิ่งที่ดูเกินตัวไปบ้างในสายตาของคนอื่น ๆ จนดูเหมือนกับว่าคิมมองการขายข้าวมันไก่เป็นอาชีพที่ไม่เหมาะกับตน... ชีวิตในอนาคตของคิมจะต้องสวยหรู และเป็นไปได้สูงกว่านี้มาก คิมจะหาเงินได้เท่า ๆ กับเสี่ย หรืออาจจะมากกว่า แต่จะต้องไม่เหนื่อยมากเท่าเสี่ย¹

ความทะเยอทะยานที่จะมีชีวิตสวยหรูของคิม เพื่อหลีกเลี่ยงการประกอบอาชีพขายข้าวมันไก่ ซึ่งเป็นกิจการของครอบครัว แสดงถึงการไม่เห็นคุณค่าของตนเองและสิ่งที่มี ทำให้ภายหลังจากที่คิมเรียนจบในมหาวิทยาลัยและได้ประกอบอาชีพตามที่สังคมเห็นว่ามีเกียรติ คิมกลับมีความทุกข์ ดังนี้

ประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาสอนให้คิมรู้ว่า ใ้ตายยังไงคิมก็ไม่มีวันจะหนีไปจากข้าวมันไก่ได้พ้น ความเหนื่อยล้าของการดิ้นรน รวมกับความผิดหวังจากความทะเยอทะยาน ทำให้คิมได้ย้อนมองดูตัวเองมากขึ้น และทำใจยอมรับไปได้ในที่สุดว่าข้าวมันไคนั้นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตตนมาตั้งแต่เกิด และเป็นสิ่งที่แสดงตัวตนของคิมได้ชัดเจนที่สุดเลยด้วยซ้ำ... ถ้ามันเหนื่อยมาก ๆ จนทนไม่ไหวจริง ๆ ก็เห็นทีว่าจะต้องลาออกจากการให้รู้แล้วรู้รอด แล้วกลับมาอยู่ที่นี้ ขายข้าวมันไก่อย่างที่เคยทำ²

ชีวิตการทำงานที่มีเกียรติซึ่งคิมพยายามเพื่อให้ได้มากกลับทำให้คิมรู้สึกเหนื่อยล้า เพราะคิมไม่เห็นคุณค่าของ “ข้าวมันไก่” ทำให้ไม่ต้องการสานต่อกิจการที่เป็นมรดกตกทอดจากครอบครัว การที่มนุษย์ไม่ตระหนักถึงคุณค่าของตนและสิ่งที่มี แสดงถึงมนุษย์ที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง นำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างไม่มีความสุข

ในเรื่อง **ตะลุยกแดนหิมพานต์ “พายัพ”** เป็นนายทุนที่ลักลอบเข้าไปยังป่าหิมพานต์และแสวงหาผลประโยชน์โดยการบุกรุกผืนป่า พายัพเป็นตัวละครที่ไม่ดี เนื่องจากโลภและคิดหาผลประโยชน์จากป่าหิมพานต์โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อธรรมชาติและสัตว์ป่า ดังนี้

พายัพได้รวบรวมเงินทุนทั้งหมดที่ได้มา จ้างนักออกแบบชั้นเยี่ยมในการก่อสร้างดินแดนสวรรค์ซึ่งตั้งอยู่บนเกาะร้างแห่งหนึ่งกลางมหาสมุทร โดยดินแดนแห่งนี้จะมีครบทุกอย่างที่นักท่องเที่ยวแสวงหา ไม่ว่าจะเป็นที่พักชั้นเยี่ยม ท่ามกลางสวนดอกไม้สวยงาม

¹ วาสเทพ เกตุเพชร. (2550). *เรื่องราวของข้าวมันไก่*. หน้า 21-22

² แหล่งเดิม. หน้า 267

พันธุ์ ปศุสัตว์ใหญ่ที่มีบรรดาสัตว์ป่าหิมพานต์วิ่งเล่นไปทั่ว และโครลอสเทียมยักษ์ที่สามารถจำลองการต่อสู้ของเหล่าสัตว์ป่าทั้งหลายไว้ภายใต้โดมแก้วสูง แน่แน่นอนว่ามันจะเป็นอาณาจักรสวรรค์ที่ยิ่งใหญ่และดึงดูดผู้คนมากมายจากทั่วสารทิศให้หลั่งไหลเข้ามาเยี่ยมชม ...

...ปัญหาใหญ่ประการที่สองที่พ่ายแพ้กำลังเผชิญอยู่ในระหว่างการสร้างแดนสวรรค์ก็คือ เงินทุนจำนวนมหาศาลที่เราไม่อาจหาได้จากธุรกิจไม้แปรรูปเพียงอย่างเดียว ก่อนธุรกิจทัวริซึมใหญ่ของเขาจะเกิดขึ้น แน่แน่นอนว่าเขาต้องหาแหล่งเงินทุนอื่นมาทดแทน นั่นก็คือที่มาของการสร้างโรงงานผลิตเฮโรอีนภายในบริเวณด้านในของเกาะกลางสี่ตันตร และธุรกิจค้าสัตว์ป่าหิมพานต์ที่มีลูกค้าเป็นมาเฟียหลายรายจากทั่วประเทศต่างให้ความสนใจ

เงินจำนวนมากที่ได้มาจากธุรกิจสองชนิดนี้ทำให้อำนาจและความยิ่งใหญ่ของชายผู้นี้ไปได้ไกลเกินกว่าผู้คนทั้งหลายที่รับรู้เรื่องราวจะยื่นมือเข้ามายุ่งเกี่ยว¹

ความโลภของพ่ายแพ้แสดงให้เห็นจากการทำธุรกิจลักลอบตัดไม้และค้าสัตว์ป่าหิมพานต์เพื่อรวบรวมเงินทุนสำหรับสร้างป่าหิมพานต์ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับธรรมชาติ นับว่าพ่ายแพ้ไม่มีศีลธรรมในจิตใจ คิดถึงแต่การหาประโยชน์จากธรรมชาติพร้อมกับทำลายธรรมชาติในขณะเดียวกัน การไม่ดำรงศีลธรรมในจิตใจแสดงถึงมนุษย์ที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์

ในเรื่อง **ราตรี “สมเกียรติ”** เป็นตัวละครสำคัญที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ เนื่องจากไม่คำนึงถึงความเท่าเทียมกันของมนุษย์ จากการกระทำที่สมเกียรติและกลุ่มเพื่อนล้อเลียน “ราตรี” เด็กลูกครึ่งแอฟริกัน-ไทย ว่า “ -- ดำ -- แห้ง -- หย็อง”² เพื่อให้ราตรีรู้สึกแปลกแยกจากคนในสังคมชนบทอีสานอยู่เสมอ แสดงถึงการไม่เคารพในความแตกต่างด้านบุคลิกของผู้อื่น นอกจากนี้ สมเกียรติยังรังแกบ๊ารัก เพราะบ๊ารักมีพฤติกรรมแปลกประหลาดแตกต่างจากคนในสังคม เนื่องจากมีความผิดปกติทางจิต ดังเหตุการณ์ที่ราตรีพยายามช่วยเหลือบ๊ารักจากการถูกสมเกียรติและเพื่อนปาลูกมะยมใส่ ดังนี้

¹ สิริกาญจน์ ศุภเลิศภรณ์. (2546). *ตะลุยแดนหิมพานต์*. หน้า 164-165

² ศักดา สาแก้ว. (2552). *ราตรี*. หน้า 21

ฉันวิ่งมาขึ้นทางแขนกวางบังบ๊ารักไว้ “อย่าทำอย่างนั้นนะ”

“คนบ้าไม่เจ็บหรือไง” กองพลพูดด้วยเสียงสูง

“คนบ้าไม่มีหัวใจ” วิสาทำหน้ายียวน

“คนบ้าหัวใจเป็นก้อนหิน” เทิดศักดิ์ว่า “ไม่เห็นจะหนีไปไหนเลย”¹

การที่สมเกียรติล้อเลียนรูปลักษณ์ของราตรีและทำร้ายร่างกายบ๊ารัก โดยไม่สนใจความทุกข์ของทั้งสองคน แสดงให้เห็นว่าสมเกียรติไม่คำนึงถึงความเท่าเทียมในความเป็นมนุษย์ของคนอื่นที่แตกต่างจากคนในสังคม สมเกียรติจึงเป็นตัวละครที่ไม่ดีของสมาชิกในสังคมตามแนวคิดมนุษยนิยม ที่กล่าวว่ามนุษย์ล้วนมีคุณค่าและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ส่งผลให้ราตรีกับบ๊ารักต้องดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความทุกข์

ในเรื่อง **ลำนาคพิภพ** “พระอินทร์” ผู้ครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เป็นตัวละครสำคัญที่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น จากการครอบงำผู้ถูกปกครองเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน เพราะต้องการสร้างความมั่นคงและอำนาจให้กับตนเอง จึงมอบหมายให้พระวรุณ หรือ “นายเพิ่ม” คิดแผนการปกครองที่สามารถสร้างเสถียรภาพให้กับสวรรค์ ดังนี้

“ปัญหา คือ เมื่อเราเป็นเทพแล้วเราได้สิทธิ์ของเทพเจ้าครบถ้วนหรือยัง เพื่อนพอใจเพียงแค่นี้คนอื่นมายกมือไหว้ปลก ๆ และกล่าวสรรเสริญเท่านั้นหรือ”

มหาเทพประกาศอย่างทรงพลังอำนาจ “เพื่อนว่าการที่ข้าลงทูลลงแรงยึดราไชศวรรค์มาจากพระยาไพจิตรนั้นเป็นไปเพื่อให้ได้ขึ้นเป็นกษัตริย์แห่งเทพแล้วจบกระนั้นหรือ! ไม่หรือ! ข้าไม่ใช่คนที่มีวิสัยทัศน์คับแคบเพียงนั้น คนอย่างข้าเมื่อเป็นใหญ่แล้วจะต้องเปลี่ยนฟ้าแปลงดิน ให้ชื่อของข้าปรากฏอยู่คู่กับโลกนี้ไปชั่วกัลปาวสาน โลกจะต้องรุ่งเรืองถึงขีดสุดในยุคของข้า!!!”

เข้มแข็ง องอาจ เจียบแหลม แน่วแน่ คุณสมบัติประการต่าง ๆ ยังคงเป็นที่คาดเดาได้จากพระอินทร์ผู้นำของเหล่าเทพ เมื่ออยู่ตรงหน้าคนคนนี้ ไม่ว่าใครก็ต้องนอบน้อมยอมตาม

“เพิ่มเพื่อนรัก เราจะสร้างโลกแห่งอุดมคติด้วยกัน ข้ามีเรื่องมอบหมายให้เพื่อนร่างแผนการยึดครองและปกครองพิภพทั้งหมด แผนที่จะทำให้ทุก ๆ ชีวิตในโลกมีความร่มเย็นเป็นสุข โดยเน้นไปที่ “เสถียรภาพสูงสุดของดาวดึงส์”²

¹ พงศ์ศรณ ภูมิวัฒน์.(2551). ลำนาคพิภพ. หน้า 103

² แหล่งเดิม. หน้า 38-39

แนวคิดของพระอินทร์ที่จะปกครองพิภพโดยเน้นให้สวรรค์ได้ผลประโยชน์สูงสุด นับว่าเป็นแผนการปกครองที่ไม่คำนึงถึงหลักการปกครองตามหลักมนุษยนิยม ทำให้ผู้ถูกปกครองสูญเสียประโยชน์จากการถูกปกครองจากระบบการปกครองดังกล่าว จึงขาดอิสระเสรีภาพในการดำเนินชีวิต ที่ต้องคอยเช่นสรวงเทพเจ้าเพื่อหวังที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้น แสดงให้เห็นว่าพระอินทร์ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกปกครอง ซึ่งตามแนวคิดมนุษยนิยมนั้น สถาบันการเมืองต้องมีหน้าที่ปกครองโดยยึดความเสมอภาค อิสระภาพ และความสุขสงบของสังคม โดยไม่มุ่งหวังผลประโยชน์จากผู้อยู่ใต้การปกครอง

การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านตัวละคร ปรากฏตัวละคร 2 ลักษณะที่มีลักษณะตรงข้ามกัน คือ ตัวละครที่ดี กับตัวละครที่ไม่ดี ตัวละครที่ดีเป็นตัวละครที่พบมากที่สุด จำนวน 21 ตัวละคร แสดงถึงมนุษย์ที่มีความคิดและพฤติกรรมตามแนวคิดมนุษยนิยม ส่งผลให้ตัวละครดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และมีส่วนในการพัฒนาสังคมและสร้างสังคมที่สงบสุข ในขณะที่ตัวละครที่ไม่ดีเป็นตัวละครที่พบรองลงมา จำนวน 19 ตัวละคร แสดงถึงความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม โดยตัวละครมีการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนเองหรือลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตัวละครอื่นในเรื่อง ทำให้ต้องประสบกับความทุกข์ในการดำเนินชีวิต หรือมีส่วนสร้างให้ตัวละครอื่นในเรื่องประสบกับปัญหาหรือความทุกข์ เป็นการเน้นย้ำให้ผู้อ่านเห็นผลเสียที่เกิดจากการไม่ดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยม และนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมจากการที่ตัวละครที่ไม่ดีมีความทุกข์ในชีวิต นำไปสู่การพยายามแสวงหาทางออกของชีวิตด้วยการดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยม การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมแบบคู่ตรงข้ามจึงช่วยทำให้แนวคิดมนุษยนิยมที่นำเสนอในตัวละครที่ดีมีความเด่นชัดขึ้น

มีข้อสังเกตว่าตัวละครส่วนใหญ่ที่ยุวศิลป์ป็นสร้างขึ้นมาเป็นเด็กและเยาวชน ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “เด็ก หมายถึง บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และ เยาวชน หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ถึง 24 ปีบริบูรณ์”¹ ซึ่งตัวละครเหล่านี้เป็นภาพแทนของสมาชิกในสังคมที่มีศักยภาพ สามารถตระหนักถึงแนวทางดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขตามแนวคิดมนุษยนิยม นำไปสู่การดำรงคุณค่าชีวิตของตนทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และตระหนักถึงการพัฒนาร่วมกันในฐานะพลเมืองของสังคม จึงนับว่ายุวศิลป์ให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยมของเด็กและเยาวชน ด้วยการนำเสนอแนวคิดผ่านตัวละครเด็กและเยาวชน ที่ใช้วิธีการนำเสนอผ่านตัวละครแบบ

¹ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2561). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 - 2564*. หน้า 7

คู่ตรงข้ามที่เด่นชัด เพื่อให้ผู้อ่าน โดยเฉพาะกลุ่มผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชนได้สังเกตเห็น
แนวทางการดำเนินชีวิตในฐานะของผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชาติสืบไป

4.2 การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านฉากและบรรยากาศ

ฉากและบรรยากาศมีความสำคัญต่อการสร้างความสมจริงในนวนิยาย และยังมี
ความสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในตัวละครอีกด้วย ดังที่พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย
ได้ให้ความหมายไว้ว่า

ภูมิหลังของเหตุการณ์และตัวละครในงานเขียนประเภทเรื่องเล่า (narrative) ได้แก่
นวนิยายและเรื่องสั้น คำว่า ฉากท้องเรื่อง หมายถึงถึง สถานที่ เวลา บรรยากาศ บริบท และ
สิ่งแวดล้อมในตัวเรื่อง เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ระบบการเมือง วิถีชีวิต ฉาก
ท้องเรื่องเป็นองค์ประกอบของนวนิยายและเรื่องสั้นที่ทำให้ผู้อ่านทราบเรื่องราว หรือ
เหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจบุคลิกลักษณะภาวะทาง
อารมณ์และจิตใจของตัวละครอีกด้วย¹

ฉากและบรรยากาศจึงมีความสำคัญในนวนิยาย ซึ่งนักเขียนจำเป็นต้องสร้างความ
กระฉับกระเฉงในเรื่องดังที่ ธัญญา สังขพันธานนท์ ได้กล่าวถึงความสำคัญว่า “เรื่องเล่าทั่วไป ไม่ได้มี
จุดมุ่งหมายเบื้องต้นเพียงเฉพาะการนำเสนอแนวคิดที่เป็นนามธรรมเท่านั้น แต่ผู้แต่งจะต้องให้
ความกระฉับกระเฉงในสิ่งที่เป็นรูปธรรมแก่ผู้อ่านด้วย และสิ่งที่ปรากฏในเรื่องเล่าที่เป็นรูปธรรม ก็คือฉาก
และสถานที่นั่นเอง”²

ในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) นอกจากยุวศิลปินจะสร้าง
ฉากและบรรยากาศเพื่อเป็นสถานที่และบรรยากาศที่ปรากฏอยู่ในเหตุการณ์ของเรื่องแล้ว
ยุวศิลปินยังสร้างฉากและบรรยากาศเพื่อนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตาม
ลักษณะของฉากและบรรยากาศที่ปรากฏ 3 ลักษณะ ได้แก่ ฉากและบรรยากาศเฉพาะปัจเจก
บุคคล ฉากและบรรยากาศทางสังคม และฉากและบรรยากาศทางธรรมชาติ ดังนี้

4.2.1 ฉากและบรรยากาศเฉพาะปัจเจกบุคคล

ฉากและบรรยากาศที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในลักษณะปัจเจกบุคคล ได้แก่ สถานที่
ส่วนตัวและเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในลักษณะเฉพาะปัจเจกบุคคล มีความสำคัญต่อการที่บุคคลเกิด

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย. หน้า 199

² ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539). วรรณกรรมวิจารณ์. หน้า 189

ความตระหนักในวิถีทางดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยม ว่าเป็นวิถีทางที่สามารถดำรงคุณค่า และสร้างความสุขให้กับชีวิตมนุษย์ได้ ปรากฏวิธีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านฉากที่เป็น พื้นที่ปัจเจกบุคคล 7 เรื่อง ได้แก่ 29 กุมภาพันธ์ ตึกตาโล่ฝน ดั่งฝนโปรยไฟ เรื่องราวของข้าว มั่นไก่อ่ ได้ฟ้าเดียวกัน Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า และ คนบ้าที่หน้า ประตู ดังนี้

ในเรื่อง 29 กุมภาพันธ์ บ้านของชายชราเป็นสถานที่ย้ำเตือนความล้มสลายของสถาบัน ครอบครัวที่นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง สถาบันทางสังคมกับมนุษย์ บ้านเป็นสถานที่ของ ตัวละครหนึ่งในเรื่องที่เกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ วันเกิดที่มีคำทำนายว่าจะมีชะตาชีวิตที่ เปลี่ยนเหวี่ยง ชายชราต้องดำเนินชีวิตด้วยความเปลี่ยนแปลงภายในบ้าน หลังจากที่ พล ลูกชายหนี เพราะโกรธแค้นพ่อที่ให้ความสำคัญกับงาน และไม่ดูแลแม่ที่ป่วยจนกระทั่งแม่เสียชีวิต บ้านที่เป็น สถานที่แห่งความสุขของครอบครัวได้กลายเป็นสถานที่ที่ทำให้ชายชรามีความทุกข์จากการสูญเสีย ครอบครัว ดังการใช้ชีวิตอย่างเงิบเหวี่ยงในคืนวันที่ 29 กุมภาพันธ์ ที่เป็นวันเกิดของชายชราและ ลูก ดังนี้

29 กุมภาพันธ์

23:30 น.

คืนนั้น ความมืดได้ปกคลุมไปทั่วห้องที่ตกแต่งด้วยเครื่องเรือนลายไม้สีน้ำตาลเข้ม เกือบทั้งหมด เหลือเพียงแสงสว่างแสบตาจากโทรทัศน์ขนาด 34 นิ้ว

บนจอแก้วสี่เหลี่ยมนั้น กำลังฉายภาพของดาราวัยรุ่นชื่อดังคนหนึ่งกำลังลื่น แจ็กพ๊อตเกมโชว์อยู่อย่างตื่นเต้น แต่ดูเหมือนว่าภาพเหล่านั้นจะมีได้อยู่ในสายตาค้นเลื่อน ลอยที่มาจากฝั่งตรงข้ามของจอโทรทัศน์เครื่องนั้นเลยแม้แต่น้อย

เมื่อมองไปรอบ ๆ ห้องจะเห็นว่า เครื่องเรือนทุกชิ้นถูกจัดวางอย่างมีระเบียบ ราวกับ มีคนคอยจัดวางและปิดกวาดเช็ดถูมันอยู่ตลอดวันละหลายครั้ง ภายในตู้กระจกครอบห้อง มีของตกแต่งวางอยู่มากมาย เทียบเคียงได้กับพิพิธภัณฑ์ขนาดย่อมทีเดียว โชคร้ายที่ความ มืดหม่นภายในห้องอาจทำให้ของตกแต่งบ้านเหล่านั้นดูหมองลงไปบ้าง ทั้งถ้วยชามสีคราม จรดลายทองที่มองเห็นได้เพียงแค่อีกหนึ่ง เพราะพื้นที่สีดำหม่นแผ่คลุมราวกับทวงแหวนถ้วย ชามเหล่านั้นไว้ มียอมให้ใครได้เห็นคุณค่าของมันอย่างเต็มที่ แจกันสโตนโดโรปส์ฟ้าใสม ผมนกับควมมืดจนยากจะแยกออกว่าเป็นสีฟ้าหรือสีน้ำเงินหม่นกันแน่ ทีวีเพลงโบราณสี แดงเลือดนกที่เปิดทิ้งไว้ ซึ่งน่าจะหยุดบรรเลงเพลงของมันมานานพอสมควร ของทุกชิ้นล้วน ดูมีราคา และออกจะเชยไปสักนิดสำหรับการตกแต่งบ้านแบบทั่ว ๆ ไปในปัจจุบัน

แต่คงไม่แปลกนักสำหรับชายชราซึ่งกำลังนั่งเหม่ออยู่บนโซฟาหนังแท้ ที่ตั้งอยู่ห่าง จากจอโทรทัศน์เพียงไม่กี่เมตร ชายชราผู้มีผมสีดอกเลา รูปร่างท้วม แต่งกายด้วยเสื้อเชิ้ตคอ

ปกสีเทาหม่น ๆ และกางเกงสแล็คสีสีดำ สายตาที่ทอดผ่านไปยังโทรทัศน์ซึ่งอยู่ตรงหน้านั้น มิได้จับภาพใด ๆ ไว้ ทว่ามันกลับเลื่อนลอยเหมือนไม่รู้ว่าจะวางตำแหน่งไว้ที่ใดดี...

...เวลาใกล้จะพ้นผ่านเที่ยงคืนเข้าทุกที เขาก็มอมองเค้กก้อนเล็ก ๆ ก้อนหนึ่งซึ่งวางอยู่ตรงหน้า มีเทียนสีขาวยปักอยู่หนึ่งเล่ม แลดูหมองหม่นอย่างประหลาด ชายชราเงยหน้าขึ้น เอนหลังบนโซฟาช้า ๆ อย่างอ่อนล้า เขาหลับตา...¹

23 : 53 น.

ประตูห้องถูกเปิดออก ห้องทั้งห้องเงียบและมืดสนิท ชายชราจำต้องใช้แสงสว่าง สีนวลจากดวงไฟเพื่อช่วยให้มองเห็น เพราะผ้าม่านหน้าต่างถูกปิดไว้...

...ชายชรายังคงเดินสำรวจต่อไปเรื่อย ๆ แต่แล้วก็มาหยุดยืนที่หัวเตียง เขาค่อย ๆ นั่งลง ช้า ๆ บนเตียงนอนที่เรียบสนิทหลังนั้น เอื้อมหยิบของสิ่งหนึ่งจากหัวเตียงมาไว้ในมือ

กรอบรูปสีฟ้าอ่อนมีรอยขีดข่วนบนกระจกเต็มไปหมดอยู่ในมือของชายชรา เขาบิด ฝุนเบา ๆ จนสามารถมองเห็นภาพข้างในได้ชัดขึ้น แม้ว่าสีของภาพนั้นจะจางลงจน กลายเป็น สีน้ำตาลอ่อน ๆ ไปบ้างแล้วก็ตาม เป็นภาพของเด็กผู้ชายคนหนึ่ง อายุราว 8-9 ขวบ กำลัง ซี่คอชายผู้เป็นพ่ออยู่

ในมือของเด็กถือหนังสือไว้เล่มหนึ่ง สีหน้าของทั้งสองยิ้มแย้มอย่างมีความสุข ความทรงจำนั้นถูกหยุดเวลาไว้ในกรอบสีเหลี่ยมสีฟ้ากรอบนี้ ชายชราสัมผัสกระจกด้วยมือที่ ลื่นเทา

เขานั่งดูรูปนั้นด้วยความรู้สึกบางอย่างที่มวลบรยากาศรอบข้างไม่สามารถรับรู้ ความรู้สึกส่วนลึกของเขาได้ ห้องห้องนี้มีชายชรา นั่งอยู่เพียงลำพังบนเตียงนอน หลังของเขา ค้อมลงเล็กน้อย สีนวลของห้องดูหม่นลง ทุกอย่างเงียบสงัด

23:57 น.

ชายชรา นั่งดูรูปนั้นอยู่บนเตียงนอนเพียงลำพัง ทุกอย่างเงียบสงัดราวกับเวลาหยุด นิ่งไว้

23:58 น.

ชายชรายังคงนั่งดูรูปนั้นอยู่บนเตียงนอนเพียงลำพัง ทุกอย่างเงียบสงัดราวกับเวลา หยุดนิ่งไว้

23:59 น.

ชายชรายังคงนั่งดูรูปนั้นอยู่บนเตียงนอนเพียงลำพัง ร่างกายของเขาสั่นเต็ม ทุกอย่างเงียบสงัด²

¹ เกรียงไกร วชิรธรรมพร. (2548). 29 กุมภาพันธ์. หน้า 17-19

² แหล่งเดิม. หน้า 21-23

บรรยากาศมืดหม่นของบ้านในคืนวันที่ 29 กุมภาพันธ์ คืนที่เคยเป็นวันฉลองวันเกิดของชายชรา กับลูกชาย ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกเปลี่ยนเหวี่ยงของตัวละคร การที่ชายชราระลึกถึงความทรงจำที่เคยมีร่วมกับลูกชายภายในบ้าน แสดงถึงความรักความผูกพันระหว่างพ่อที่มีต่อลูก เมื่อชายชราต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวภายในบ้านที่เคยมีความทรงจำที่มีความสุขร่วมกับลูกชาย ทำให้ชายชรายิ่งรู้สึกเปลี่ยนเหวี่ยงมากขึ้น อันเป็นสิ่งที่พ้องกับความเชื่อเกี่ยวกับชะตาเกิดของผู้ที่เกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ในเรื่อง ว่าหากไม่มีเพื่อนฝูงรายล้อม จะต้องใช้ชีวิตที่เปลี่ยนเหวี่ยงตลอดไป แต่ในขณะเดียวกัน สาเหตุที่ชายชราต้องอยู่อย่างเปลี่ยวเหงา กลับไม่ได้เกิดจากชะตาเกิด แต่เกิดจากความไม่เข้าใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งตามแนวคิดมนุษยนิยม สถาบันครอบครัว มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากเป็นสถาบันแรกสุดที่เสริมสร้างคุณค่าให้กับมนุษย์ มอบความรักและกำลังใจให้มนุษย์ดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ฉากและบรรยากาศของบ้านที่มืดหม่นนี้ นำเสนอภาพของสถาบันครอบครัวที่ล่มสลาย ที่ทำให้มนุษย์ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความทุกข์ เพื่อเน้นย้ำถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวที่มีต่อมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยมเรื่องสถาบันทางสังคมกับมนุษย์ให้เด่นชัดขึ้น แสดงให้เห็นว่า สถาบันครอบครัวมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง การล่มสลายของสถาบันครอบครัวนำไปสู่ความสิ้นหวังในการดำเนินชีวิตอยู่ของมนุษย์ ดังที่ชายชราตัดสินใจฆ่าตัวตายเพื่อยุติความเปลี่ยวเหงาในชีวิตในคืนวันเกิดในที่สุด

ในเรื่อง **ดั่งฝนโปรยไฟ** บ้านหลังไหมเป็นสถานที่ของการเปิดรับความสุขในปัจจุบัน นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การให้ความสำคัญกับปัจจุบัน บ้านหลังนี้เป็นสถานที่ปัจเจกบุคคล เนื่องจากเป็นบ้านหลังเก่าของ “ชิน” ชายหนุ่มที่พระชมลรัก ในอดีตพระชมลเคยใช้เป็นสถานที่ชำระความโกรธแค้นที่มีต่อแม่ในวัยเด็ก โดยการหนีมารวมกลุ่มมั่วสุมกับเพื่อนที่ติดยาเสพติดเพื่อให้แม่เสียใจ บ้านหลังดังกล่าวทำให้พระชมลได้พบกับชิน ชายหนุ่มที่หลงรักพระชมลอีกครั้ง และได้รู้ความจริงว่าชินเป็นเด็กหนุ่มที่เคยช่วยเหลือตนไว้ในครั้งที่หนีมามั่วสุมยังบ้านหลังนี้ บ้านที่สงบเงียบได้ช่วยให้พระชมลเปิดใจที่จะเริ่มต้นดำเนินชีวิตอย่างอิสระโดยไม่นำอดีตมาสร้างความกังวลกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

ไม่น่าเชื่อว่าบริเวณที่บ้านนั้นตั้งอยู่จะยังไม่เปลี่ยนแปลงเลย รั้วสังกะสี ดงดอกพุทธรักษา น้ำที่ขังอยู่ตรงทางเข้า เพียงแต่รกเร็วกว่าเดิมด้วยหญ้าคา

เมื่อผลักสังกะสีเข้าไป ฉันก็มองเห็นบ้านหลังนั้นตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยว ภาพนั้นแลดูโศกเศร้า ไม่ต้องสงสัยเลยละว่ามันจะทรุดโทรมกว่าเดิมเพียงใด ชิกหนึ่งของมันทรุดลงมาแล้ว เศษไม้กระจัดกระจาย สีขาวที่ทาไว้บนไม้หลุดลอกออกมาจนเกือบหมด เผยให้เห็น

สีไม้ที่อยู่ข้างใน ปลวก มอด มาทำรังกันในวันอย่างมโหฬาร เห็นจะมีก็แต่เพียงปีบต้นนั้นที่เติบโตสง่างาม สวนทางกับความท้อโหฬารที่รายล้อมมันอยู่ ยิ่งได้น้ำส้มเฝือกจากสายฝนด้วยแล้ว มันก็ยิ่งแตกใบเขียว ออกดอกขาวสะพรั่งเต็มต้น

กลิ่นหอมหวานได้ซาแรกเข้าไปในมวลอากาศบริเวณนั้นจนลอบอบอวล

ฉันนั่งลงบนขอนไม้ตรงโคนต้น ค่อย ๆ เอนหลังพิงมันอย่างเหน็ดเหนื่อย เมื่อสายลมพัดโชยมา กลิ่นหอมมันยิ่งฟุ้งกระจาย ก็ปีแล้วหนอ...แปด...เก้า...สิบ สิบปีได้แล้วที่เคยนั่งอยู่ตรงนี้ เด็กหนุ่มเด็กสาวในวันนั้น...เด็กหนุ่มที่ถือแก้วน้ำเย็นมาให้ฉัน จะเป็นอย่างไรกันบ้าง จะดำเนินชีวิตกันไปอย่างไร คืนวันเหล่านั้นอยู่ตรงไหนในความทรงจำของพวกเขา

บางทีสิ่งที่ลากดึงฉันมาในวันนี้อาจเพราะมันเป็นแห่งที่ของความทรงจำที่ยังหลงเหลืออยู่กระมัง สถานที่อันบรรจุเรื่องราวที่พิเศษ ที่นี้ได้จารึกความคับแค้นชิงชังของฉันกับแม่เอาไว้ แต่ก็ป็นร่ายทางของการเติบโตด้วย เป็นส่วนเลี้ยวของการลงมือทดลองดู ส่วนเลี้ยวของร้อนหนาวที่ได้ผ่านพ้นมา¹

บรรยากาศอันเจียบสงบและความเก่าท้อโหฬารของบ้านส่งผลให้พระชมลระลึกถึงความทรงจำในอดีตที่ทำให้เกิดความทุกข์ในปัจจุบัน นอกจากนี้บ้านหลังดังกล่าวยังทำให้พระชมลได้พบกับธิน ชายหนุ่มที่พระชมลไม่กล้ารักเพราะกลัวว่าสิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้นกับแม่ของตนในอดีตจะเกิดขึ้นกับตนในอนาคต การได้กลับมาพบกับธินอีกครั้งภายในบ้านทำให้พระชมลเป็นอิสระจากความหวาดกลัวในอนาคตโดยให้ความสำคัญกับความสุขที่มีในปัจจุบัน ดังบทสนทนาระหว่างพระชมลกับธิน ดังนี้

“ธิน...ยัง...รู้สึกกับเราเหมือนเดิมมั้ย” ฉันรวบรวมความกล้าทั้งหมดถามออกไป

“แล้วมลูรู้สึกกับเราอย่างไรกันแน่” เขาหันหน้ามามองฉันแล้วถามอย่างจริงจัง ฉันรู้สึกได้ว่า ครั้นนี้ถ้าไม่อธิบายอะไรไปสักอย่าง จะต้องสูญเสียเขาไปจริง ๆ

“...เราไม่ได้ตั้งใจจะพูดไปอย่างนั้นนะ ไม่รู้สิ...จะอธิบายยังงี้ดี คือ...บางทีเราก็กลัวนะ กลัวสิ่งที่จะเกิด อะไรมากมายที่มองไม่เห็น...ความผูกพันบางทีมันก็เจ็บปวดนะ” ฉันยังอธิบายไม่ได้ครึ่งเท่าที่คิดไว้เลย แต่จู่ ๆ ก็เหมือนมีอะไรมาจุกตรงคอจนพูดไม่ออก แล้วทันทีที่เกิดความเจียบ ธินก็ยิ้มออกมา สายตาเขามองไปยังต้นไม้ข้างหน้าต่าง ใบเขียวใสของมันส่ายไหว ดูอบอุ่นบางเหลือเกิน

“รู้มั๊ย เราสงสัยมาตลอด ว่าวันไหนที่มลูจะยอมให้เราได้อยู่จกมลูจริง ๆ วันไหนที่มลูจะยอมเดินไปข้างหน้าเสียที”...

¹ อัญญรัตน์ อ่อนสุทธิ. (2549). *ดั่งฝันไปรอยไฟ*. หน้า 252-253

... “มันเป็นไปได้จริง ๆ แหะ เราคนใดคนหนึ่งอาจทำให้อีกฝ่ายเจ็บปวดได้ อาจมีสิ่งเปลี่ยนแปลงไปหลังความผูกพันที่มากขึ้น ๆ แต่เวลานี้ที่เรารู้สึกต่อกันก็น่าจะได้สร้างความทรงจำดี ๆ ร่วมกัน แล้วมีความสุขไปกับมันได้ไม่ใช่เหรอ เรียนรู้มันไปอย่างดีที่สุดเท่าที่ทำได้ ที่เหลือมันเป็นเรื่องของอนาคต เอาเข้าจริงแล้วเรากำหนดกะเกณฑ์อะไรได้แค่นั้น ถึงจะให้คำสัญญาเป็นมันเป็นเหมาะสมขนาดไหนก็เถอะ”

สายลมที่พัดด้วยกลิ่นไอดินอบอุ่นพัดมาวูบหนึ่ง ต้นหลิวข้างหน้าต่างที่โน้มหนักด้วยหยาดน้ำสายไหวไปมา เส้นผมของฉันทวิภวระเหิงแล้วกลับมาอยู่ในรูปทรงเดิม กลุ่มควันตรงขอบด้วยกาแฟจางหายไป ของเหลวที่บรรจุในนั้นก็เย็นชืดไปนานแล้ว ริวลมพัดผ่านไปที่สุดในที่สุด ไม่มีอะไรจริงแต่ทุกสิ่งปรากฏขึ้นจริงในวินาทีนี้

“ปล่อยใช้ชีวิตเป็นไปอย่างอิสระเถอะมล แคนั่งด้วยกันตรงนี้ก็ดีมากแล้ว ไม่ใช่เหรอ”

เขาค่อย ๆ คลี่ยิ้ม ฉันทิมน้อย ๆ ตอบไป น้ำตาลหลังรินออกมาอย่างไม่อาจสะกดกลิ่น นัยน์ตาและจมูกของฉันทวิภวระเหิงกลายเป็นสีแดงเหมือนตัวตลกโบโซ่...

...โลกเป็นไปอย่างนั้น ฉันทกำลังเริ่มเริงระบำไปกับท่วงทำนองของตัวเองอย่างเป็นอิสระ¹

บทสนทนาระหว่างพระชมลกับฉันทวิภวระเหิงในบ้านแสดงถึงพระชมลมีความกังวลกับเหตุการณ์ในอนาคตเนื่องจากมีประสบการณ์ที่เลวร้ายในอดีต การที่พระชมลพบกับฉันทวิภวระเหิงในบ้านเป็นโอกาสที่พระชมลจะได้เปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริงของตนให้ฉันทวิภวระเหิงได้รับรู้ และทำให้พระชมลได้แง่คิดในการดำเนินชีวิตจากฉันทวิภวระเหิง ที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และเรียนรู้ปัจจุบันให้ได้ดีที่สุด มากกว่ากังวลกับอนาคตที่ไม่แน่นอน ทำให้พระชมลปล่อยวางความทุกข์ที่เกิดในอดีตและความกังวลถึงอนาคต และพร้อมที่จะมีความสุขกับปัจจุบัน ฉากและบรรยากาศของบ้านจึงเอื้อต่อการแสดงแนวคิดเรื่อง การให้ความสำคัญกับปัจจุบัน ที่ทำให้พระชมลตระหนักถึงความสำคัญของปัจจุบัน ว่ามนุษย์สามารถเลือกกระทำสิ่งที่สร้างความสุขให้กับตนเองได้

ในเรื่อง **เรื่องราวของข้าวมันไก่** ร้านข้าวมันไก่เป็นที่พักอาศัยและใช้สำหรับประกอบอาชีพ ช่วยให้ “ฉันทิมน” ระลึกถึงคุณค่าของสิ่งที่ตนมีอยู่ นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง ความพึงพอใจในชีวิต ดังที่ฉันทิมนได้มรดกร้านข้าวมันไก่จาก “เฮียเคน” พี่ชาย ซึ่งครั้งหนึ่งเฮียเคนได้รับสืบทอดกิจการต่อจากพ่อแม่ แต่ฉันทิมนปฏิเสธที่จะสานต่อกิจการเนื่องจากเห็นว่าเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติในสายตาของคนอื่น และไม่อาจยกระดับคุณภาพชีวิตในอนาคตได้ แต่เมื่อเฮียเคนเสียชีวิต

¹ ทัศนวิธาน์ อ่อนสุทธิ. (2549). *ดั่งฝันในรอยไฟ*. หน้า 259-261

และคิมได้ย้อนกลับมาที่ร้านข้าวมันไก่ซึ่งเป็นบ้านเกิดอีกครั้ง คิมกลับได้ตระหนักถึงความทุกข์ในปัจจุบัน ดังนี้

คิมถอนใจ ทั้งที่ยังหลับตา

ถ้ามันเหนื่อยมาก ๆ จนทนไม่ไหวจริง ๆ ก็เห็นที่ว่าจะต้องลาออกจากการให้รู้แล้ว
รู้รอด แล้วกลับมาอยู่ที่นี่ ชายข้าวมันไก่อย่างที่เคยเคยทำ

ป่านนี้ที่บริษัทจะเป็นอย่างไรบ้าง โปรเจกต์สำคัญที่เคยจะเป็นของคิม จะถูกใคร
คาบเอาไปแล้วหรือยัง พวกคอยจะแย่งมืออยู่น้อยเสียเมื่อไร เจ้านายก็ยิ่งลำเอียง ๆ อยู่ด้วย
เพราะเจ้าหล่อนเป็นพวกอคติกับสถาบันมีชื่อ รวากับคิดว่าเป็นของแสง ต่อให้คิมเป็น
ลูกน้องที่ให้อะไร คุณเธอก็ไม่มีวันจะชอบหน้าได้

คอยดูเถิด เบื้องหลังสุดขึ้นมาเมื่อไร จะลาออกให้ดู

บางที...อาจจะกลับมาขายข้าวมันไก่อย่างที่เคยเคยทำ

บางที...

คิมมองเห็นภาพร้านขายข้าวมันไก่สองร้านกลับมาเปิดขายอยู่ข้างกันอีกครั้ง
หลังจากปิดเงียบไปนาน แต่ก็เห็นได้ไม่นาน ภาพนั้นก็ดับวูบไปพร้อมกับอนุสติ

ความเหน็ดเหนื่อยซึ่งรออยู่ ณ ปลายทาง กล่อมให้คิมหลับไปอย่างง่ายดาย¹

การที่คิมได้กลับมายังร้านข้าวมันไก่ซึ่งเป็นบ้านเกิด ทำให้คิมตระตระหนักถึงความทุกข์ยากจากการทำงาน ที่ครั้งหนึ่งคิมเคยพยายามในการเรียนและการสอบแข่งขันเพื่อให้ได้งานที่มีเกียรตินี้มา ร้านข้าวมันไก่ได้ทำให้คิมเห็นถึงคุณค่าของสิ่งที่ตนมีอยู่ เนื่องจากเป็นมรดกที่ได้รับแต่ไม่เห็นคุณค่า แสดงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง ความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มนุษย์ที่อยากได้อะไรก็มีในสิ่งที่ขาดเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตโดยไม่พึงพอใจในคุณค่าของสิ่งที่ตนมีอยู่เป็นมนุษย์ที่ต้องประสบกับความทุกข์

ในเรื่อง **Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า** ฉากและบรรยากาศของห้องพักที่หรูหราของชายชราเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า ทรัพย์สินและความเจริญทางวัตถุไม่อาจสร้างความสุขได้ ดังที่ชายชรา ตัวละครในเรื่องร่ำรวยจากการทำธุรกิจผิดกฎหมายมาทั้งชีวิตเกิดความตระหนักรู้สัจธรรมชีวิตภายหลังจากสังเกตห้องพักของตนเอง ว่าทรัพย์สินสมบัติที่ตนมีไม่อาจทำให้ตนมีความสุขในชีวิตได้ ดังนี้

¹ วาสูเทพ เกตุเพ็ชร. (2550). *เรื่องราวของข้าวมันไก่*. หน้า 267-268

“วันหนึ่งเรื่องแปลกประหลาดก็เกิดขึ้นในขณะที่ฉันนั่งอยู่ในห้องโถงใหญ่พร้อมบริวาร เฟอร์นิเจอร์ราคาแพงแสดงความหรูหราฟูฟ่าออกมาอย่างไร้ความหมาย ฉันมองออกไปยังอาณาจักร รู้สึกเหมือนกำลังติดอยู่ในรังโออาที่ตัวเองสร้างขึ้น ในวินาทีนั้นทุกอย่างที่ฉันมีมันค่อย ๆ เลือนหายจางเหมือนควันบุหรี่ที่ลอยอ้อยอิ่งในอากาศ เหมือนว่าจู่ ๆ โต๊ะหินอ่อนราคาแพง ที่วีลจอยักษ์ รถคันโต บ้านหลังใหญ่ ทุกอย่างทั้งฉันเคยภาคภูมิใจได้ระเหิดออกไปจากชีวิต ฉันมอง ไม่เห็น หรือถ้าพูดให้ถูกก็คือในวินาทีนั้นไม่มีสิ่งใดมีค่าอีกต่อไป บางอย่างผิดแปลกแตกต่างเกินจะอธิบายได้

ฉันกุมมือตัวเองไว้แน่น ลูบแหวนเพชรเม็ดใหญ่บนนิ้วกลาง ฉันมีทุกอย่างที่ต้องการ แต่ฉันไม่มีความสุข ไม่มีความสุขเลยสักนิด ทำไมนะหรือ ไม่รู้ ฉันไม่รู้ และไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรจึงจะรู้ ไม่ว่ามีเงินมากมายเท่าไร แต่ทำไมทั้งหมดนี้ ความชั่วร้ายอันแสนสาหัส สาครรรจ์ความมืดมิดที่ยังลึกอยู่ในใจตัวเอง เหมือนกับว่ามันยังไม่เคยออกมาโลดแล่น ป่าวร้องออกมาว่าทั้งหมดนี้ไม่ใช่อย่างที่เห็น ไม่มีสิ่งใดมีคุณค่า ไม่มีสิ่งใดไร้ค่า มันว่างเปล่าและล่องลอยออกไปนอกอวกาศ¹

ฉากและบรรยากาศของห้องพักที่เต็มไปด้วยสิ่งของมีราคา ทำให้ชายชราตระหนักถึงความร่ำรวยที่ตนได้ใช้ความพยายามทั้งชีวิตเพื่อให้ได้มา แต่ห้องพักดังกล่าวกลับม่ออาจทำให้ชายชรามีความสุขในชีวิต แสดงให้เห็นว่าปัจเจกบุคคลพร้อมที่จะกระทำผิดศีลธรรมเพื่อแลกกับทรัพย์สินและความเจริญทางวัตถุที่สร้างความสะดวกสบายทางกาย แต่ขณะเดียวกัน ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดศีลธรรมก็ไม่อาจสร้างความสุขให้กับมนุษย์ได้ ฉากและบรรยากาศของห้องพักที่หรูหราที่มีความสำคัญที่นำไปสู่การแสดงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง ทรัพย์สินและความเจริญทางวัตถุ เพื่อแสดงให้เห็นว่า ทรัพย์สินและความเจริญทางวัตถุเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์กล้ากระทำผิดศีลธรรม และในที่สุด สิ่งเหล่านั้นก็ไม่อาจทำให้มนุษย์มีความสุขได้อย่างแท้จริง

ในเรื่อง **คนบ้าที่หน้าประตู** ฉากและบรรยากาศของห้องพักของธเนศเป็นสถานที่ที่ธเนศใช้สำรวจจิตใจเพื่อรู้จักและเข้าใจตนเอง นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่องการรู้จักและเข้าใจตนเอง ดังที่ธเนศมีอาการป่วยทางจิตจากความทุกข์ เพราะพยายามดำเนินชีวิตตามแนวคิดสมบูรณแบบเพื่อให้คนรอบข้างชื่นชมอยู่เสมอ ความทุกข์อย่างไม่รู้ตัวนำไปสู่อาการทางจิต โดยปรากฏเป็นชายแปลกหน้าผมเกรียน ตัวตนในจิตได้สำนึกที่พยายามบุกรุกเข้าไปภายในห้องพัก ห้องพักจึงนับว่าเป็นสถานที่สำคัญที่ธเนศได้พูดคุยในท้องกับจิตได้สำนึกของตน ทำให้ค้นพบข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุแห่งทุกข์ ดังนี้

¹ วรจิตติ มโนสร้อย. (2555). *Good Morning Sunshine* แสงฉายในยามเช้า. หน้า 110-111

ห้องของธเนศเหมือนถูกปกคลุมด้วยเงาภูเขาไฟ เป็นสีเทาและดำหม่นทุกแห่ง แต่ก็มีรายละเอียดชัดเจนในตัวเองอย่างน่าประหลาด เขามองห้องของตนในความมืดทั้งที่ไม่คิดว่าตนจะเห็นอย่างนี้ได้ มันสว่างอยู่แล้วอย่างที่ชายผมเกรียนบอก แสงไฟจากภายนอกอาจสว่างมากไปด้วยซ้ำ กลายเป็นว่าเขาต้องหยิตาเมื่อมองไปที่รอยแยกผ้าม่านที่ปล่อยให้ลำแสงสลัวทว่าแรงกลั่นลอดเข้ามา¹

ห้องพักเปรียบได้กับจิตใจของธเนศ การที่ธเนศยอมรับให้ตัวตนในจิตใจได้สำนึกเข้ามาในห้อง เปรียบเสมือนการเปิดใจเพื่อจะทำความรู้จักกับตนเอง การเห็นสิ่งต่าง ๆ ในห้อง แม้ว่าห้องจะมีมืดมิด เปรียบได้กับธเนศเห็นสาเหตุแห่งทุกข์ที่สั่งสมอยู่ในจิตใจของธเนศที่ไม่เคยสังเกตเห็นมาก่อน ภายหลังจากการที่ธเนศเปิดใจพูดคุยกับชายผมเกรียนถึงการกระทำของตนที่นำไปสู่ความทุกข์ ธเนศได้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง และเริ่มเห็นความสำคัญของการรู้จักและเข้าใจตนเอง ดังที่ธเนศได้สังเกตเห็นวิถีชีวิตของคนในสังคมผ่านห้องพักของตนในยามเช้า ดังนี้

ธเนศมองจนประตูปิดตามหลัง จึงหันมาดูรถราบนถนนที่เริ่มแออัด บนทางเท้าเขาเห็นร่างเล็กจิ๋วจนเห็นเป็นเพียงจุดสีดำ บ้างหยุดนิ่งอยู่กับที่เพื่อรอรถประจำทาง บ้างกำลังเคลื่อนสวบก้นขวกไขว่ แลคล้ายมดงานกำลังวิ่งวุ่นสร้างรัง เพียงแต่สิ่งมีชีวิตขนาดเล็กเหล่านี้ลำตัวตั้ง หลังตรง เดินสองขา กำลังเร่งฝีเท้าควาพหนะ วิ่งกระหืดกระหอบตามกล่องเหลื้มติดล้อสี่ล้อต่าง ๆ ไปตามเส้นทางของตนอย่างร้อใจ ใบหน้าบิ่ดเบื๊วทั้งที่ใส่เสื้อผ่าสวมรองเท้าราคาแพงและมีหน้าที่การงานที่ดี

เขาหวังว่าสักวันหนึ่งคนเหล่านั้นจะรู้เหตุผลที่ตัวเองทำเช่นนั้น และไม่ลืมมองเห็นเพื่อนมนุษย์คนอื่นที่อยู่ข้างกันในสายตาบ้าง²

ภายหลังจากที่ธเนศมองออกจากห้องพัก ธเนศตระหนักถึงวิถีการดำเนินชีวิตของคนเมืองที่รีบเร่ง แสดงถึงการตระหนักในความสำคัญของการรู้จักและเข้าใจตนเองว่าจะนำไปสู่การเลือกแนวทางดำเนินชีวิตที่ตนต้องการอย่างแท้จริง ฉากและบรรยากาศของห้องพักมีความสำคัญที่นำไปสู่การแสดงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่องการรู้จักและเข้าใจตนเอง เพื่อแสดงให้เห็น

¹ ดิक्ขบัญญัติ มณีนุ่ม. (2561). *คนบ้าที่หน้าประตู*. หน้า 87

² แหล่งเดิม. หน้า 129

ว่า การที่มนุษย์จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มนุษย์จำเป็นที่ต้องรู้จักและเข้าใจตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

ในเรื่อง **ตุ๊กตาไล่ฝน** ฉากและบรรยากาศของบ่อปูนหลังบ้านเป็นสถานที่ที่ถึงความทุกข์และความหวาดกลัว นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง สถาบันทางสังคมกับมนุษย์ อันได้แก่ สถาบันครอบครัว บ่อปูนเป็นสถานที่เฉพาะปัจเจกบุคคลสำหรับถึงความทุกข์ในจิตใจของ “ไหม” เด็กหญิงที่พิการขาซ้ายด้วยโรคโปลิโอ ไหมน้อยเนื้อต่ำใจที่ไม่เป็นที่ต้องการของคนในสังคมเพราะความพิการ และยังรู้สึกไม่เป็นที่ต้องการของครอบครัวอีกด้วย บ่อปูนหลังบ้านจึงเป็นสถานที่ที่ไหมถึงความทุกข์ที่เกิดจากครอบครัวเป็นสาเหตุ สิ่งที่ไหมทิ้งลงในบ่อปูน อันได้แก่ ปิ่น ที่แม่ใช้ในครั้งที่ทะเลาะกับพ่อ ศพของน้อง เด็กหญิงที่ทำให้ไหมไม่อาจลืมความเศร้า และศพของแม่ ผู้ทอดทิ้งไหมกับน้องไป ดังนี้

ชะโงกมองลงไปยังบ่อซึ่งลึกและมีด...รู้สึกกลัวขอบกล ก่อนจะยื่นมือออกไป แล้ว
ปล่อยกระบอกปืนสีดำดังลงสู่ความลึกและมีด

ทันทีที่ปืนหลุดมือ ฉันรู้สึกโปร่งเบา รวากับได้ทิ้งหินหนักที่แบกมานานหลายปีลง
ตู้...

ปืนตกถึงน้ำ เสียงกระทบดังก้องเสียวินาทีก่อนเลื่อนหายไป...¹

ฉันบอกลาแแก้วเป็นครั้งสุดท้าย

“อย่าร้องไห้เลยนะคนดี” บอกพลางแแก้ผ้าด้ายดิบออกจากคอน้อง แล้วปิดผมซึ่ง
ปรกหน้าแแก้วออก ลูบเบา ๆ “เดี๋ยวแม่ก็กลับมาแล้ว” จูบลงตรงหน้าผากและเปลือกตาอย่าง
อ่อนโยน

เสียงหน้าเด็กน้อยเมื่อยื่นแขนซึ่งประคองแแก้วออกไปกลางปากบ่อ ดังว่ากันบ่อ
พร้อมจะกระซากร่างน้องลงไปทุกเมื่อ...ฉันยังตัวไว้

หลับตาลงช้า ๆ เสียงแขนให้ลาดต่ำไปข้างหน้า เมื่อเหยียดฝ่ามือทั้งสองสุดปลาย
นิ้ว ร่างของแแก้วก็พลิกม้วนลงบ่อทันที...จมดังสู่ความมืดมิดและลึก²

ฉันโน้มตัวละกอดแม่เป็นครั้งสุดท้าย

แม่ในอ้อมกอดยังคงทำให้ฉันรู้สึกอบอุ่น ถึงแม้ร่างของแม่จะเย็นชืดราวกับก้อน
น้ำแข็งก็ตาม

¹ ศักดา สาแก้ว. (2551). *ตุ๊กตาไล่ฝน*. หน้า 101

² แหล่งเดิม. หน้า 166-167

“ไหมหลงรักความรู้สึกตอนกอดแม่ มันอบอุ่นและปลอดภัย แต่ตอนที่แม่ทิ้งไหมไปไหมได้แกกอดตัวเองอย่างปวดร้าว” ฉันพูดอย่างพยายามบังคับตัวเองไม่ให้ร้องไห้ กัดปาก ขบฟันพูด “แต่แม่คะ ไหมขอโทษ บางครั้งไหมรู้สึกที่ไหมบังคับตัวเองไม่ได้เลย ไหมไม่อยากให้แม่ทิ้งไหมไปอีก” ฉันพยายามที่จะไม่ร้องไห้แล้ว แต่ทุกอย่างก็พัง

ความอดทนอดกลั้นคือความทรามานดี ๆ นี่เอง ฉันจำเป็นต้องระบายความทรามานออกมา...ก่อนที่มันจะบีบคอฉันให้ตาย

ฉันกะพริบตาถี่ ๆ ไล่น้ำตา พลันหยดน้ำตาก็ตกลงที่ศพแม่...แม่ที่ฉันรัก

“ไหมรักแม่นะคะ” พูดพร้อมคลายวงแขนจากแม่ ก้าวถอยหลัง ยกปลายเท้าแม่ขึ้นสูง พลันร่างของแม่ร่วงดังลงสู่ก้นบ่อ เสียงร่างแม่กระทบร่างแก้วดังก้องบ่อ ก่อนจะเลื่อนหายไประวากับไม่มีอะไรเกิดขึ้น¹

สิ่งที่ไหมทิ้งลงในบ่อปูนเหล่านี้สะท้อนให้เห็นผลจากการล่มสลายของสถาบันครอบครัว จิตใจของไหมต้องประสบกับความทุกข์อันเกิดจากการล่มสลายของสถาบันครอบครัว นำไปสู่การพยายามที่จะหลุดพ้นจากความทุกข์ของตนด้วยการกระทำที่โหดร้ายต่อสมาชิกในครอบครัว เพื่อเน้นย้ำให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาทางด้านร่างกายและจิตใจของมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยม การล่มสลายของสถาบันครอบครัวนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงอื่น ๆ ในสังคม

ในเรื่อง **ใต้ฟ้าเดียวกัน** คุณเป็นสถานที่สำหรับชดใช้การกระทำที่ผิด ที่นำเสนอการมองเห็นสัจธรรมของชีวิต เรื่อง การกระทำของมนุษย์ คุณเป็นสถานที่ที่ตัวละคร “แสน” มีอุปสรรค รับจ้างถูกคุมขังเพียงลำพังเพราะเป็นแพะรับบาปในคดีฆาตกรรมภรรยา แม้แสนจะไม่ได้ฆาตกรรมภรรยาและต้องชดใช้ความผิดที่ไม่ได้กระทำ แต่คุณมีความสำคัญต่อการสำนึกความผิดของแสนที่รับจ้างฆ่าคนมาทั้งชีวิต ซึ่งแสนรอดพ้นจากการถูกจับกุมมาโดยตลอด การถูกคุมขังทำให้แสนต้องประสบกับฝันร้าย ดังนี้

เสียงร่ำร้องและภาพฝันโหดร้ายยังคงตามมากระหน่ำไม่หยุดหย่อน เสียงร้องเรียกขอความช่วยเหลือของผมประสานกับเสียงหัวเราะปนร่ำไห้ของคนคั่งแค้น ไม่มีทางหนี และไม่มีใครช่วย เหมือนที่ผมก็ไม่เคยเปิดโอกาสให้ใครหนีเช่นกัน

วันคืนผ่านไปด้วยความเจ็บซ้ำ และโหดร้าย

ไม่กล้าหลับ เพราะจะฝันแต่ภาพเดิม ๆ²

¹ ศักดา สาแก้ว. (2551). *ตุ๊กตาใต้ฝน*. หน้า 168

² ณัฐนี ตามไท. (2553). *ใต้ฟ้าเดียวกัน*. หน้า 125

แม้แสนจะรอดพ้นจากการกระทำความผิดมาทั้งชีวิต แต่ในที่สุดแสนต้องติดคุกในฐานะแพะรับบาป ผันร้ายที่เกิดจากความผิดที่เคยก่อทำให้ตัวละครเผชิญกับความทุกข์ในระหว่างถูกคุมขัง ฉากและบรรยากาศของคุกซึ่งเป็นสถานที่ลงโทษแสนผู้กระทำผิด ช่วยเน้นย้ำแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การมองเห็นสัจธรรมของชีวิต เรื่อง การกระทำของมนุษย์ว่า มนุษย์ย่อมต้องได้รับผลจากการกระทำของตนเสมอ

4.2.2 ฉากและบรรยากาศทางสังคม

ฉากและบรรยากาศทางสังคมเป็นฉากที่ตัวละครดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้ข้อปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ ที่สมาชิกในสังคมมีร่วมกัน ปรัชญาวิธีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมจากการสร้างฉากและบรรยากาศทางสังคมในนวนิยาย 6 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **คืนฝันวันต่อสู้** **ลำนาคหกพิภพ** **ราตรี คาฟาริสตาร์** **ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ** และ **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง** ดังนี้

ในเรื่อง **คืนฝันวันต่อสู้** ปรัชญาฉากและบรรยากาศของกำแพงประวัติศาสตร์ สถานที่รำลึกการต่อสู้เพื่อดำรงความดีงามในสังคมซึ่งเป็นฉากที่มีอยู่จริง มานำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม กำแพงประวัติศาสตร์นี้เป็นพื้นที่ของมหาวิทยาลัย สร้างขึ้นโดยนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสำหรับรำลึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในครั้งที่นักศึกษา ร่วมต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจากรัฐบาล มีความสำคัญต่อ “พีร์” ตัวละครเอก เนื่องจากพีร์ได้รู้ถึงเหตุการณ์ที่ปรากฏในความฝันมาโดยตลอดนั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ ในฉากดังกล่าว พีร์กับกอล์ฟเพื่อนร่วมสถาบันได้สนทนาเกี่ยวกับความเป็นมาของกำแพงประวัติศาสตร์ที่เคยปรากฏในความฝันของพีร์ ทำให้พีร์เข้าใจความเป็นมาเกี่ยวกับความฝันประหลาดของตนมากขึ้น ดังนี้

ลานค่อนข้างโล่ง ๆ มีต้นไม้ ศาลาเล็ก ๆ หลังหนึ่ง และมีงานประติมากรรมหน้าตาซึ่งซังตั้งอยู่ ลักษณะเป็นกำแพงขนาดเล็ก ๆ หลังหนึ่ง และมีงานประติมากรรมหน้าตาซึ่งซังตั้งอยู่ ลักษณะเป็นกำแพงขนาดเล็ก ๆ แกะสลักนูนสูงเป็นรูปผู้คนกำลังยืนชุมนุมกัน หน้าตาซึ่งซังจริงจัง อีกชิ้นงานที่ตั้งอยู่ไม่ห่างกันเป็นแท่งหินขนาดใหญ่ สลักอักษรตัวโตว่า วีรชน 6 ตุลา ส่วนฐานสลักรายชื่อของวีรชนไว้โดยรอบ

แต่รายละเอียดอื่น ๆ นั้นพีร์ไม่รู้ ไม่เคยหยุดอ่านป้ายทองเหลืองเล็ก ๆ ที่ตั้งอธิบายนั้นอยู่เลยสักครั้ง

“จะจัดกันตรงนี้แหละ”

“อือ...กำแพงประวัติศาสตร์”

“ก็ชื่อไ้ เขาเรียกตรงนี้ว่ากำแพงประวัติศาสตร์”

“ประวัติศาสตร์อะไรนะ”...

...ก็ประวัติศาสตร์เดือนตุลาไง 6 ตุลา...”

“เออ นี่ข้าพารู้ ที่ทำเป็นหนังสือปะ”

“นั่นมัน 14 ตุลา...”...

... “แล้วตกลงมันต่างกันยังไง นักศึกษาก็ลุกขึ้นมาขับไล่เผด็จการเหมือนกันใช่ไหม”

“นั่นก็ใช่...”

“กอล์ฟทำหน้าครุ่นคิดว่าจะอธิบายอย่างไรให้ชัดเจนที่สุดด้วยประโยคเพียงสั้น ๆ

“เพียงแต่ว่า... 14 ตุลา นักศึกษาชนะ แต่ 6 ตุลา พวกเรา แพ้...”

“แพ้...”

เขาทวนคำเบา ๆ วูบหนึ่งที่มีความรู้สึกคับแค้นโศกเศร้าบางอย่างวาบผ่านเข้ามา
ในใจ

เป็นวูบเดียวกับที่พี่ได้เห็นภาพบางอย่าง ที่ไม่น่าจะเห็น

นักศึกษาสาวคนหนึ่งถูกจู่โจมกระชากไปต่อหน้าต่อตาโดยชายฉกรรจ์สองคนที่ยิ้ม
และระเบิดหัวเราะออกมาอย่างโหดเหี้ยม ไม่มีใครนึกเข้ามาช่วยเธอ ทำแต่เพียงยืนมอง
บ้างก็ตะโกนสนับสนุนอย่างสะใจ

เด็กหนุ่มอีกคนที่เห็นเหตุการณ์พยายามวิ่งเข้าไปช่วยเพื่อน แต่ถูกผู้ชายอีกสามสี่
คนวิ่งเข้ามาหาพร้อมไม้กระบองในมือ ก่อนรุมทุบตีไม่ยั้งด้วยสีหน้าสาใจ¹

กำแพงประวัติศาสตร์เป็นสถานที่ที่ทำให้พี่ได้รับรู้ถึงการเสียสละของบรรพบุรุษที่ร่วม
ต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจากรัฐบาลในอดีต นอกจากนี้ สถานที่ดังกล่าวยังทำให้พี่เกิด
ภาพในภวังค์ เห็นภาพของเหตุการณ์ที่ในประวัติศาสตร์ ทำให้พี่รู้ว่าความฝันของตนเป็น
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในอดีต นำไปสู่การสนใจศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นและเกิดเป็น
อุดมการณ์ที่จะร่วมต่อสู้เพื่อบำรุงความดีงามในสังคมต่อไปในอนาคต ฉากและบรรยากาศของ
กำแพงประวัติศาสตร์จึงช่วยนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม
เพื่อแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ในทุกยุคทุกสมัยล้วนมีอุดมการณ์ที่จะร่วมเสียสละเพื่อบำรุงความดีงาม
ให้อยู่คู่สังคมต่อไป อันเป็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม

ในเรื่อง **ลำน่านกพิภพ** ปรากฏฉากและบรรยากาศของสวรรค์ ที่แสดงถึงระบอบการ
ปกครองที่ครอบงำโลก มีการนำสวรรค์ ซึ่งเป็นตำนานทางศาสนามาตีความใหม่เพื่อนำเสนอ
แนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง สถาบันทางสังคมกับมนุษย์ในด้านสถาบันการเมือง โดยแสดงสถาบัน
การเมืองที่ชนชั้นปกครองควบคุมกดขี่และครอบงำชนชั้นที่ถูกปกครองเพื่อประโยชน์ส่วนตน โดย

¹ อรุณวาท สนิทวาที. (2549). *คืนฝันวันต่อสู้*. หน้า 29-31

วิธีการที่ผู้ถูกปกครองไม่ขัดแย้งหรือสงสัย ซึ่งสามารถสร้างความมั่นคงให้กับชนชั้นปกครองได้ ระบบบุญเป็นระบบที่สร้างขึ้นเพื่อให้มนุษย์เช่นสรวงเทพเจ้าด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้ กฎความดียังเป็นสิ่งที่ใช้เพื่อให้เทพปกครองมนุษย์โดยสันติวิธี อีกทั้งเทพเจ้าสามารถมีความชอบธรรมที่จะปราบผู้ละเมิดกฎโดยปราศจากข้อครหาได้ โดยมีสวรรณค์เป็นผู้ควบคุมกลไกธรรมชาติ “วิภูสงสาร” ที่จะคัดเลือกจิตที่ดีมีคุณภาพมาเป็นพวกของชาวสวรรณค์ และให้จิตที่ไม่มีคุณภาพและต่อต้านเทพลงโทษเกิดยังนรก นรกจึงเป็นเผ่าพันธุ์ที่ชาวสวรรณค์เอาเปรียบ และทำให้สูญเสียความสามารถในการพัฒนา นำไปสู่สงครามระหว่างนรกกับสวรรณค์ในที่สุด ดังแผนการปกครองของสวรรณค์ ดังนี้

ภพภูมิในโลกซึ่งเคยมีหนึ่งเดียวจึงถูกแบ่งเป็น 6 ภพครั้งแรก ในแผนวรุณ 2 ได้แก่
หกามาพจรภูมิหรือสวรรณค์ มนุสสภูมิ นรกภูมิ เปตวิสัยภูมิ ติรัจฉานภูมิ และอสุรกายภูมิ

สิ่งมีชีวิตในแต่ละภูมิแม้จะแตกต่างกันแต่ต่างเคยมีสภาพเป็นมนุษย์มาก่อน
สรรพนามเวลาใช้เรียกรวม ๆ บางทีจึงยังใช้ว่า “คน” อยู่

ด้วยการจัดระบบเช่นนี้ พวกเทพสามารถแสดงให้เห็นมนุษย์เห็นได้จริงว่าการทำบุญ
และบาปนั้นมีผลตอบแทนแน่นอน ทั้งยังสามารถพามนุษย์บางคนที่สูงส่งไปดูสถานที่จริงให้
เห็นเป็นรูปธรรมได้

และเมื่อระบบนี้ดำเนินไปนานเข้าก็คล้ายว่าระเบียบทั้งปวงของสากลพิภพได้ถูก
กำหนดให้มีศูนย์กลางอยู่ ณ ดาวดั่งส์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว หากดาวดั่งส์ถูกทำลาย โลก
จะต้องประสบกับหายนะจากความไร้ระเบียบตามไปด้วย ดังนั้นเมื่อมีอริอย่างพวกอสูรมา
รุกราน แม้แต่พระเจ้าสูงสุดก็ต้องอวดมารมาปกป้องดาวดั่งส์ด้วยตนเอง

การกุมอำนาจควบคุมวิภูสงสารอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ทำให้แผนวรุณ 2 นี้ดูจะ
เป็นแผนการปกครองที่มั่นคง มีเสถียรภาพสูงสุดอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์
และอารยธรรมโลกก็ได้ขึ้นถึงจุดสูงสุดในสมัยของพระอินทร์สมประสงค์¹

ผู้ปกครองของสวรรณค์มุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ถูกปกครอง โดยทำให้ฝ่ายถูก
ปกครองถูกครอบงำอย่างไม่รู้ตัว แสดงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่องสถาบันทางสังคมกับมนุษย์
ที่แสดงให้เห็นว่าสถาบันการเมืองที่มุ่งประโยชน์แต่ไม่มอบอิสรภาพและความเท่าเทียมให้กับคนที่
อยู่ใต้การปกครองเป็นสถาบันการเมืองที่ไม่อาจสร้างความสุขสงบให้กับสังคมได้ ชวนเน้นย้ำ
แนวคิดมนุษยนิยมที่กล่าวถึงสถาบันการเมืองกับมนุษย์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการปกครองที่

¹ พงศ์ศรณ์ ภูมิวัฒน์. (2551). *ลำนาคพิภพ*. หน้า 44

คำนึงถึงความสงบสุขที่เกิดจากอิสรภาพ โดยปราศจากการแสวงหาผลประโยชน์ของสถาบันการเมือง

ในเรื่อง **ราตรี** ฉากและบรรยากาศของสังคมชนบทอีสานได้สะท้อนสังคมที่ไม่ยอมรับความแตกต่างของมนุษย์ โดยจำลองสภาพสังคมที่มีอยู่จริง นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม สังคมชนบทที่มีอยู่จริงนำไปสู่การสร้างความคิดความเชื่อที่เสมือนจริงของคนในสังคมที่มีต่อตัวละคร “ราตรี” ที่ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความรู้สึกแปลกแยกจากคนในสังคม เนื่องจากความแตกต่างด้านบุคลิกภาพ เพราะราตรีเป็นลูกครึ่งแอฟริกัน-ไทย ที่มีรูปร่างแตกต่างไปจากคนในพื้นที่ ดังที่ราตรีถูกสมเกียรติและกลุ่มเพื่อนนักเรียนร่วมชั้นกลั่นแกล้ง โดยกล่าวหาว่าราตรีขโมยกระเป๋าสตางค์ของสมเกียรติไป ราตรีจึงถูกตัดสินว่าเป็นคนไม่ดีอย่างง่ายตายทั้งที่ไม่ได้กระทำความผิด ดังนี้

“ไม่รู้จะร้องเพลงชาติไปทำไม ว่าไหม คนไทยก็ไม่ไช่”

“ถ้าไม่ใช่คนไทยแล้วเป็นคนประเทศอะไรล่ะ”

“นิโกร”

ฉันพยายามอดทนต่อเสียงนิทาจากเด็กแถวข้าง ๆ ถึงจะอยู่คนละห้องกัน แต่เรื่องเมื่อวานกรจายรู้เรื้อนักร เรื่องผิวดำ ที่ดำมากจนใครต่อใครเรียกว่านิโกรนั้น ฉันเคยชินและคุ้นหูแล้ว ฉันยอมรับได้เพราะฉันเป็นอย่างนั้น แต่ที่ยอมรับไม่ได้คือการเป็นขโมย ฉันไม่ได้ทำฉันไม่ได้ทำจริง ๆ --แต่ไม่ได้อธิบายหรือได้ตอบออกไป รู้สึกเหนื่อย...

...“ซี้ขโมยตัวดำ” เสียงสมเกียรติดังจากด้านหลัง

ฉันเงยและกินข้าวต่อไป พยายามเอาหูทวนลมปากของเด็กอ้วนเกร -- สมเกียรติ และเพื่อนอีกสองคนจึงเดินอ้อมมาด้านหน้า

“ลูกนิโกรซี้ขโมย” น้ำเสียงยียวนหาเรื่อง...

...“เฮ้ยคูสิ คนตัวดำโกรธแล้ว” สมเกียรติว่า ซีน้าหัวเราะ

“ระวังนะเกียรติ มันจะชกหน้าเอา” กองพลบอก

“คูสิเหลือกตาด้วย คนอะไร” วิชาพูดไปหัวเราะไป “เห็นแต่ลูกกะตา”¹

ความแตกต่างด้านบุคลิกภาพของราตรี ทำให้ราตรีถูกมองในแง่ร้ายและถูกสมเกียรติกับเพื่อนกลั่นแกล้งอยู่เสมอ แสดงให้เห็นว่า การที่สมาชิกในสังคมชนบทอีสานในเรื่องไม่ได้ถูกปลูกฝังเรื่องความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม ทำให้มนุษย์ไม่เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ฉากสังคมชนบทอีสานจึงเป็นสังคมที่ไม่ยอมรับความแตกต่างระหว่างมนุษย์ ที่นำไปสู่ความ

¹ ศักดา สาแก้ว. (2552). *ราตรี*. หน้า 34-36

ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ตัวละครต้องดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความทุกข์ เพื่อเน้นย้ำแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม ที่สมาชิกในสังคมจะดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขร่วมกันจากการคำนึงถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ของกันและกัน โดยปราศจากการตัดสินผู้อื่นจากภาพลักษณ์ภายนอก อันจะเป็นแนวทางสร้างสันติสุขในสังคมได้

ในเรื่อง **คาฟารีสตาร์** ฉากและบรรยากาศของอาณาจักรธาลัสซีเรียแสดงให้เห็นถึงข้อกำหนดที่นำไปสู่การตัดสินใจของมนุษย์ นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การรู้จักและเข้าใจตนเอง โดยธาลัสซีเรียเป็นดินแดนในจินตนาการที่อยู่ใจกลางมหาสมุทร ชนชั้นปกครองของอาณาจักรกำหนดการอภิเษกสมรสระหว่างเจ้าชายรัชทายาทกับหญิงชนชั้นสูงที่มีดวงชะตาเหมาะสมกับการเป็นราชินี ส่งผลให้ตัวละคร “คาฟา” ที่ถือกำเนิดเป็นชนชั้นสูงแต่พลัดไปเติบโตต่างแดนในฐานะของเด็กกำพร้าได้เดินทางกลับไปยังอาณาจักรในฐานะพระคู่หมั้น กฎเกณฑ์ที่ชนชั้นปกครองกำหนดให้ตัวละครเอกต้องอภิเษกสมรสกับเจ้าชายรัชทายาทแม้ทั้งสองจะไม่ได้มีความรักต่อกัน ทำให้ตัวละครเอกเกิดความไม่มั่นใจในการแต่งงานตามความเหมาะสม และการเป็นราชินีของอาณาจักร ดังนี้

ครั้งแรกที่ได้พบเจ้าชาย คาฟาตะลึงลานราวกับเด็กน้อยที่ได้รับของขวัญชิ้นใหม่ และพบว่ามันช่างสวยเหลือเกิน แต่เมื่อเวลาผ่านไป เธอเพิ่งเข้าใจบัดนี้ว่า เธอต่างหากที่เหมือนกับสิ่งของซึ่งมีคนจับใส่กล่องยัดใส่พระหัตถ์ของเจ้าชาย เธอเองก็ไม่รู้และอาจจะไม่มีวันรู้ด้วยว่าพระองค์ทรงคิดอย่างไร พระองค์อาจจะโปรดของขวัญชิ้นนี้ หรืออาจจะนึกสงสาร หรืออาจจะรังเกียจอยากให้มีคนเอาไปทิ้งไกล ๆ เธอคิดจนปวดหัว การแต่งงานไม่ว่าจะอยู่ในชนชั้นไหนก็ควรอยู่บนพื้นฐานของความรักมิใช่หรือ เจ้าชายและเธอจะรักกันได้ไหมนะ¹

การแต่งงานที่ยึดถือความเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดของชนชั้นปกครอง ทำให้คาฟาได้ไต่ตรองถึงศักยภาพและความปรารถนาของตนเอง ระหว่างการอภิเษกสมรสกับเจ้าชายที่ไม่ได้รักและขึ้นเป็นราชินีของอาณาจักร อันเป็นความใฝ่ฝันของหญิงสาวทั้งหลาย กับการกลับไปเป็นหญิงสามัญชนที่ไม่มีใครรู้จักเช่นเดิม ซึ่งในท้ายที่สุดแล้ว คาฟาตัดสินใจที่จะไม่อภิเษกสมรสและมีความสุขกับการดำเนินชีวิตจากการรู้จักและเข้าใจตนเองถึงแนวทางการดำเนินชีวิตที่จะทำให้ตนมีความสุข นับว่าอาณาจักรธาลัสซีเรียไม่ได้นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่องการรู้จักและเข้าใจ

¹ สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟารีสตาร์*. หน้า 105

ตนเองโดยตรง แต่มีความสำคัญที่นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมของตัวละครที่น่าเสนอแนวคิดดังกล่าว

ในเรื่อง **ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ** ปรากฏฉากและบรรยากาศของรถไฟไร้กาลเวลา ยานพาหนะที่ช่วยให้มนุษย์เดินทางกลับไปแก้ไขอดีต ที่นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยม เรื่อง การให้ความสำคัญกับปัจจุบัน ดังที่รถไฟไร้กาลเวลา ยานพาหนะในจินตนาการสามารถพาผู้มีความทุกข์ในอดีตกลับไปแก้ไขอดีตของตนได้บ่อยครั้งเท่าที่ต้องการ “อซารัส” เป็นเด็กสาวที่ได้ร่วมเดินทางไปกับรถไฟไร้กาลเวลา และติดตามผู้โดยสารไปยังอดีตของเขาเหล่านั้น ซึ่งพบว่าผู้โดยสารทุกคนต่างไม่เคยพึงพอใจกับผลลัพธ์ที่ได้ภายหลังการแก้ไขอดีต และวนเวียนกลับไปแก้ไขอดีตซ้ำแล้วซ้ำเล่าด้วยรถไฟไร้กาลเวลา ดังบทเพลงที่ อซารัสได้ยินเมื่อก้าวขึ้นสู่รถไฟไร้กาลเวลา ดังนี้

เจ้าอยู่แห่งไหนไหน เจ้าจะไปยังที่ใด
ในเมื่อหัวใจภายในไม่อาจตื่น
ในเมื่อไม่อาจหลุดพ้นทุกวันคืน
ข้าจะหยิบยิ้นเส้นทางผ่านกาลให้ไป...¹

การที่รถไฟไร้กาลเวลาช่วยเหลือมนุษย์ที่ยังไม่หลุดพ้นจากความทุกข์ที่เกิดขึ้นในอดีต นับว่ารถไฟไร้กาลเวลามีความสำคัญต่อการนำเสนอแนวคิดเรื่อง การให้ความสำคัญกับปัจจุบัน เนื่องจากทำให้ “อซารัส” ตระหนักว่า การที่มนุษย์ยึดติดอยู่กับความทุกข์ในอดีตเป็นเหตุให้ไม่สามารถพบกับความสุขในปัจจุบันได้ ผู้โดยสารทั้งหมดต่างต้องวนเวียนกลับขึ้นมานบนรถไฟเพื่อไปแก้ไขเหตุการณ์ในอดีตอย่างไม่จบสิ้น เพราะไม่เคยพึงพอใจกับผลที่ได้เลยสักครั้ง เกิดจากการที่ผู้โดยสารเหล่านั้นไม่เคยนำความผิดพลาดในอดีตมาเป็นบทเรียนสำหรับดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ความทุกข์ของผู้โดยสารที่อยู่บนรถไฟจึงเป็นสิ่งที่ช่วยเน้นย้ำถึงความสำคัญของแนวคิดมนุษยนิยม ที่ให้ความสำคัญกับปัจจุบัน และใช้เวลาในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์

ในเรื่อง **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง** ปรากฏฉากและบรรยากาศของเมืองนิวแองโกล เมืองในจินตนาการที่กำหนดคุณค่าของมนุษย์จากฐานะทางการเงิน ซึ่งนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม โดยมีการแบ่งสมาชิกในสังคมออกเป็นชนชั้นบนและชนชั้นล่างตามฐานะของคน ดังนี้

¹ อภิญา จงสุขกิจพานิช. (2555). *ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ*. หน้า 53

เมืองที่โจเอลอาศัยอยู่เป็นสถานที่หนึ่งในทวีปอเมริกาซึ่งถูกตั้งชื่อว่า ‘นิวยอร์ก’ และหากให้โจเอลเป็นผู้เล่า เขาคงจะบอกว่า เมืองนี้ถูกแบ่งเป็นเขตล่างและเขตบน...

...ยามสาวเท้าเดินไปตามท้องถนน คุณจะเห็นว่าไม่มีเส้นกันถนนใดขีดแบ่งแดนระหว่างบนกับล่าง แต่หากมองด้วยสายตาที่เห็นสิ่งนามธรรม คุณจะเห็นได้ชัดเจน เมืองแห่งนี้โดนฉีกกระชากเป็นสองภพและตั้ง ‘ซ้อน’ กันอยู่¹

สภาพสังคมที่แตกต่างกันระหว่างเมือง “เขตล่าง” และ “เขตบน” ถูกกำหนดขึ้นจากระบบทุนนิยมของสังคม ที่ทำให้ชนชั้นของมนุษย์ถูกแบ่งตามฐานะทางการเงิน มนุษย์ที่ประสบปัญหาทางการเงินกลายเป็นสมาชิกชนชั้นล่างของสังคม ดังนี้

บรรดาขุนนางและคนมีเงินเหล่านั้นล้วนไม่เคยเข้ามาถึงชั้นล่างที่แท้จริงของเมือง
หรือ

เพราะชั้นล่างที่แท้จริงนั้นไม่ใช่สถานที่ แต่เป็นความรู้สึก

ความรู้สึกต่ำต้อย แยกแยก ผิดที่ผิดทางยามเดินผ่านด้านบนของเมือง ความรู้สึกอับอายทั้งที่รู้ว่าตัวเองไม่ได้ทำอะไรผิด ยามเดินสวนกับสุภาพสตรีที่แต่งกายสวยงามและมาจากตระกูลชั้นสูง ความหิวโหยที่ทำให้น้ำย่อยกัดกินกระเพาะตัวเองยามค่ำคืน ความหนาวเหน็บระหว่างเดินตะลุยฝ่าสายลมเดือนธันวาคม โดยสวมเสื้อผ้าที่ซักรีดแล้วซักอีกจนบางเกินไป ความหวาดกลัวว่ารูปร่างจะไม่เหลือเค้าโครงหัว ระหว่างที่ซ่อนตัวอยู่ใต้เตียง ปลอมให้เจ้าหน้าที่และเจ้าของบ้านเช่ทุบประตูต่อไปเรื่อย ๆ ความสิ้นหวังเมื่อได้ยินเสียงเงินสองสามเหรียญสุดท้ายในกระเป๋าทะลนกัน เสียงนั้นคอยแต่กระซิบว่า แกกำลังจะหิวตาย

นั่นแหละคือที่อยู่ของ โลกชั้นล่างที่แท้จริง ซึ่งคนรวยจะไม่มีวันเข้าใจ

ประตูสู่โลกใบนั้นจะปรากฏขึ้นทุกครั้งที่ความหมดหวังและอับจนหนทางเกาะกุมจิตใจ กว่าจะรู้ตัวก็ย้ายเข้าไปเป็นพลเมืองของโลกชั้นล่างที่ต่ำที่สุดเสียแล้ว โดยยังไม่ได้เคลื่อนย้ายร่างไปที่ไหนเลย²

นับว่าระบบทุนนิยมในสังคมของเมืองนิวยอร์กนำไปสู่การสร้าง ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างมนุษย์ การเกิดชนชั้นบนกับชนชั้นล่างในสังคมเป็นผลมาจากการกำหนดคุณค่าความเป็นมนุษย์ตามฐานะทางการเงิน สังคมของเมืองนิวยอร์กแสดงให้เห็นว่าการใช้ฐานะทางการเงินเป็นสิ่งที่วัดคุณค่าความเป็นมนุษย์เป็นการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง เนื่องจากทำให้

¹ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง. หน้า 26

² แหล่งเดิม. หน้า 28

มนุษย์ที่เป็นชนชั้นล่างเกิดความรู้สึก “ต่ำต้อย” ในขณะที่แนวคิดมนุษยนิยมนั้น โดยแท้จริงแล้ว มนุษย์ต่างมีคุณค่าเท่าเทียมกัน เพราะคุณค่าความเป็นมนุษย์เกิดจากความดีงามในจิตใจมนุษย์เอง ฉากสังคมของเมือง “นิวแองโกล” เน้นย้ำให้เห็นว่า สังคมที่สร้างความไม่เท่าเทียมกันระหว่างมนุษย์นำไปสู่ความทุกข์ในการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคม โดยแสดงภาพของมนุษย์ที่ถูกกำหนดคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างไม่เท่าเทียมกัน เพื่อนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม ที่มนุษย์ต่างมีคุณค่าและสามารถดำเนินชีวิตอย่างอิสระและมีความสุขอย่างเท่าเทียมกัน

4.2.3 ฉากและบรรยากาศทางธรรมชาติ

ฉากและบรรยากาศทางธรรมชาติ คือสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งมนุษย์ไม่ได้สร้างขึ้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของพื้นที่ทางธรรมชาติว่า “พื้นที่ที่เกิดขึ้นและมีอยู่ตามธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ”¹ ปรากฏการใช้ฉากและบรรยากาศทางธรรมชาติเพื่อเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง **เด็กหญิงดอกไม้** **เด็กชายดวงดาว** และ **ตะลุยก้นหิมพานต์** ดังนี้

ในเรื่อง **เด็กหญิงดอกไม้** **เด็กชายดวงดาว** ปรากฏฉากและบรรยากาศของทะเล สถานที่แห่งปรัชญาชีวิตที่ทำให้มนุษย์ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ที่นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การมองโลกในแง่บวก มีความสำคัญในการทำให้ “แต่้ม” รับรู้แนวคิดเรื่องการมองโลกในแง่บวก ในครั้งที่แต่้มไปหาลุงก้อนหิน ลุงของแต่้มซึ่งมีบ้านอยู่ชายทะเล ลุงก้อนหินพาแต่้มไปสังเกตปรัชญาชีวิตจากท้องทะเลที่ทำให้ลุงก้อนหินก้าวข้ามอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้ ดังนี้

คลื่นลูกใหญ่ แล้วมันก็ค่อย ๆ เล็กลง แล้วราบเรียบจางหายไปในท้ายที่สุด
 ลุงว่าคลื่นเหมือนอุปสรรค ลุงชอบโดดเข้าปะทะคลื่น ไม่กลัวไม่ว่าคลื่น
 จะเล็กหรือใหญ่
 “คลื่นคือของขวัญของทะเล” ลุงบอก “และเราต้องใช้ของขวัญของทะเล
 นั้นให้เป็นของขวัญของเราด้วย”²

ลุงก้อนหินสังเกตเห็นว่า “คลื่น” ในทะเล มีลักษณะเช่นเดียวกับ “อุปสรรค” ของชีวิต อุปสรรคจึงไม่ใช่สิ่งที่จะคงอยู่ในชีวิตมนุษย์ตลอดไปเช่นเดียวกับคลื่น การพบ “ของขวัญของทะเล” เกิดจากการมองโลกในแง่บวกของลุงก้อนหินซึ่งนำไปสู่การค้นพบคำสอนจากธรรมชาติ

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. หน้า 250

² มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). **เด็กหญิงดอกไม้** **เด็กชายดวงดาว**. หน้า 150-151

ทะเลได้แสดงแนวคิดเรื่องการเมืองโลกในแง่บวก เพื่อแสดงให้เห็นว่า การเมืองโลกในแง่บวกมีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะทำให้มนุษย์เกิดความกล้าหาญ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่กำลังเผชิญทะเลจึงมีบทบาทในการแสดงให้เห็นแนวคิดที่ทำให้ลูกก่อนหินดำเนินชีวิตผ่านอุปสรรค และมีส่วนสร้างให้แต้มนำแนวคิดที่ได้ไปใช้ เพื่อไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในชีวิต

ในเรื่อง **ตะลุยแดนหิมพานต์** ปรากฏจากและบรรยายภาพของ “ป่าหิมพานต์” อันเป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเป็นป่าที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีทางพุทธศาสนาของไทย ชื่อว่า ไตรภูมิภค หรือ เทวภูมิภค หรือ ไตรภูมิพระร่วง ที่มาจากคัมภีร์ในพุทธศาสนา หิมพานต์นับว่าเป็นดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ สัตว์ป่าหิมพานต์ที่อยู่ในป่าเกิดจากความเชื่อของจากศาสนาพราหมณ์ ฮินดู และพุทธ ดังนั้นป่าหิมพานต์จึงเป็นสถานที่พิเศษที่สวยงามเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

มันคือเขตป่าทางตอนเหนือที่อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลถึง 1,200 เมตร ทว่า...
 นาแปลงที่มันมิใช่ป่าสนโปร่งตาเยี่ยงป่าแถบพื้นที่สูงโดยทั่วไป หากกลับกลายเป็นป่าพวง
 รงชฎมิดครึ้มดำ ทึบไปทั่วบริเวณอย่างน่าอัศจรรย์ยิ่งนัก ทุกสรรพทิศถูกปกคลุมไว้ด้วย
 ม่านหมอกจาง ๆ และแสงแดดที่ส่องผ่านลงมาเพียงสลัว ๆ ดินแดนประหลาดแห่งนี้คือที่
 อาศัยของสรรพชีวิตนับหมื่นนับล้านชนิด ดกด้วยพันธุ์ไม้น้อยใหญ่จากทั่วทุกมุมโลก
 ทั้งต้นไม้สูงชะลูดจรดฟ้าหลากหลายสายพันธุ์ที่ต่างตั้งต้นเด่นสง่าอยู่เป็นสีสนั่นแห่งพงไพรให้
 เหล่าไม้เลื้อยทั้งหลายได้เกาะเกี่ยวพันพัวอาศัยดุจคู่รักก็มีปาน รวมไปถึงเหล่า
 เฟิร์นและมอสที่เกาะพรวยอยู่เต็มต้นสร้างความชุ่มชื้นให้กับพืชพรรณหลากสีร้อยล้านแต่ง
 แต้มไพร่ดิบเถื่อนในห้วงดงมราวสรวงสวรรค์มาปรากฏบนผืนโลก

ณ ใจกลางป่าพวงครึ้มอันสงบงาม ยังมีลำห้วยสายน้อยไหลระรินเอื่อย ๆ ทอด
 ยาวตัดผ่านเขตป่าลงมาจรดอีกฟากฝั่งหนึ่งทางตอนใต้¹

ความอุดมสมบูรณ์ของป่าหิมพานต์ที่อยากจะหาสถานที่ดังกล่าวนี้บนโลกมนุษย์ ส่งผลให้มนุษย์ที่มีความละโมภเดินทางเข้าไปหาผลประโยชน์จากป่าหิมพานต์ โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่เกิดขึ้น การใช้ป่าหิมพานต์ซึ่งเป็นป่าที่เกิดจากความเชื่อทางศาสนา เป็นการสร้างให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญและ “ศักดิ์สิทธิ์” และมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จึงไม่ควร “ทำลาย” การกระทำของ “พ่ายัพ” ตัวละครในเรื่อง ที่หาผลประโยชน์จากป่าหิมพานต์โดยการลักลอบเข้าไปทำลายป่านับเป็นการกระทำที่ผิด “น้อยหน้า” กับ “น้อยโหน่ง” เด็ก 2 พี่น้องจึง

¹ สิริกาญจน์ ศุภเลิศภรณ์. (2547). *ตะลุยแดนหิมพานต์*. หน้า 6-7

ต้องร่วมกับเหล่าสัตว์ป่าหิมพานต์เพื่อทวงคืนผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์ ป่าหิมพานต์จึงนำไปสู่แนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อแสดงให้เห็นว่า ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ที่สร้างประโยชน์ให้กับมนุษย์เป็นสิ่งที่เหลืออยู่น้อย มนุษย์จึงควรเห็นความสำคัญโดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้อยู่คู่สังคมมนุษย์

การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านฉากและบรรยากาศ ปรากฏวิธีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมใน 3 ลักษณะ ได้แก่ ฉากและบรรยากาศเฉพาะปัจเจกบุคคล ฉากและบรรยากาศทางสังคม และฉากและบรรยากาศทางธรรมชาติ โดยปรากฏฉากและบรรยากาศเฉพาะปัจเจกบุคคลมากที่สุดในนวนิยาย 7 เรื่อง ได้แก่เรื่อง 29 กุมภาพันธ์ ตุ๊กตาไล่ฝน ดั่งฝนโปรยไฟ เรื่องราวของข้าวมันไก่ ได้ฟ้าเดียวกัน Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า และ คนบ้าที่หน้าประตู ซึ่งพบว่าเฉพาะปัจเจกบุคคลนั้นนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมด้านมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล และด้านสถาบันทางสังคมกับมนุษย์ อันได้แก่สถาบันครอบครัว เนื่องจากพื้นที่ที่เฉพาะบุคคลมีความสงบเงียบเพราะเป็นสถานที่และบรรยากาศที่ปัจเจกบุคคลมีความคุ้นชินร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัว เหมาะสมต่อการที่ปัจเจกบุคคลจะได้ทบทวนแนวทางการดำเนินชีวิตของตนและนำไปสู่การตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยมในที่สุด ในขณะที่ฉากและบรรยากาศทางสังคมพบรองลงมาในนวนิยาย 6 เรื่อง ได้แก่เรื่อง คินฉนวน ต่อสู้ ลำนำหกพิภพ ราตรี คาฟาริสตาร์ ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ และ ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง ซึ่งพบว่าฉากและบรรยากาศทางสังคมนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมด้านมนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม และ สถาบันทางสังคมกับมนุษย์ อันได้แก่สถาบันการเมืองที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในสังคม แสดงให้เห็นว่ายุวศิลปินใช้ฉากและบรรยากาศทางสังคมเพื่อสร้างความสมจริงของสภาพสังคม ที่มีความคิดความเชื่อและระบบการปกครองที่เป็นปัญหาต่อการดำเนินชีวิต เพื่อนำไปสู่การพยายามหาทางออกในการดำเนินชีวิตที่มีความสุขตามแนวคิดมนุษยนิยม และเกิดความตระหนักในการร่วมสร้างสังคมที่สันติสุขในฐานะพลเมืองของสังคม ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า มีการสร้างฉากและบรรยากาศทางสังคมเพื่อนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมด้านมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล ซึ่งพื้นที่ทางสังคมสามารถทำให้ตัวละครได้เรียนรู้ตัวอย่างวิธีการดำเนินชีวิตของสมาชิกอื่นในสังคม อันนำไปสู่การค้นพบแนวทางดำเนินชีวิตที่เหมาะสมของตนเองตามแนวทางมนุษยนิยมในที่สุด ในขณะที่การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านฉากและบรรยากาศที่พบน้อยที่สุด ได้แก่ฉากและบรรยากาศทางธรรมชาติ โดยพบในนวนิยายจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่เรื่อง เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว และ ตะลุยก้นหิมพานต์ แสดงให้เห็นว่ายุวศิลปินยังคงเห็นความสำคัญของธรรมชาติ จึงใช้พื้นที่ทางธรรมชาติเพื่อช่วยในการนำเสนอ

แนวคิดมนุษยนิยมในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการสร้างฉากและบรรยากาศทางธรรมชาติที่สมจริงนำไปสู่การสร้างอารมณ์ความรู้สึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี นับว่าฉากทั้ง 3 ลักษณะที่ยุวศิลปินสร้างขึ้นไม่เพียงช่วยสร้างความสมจริง แต่ยังมีความสำคัญในการช่วยนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมได้อย่างชัดเจน

4.3 การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมด้วยการตั้งชื่อเรื่อง

ชื่อเรื่องเป็นสิ่งที่นักเขียนใช้เพื่อสร้างความสนใจให้กับผู้อ่าน และนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยาย จากการศึกษานวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ทั้ง 15 เรื่อง พบว่ามีวิธีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมด้วยการตั้งชื่อเรื่อง 3 วิธี ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่องจากชื่อตัวละคร การตั้งชื่อเรื่องจากสัญลักษณ์ และการตั้งชื่อเรื่องจากเหตุการณ์ในเรื่อง ดังนี้

4.3.1 การตั้งชื่อเรื่องจากเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง

ยุวศิลปินตั้งชื่อเรื่องโดยใช้เหตุการณ์ในเรื่องที่สื่อแนวคิดมนุษยนิยม จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง 29 กุมภาพันธ์ ตะลุยแดนหิมพานต์ คืบพันวันต่อสู้อยู่ เรื่องราวของข้าวมันไก่ ร้อยเรื่องเล่า ขาน ดำนานนิทานไม่รู้จบ ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง และ ดังนี้

ในเรื่อง **29 กุมภาพันธ์** เหตุการณ์ในเรื่องเกี่ยวข้องกับตัวละครทั้ง 4 ที่เกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ ชะตาเกิดกำหนดว่าคนที่เกิดในวันดังกล่าว หากไม่มีเพื่อนฝูงรายล้อม จะต้องมีชีวิตที่เปลี่ยวเหงาตลอดไป ตัวละครในเรื่องล้วนเปลี่ยวเหงาจากการไม่ได้อยู่กับครอบครัวที่ตนเองรัก ซึ่งแท้ที่จริงแล้วไม่ได้เป็นเพราะชะตาเกิด แต่เป็นเพราะการกระทำของตนเองที่ให้ครอบครัวล่มสลายและต้องมีชีวิตอยู่อย่างเปลี่ยวเหงา การตั้งชื่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในเรื่องที่ตัวละครล้วนเกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ เป็นการเสนอแนวคิดที่ว่า ชะตาเกิดในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ ไม่ได้มีอิทธิพลใดต่อชะตาชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากแท้จริงแล้วมนุษย์เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตจากการกระทำของตน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดมนุษยนิยมที่ไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งเหนือธรรมชาติ แต่เชื่อในการกระทำของมนุษย์

ในเรื่อง **ตะลุยแดนหิมพานต์** เป็นการตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์ในเรื่อง โดยใช้ป่าหิมพานต์ ซึ่งเป็นป่าที่ศักดิ์สิทธิ์ตามคติพุทธศาสนา เพื่อสื่อให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังจะหมดไปในปัจจุบัน เหตุการณ์ที่ตัวละครเข้าไปในป่าหิมพานต์เพื่อช่วยเหลือสัตว์ป่าหิมพานต์จากการไล่ล่าของนายทุนที่บุกรุกป่าเพราะต้องการจับสัตว์ป่าไปขาย แสดงถึงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การอนุรักษ์ธรรมชาติว่า ทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบันมี

ความสำคัญเช่นเดียวกับปาหิมพานต์ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มนุษย์มีหน้าที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังถูกทำลายให้อยู่คู่สังคมมนุษย์ต่อไป

ในเรื่อง **คินฝันวันต่อสู้** เหตุการณ์ในเรื่องมีความเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ของการต่อสู้เพื่อส่วนรวม ดังที่ “พีร์” ฝันเห็นการต่อสู้ของนักศึกษาผ่านความฝันบ่อยครั้ง สิ่งที่พีร์ฝันเห็นเป็นเหตุการณ์ชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยของนักศึกษา ที่รวมกลุ่มต่อสู้กับสถาบันการเมืองในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ดังปรากฏอยู่ในเหตุการณ์จริงตามประวัติศาสตร์ การฝันว่าตนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ต่อสู้ทำให้พีร์สนใจศึกษาประวัติความเป็นมาของเหตุการณ์ และเกิดเป็นอุดมการณ์ที่จะร่วมต่อสู้เพื่อพัฒนาสังคม การตั้งชื่อเรื่องดังกล่าวเป็นการให้ความสำคัญกับการ “ต่อสู้” ที่แม้จะเป็นเหตุการณ์ในอดีต แต่ยังคงปรากฏในความฝันของหนุ่มสาวยุคปัจจุบัน เพื่อแสดงให้เห็นว่ามนุษย์พร้อมที่จะต่อสู้เพื่อดำรงรักษาความดีงามของสังคมในทุกยุคสมัย แสดงถึงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การต่อสู้เพื่อความดีงามของสังคม ที่สมาชิกในสังคมต่างมีอุดมการณ์ที่จะดำรงรักษาความดีงามของสังคม อันเป็นคุณค่าของมนุษย์ในฐานะสมาชิกของสังคม

ในเรื่อง **เรื่องราวของข้าวมันไก่** เหตุการณ์ในเรื่องมีความเกี่ยวข้องกับอาชีพขายข้าวมันไก่ อาชีพที่ “คิม” ปฏิเสธที่จะสืบทอดกิจการต่อจาก “เฮียเคน” พี่ชาย เพราะไม่เห็นคุณค่าของอาชีพ เนื่องจากเห็นว่าการขายข้าวมันไก่ไม่ได้รับการยกย่องจากคนในสังคม และไม่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ได้ ในท้ายที่สุด ภายหลังจากการทะเลาะเถียงกันเพื่อประกอบอาชีพตามที่คนในสังคมเห็นว่ามีความเกียรติ คิมกลับพบกับความทุกข์ และตระหนักว่า แท้จริงแล้วการขายข้าวมันไก่สามารถเลี้ยงชีพของเฮียเคนและตนมาได้เป็นอย่างดีและมีความสุข ตราบใดที่ผู้ประกอบการอาชีพเห็นคุณค่าของข้าวมันไก่ที่ตนมีอยู่ แสดงให้เห็นแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง ความพึงพอใจในชีวิตว่า การไม่พอใจในสิ่งที่ตนมีและไขว่คว้าในสิ่งที่ขาดตามค่านิยมของสังคมเป็นหนทางนำไปสู่ความทุกข์

ในเรื่อง **ร้อยเรื่องเล่าขาน ตำนานนิทานไม่รู้จบ** เหตุการณ์ในเรื่องเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในชีวิตของผู้โดยสารรถไฟไร้กาลเวลาเพื่อกลับไปแก้ไขอดีต เหตุการณ์ในชีวิตของครอบครัว “ทาร์ล” แสดงผ่านสายตาของ “อซารัส” เด็กหญิงที่ได้ขึ้นไปยังรถไฟโดยบังเอิญ อซารัสรับรู้เรื่องราวของสมาชิกครอบครัวดังกล่าวเป็นเรื่องราวของนิทานที่แตกต่างออกไปจากที่เคยอ่านในหนังสือ และไม่ว่าสมาชิกทุกคนในครอบครัวจะพยายามวนเวียนกลับมาขึ้นรถไฟเพื่อเดินทางกลับไปแก้ไขอดีตอีกครั้ง ก็ไม่เคยพบกับตอนจบที่น่าพึงพอใจเลยสักครั้ง แสดงถึงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การให้ความสำคัญกับปัจจุบันว่า การยึดติดกับการแก้ไขเหตุการณ์ในอดีต

โดยไม่เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ไม่อาจดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้

ในเรื่อง **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง** เหตุการณ์ในเรื่องเกี่ยวข้องกับเมืองนิวแอંગโกล เมืองที่แบ่งสมาชิกในสังคมออกเป็นชนชั้นบนกับชนชั้นล่างตามฐานะการเงิน สมาชิกทั้ง 2 ชนชั้นต่างพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เงินมาเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต แต่ไม่คำนึงถึงศีลธรรมในจิตใจซึ่งเป็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่กำลังลดน้อยลงทุกที สวนทางกับความต้องการเงินที่เพิ่มมากขึ้น ศีลธรรมในจิตใจที่ลดน้อยลงส่งผลให้สมาชิกในสังคมสิ้นหวังที่จะดำรงความดีงามของสังคมแสดงถึงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การมองโลกในแง่บวกว่า ตราบใดที่สมาชิกในสังคมยังคงมองเห็นความดีงามในจิตใจของตนและสมาชิกในสังคม จะนำไปสู่การร่วมกันดำรงศีลธรรมและสร้างสังคมที่สันติสุขได้

4.3.2 การตั้งชื่อเรื่องโดยใช้สัญลักษณ์

ยูวศิลปินตั้งชื่อเรื่องโดยใช้สัญลักษณ์ที่สื่อแนวคิดมนุษยนิยม จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง **ตุ๊กตาไล่ฝน** **ดั่งฝนโปรยไฟ** **ใต้ฟ้าเดียวกัน** **Good Morning Sunshine** **แสงฉายในยามเช้า** และ **คนบ้าที่หน้าประตู** ดังนี้

ในเรื่อง **ตุ๊กตาไล่ฝน** ชื่อเรื่องแสดงความเชื่อเรื่อง “ตุ๊กตาไล่ฝน” ว่าเป็นตุ๊กตาที่สามารถหยุดฝนไม่ให้ตกตามธรรมชาติได้ “ไหม” นำตุ๊กตาไล่ฝนมาขับไล่ความทุกข์ในจิตใจที่เกิดจากการถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง “ฝน” จึงเป็นสัญลักษณ์ของความทุกข์ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับ “น้ำตา” ที่เกิดจากความทุกข์ของตัวละคร ดังนั้นตุ๊กตาไล่ฝนจึงเป็นสิ่งที่ตัวละครใช้ขับไล่ความทุกข์ที่เกิดจากการถูกทอดทิ้งจากครอบครัว อันแสดงถึงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง สถาบันทางสังคมกับมนุษย์ ที่ยูวศิลปินแสดงให้เห็นว่า การล่มสลายของสถาบันครอบครัวนำไปสู่ความทุกข์ในชีวิตมนุษย์

ในเรื่อง **ดั่งฝนโปรยไฟ** เป็นการตั้งชื่อเรื่องโดยใช้คำว่า “ฝน” ที่มีลักษณะจำเริญ เป็นสัญลักษณ์ของการให้อภัยที่นำไปสู่การดับ “ไฟ” อันเป็นความโกรธแค้นที่นำไปสู่ความทุกข์ของตัวละครเอก “พระชมล” มีความทุกข์เนื่องจากโกรธแค้นที่แม่กระทำผิดต่อเธอในอดีต ความทุกข์ในใจของตัวละครดำรงอยู่มาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน จนในที่สุด บุคคลรอบข้างทำให้พระชมลได้เรียนรู้แนวทางแห่งการปล่อยวางซึ่งนำไปสู่การให้อภัยแม่และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขกับปัจจุบันในที่สุด อันเป็นการแสดงแนวคิดมนุษยนิยม เรื่อง การให้ความสำคัญกับปัจจุบันว่า การให้อภัยผู้ที่เคยกระทำผิดในอดีตนำไปสู่การดับทุกข์ในจิตใจของตนเอง

ในเรื่อง **ใต้ฟ้าเดียวกัน** ชื่อเรื่องแสดงให้เห็นว่า มนุษย์ล้วนดำรงอยู่ภายใต้กฎของธรรมชาติ อันได้แก่ กฎแห่งกรรม มนุษย์ต่างได้รับผลที่กระทำขึ้น ยูวศิลปินใช้ “ฟ้า” เป็น

สัญลักษณ์ของ “กฎแห่งกรรม” ที่มนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เมื่อมนุษย์ต่างอาศัยอยู่ใต้ฟ้าเดียวกัน จึงย่อมอยู่ภายใต้กฎสวรรค์เดียวกัน มนุษย์จึงต้องได้รับผลของการกระทำเสมอ จากชื่อเรื่อง แสดงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การมองเห็นสวรรค์ของชีวิต เรื่อง การกระทำของมนุษย์ว่า มนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงกฎแห่งกรรมและต้องได้รับผลจากการกระทำของตนเอง

ในเรื่อง **Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า** คำว่า “Morning” หรือ “ยามเช้า” เป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มต้นตื่นรู้ในการมองเห็นสวรรค์ของชีวิต การตื่นรู้เกิดขึ้นได้ด้วย “แสงฉาย” อันเป็นปัญญาของมนุษย์ แสดงถึงมนุษย์ต่างมีปัญญาที่จะตื่นรู้ในสวรรค์ของโลกและชีวิต เช่นเดียวกับที่ ปกป้อง ชายขับแท็กซี่ และชายชรา ที่ต่างตื่นรู้ในความเป็นไปของชีวิต และต่างได้ประสบกับการมองเห็นสวรรค์ของชีวิตที่มีความตายเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากชื่อเรื่องแสดงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การมองเห็นสวรรค์ของชีวิต เรื่อง ความไม่แน่นอนของชีวิตว่า มนุษย์ต่างต้องประสบกับความตายอย่างเท่าเทียมกัน

ในเรื่อง **คนบ้าที่หน้าประตู** คำว่า “คนบ้า” ในชื่อเรื่อง เปรียบได้กับตัวละครเอก “ธเนศ” ที่มีความผิดปกติทางจิตอันเกิดจากความทุกข์สะสมในจิตใจอย่างไม่รู้ตัว เพราะพยายามดำเนินชีวิตตามแนวคิดสมบูรณแบบ ในขณะที่ “ประตู” เป็นสถานที่ที่ปรากฏในเรื่อง คือประตูห้องพักของธเนศ สถานที่ที่ธเนศพบกับชายแปลกหน้าซึ่งเป็นตัวตนในจิตใจได้สำนึก ผู้ทำให้ธเนศได้รู้จักและเข้าใจตนเอง เพื่อพบหนทางดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขอีกครั้ง ประตูจึงเป็นสัญลักษณ์ของทางผ่านที่มนุษย์จะสามารถเข้าไปสำรวจจิตใจตนเอง การที่คนบ้าปรากฏอยู่หน้าประตู แสดงถึงภาวะของตัวละครเอกที่มีความผิดปกติทางจิต และอยู่ระหว่างการตัดสินใจที่จะ “ยินยอม” หรือ “ไม่ยินยอม” ที่จะเข้าไปสำรวจจิตใจเพื่อพบสาเหตุแห่งทุกข์ของตน ชื่อเรื่องดังกล่าวจึงนำไปสู่การแสดงแนวคิดมนุษยนิยมเรื่อง การรู้จักและเข้าใจตนเองว่า การเปิดใจเพื่อสำรวจจิตใจของตนเองเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ เนื่องจากจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

4.3.3 การตั้งชื่อเรื่องจากชื่อตัวละคร

ยุวศิลปินตั้งชื่อเรื่องโดยใช้ชื่อตัวละครในเรื่องที่สื่อแนวคิดมนุษยนิยม จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **คาฟารีสตาร์** และ **ราตรี** ดังนี้

ในเรื่อง **คาฟารีสตาร์** มีการตั้งชื่อเรื่องจากชื่อตัวละครสำคัญ “คาฟา” ที่มีความสำคัญในการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยม คำว่า “ริสตาร์” ที่ปรากฏพร้อมชื่อตัวละครเอกเป็นสิ่งที่ยุวศิลปินกำหนดว่าเป็นฐานันดรศักดิ์ของหญิงชนชั้นสูงซึ่งเป็นพระคู่หมั้นของเจ้าชายรัชทายาท ซึ่งในอดีตคาฟาประสบกับความยากลำบากเนื่องจากเป็นเด็กกำพร้าที่โดดเดี่ยวในโลกมนุษย์ เมื่อคาฟาได้เดินทางกลับไปยังอาณาจักรทาลัสซีเรีย อาณาจักรที่เป็นถิ่นกำเนิดของตน และพบว่าตน

เป็นหญิงชั้นสูงคู่หมั้นของเจ้าชายรัชทายาท คาฟากลับปฏิเสธชีวิตที่เพียบพร้อม โดยขอยกเลิกการอภิเษกสมรสเนื่องจากรู้ว่าตนไม่อาจมีความสุขกับตำแหน่งราชินี และไม่ได้รักเจ้าชาย แม้ว่าทุกคนในอาณาจักรต่างมีความเห็นว่าคาฟาเป็นหญิงที่เหมาะสมที่สุด แต่คาฟาก็ได้เลือกที่จะสละเกียรติยศและความสุขสบายเพื่อดำเนินชีวิตอย่างสามัญชนกับชายหนุ่มที่เธอรักอย่างสงบสุข ยูวคิลปินได้ตั้งชื่อเรื่องโดยใช้ชื่อของตัวละครที่มีบทบาทสำคัญเพื่อนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยม เรื่อง การรู้จักและเข้าใจตนเองว่า นำไปสู่การพบกับแนวทางดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับมนุษย์ ซึ่งทำให้มีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

ในเรื่อง **ราตรี** มีการตั้งชื่อเรื่องจากชื่อตัวละคร “ราตรี” ที่มีความสำคัญในการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยม ราตรีเป็นเด็กหญิงที่ประสบกับความยากลำบากในชีวิต ทั้งการเป็นบุคคลที่แปลกแยกในสังคมจากรูปลักษณะภายนอกที่แตกต่างจากคนในพื้นที่ และสูญเสียบุคคลในครอบครัวอันเป็นที่รัก ชีวิตของราตรีจึงเต็มไปด้วยความทุกข์เช่นเดียวกับหมายของชื่อ “ราตรี” ที่แปลว่า “กลางคืน”¹ อันได้แก่ความมืดมนในชีวิตของราตรี แต่การมองโลกในแง่บวกนับเป็นศักยภาพที่ช่วยดำรงคุณค่าของมนุษย์ ทำให้ราตรีไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากในชีวิต นับว่าตัวละครดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยม เรื่อง การมองโลกในแง่บวก ที่มนุษย์แม้จะมีชะตาชีวิตที่อาภัพ แต่หากรู้จักมองโลกในแง่บวก ย่อมนำไปสู่การไม่ย่อท้อต่อชีวิตที่ยากลำบาก และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากนวนิยายจำนวน 15 เรื่อง พบว่า ยูวคิลปินนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมด้วยการตั้งชื่อเรื่องจำนวน 12 เรื่อง จาก 3 วิธีการนำเสนอ ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่องจากเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง ซึ่งเป็นวิธีที่พบมากที่สุด ปรากฏในนวนิยายจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **29 กุมภาพันธ์** นำเสนอว่าความเชื่อเรื่องชะตาเกิดอันเป็นสิ่งที่เหนือธรรมชาติไม่ได้มีความสำคัญใดต่อมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตจากการกระทำของตน **ตะลุยกแดนหิมพานต์** นำเสนอว่า มนุษย์มีหน้าที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังถูกทำลายให้อยู่คู่สังคมมนุษย์ต่อไป **คืนฝันวันต่อสู้** นำเสนอว่าสมาชิกของสังคมในทุกยุคสมัยต่างมีอุดมการณ์ที่จะดำรงรักษาความดีงามของสังคม อันเป็นคุณค่าของมนุษย์ในฐานะสมาชิกของสังคม **เรื่องราวของข้าวมันไก่** นำเสนอว่า การไม่พึงพอใจในสิ่งที่ตนมีและอยากได้อยากมีตามค่านิยมของสังคมเป็นหนทางนำไปสู่ความทุกข์ **ร้อยเรื่องเล่าขาน ตำนานนิทานไม่รู้จบ** นำเสนอว่า การยึดติดกับการแก้ไขเหตุการณ์ในอดีต โดยไม่เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ไม่อาจดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้ **ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง** นำเสนอว่า トラバ迪ที่สมาชิกในสังคมไม่ร่วมกันดำรงความดีงามใน

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. หน้า 998

จิตใจของตนเอง สมาชิกในสังคมย่อมไม่อาจดำรงชีวิตอย่างมีความสุข นอกจากนี้ ยูวศิลปินได้นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมด้วยการตั้งชื่อเรื่องโดยใช้สัญลักษณ์ โดยพบรองลงมา จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **ตุ๊กตาไล่ฝน** นำเสนอว่า การล่มสลายของสถาบันครอบครัวนำไปสู่ความทุกข์ในชีวิตมนุษย์ **ตั้งฝนโปรยไฟ** นำเสนอว่า การให้ความสำคัญกับปัจจุบันเป็นหนทางแห่งการให้อภัย ซึ่งจะนำไปสู่การดับทุกข์ในจิตใจของมนุษย์เอง **ใต้ฟ้าเดียวกัน** นำเสนอว่า มนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงแห่งกรรมและต้องได้รับผลจากการกระทำเสมอ **Good Morning Sunshine แสงฉายในยามเช้า** นำเสนอว่า มนุษย์ทุกคนมีปัญญาที่จะตื่นรู้ในความเป็นไปของชีวิต และทำที่สุดแล้วมนุษย์ต่างต้องประสบกับความตายอย่างเท่าเทียมกัน **คนบ้าที่หน้าประตู** นำเสนอว่า การเปิดใจเพื่อสำรวจจิตใจของตนเองนำไปสู่การรู้จักและเข้าใจตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ การตั้งชื่อเรื่องจากชื่อตัวละครยังนำไปสู่การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยม ปรากฏในนวนิยาย 2 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **คาฟการิสตาร์** นำเสนอว่า การรู้จักและเข้าใจตนเองนำไปสู่ความกล้าหาญที่จะเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข **ราตรี** นำเสนอว่า การมองโลกในแง่บวกนำไปสู่การไม่ย่อท้อต่อชีวิตที่ยากลำบาก อันเป็นศักยภาพที่ทำให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข



บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาแนวคิดและวิธีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ผู้วิจัยได้ศึกษานวนิยายจำนวน 15 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่านวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทยมีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยม โดยใช้วิธีการนำเสนอหลากหลายวิธี

ยุวศิลปินนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมที่กล่าวถึงมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล มนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม และสถาบันทางสังคมกับมนุษย์ โดยพบการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมที่กล่าวถึงมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลมากที่สุด โดยปรากฏแนวคิด 7 แนวคิด ซึ่งแนวคิดเรื่องการมองเห็นสัจธรรมของชีวิตเป็นแนวคิดที่พบมากที่สุด อันประกอบไปด้วย ความไม่แน่นอนของชีวิตและการกระทำของมนุษย์ แสดงถึงผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะเน้นย้ำให้เห็นความจริงของชีวิตที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของมนุษย์ ที่เมื่อมนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคลตระหนักในหลักความจริงของชีวิต จะนำไปสู่การพยายามแสวงหาแนวทางดำเนินชีวิตของตนเองอย่างมีคุณค่า อันเป็นศักยภาพของมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยม แนวคิดที่กล่าวถึงมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลที่พบรองลงมาได้แก่แนวคิดเรื่อง ความรัก ที่นำเสนอว่าความรักที่สร้างให้เกิดความงดงามและคุณค่าในชีวิตมนุษย์มีหลายรูปแบบ ได้แก่ ความรักที่มนุษย์มีต่อสมาชิกในครอบครัว เพื่อน คนรัก และสังคม ซึ่งล้วนพัฒนาจิตใจของมนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคล เพราะทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกปรารถนาดีต่อบุคคลอื่น แนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและวัตถุ นำเสนอว่าทรัพย์สินเงินทองและวัตถุไม่อาจสร้างเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ อีกทั้งลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ เนื่องจากทำให้มนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคลพยายามเพื่อได้มาซึ่งความสุขสบายทางร่างกายโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีและความดีงามในจิตใจ เพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวทางที่จะทำให้มนุษย์สามารถดำรงคุณค่าและสร้างความสุขทางจิตใจได้ โดยลดการให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองและวัตถุลง แนวคิดเรื่องการรู้จักและเข้าใจตนเอง ได้นำเสนอว่า การที่ปัจเจกบุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองเป็นแนวทางที่มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระทำให้มีความสุขในชีวิต แนวคิดเรื่องการมองโลกในแง่บวก นำเสนอว่า การมองโลกในแง่บวกเป็นความสามารถของมนุษย์แต่ละปัจเจกบุคคล ทำให้มนุษย์อดทนดำเนินชีวิตในช่วงเวลาที่ยากลำบาก แนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับปัจจุบัน นำเสนอว่า มนุษย์จะสามารถพบแนวทางการดำเนินชีวิตที่มีความสุขของ

ตน จากการเห็นคุณค่าของปัจจุบัน และแนวคิดเรื่องความพึงพอใจในชีวิต นำเสนอว่า มนุษย์แต่ละคนจะดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตน และสร้างสังคมที่สันติสุขได้จากการเห็นคุณค่า และพึงพอใจในสิ่งที่ตนมี ซึ่งเกิดจากการไม่แสวงหาสิ่งที่สังคมให้คุณค่าโดยปราศจากการตระหนักในคุณค่าของตนเอง

แนวคิดมนุษยนิยมที่กล่าวถึงมนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม ปรากฏแนวคิด 4 แนวคิด พบแนวคิดเรื่อง ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม และการต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม มากที่สุด ซึ่งแสดงถึงบทบาทสำคัญของมนุษย์ที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมที่มนุษย์ดำรงอยู่ ได้แก่ แนวคิดเรื่อง ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคม นำเสนอว่า มนุษย์สามารถสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคม จากการคำนึงถึงคุณค่าของสมาชิกในสังคม ไม่แบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติต่อมนุษย์บางกลุ่ม แนวคิดเรื่อง การต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม นำเสนอว่า มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่สามารถดำรงความดีงามและพัฒนาสังคมจากการร่วมกันต่อสู้เพื่อปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม แนวคิดเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นำเสนอว่ามนุษย์ต้องรู้จักแสวงหาผลประโยชน์จากธรรมชาติโดยไม่ทำลาย เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติดำรงอยู่คู่สังคมมนุษย์ และมนุษย์ได้รับผลประโยชน์จากธรรมชาติร่วมกันต่อไป

ในด้านสถาบันทางสังคมกับมนุษย์ ยุวศิลป์กล่าวถึงสถาบันทางสังคมตามแนวคิดมนุษยนิยมว่า สถาบันทางสังคมมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้มนุษย์สามารถดำรงคุณค่า และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของศีลธรรมและสันติสุขในสังคม ปรากฏสถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ 3 สถาบัน ซึ่งพบการนำเสนอสถาบันครอบครัวมากที่สุด โดยนำเสนอภาพของสถาบันครอบครัวที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยมเป็นส่วนใหญ่ เพื่อสร้างความตระหนักถึงผลจากการไม่ดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยม ที่สมาชิกครอบครัวไม่อาจดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ไว้ได้ จึงทำให้ต้องดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เพื่อเน้นย้ำถึงบทบาทหน้าที่ของสถาบันครอบครัว ที่เป็นสถาบันเริ่มแรกในการเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยม สถาบันทางสังคมอื่น ๆ ที่พบได้แก่ สถาบันการศึกษา มีการนำเสนอภาพของสถาบันการศึกษาที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม แสดงถึงความสำคัญของสถาบันการศึกษา ที่มีบทบาทในการอบรมให้การศึกษาแก่สมาชิกในสังคม พัฒนาด้านความรู้และพฤติกรรมของมนุษย์ สถาบันการศึกษาที่ปรากฏในนวนิยายเป็นการแสดงภาพแนวทางที่ไม่ถูกต้องในการเสริมสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ เนื่องจากเป็นสถาบันที่ถ่ายทอดแนวคิดการศึกษา ที่มุ่งสร้างการแข่งขันเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตโดยไม่เน้นให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถและความถนัดเฉพาะตน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางด้านสติปัญญาโดยไม่คำนึงถึงด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีค่านิยมใน

การประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตตามแนวทางที่สถาบันการศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งไม่อาจทำให้มนุษย์พัฒนาตนได้ตามศักยภาพ และต้องประสบกับความทุกข์ในการดำเนินชีวิต นับว่าสถาบันการศึกษาที่ยุวศิลปินนำเสนอนี้ เป็นการตั้งคำถามถึงบทบาทของสถาบันทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนามนุษย์ตามแนวคิดมนุษยนิยม ที่สถาบันการศึกษามีบทบาทในการพัฒนามนุษย์เพื่อดำรงคุณค่าและพัฒนาตนด้านความรู้และพฤติกรรมต่อไป โดยเน้นย้ำให้เห็นถึงทางออกในการปรับปรุงสถาบันการศึกษา ให้สามารถพัฒนามนุษย์ ในขณะที่สถาบันการเมืองนำเสนอภาพของการเปรียบเทียบระหว่างสถาบันการเมืองที่ตรงข้าม และตรงตามแนวคิดมนุษยนิยม เพื่อชี้ให้เห็นถึงผลเสียที่เกิดจากการที่สถาบันการเมืองมุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ถูกปกครอง และผลดีที่เกิดจากการปกครองโดยให้ผู้ถูกปกครองมีอิสระ อยู่ภายใต้การปกครองที่ผู้ถูกปกครองได้ร่วมกันเป็นเจ้าของสังคม ซึ่งไม่มีการผูกขาดอำนาจไว้กับสถาบันการเมือง นับว่าการปกครองทั้ง 2 ลักษณะที่นำมาเปรียบเทียบกันนี้ ทำให้การปกครองของสถาบันการเมืองตามแนวคิดมนุษยนิยมมีความเด่นชัดขึ้น จากการแสดงถึงผลที่เกิดจากการปกครองตามแนวคิดมนุษยนิยม ที่สามารถสร้างสังคมสันติสุขอย่างแท้จริง

ยุวศิลปินใช้วิธีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยม 3 วิธี ได้แก่ การนำเสนอผ่านตัวละคร การนำเสนอผ่านฉาก และการนำเสนอด้วยการตั้งชื่อเรื่อง การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านตัวละครเป็นวิธีที่พบมากที่สุด แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะที่ตรงข้าม ได้แก่ ตัวละครที่ดี และตัวละครที่ไม่ดี โดยตัวละครที่ดีมีความคิดและพฤติกรรมตามแนวคิดมนุษยนิยม กล่าวคือ เป็นตัวละครที่มีจิตใจดีงาม มีศักยภาพในการดำรงตนตามแนวทางที่จะสร้างเสริมคุณค่าให้กับชีวิตตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมตามแนวคิดมนุษยนิยม ในขณะที่ตัวละครที่ไม่ดีเป็นตัวละครที่มีความคิดและพฤติกรรมตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม ได้แก่ ตัวละครที่ไม่มีศีลธรรมในจิตใจ มุ่งหวังประโยชน์ส่วนตนเพื่อแลกกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินและความเจริญทางวัตถุ ไม่เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นตัวละครที่ไม่สามารถดำรงความดีงามในจิตใจหรือพัฒนาสังคมได้ ตัวละครทั้ง 2 ลักษณะที่ตรงข้ามกันเป็นวิธีการที่ทำให้แนวคิดมนุษยนิยมมีความเด่นชัดขึ้นจากการเปรียบเทียบให้เห็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านฉากและบรรยากาศ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ฉากและบรรยากาศเฉพาะปัจเจกบุคคล ฉากและบรรยากาศทางสังคม และฉากและบรรยากาศทางธรรมชาติ พบฉากและบรรยากาศเฉพาะปัจเจกบุคคลมากที่สุด ซึ่งยุวศิลปินใช้เพื่อเน้นการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล เนื่องจากพื้นที่ปัจเจก

บุคคล อันได้แก่ที่อยู่อาศัยและคุก เป็นสถานที่ที่ปัจเจกบุคคลรู้สึกคุ้นชิน และมีความสงบเงียบ เหมาะแก่การที่ปัจเจกบุคคลได้ทบทวนแนวทางการดำเนินชีวิต นำไปสู่การพบและตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยมในที่สุด ในขณะที่ฉากและบรรยากาศทางสังคมเป็นฉากและบรรยากาศที่มีลักษณะของสภาพสังคมที่สมจริง ผสมผสานกับสังคมที่เกิดขึ้นจากจินตนาการ ทำให้เกิดความน่าสนใจ เพื่อให้ผู้อ่านสังเกตเห็นถึงการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่กำลังประสบกับปัญหาการดำเนินชีวิตในสังคมเนื่องมาจากการดำเนินชีวิตตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม ซึ่งฉากและบรรยากาศทางสังคมส่วนใหญ่นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม แสดงให้เห็นว่า ยูวคิลปินได้สร้างความคิดความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในสังคมให้เป็นปัญหาต่อการดำเนินชีวิตของตัวละครที่มีฐานะเป็นสมาชิกของสังคม เพื่อนำไปสู่การพยายามแสวงหาทางออกของปัญหาตามแนวคิดมนุษยนิยม ทำให้แนวคิดมนุษยนิยมเด่นชัดขึ้น มีข้อสังเกตว่า มีการสร้างฉากและบรรยากาศทางสังคมเพื่อนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมด้านมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล เนื่องจากฉากและบรรยากาศทางสังคมสามารถทำให้ตัวละครได้เรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตของสมาชิกอื่นในสังคม นำไปสู่การค้นพบแนวทางดำเนินชีวิตที่เหมาะสมของตนเองตามแนวทางมนุษยนิยมในที่สุด ในขณะที่ฉากและบรรยากาศทางธรรมชาติมีความสมจริง ช่วยสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติที่สร้างประโยชน์ให้กับมนุษย์ ในขณะที่ฉากและบรรยากาศทางธรรมชาติที่เกิดจากตำนาน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าธรรมชาติมีความ “ศักดิ์สิทธิ์” นำไปสู่ความหวงแหนและอยากร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามแนวคิดมนุษยนิยม

การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมด้วยการตั้งชื่อเรื่องแบ่งออกเป็น 3 วิธี ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่องจากเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องโดยใช้สัญลักษณ์ และการตั้งชื่อเรื่องจากชื่อตัวละคร พบการตั้งชื่อเรื่องจากเหตุการณ์สำคัญในเรื่องมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ยูวคิลปินนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมโดยให้ชื่อเรื่องแสดงเหตุการณ์ของเรื่องอย่างตรงไปตรงมา ในขณะที่การตั้งชื่อเรื่องโดยใช้สัญลักษณ์ เป็นการเชื่อมโยงสัญลักษณ์กับแนวคิดมนุษยนิยม เพื่อให้ผู้อ่านวิเคราะห์สัญลักษณ์ของชื่อเรื่องประกอบกับเหตุการณ์ในเรื่อง นอกจากนี้ การตั้งชื่อเรื่องจากชื่อตัวละครยังเป็นการเน้นให้ผู้อ่านสังเกตพฤติกรรมของตัวละครเอก ที่เป็นผู้นำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมได้อย่างชัดเจนจากการเป็นตัวละครที่ปฏิบัติตนตามแนวทางมนุษยนิยม

อภิปรายผล

นวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ทั้ง 15 เรื่อง มีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมอย่างเด่นชัด ผ่านการกระทำของมนุษย์ที่พยายามดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ท่ามกลางความทุกข์ในการดำเนินชีวิตในสังคม ยุวศิลปินนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมทั้งด้านมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล มนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม และสถาบันทางสังคมกับมนุษย์ โดยนำเสนอด้วยวิธีที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนาน พร้อมได้รับแนวคิดมนุษยนิยม ซึ่งเป็นแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

ผู้วิจัยพบว่ายุวศิลปินนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลอย่างเด่นชัด ทำให้เห็นว่าการที่มนุษย์แต่ละคนดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเป็นลำดับแรก เนื่องจากการดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ต้องเริ่มจากบุคคลแต่ละคนเกิดความตระหนักถึงคุณค่าของตนเองก่อนเป็นอันดับแรก เมื่อปัจเจกบุคคลสามารถดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนได้แล้ว ย่อมนำไปสู่การดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของสมาชิกในสังคม และร่วมดำรงความดีงามในสังคม เพื่อสร้างสันติสุขในสังคมต่อไปได้ ในขณะที่สถาบันทางสังคมกับมนุษย์ที่ยุวศิลปินนำเสนอ นั้น เป็นสถาบันที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงภาพที่ตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยม ที่กล่าวว่าสถาบันทางสังคมมีส่วนในการสร้างเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ จึงแสดงให้เห็นว่ายุวศิลปินมุ่งที่จะสะท้อนภาพของสังคมในปัจจุบันอย่างสมจริงมากกว่าที่จะสร้างสังคมอุดมคติ (Idealism) ตามแนวคิดมนุษยนิยม นวนิยายรางวัลยุวศิลปินจึงมีลักษณะเป็นสังคมนิยม (Realism) ที่แสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสถาบันทางสังคมที่ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ พร้อมไปกับเชิญชวนให้ผู้อ่านตระหนักถึงแนวทางการแก้ไขและพัฒนาสถาบันทางสังคม อย่างไรก็ตามภาพของสถาบันทางสังคมที่นำเสนอตรงข้ามกับแนวคิดมนุษยนิยมนี้เป็นส่วนสำคัญที่สร้างปมปัญหาให้กับเรื่อง ช่วยแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของตัวละครในการแสวงหาทางออกของปัญหาด้วยการดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยม ทำให้แนวคิดมนุษยนิยมที่ยุวศิลปินต้องการนำเสนอมีความเด่นชัดขึ้น และช่วยแสดงถึงความสำคัญของแนวคิดมนุษยนิยมในฐานะของแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ นับว่าแนวคิดมนุษยนิยมที่ยุวศิลปินนำเสนอซึ่งเกี่ยวข้องกับมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล มนุษย์ในฐานะพลเมืองของสังคม และสถาบันทางสังคมกับมนุษย์นี้เป็นไปตามแนวคิดมนุษยนิยมตามหลักปรัชญามนุษยนิยม อันมีลักษณะเป็นแนวคิดที่มุ่งดำรงและเสริมสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์ดำเนินชีวิตตามแนวทางที่ดีงามและมีความสุขร่วมกันในสังคม

วิธีนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านตัวละคร ผ่านฉาก และการตั้งชื่อเรื่อง แสดงให้เห็นความสามารถของยุวศิลปินที่สามารถนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมต่อผู้อ่าน ให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสนุกรสสนานพร้อมทั้งได้รับแนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต การสร้างตัวละครที่มีลักษณะตรงข้ามกันคือ ตัวละครที่ดีกับตัวละครที่ไม่ดี เป็นไปเพื่อเน้นย้ำให้ผู้อ่านเห็นประโยชน์ของการดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยมว่าเป็นหนทางที่จะทำให้มนุษย์ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นผ่านตัวละครที่ไม่ดำเนินชีวิตตามแนวคิดมนุษยนิยม มีข้อสังเกตว่า ยุวศิลปินนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านตัวละครเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมาก แสดงถึงยุวศิลปินซึ่งเป็นนักเขียนรุ่นใหม่ของสังคมตระหนักถึงความสำคัญของเยาวชน ว่าการดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ในเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเยาวชนเป็นสมาชิกที่จะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมให้เจริญก้าวหน้าสืบไป ดังที่แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ได้กล่าวถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนว่า “เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต”

การที่ยุวศิลปินนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมอันเป็นแนวคิดที่ช่วยพัฒนามนุษย์นี้ แสดงถึงเยาวชนคนรุ่นใหม่ตระหนักใน “พันธกิจ” ของนักเขียน ซึ่งเป็นสมาชิกหนึ่งในสังคมผู้มีหน้าที่นำเสนอแนวคิดอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนามนุษย์ นับว่ารางวัลทางวรรณกรรมมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ และในขณะเดียวกันก็ได้เปิดโอกาสให้มนุษย์ได้มีโอกาสแสดงแนวคิดเพื่อพัฒนามนุษย์ในสังคม ดังที่รางวัลยุวศิลปินไทยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนามนุษย์ตามนโยบายของรัฐบาลที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด พ.ศ. 2540-2544. ว่า “การพัฒนาศักยภาพของคนทั้งปวงปรารถนา จะต้องพัฒนาให้คนทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพอย่างเต็มที่ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและทักษะฝีมือ เพื่อให้คนเป็นคนดี มีคุณธรรม มีสุขภาพพลานามัยที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ”² จึงนำไปสู่การจัดตั้งรางวัลที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของเยาวชนคนรุ่นใหม่ด้านศิลปะ ดังที่มูลนิธิเอสซีจีผู้จัดการประกวดเชื่อมั่นในความสามารถของเยาวชน ตามที่ปรากฏในแนวคิดของการจัดการประกวดรางวัลยุวศิลปินไทยว่า “เยาวชนนั้นมีความสามารถหลากหลายด้านสมควรได้รับโอกาสในการส่งเสริมและพัฒนาให้มีศักยภาพอันเข้มแข็ง

¹ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2561). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 - 2564*. หน้า 35

² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2539). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด พ.ศ. 2544-2540*. หน้า 9

เต็มความสามารถและความถนัดของตน”¹ แนวทางการพัฒนาประเทศของรัฐบาลที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้สร้างให้สังคมตระหนักในความสำคัญของมนุษย์และนำไปสู่ความเชื่อมั่นที่สังคมมีต่อศักยภาพของเยาวชนอันเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ จึงเป็นโอกาสสำคัญที่ “เยาวชน” ได้ร่วมสรรค์สร้างสังคมตามแนวทางของมนุษยนิยม

รางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) มีบทบาทสำคัญที่ไม่เพียงเป็นรางวัลที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้พัฒนาศักยภาพและร่วมพัฒนาสังคมเพียงเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญในฐานะของรางวัลทางวรรณกรรมหนึ่งที่ช่วยพัฒนาวรรณกรรมในสาขามนุษยศาสตร์ ร่วมกับรางวัลทางวรรณกรรมอื่นๆ ที่มีแนวคิดในการจัดตั้งโดยเฉพาะ เช่น รางวัลซีไรต์ที่มุ่งให้ทราบถึงโภชนาการของวรรณกรรม ทรัพยากรทางปัญญา และวรรณศิลป์ของกลุ่มประเทศอาเซียน รางวัลพานแว่นฟ้าที่มุ่งสนับสนุนและยกย่องผลงานวรรณกรรมไทยไปพร้อมกับสำนึกความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย นับว่ารางวัลทางวรรณกรรมเหล่านี้มีความสำคัญที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์วรรณกรรมร่วมสมัยไปพร้อมกับพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสังคม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ทำให้เห็นว่าแนวคิดมนุษยนิยมเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการดำรงคุณค่าความเป็นมนุษย์ และการพัฒนาของมนุษย์ การศึกษาวิธีการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมผ่านองค์ประกอบของนวนิยาย นับเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอแนวคิดในวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ทำให้เห็นวิธีการของการทำให้วรรณกรรมมีบทบาทในการพัฒนามนุษย์

ผู้วิจัยพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาในด้านการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมอื่นที่ได้รับรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) อันได้แก่ รวมเรื่องสั้น และกวีนิพนธ์ ในเชิงปรัชญามนุษยนิยม
2. ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดมนุษยนิยมที่ปรากฏในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) กับแนวคิดมนุษยนิยมที่ปรากฏในนวนิยายของนักเขียนอื่น
3. ศึกษาให้เห็นผลที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายหรือวรรณกรรมอื่นในฐานะแนวคิดที่นำไปสู่การพัฒนามนุษย์

¹ มุลนิธิเอสซีจี. (2557). รางวัลยุวศิลปินไทย 2557 The Young Thai Artist Award 2014. หน้า 1

บรรณานุกรม

- Blackburn, S. (1994). *The Oxford dictionary of philosophy*. Oxford: Oxford University Press.
- Blackham, H. J. (1968). *Humanism*. Middlesex: Penguin.
- Frolov, I. (1980). *Dictionary of philosophy* (2nd ed.). Moscow: Progress Publishers.
- กฤษณา พรมเลิศ. (2543). *วิเคราะห์เรื่องสั้นในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- กฤษตยา ณ หนองคาย. (2544). *การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัล
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2542*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.
- กาญจนา หนูเมือง. (2541). *วิเคราะห์บทกลอนสอนเยาวชนที่ชนะการประกวด ในโครงการส่งเสริม
ศีลธรรมและจริยธรรม ของสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ พ.ศ. 2539*. (ปริญา
นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- กীরติ บุญเจือ. (2522). *สารานุกรมปรัชญา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2520). *วรรณคดีวิจารณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 8.). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและ
ภาษาตะวันตก มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกริกศักดิ์ บรรจงจิตร. (2526). *มนุษยนิยมในนวนิยายสี่เรื่องของ มงแตร์ล็อง ชายโสด กลียุคและ
ความมืด นายของฉันทคือหนึ่งในชาติกร กุหลาบหิน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เกรียงไกร วัชรธรรมพร. (2548). 29 กุมภาพันธ์. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2561). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน
แห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 - 2564*. สืบค้นจาก [tp://dcy.go.th/webnew/ebook/dcy](http://dcy.go.th/webnew/ebook/dcy)
- จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2562). *ยุคสมัยแห่งความสิ้นหวัง*. กรุงเทพฯ: แพร่สำนักพิมพ์.
- เจตนา นาควัชระ. (2541). *กวีนิพนธ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย: ประสบการณ์จาก
วรรณคดีไทย อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส และเยอรมัน*. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัย สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เจษฎา ทองรุ่งโรจน์. (2547). *พจนานุกรมปรัชญาอังกฤษ-ไทย*. กรุงเทพฯ: โบแดง.
- ซัท กิจธรรม. (2529). *ประชาธิปไตยและสังคมนิยม: วิวัฒนาการของเอกภาพแห่งหลักการมนุษย*

- นิยม. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐนี ตามไท. (2553). *ใต้ฟ้าเดียวกัน*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ออนไลน์.
- ติงขปัญญ์ มณีนุ่ม. (2561). *คนบ้าที่หน้าประตู*. กรุงเทพฯ: แพรว.
- ธัญญา สังขพัฒน์. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: นาคร.
- นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์. (2547). *เรื่องสั้นบันทึกเหตุการณ์ทางการเมือง 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นิชาพร ยอดมณี. (2551). *การศึกษาวเคราะห์เรื่องสั้นของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ: การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปัญญา เกียรติจรัสพันธ์. (2543). *แนวคิดมนุษยนิยมและกลวิธีนำเสนอในวรรณกรรม ฟ.ฮีแลร์ "อัสสัมชัญ ดรุณศึกษา"*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- บาหยัน. (2553). *นิทานเซน--ปฏิตติความคิด "พลิก" ชีวิตให้เจริญ เจริญ*. กรุงเทพฯ: คลื่นอักษร.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2539). *วรรณกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2518). *แนวทางการศึกษาวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.
- ปัญญา ทองคำเภา. (2557). *การนำเสนอแนวคิดเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกทางสังคมในกวีนิพนธ์รางวัล ศิลปะเพื่อเยาวชนไทย (Young Thai Artist Award)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พงศ์ศรณ์ ภูมิวัฒน์. (2551). *ลำน่านกพิภพ*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- พรพรม บุญนอม. (2551). *ลักษณะเด่นและคุณค่าของนวนิยายไทยรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (พ.ศ.2522-2546)*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- พรพิมล สาริการินทร์. (2535). *วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ของเรื่องสั้นรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- พรรณทิตา ปานเยี่ยม. (2554). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแกว ปี พ.ศ. 2552 ประเภทนวนิยาย*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- พัชรินทร์ บุรณะกร. (2538). *แนวคิดมนุษยนิยมในวรรณกรรมของพิบูลศักดิ์ ละครพล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- มันที นุญฤทธิ์. (2539). *วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในวรรณกรรมเยาวชนของมาลา คำจันทร์ ที่ได้รับรางวัลดีเด่น จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.*
- มิ่งมนัสชน จังหาร. (2555). *เด็กหญิงดอกไม้ เด็กชายดวงดาว. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ออนไลน์.*
- มูลนิธิเอสซีจี. (2557). *รางวัลยุวศิลปินไทย 2557 = The young Thai artist award 2014. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเอสซีจี.*
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2532). *พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.*
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิต.*
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (พิมพ์ครั้งที่ 2.). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.*
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2550). *วรรณกรรมปัจจุบัน (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- แรกรติกาล. (2551). *ดั่งฝนโปรยไฟ. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.*
- ลลิตา ศุภณสินเชษม. (2551). *การวิเคราะห์วรรณกรรม สำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ.2544-2547. (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.*
- วรจัฐิ มโนสร้อย. (2555). *Good morning sunshine แสงฉายในยามเช้า กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ออนไลน์.*
- วรารภรณ์ วงษ์แสงจันทร์. (2540). *แนวคิดสันติภาพในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มกบฏสันติภาพ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.*
- วิศรา อนันต์โท. (2547). *กวีนิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519. (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.*
- วาสุเทพ เกตุเพชร. (2552). *เรื่องราวของข้าวมันไก่. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ออนไลน์.*
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2518). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ (พิมพ์ครั้งที่ 5.). กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.*
- ศรัณยพงศ์ โชติวรรณ. (2561). *การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์: การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.*
- ศักดิ์ดา สากแก้ว. (2551). *ตุ๊กตาไล่ฝน. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.*
- ศักดิ์ดา สากแก้ว. (2552). *ราตรี. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ออนไลน์.*

- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2559). *ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ปาปะเค. (2543). *การวิเคราะห์แนวคิดด้านมนุษยนิยมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณสารวิจักษณ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สรณัฐ ไตลังคะ. (2560). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2539). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด พ.ศ. 2540-2544*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สิทธิ บุตรอินทร์. (2532). *มนุษยนิยม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สิริณัฐ ธรรมธราชัย. (2552). *คาฟคาเรลล์*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ออนไลน์.
- สิริกาญจน์ ศุภเลิศภรณ์. (2547). *ตะลุยแดนหิมพานต์*. กรุงเทพฯ: แฟนตาเซีย.
- สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2556). *หวังสร้างศิลปินภูมิิต เพรศแพรว : การสืบทอดขนบกับการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ในกวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร. (2518). *พระอภัยมณี : การศึกษาในเชิงวรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- อภิญญา จงสุขกิจพานิช. (2555). *ร้อยเรื่องเล่าขานตำนานนิทานไม่รู้จบ*. กรุงเทพฯ: เอนโวล.
- อมร เอี่ยมตาล. (2559). *การนำเสนอแนวทางการสืบทอดอุดมการณ์เพื่อพัฒนามนุษย์จากเพลงไทยสากลเชิงประวัติศาสตร์สังคม: กรณีศึกษาบทร้องเพลงของวงดนตรีสุนทราภรณ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อรุณวณา สนิกะวาที. (2549). *คืนฝันวันต่อสู้อยู่*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- อัศวินท์ เรืองรอง. (2552). *การวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- อัจฉรา บัอมสกุล. (2547). การศึกษาแนวคิดและกลวิธีการเสนอแนวคิดเพื่อพัฒนาเยาวชนจากงาน
 ร้อยกรองที่ได้รับรางวัลประเภทหนังสือคำประพันธ์สำหรับสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นอายุ 12-14
 ปี ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ พุทธศักราช 2530-2544. (วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อิงอร สุพันธุ์วณิช. (2547). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.



ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ชูลีพร เอี่ยมประดิษฐ์
วัน เดือน ปี เกิด	3 ตุลาคม 2534
สถานที่เกิด	สุพรรณบุรี
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

